

Jurnalul Oficial

al Uniunii Europene

C 44

Ediția în limba română

Comunicări și informări

Anul 56

15 februarie 2013

<u>Număr de referință</u>	Cuprins	Pagina
I	<i>Rezoluții, recomandări și avize</i>	
	AVIZE	
	Comitetul Economic și Social European	
	A 485-a sesiune plenară din 12 și 13 decembrie 2012	
2013/C 44/01	Avizul Comitetului Economic și Social European privind elaborarea unei Strategii macroregionale pentru Mediterana – avantaje pentru statele membre insulare (aviz exploratoriu elaborat la solicitarea Președinției cipriote)	1
2013/C 44/02	Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Conectarea «insulelor energetice» ale UE: creștere, competitivitate, solidaritate și dezvoltare durabilă în cadrul pieței unice europene a energiei” (aviz exploratoriu la solicitarea Președinției cipriote)	9
2013/C 44/03	Avizul Comitetului Economic și Social European privind tendințe și consecințe ale viitoarelor evoluții din industria serviciilor personale – sociale, medicale și educative – în Uniunea Europeană (aviz din proprie inițiativă)	16
2013/C 44/04	Avizul Comitetului Economic și Social European privind principiul parteneriatului în implementarea fondurilor care fac obiectul cadrului strategic comun – elemente pentru un cod european de conduită în materie de parteneriat <i>SWD(2012) 106 final</i> (aviz din proprie inițiativă)	23
2013/C 44/05	Avizul Comitetului Economic și Social European privind punerea în aplicare și monitorizarea Convenției Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap de către instituțiile UE și rolul CESE în această privință (aviz din proprie inițiativă)	28

RO

Preț:
8 EUR

(continuare în pagina următoare)

<u>Număr de referință</u>	Cuprins (<i>continuare</i>)	Pagina
2013/C 44/06	Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Anul european al sănătății mintale – pentru o muncă mai bună și o mai mare calitate a vieții” (aviz din proprie inițiativă)	36
2013/C 44/07	Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Agricultura socială: îngrijire ecologică și politici sociale și de sănătate” (aviz din proprie inițiativă)	44
2013/C 44/08	Avizul Comitetului Economic și Social European privind calitatea serviciilor feroviare în Uniunea Europeană (aviz din proprie inițiativă)	49
2013/C 44/09	Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Importanța definirii locuințelor sociale ca serviciu de interes economic general” (aviz din proprie inițiativă)	53
2013/C 44/10	Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „O societate civilă emergentă în China: contribuția societății civile la Anul dialogului intercultural UE-China și impactul său durabil”	59
2013/C 44/11	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Rio+20: bilanț și perspective (aviz suplimentar)	64

III Acte pregătitoare

COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN

A 485-a sesiune plenară din 12 și 13 decembrie 2012

2013/C 44/12	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de instituire a unui cadru pentru redresarea și rezoluția instituțiilor de credit și a întreprinderilor de investiții și de modificare a Directivelor Consiliului 77/91/CEE și 82/891/CEE și a Directivelor 2001/24/CE, 2002/47/CE, 2004/25/CE, 2005/56/CE, 2007/36/CE și 2011/35/UE și a Regulamentului (UE) nr. 1093/2010 COM(2012) 280 final – 2012/0150 (COD)	68
2013/C 44/13	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea modificată de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, care fac obiectul cadrului strategic comun, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european și Fondul de coeziune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului COM(2012) 496 final – 2011/0276 (COD)	76
2013/C 44/14	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social și Comitetul Regiunilor – Raport privind politica concurenței 2011 COM(2012) 253 final	83

I

(Rezoluții, recomandări și avize)

AVIZE

COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN

A 485-A SESIUNE PLENARĂ DIN 12 ȘI 13 DECEMBRIE 2012

Avizul Comitetului Economic și Social European privind elaborarea unei Strategii macroregionale pentru Mediterana – avantaje pentru statele membre insulare (aviz exploratoriu elaborat la solicitarea Președinției cipriote)

(2013/C 44/01)

Raportor: **dl Dimitris DIMITRIADIS**

La 22 mai 2012, în numele Președinției cipriote a Consiliului Uniunii Europene, dl Andreas MAVROYIANNIS, ministru delegat cipriot însărcinat cu afacerile europene, a consultat Comitetul Economic și Social European cu privire la

Elaborarea unei Strategii macroregionale pentru Mediterana – avantaje pentru statele membre insulare.

Secțiunea pentru uniunea economică și monetară și coeziune economică și socială, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 21 noiembrie 2012.

În cea de-a 485-a sesiune plenară, care a avut loc la 12 și 13 decembrie 2012 (ședința din 12 decembrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 147 de voturi pentru, 1 vot împotriva și 5 abțineri.

1. Concluzii

1.1 CESE consideră că, în ciuda situației foarte fragile și – până acum – indecise din regiunea euro-mediteraneeană, sunt îndeplinite condițiile ⁽¹⁾ pentru lansarea unui dialog la mai multe niveluri între Comisie, statele membre, țările care participă la cooperarea euro-mediteraneeană, autoritățile locale și regionale și societatea civilă, în vederea creării unei strategii macroregionale în zona mediteraneeană, subdivizată în două părți, care să rezolve problemele regiunii, prin îmbunătățirea competitivității sale la nivel internațional.

1.2 CESE recunoaște faptul că regiunea mediteraneeană reprezintă o zonă foarte întinsă, cu caracteristici variate din

punct de vedere economic, social, politic și cultural, alcătuită din țări cu structuri și infrastructuri la fel de diverse (state membre ale UE, state care nu sunt membre ale UE, dar au statutul de țară candidată și state nemembre ale UE care participă la parteneriatul euromediteraneean), și – ca atare – propune elaborarea a două politici subregionale (pentru regiunile estică și vestică ale Mediteranei), care – prin mecanisme de cooperare – se pot integra reciproc și cu strategia macroregională pentru mările Ionică și Adriatică.

1.3 CESE ține seama hotărârile Consiliului și avizul convergent al Parlamentului European, conform cărora o strategie macroregională nu trebuie să necesite nici resurse financiare suplimentare, nici acte legislative, nici un alt organ de gestionare (principiul *celor trei nu*). Cu toate acestea, Comitetul consideră necesar să se acorde finanțări sub formă de asistență tehnică pentru strângerea de date și promovarea unor proiecte structurale necesare.

⁽¹⁾ Raportul Parlamentului European referitor la evoluția strategiilor macroregionale ale UE: practica actuală și perspectivele, în special în regiunea mediteraneeană, Comisia REGI, Raportor: dl François Alfonsi (A7- 0219/2012). Rezoluția din 3 iulie 2012 a Parlamentului European referitoare la evoluția strategiilor macroregionale ale UE: practica actuală și perspectivele, în special în regiunea mediteraneeană, (2011/2179/INI).

1.4 CESE consideră că utilizarea importanțelor resurse deja angajate de UE pentru finanțarea măsurilor și programelor din cadrul fondurilor structurale și instrumentele de finanțare ale BEI reprezintă mijloace satisfăcătoare ce trebuie valorificate în mod transparent, dar și cât se poate de flexibil. De asemenea, Comitetul este favorabil creării unei bănci euro-mediteraneene de investiții, prin intermediul BEL, și unei politici deschise unor contribuții din partea diverselor instituții financiare, precum *Kreditanstalt für Wiederaufbau* (KfW), BERD, Banca Mondială, Banca Africană de Dezvoltare și Banca Islamică de Dezvoltare.

1.5 CESE consideră că trebuie consolidată urgent cooperarea subregională, prin intensificarea relațiilor comerciale, turistice și industriale reciproce între țările din sudul Mării Mediterane.

1.6 În opinia CESE, Consiliul trebuie să ia deciziile politice necesare pentru reglarea urgentă a problemelor rămase în suspensie, astfel încât Uniunea pentru Mediterana (UpM) să devină o instanță de planificare și de implementare a noii politici macroregionale.

1.7 CESE consideră că adoptarea imediată de către Consiliu a strategiei pentru mările Adriatică și Ionică (în concluziile sale din 24 iunie 2011) va deschide calea implementării strategiei macroregionale pentru regiunea mediteraneeană.

1.8 CESE consideră că Cipru și Malta, ca toate insulele din Marea Mediterană, vor juca un rol foarte important în orice nouă strategie elaborată de UE. Într-adevăr, aceste insule se află într-o situație foarte dificilă, din cauza lipsei posibilităților de conectare și a comunicațiilor cu statele membre continentale ale Uniunii.

1.9 CESE subliniază că este foarte important ca întreaga zonă mediteraneeană (în sens larg) să încurajeze producția agricolă.

1.10 CESE afirmă că este indispensabil să se îmbunătățească legăturile maritime și aeriene reciproce dintre țările mediteraneene și, într-un plan mai extins, dintre acestea și restul UE.

1.11 Prin prezentul aviz, CESE dorește să lanseze dezbateră privind noua strategie macroregională pentru Mediterana și să demareze tratativele în legătură cu marile teme ale acesteia și

afirmă că va aborda în continuare această chestiune foarte importantă, prin elaborarea de noi avize care vor detalia și aprofunda toate problematicile descrise în documentul de față.

2. Introducere

2.1 În cadrul exercitării Președinției Consiliului UE în al doilea semestru din 2012, Cipru și-a fixat ca prioritate elaborarea unui aviz intitulat „Strategia macroregională pentru Mediterana”, a cărui abordare specifică să fie circumscrisă temei „Care sunt avantajele pentru țările mici insulare?”.

2.2 Opțiunea de a încredința CESE elaborarea acestui studiu se datorează rolului pe care Comitetul l-a jucat în elaborarea unor avize consultative care expun și reprezintă opiniile organizațiilor societății civile din statele membre, încurajând astfel democrația participativă în cadrul UE.

2.3 Tema propusă se înscrie în continuarea abordărilor macroregionale reușite pentru regiunea Mării Baltice⁽²⁾, ca și a strategiilor macroregionale de dezvoltare pentru regiunea Dunării, pentru regiunea adriatică și cea ioniană și pentru regiunea Atlanticului, dat fiind că regiunea din jurul Mării Mediterane prezintă trăsături specifice și exigențe pe măsură.

2.4 Această strategie va avea ca obiectiv realizarea unor politici coordonate care le vor fi utile țărilor din regiune pentru a-și intensifica relațiile economice și sociale, colaborarea reciprocă pentru a-și soluționa unele probleme comune, astfel încât regiunea lor să devină competitivă pe plan internațional, să prospere, să fie sigură și durabilă din perspectivă ecologică. În plus, o asemenea strategie macroregională va permite coordonarea ansamblului politicilor, obiectivelor și acțiunilor instituțiilor europene cu cele ale statelor membre, ale regiunilor, ale consiliilor economice și sociale locale și ale tuturor părților implicate în regiunea mediteraneeană, în special în statele insulare mici și izolate din această zonă.

2.5 Se așteaptă de asemenea ca strategia să rezolve problemele actualei crize economice internaționale și să accelereze ritmul de creștere, crearea de locuri de muncă și diminuarea șomajului.

(²) Avizul CESE privind cooperarea macroregională: extinderea Strategiei pentru Marea Baltică la alte macroregiuni din Europa, JO C 318, 23.12.2009, p. 6;
Avizul CESE referitor la Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor privind *Strategia Uniunii Europene pentru regiunea Mării Baltice*, COM(2009) 248 final, JO C 339, 14.12.2010, p. 29.

2.6 În acest scop, avizul adoptă pentru strategia macroregională definiția Comisiei ⁽³⁾, care postulează că o strategie este macroregională când se referă la o regiune cuprinzând teritorii din diverse țări sau regiuni cu trăsături comune, de exemplu aceeași zonă maritimă sau de alt tip, sau care se confruntă cu aceleași mize, cum ar fi probleme de dezvoltare, de schimbări climatice, de schimburi economice și culturale limitate etc. Strategiile macroregionale reprezintă abordări care, utilizând instrumente, programe și finanțări deja existente, le pun în aplicare pentru a realiza obiectivele specifice ale macroregiunii și urmăresc să integreze în planificarea lor resursele publice și private, astfel încât politicile – pe scară mai largă – să fie corelate cu resursele financiare disponibile (la nivel european, național sau regional). În plus, acestea permit convergența resurselor din diverse regiuni și state membre, în cadrul punerii în aplicare a unei *interguvernanțe* coordonate și apariția unei situații *reciproc avantajoase* pentru toate părțile implicate.

2.7 Având în vedere mediul politic și social schimbător și foarte nesigur din țările de pe țărmul sudic al Mediteranei, care s-a instaurat în urma revoluțiilor survenite aici, UE a introdus o nouă abordare pentru această regiune, intitulată *Parteneriat pentru democrație și prosperitate împărtășită*. Acest parteneriat va recompensa țările ce avansează pe calea implementării reformelor necesare, pe baza unor obiective precise și cuantificabile ⁽⁴⁾.

3. Mizele cu care se confruntă regiunea mediteraneeană

3.1 Dat fiind numărul mare de programe și inițiative deja elaborate atât la nivelul regiunii Mediterane în sens larg (relația euro-mediteraneeană, cunoscută sub numele de *Procesul de la Barcelona*), cât și pentru regiuni mai specifice ale acestei zone (precum regiunile ionică și adriatică, în cadrul cooperării teritoriale în bazinul mediteraneean, prin macroregiunea adriatico-ionică), se cuvine notat că noua strategie macroregională trebuie să cuprindă toate țările spațiului mediteraneean, adică unele state membre ale UE (Portugalia, Spania, Franța, Italia, Grecia, Cipru, Slovenia, Malta) și țări terțe (Croația, Muntenegru, Albania, Turcia, Liban, Siria, teritoriile palestiniene, Iordania, Israel, Egipt, Libia, Algeria, Tunisia și Maroc).

3.2 Înainte de a stabili cadrul obiectivelor măsurilor și politicilor, trebuie precizat însă care sunt mizele cu care se confruntă regiunile.

3.2.1 În primul rând, regiunea Mediteranei, în special partea sa estică, are o mare importanță istorică și cuprinde state membre ale UE și țări terțe aflate în diverse stadii de dezvoltare.

⁽³⁾ Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor privind Strategia Uniunii Europene pentru regiunea Mării Baltice, COM(2009) 248 final, JO C 339, 14.12.2010.

⁽⁴⁾ Comunicare comună către Consiliul European, Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor: „Un parteneriat pentru democrație și prosperitate împărtășită cu țările sud-mediteraneene”, COM(2011) 200 final, 8.3.2011.

Dat fiind că a fost populată din timpuri străvechi, că a fost exploatată din punct de vedere economic și a cunoscut circulația intensă a bunurilor, persoanelor și navelor marine, regiunea mediteraneeană este caracterizată de intensitatea fluxurilor sale comerciale și umane. Relațiile economice ale țărilor din regiune rămân însă foarte limitate. De exemplu, nu există legături aeriene directe între țările din estul Mediteranei. Nu fără temei, unii consideră că pretinsa cooperare euro-mediteraneeană se limitează din păcate la cooperarea dintre țările din sudul Mediteranei și UE sau la cooperarea la nivel bilateral cu anumite state membre.

3.2.2 Pe de altă parte, dezechilibrele economice care prevalează în regiune și eterogenitatea nivelurilor de dezvoltare și prosperitate, dar și tensiunile care o străbat, mai ales în momentul actual, fac ca circulația persoanelor să capete amploarea unei migrații economice permanente (legale sau ilegale) ⁽⁵⁾, cu consecințe negative atât asupra țărilor de origine, cât și a celor de destinație, deplasările persoanelor în căutare de azil politic reprezentând un aspect foarte preocupant al acestei problematice.

3.2.3 În al treilea rând, regiunea Mediteranei rămâne un focar de instabilitate politică și de conflicte armate, cu efecte nedorite exprimate în pierderi de vieți umane, pagube materiale și repercusiuni asupra schimburilor economice și comerciale și asupra mediului. În plus, în urma declanșării revoluțiilor arabe, apare nevoia de a elabora urgent o strategie de consolidare a relațiilor economice și sociale dintre țările regiunii printr-o inițiativă a UE care să fie structurată printr-un dialog democratic cu statele, dar și cu societatea civilă ⁽⁶⁾ și care va demonstra că UE se află efectiv de partea popoarelor din sudul Mediteranei ⁽⁷⁾.

3.2.4 În al patrulea rând, în regiune se găsesc numeroase materii prime prețioase, în primul rând rezervele de energie din Orientul Mijlociu (în sens larg) și din Africa de Nord. Recenta descoperire de noi zăcăminte de gaze naturale reprezintă un eveniment marcant, care – pentru UE – ar trebui să aibă drept efect aprovizionarea suplimentară cu resurse energetice, pe baze mai stabile. Cu toate acestea, este necesară garantarea condițiilor de securitate și îmbunătățirea căilor de comunicație maritime, aeriene și de alt tip, între regiunea Mediteranei și restul lumii, punând accentul pe transportul maritim de mărfuri, care reprezintă o activitate economică importantă în regiune.

⁽⁵⁾ Avizul CESE privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor: *Comunicare privind migrația*, COM(2011) 248 final, JO C 248, 25.8.2011, p.135.

⁽⁶⁾ Avizul CESE privind promovarea societăților civile reprezentative în regiunea Euromed, JO C 376, 22.12.2011, p. 32
Avizul CESE pe tema *Regiunea Mării Baltice: rolul societății civile organizate în îmbunătățirea cooperării regionale și în identificarea unei strategii regionale*, JO C 277, 17.11.2009, p. 42.

⁽⁷⁾ Avizul CESE privind Comunicarea comună a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor pe tema „Un răspuns nou în contextul schimbărilor din țările vecine”, COM(2011) 43 final, JO C 43, 15.2.2012, p. 89.
Avizul CESE pe tema „Rolul Uniunii Europene în consolidarea păcii în relațiile externe: cele mai bune practici și perspective”, JO C 68 du 6.3.2012, p. 21.

3.2.5 În al cincilea rând, din cauza perioadei lungi în care regiunea a fost sub ocupație, a exploatării agricole, a recentelor perioade repetate de secetă, a pescuitului excesiv, dar și a densității traficului maritim, în regiune s-a ajuns la o poluare cu efecte negative asupra vieții marine și a litoralului, cu efecte dăunătoare asupra activității turistice. Exploatațiile agricole produc din ce în ce mai puține mărfuri, iar produsele agricole sunt de o calitate din ce în ce mai slabă ⁽⁸⁾, bogățiile marine s-au epuizat treptat și se constată o scădere a nivelului capturilor de pește.

3.2.6 În al șaselea rând, o trăsătură comună tuturor țărilor mediteraneene este importanța căpătată de industria turismului ca generatoare de locuri de muncă și de creștere, acesta fiind unul dintre motivele pentru care promovarea cooperării în sectorul turismului între țările regiunii ar trebui să reprezinte un element-cheie al strategiei de dezvoltare, pentru a rezolva problemele de amploare, în special cea a caracterului sezonier al sectorului.

3.2.7 Un al șaptelea aspect îl reprezintă constatarea că utilizarea mijloacelor tehnologice și de comunicare oferite de internet este limitată, mai ales pe țărmul sudic al Mediteranei, că nu există aici nici eforturi de cercetare, nici de inovare, în condițiile în care este vorba de domenii indispensabile pentru o economie modernă. Țările mediteraneene nu sunt interconectate decât într-o măsură foarte redusă.

3.3 Trebuie semnalat faptul că relațiile economice, politice și sociale dintre țările din Africa de Nord se află la un nivel extrem de scăzut, astfel că, în ciuda declarațiilor, pretinsa cooperare euro-mediteraneeană se reduce, în realitate, la cooperarea dintre UE doar cu anumite țări. Pe de altă parte, politicile și programele pe care UE le-a pus în aplicare în regiune au înregistrat doar un succes modest, din cauza absenței unor parteneri locali eficienți, a corupției ⁽⁹⁾, dar și a înțelegerii insuficiente a cutumelor, tradițiilor și reprezentărilor sociale locale. Procesul de la Barcelona, în vigoare din 1995, a cunoscut rezultate sub așteptări, iar în ce privește programul MEDA și Uniunea pentru Mediterana (UpM) – nici acestea nu au produs până acum rezultatele scontate pentru promovarea adecvată a cooperării dintre UE și țările din bazinul mediteraneean.

4. Obiectivele strategiei macroregionale pentru Mediterana

4.1 Ținând seama de mizele expuse mai sus, se propune ca principalele obiective ale strategiei macroregionale în Mediterana să fie definite după cum urmează:

4.1.1 realizarea unei dezvoltări durabile, prin îmbunătățirea competitivității economiilor din țările regiunii, pentru a face față actualei crize economice internaționale, a crea locuri de muncă și a reduce șomajul;

4.1.2 restabilirea relațiilor dintre țările Mediteranei, astfel încât aceste state să devină o punte de comunicare între UE,

⁽⁸⁾ Avizul CESE privind agricultura în Euromed (inclusiv importanța muncii femeilor în sectorul agricol și rolul cooperativelor), JO C 347, 18.12.2010, p. 41.

⁽⁹⁾ Avizul CESE privind rolul societății civile în combaterea corupției în țările din sudul Mediteranei – JO C 351, 15.11.2012, p. 27.

Orientul Mijlociu și Africa, pentru a consolida condițiile de pace, prosperitate și coeziune regională;

4.1.3 schițarea orientărilor unei politici energetice ambițioase care să deservească atât țările din regiune, cât și UE, dat fiind că aceasta din urmă trebuie să reușească să-și diversifice sursele de aprovizionare cu energie și să-și reducă dependența de Rusia;

4.1.4 consolidarea liberei circulații pentru bunuri, servicii, capitaluri și persoane între statele mediteraneene care nu sunt membre ale UE;

4.1.5 îmbunătățirea conexiunilor, pentru a permite un acces rapid și fără piedici pentru bunuri, persoane și servicii, insistând în special asupra transportului în deplină siguranță al resurselor energetice;

4.1.6 consolidarea rolului micilor state insulare membre ale UE din Mediterana (Cipru și Malta), prin lansarea unor inițiative de îmbunătățire a relațiilor cu partenerii mediteraneeni, mai ales prin extinderea conexiunilor electronice dintre țările regiunii și restul lumii;

4.1.7 promovarea unor programe prin care să se creeze locuri de muncă suplimentare în favoarea grupurilor ce trebuie să se bucure de atenție specială ⁽¹⁰⁾ (femei, tineri, persoane cu handicap etc.).

4.2 Strategia macroregională pentru Mediterana, împărțită în strategii subregionale pentru părțile estică și vestică ale Mării Mediterane, trebuie să aibă în vedere transformarea regiunii într-un spațiu cu adevărat înnoitor în materie de comerț, turism, cultură, idei, inovare, cercetare, activități educative, astfel încât să devină o regiune a păcii, pentru a se ajunge astfel la dezvoltare economică și socială durabilă și la prosperitate.

5. O abordare strategică pentru macroregiunea mediteraneeană

5.1 Analiza de mai sus poate contribui la identificarea principalelor elemente ale unei strategii pentru regiune, în funcție de șase piloni ce sunt compatibili cu Strategia Europa 2020 ⁽¹¹⁾:

5.1.1 **Primul pilon** privește cooperarea și dezvoltarea economică, cuplate cu obiectivele de durabilitate, cu măsuri semnificative în materie de economie, și cu elemente precum:

— definirea – în cadrul politicii agricole comune – a unei strategii pe termen lung pentru o activitate agricolă durabilă, bazată pe formare, tehnologie, inovare și cercetare;

— implementarea unor măsuri de dezvoltare a acvaculturii;

⁽¹⁰⁾ Avizul CESE privind promovarea spiritului antreprenorial al femeilor în regiunea Euromed, JO C 256, 27.10.2007, p. 144.

⁽¹¹⁾ http://ec.europa.eu/europe2020/index_fr.htm

- sprijinirea IMM-urilor, care reprezintă osatura activității economice locale;
- liberalizarea schimburilor dintre țările regiunii;
- combaterea corupției, fenomen ce distruge structurile economice și sociale și reduce competitivitatea;
- promovarea dezvoltării turistice și culturale, punând accentul pe cooperarea transnațională, pe preocuparea de a atrage investiții străine, pe dezvoltarea turismului de croazieră spre destinații multiple sau pe valorificarea patrimoniului și a coastelor prin acordarea unei etichete de calitate.

5.1.2 Al **doilea pilon** se referă la protecția mediului și la combaterea schimbărilor climatice, în special:

- protejarea bogăției marine și submarine, prin regenerarea stocurilor de pește și atenuarea problemelor induse de schimbările climatice care se profilează;
- luarea de măsuri suplimentare pentru protejarea litoralului;
- consolidarea cooperării dintre țările regiunii în ceea ce privește protecția și distribuția echitabilă a resurselor hidrice;
- aplicarea principiilor dezvoltării durabile în transporturile maritime, prin utilizarea noilor tehnologii pentru circulația navelor, pentru a determina reducerea costurilor de funcționare și a emisiilor de CO₂.

5.1.3 Al **treilea pilon** se referă la transporturi, în vederea asigurării legăturilor și a securității transportului aerian și maritim de bunuri și persoane. În acest sens, obiectivele vizate sunt următoarele:

- consolidarea și îmbunătățirea transportului maritim comercial, prin colaborare între țările mediteraneene, garantarea unor condiții de siguranță pe traseele internaționale de navigație maritimă, de coastă și aeriană;
- consolidarea rețelei de legături maritime și aeriene între țările respective și dintre părțile estică și vestică ale Mării Mediterane și, în fine, dintre acestea și restul UE;
- înființarea unor noi culoare maritime sau ameliorarea celor existente, pentru a garanta statelor membre insulare posibilitatea utilizării unor legături sigure și competitive.

5.1.4 Al **patrulea pilon** are în vedere cooperarea energetică ⁽¹²⁾ pentru hidrocarburi, gaze naturale, energia din surse regenerabile și transportul în deplină siguranță al acestora dinspre țările producătoare către UE și alte destinații. Obiectivul pe termen lung – de a crea o comunitate energetică UE-sudul Mediteranei – este unul foarte ambițios, dar indispensabil. În acest scop, trebuie elaborată o politică energetică pe mai multe niveluri pentru Mediterana, care să asigure:

- valorificarea zăcămintelor de gaze naturale descoperite recent, în paralel cu exploatarea energiei din surse regenerabile, cum ar fi energia solară și eoliană;
- prospectarea unor noi câmpuri de gaze naturale și exploatarea lor;
- dezvoltarea de surse regenerabile de energie, prin inițiative regionale precum – între altele – *Planul solar mediteranean, Dii-Energia regenerabilă, punte între continente sau Medgrid*;
- integrarea țărilor din sudul Mediteranei în piața internă a energiei.

5.1.5 Al **cincilea pilon** se referă la inovare și competitivitate. Strategia va trebui să fructifice ocaziile oferite de inițiativele UE deja existente în domeniile cercetării și inovării, în vederea îmbunătățirii competitivității, contribuind astfel la prosperitatea populațiilor țărilor din regiunea mediteraneeană în ansamblul ei, prin acțiuni de:

- promovare a unei reforme a educației și de adaptare a sistemelor educative la cerințele actuale ale dezvoltării, prin politici de formare a mâinii de lucru;
- instituire a unei cooperări mai strânse între universități, întreprinderi și institutele de cercetare și tehnologice;
- promovare a programelor de schimburi de personal științific și de studenți (programele Erasmus, Leonardo Da Vinci etc.);
- consolidare a formelor de colaborare stabilite între țările respective pentru îmbunătățirea conexiunilor electronice și a accesului la internet.

⁽¹²⁾ Avizul CESE pe tema „Promovarea energiilor regenerabile și politica europeană de vecinătate: exemplul euromediteranean”, JO C 376, 22.12.2011, p. 1.
Avizul CESE privind dimensiunea externă a politicii energetice a UE, JO C 182, 4.08.2009, p. 8.

5.1.6 Al **șaselea pilon** se referă la **imigrație și mobilitate** ⁽¹³⁾, domeniul său de aplicare fiind promovarea imigrației legale și bine gestionate, respectarea dreptului internațional în materie de azil, reducerea imigrației clandestine, combaterea rețelelor traficantilor de persoane și, în sfârșit, protecția drepturilor omului în cadrul controlului frontierelor:

- consolidarea cooperării pentru controlul imigrației și mobilității între țările de origine, cele de tranzit și cele de primire, acestea din urmă fiind de obicei statele membre ale UE;
- îmbunătățirea circulației, a libertății de tranzit și definirea unei noi politici globale a UE privind azilul, care să se bazeze:
  - pe prioritățile sistemului european comun de azil (SECA);
  - pe îmbunătățirea cooperării polițienești pentru prevenirea și reprimarea criminalității transfrontaliere.

6. Premise indispensabile pentru realizarea obiectivelor strategiei macroregionale de dezvoltare în Mediterana

6.1 Noua strategie macroregională pentru Mediterana, subdivizată în două componente subregionale, trebuie integrată în cadrul Strategiei Europa 2020, al programelor existente și al măsurilor financiare ale UE ⁽¹⁴⁾ și, pe de altă parte, trebuie să utilizeze inițiativele europene precum INTERACT, pentru a oferi asistență tehnică și formare ⁽¹⁵⁾. Va trebui totuși creată o nouă infrastructură pentru gestionarea și consolidarea funcționării

⁽¹³⁾ Cf. avizul CESE privind comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor pe tema *Abordarea globală în materie de migrație și mobilitate* – COM(2011) 743 final, JO C 191, 29.6.2012, p. 134, ca și avizul CESE referitor la următoarele comunicări: propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire, ca parte a Fondului pentru securitate internă, a instrumentului de sprijin financiar pentru frontiere externe și vize [COM(2011) 750 final – 2011/0365 (COD)], propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a Fondului pentru azil și migrație [COM(2011) 751 final – 2011/0366 (COD)], propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a dispozițiilor generale privind Fondul pentru azil și migrație și instrumentul de sprijin financiar pentru cooperarea polițienească, prevenirea și combaterea criminalității și gestionarea crizelor [COM(2011) 752 final – 2011/0367 (COD)] și propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire, ca parte a Fondului pentru securitate internă, a instrumentului de sprijin financiar pentru cooperarea polițienească, prevenirea și combaterea criminalității și gestionarea crizelor [COM(2011) 753 final – 2011/0368 (COD)], JO C 299, 4.10.2012, p. 108.

⁽¹⁴⁾ Regulamentul (CE) nr. 1638/2006 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 octombrie 2006 de stabilire a dispozițiilor generale privind instituirea unui instrument european de vecinătate și parteneriat, JO L 310, 9.11.2006.

⁽¹⁵⁾ — www.interact-eu.net/about_us;
— www.interact-eu.net/about_us/downloads/2544/INTERACT-factsheet_Mediterranean_lab_group_06.2010.pdf (care se referă în mod specific la antena pentru Mediterana, care se găsește la Valencia).

instituțiilor. Strategia macroregională va trebui să introducă noi abordări, în beneficiul țărilor interesate, prevăzând măsuri pragmatice și politici ce vor trebui puse în aplicare în mod eficient.

6.2 Pentru elaborarea strategiei pentru Mediterana (atât pentru partea sa de est, cât și pentru cea de vest), vor trebui să fie utilizate toate mijloacele aflate la dispoziție, iar strategia va trebui pusă în relație cu elementele abordării mediteraneene care au o legătură cu relațiile externe. Ea se va concentra pe coordonarea mai eficientă a acțiunilor și politicilor Comisiei Europene cu cele ale statelor membre, ale regiunilor, ale autorităților locale și ale altor părți interesate.

6.3 Recunoscând rolul foarte important al Mediteranei, UE a hotărât în 2008, cu ocazia Summitului pentru Mediterana de la Paris, să-și îmbunătățească urgent politica de cooperare, prin crearea unui mecanism permanent, intitulat *Uniunea pentru Mediterana* ⁽¹⁶⁾. Acest mecanism lansat la Barcelona și în care s-au pus mari speranțe, are menirea de a institui proiecte concrete privind poluarea marină, securitatea maritimă, energia și dezvoltarea relațiilor economice între toate țările participante la parteneriatul euro-mediteraneean. Din păcate, Uniunea pentru Mediterana nu a avut până acum decât rezultate operaționale foarte dezamăgitoare.

6.4 Macroregiunile nu cunosc granițe definite ca atare. În consecință, aspectele ce vor fi alese pentru promovare trebuie să se concentreze pe mizele identificate în comun și pe elementele comune capabile să soluționeze problemele inerente acestora, și trebuie – în plus – să se coreleze cu alte strategii macroregionale, cum sunt ele definite ca atare de către UE, făcând apel la un set limitat de politici și de măsuri alese de țările participante.

7. Măsuri necesare pentru punerea în aplicare a noii strategii

7.1 În cadrul definit mai sus, abordarea strategiei macroregionale pentru Mediterana ar trebui să cuprindă, printre altele, următoarele obiective specifice:

7.1.1 crearea unui mecanism adecvat de coordonare și guvernanta pentru implementarea strategiei macroregionale, care să poată asigura coordonarea unui mare număr de organisme europene și de actori locali, care să fie asociați. Pentru aceasta, se propun următoarele:

- încredințarea coordonării tuturor activităților din cadrul prezentei strategii macroregionale Comisiei (DG Regio, în colaborare cu Serviciul European de Acțiune Externă), astfel încât să devină o politică oficială a UE;

⁽¹⁶⁾ http://www.eeas.europa.eu/euromed/index_en.htm

— preconizarea a două strategii subregionale pentru Mediterana, dedicate estului și, respectiv, vestului Mediteranei, date fiind trăsăturile lor specifice, economice și culturale. Aceste două strategii subregionale, împreună cu strategia pentru Marea Adriatică și Marea Ionică vor acoperi ansamblul regiunii Mediteranei;

— pe de altă parte, se propune să se ia ca model de lucru structurile utilizate în strategia Atlanticului (DG MARE), cu alte cuvinte:

1. lansarea – la inițiativa DG REGIO – a două forumuri pentru Mediterana (de est și de vest), care vor prilejui o descriere a actualei situații a fiecăreia dintre aceste regiuni și vor propune planuri de acțiune. Aceste forumuri vor fi alcătuite din reprezentanți ai organelor instituționale europene (Comisie, Parlamentul European, CESE și CoR), ai țărilor mediteraneene, ai autorităților locale și regionale și ai societății civile;
2. forumurile vor fi asistate de două grupuri de coordonare;
3. Comisia și guvernele vor evalua propunerile finale ale celor două forumuri.

7.1.2 punerea în aplicare a politicii UE de bună vecinătate. Până acum, abordarea strategiei macroregionale se limita la transpunerea politicilor interne ale UE. Cu toate acestea, pentru realizarea unei astfel de strategii în Mediterana, la care să participe mai multe țări din afara UE este nevoie și de concretizarea unor aspecte ale politicii externe, punând desigur accentul pe politica de bună vecinătate a UE;

7.1.3 lansarea unor noi politici:

7.1.3.1 de educare și de formare a mâinii de lucru;

7.1.3.2 de îmbunătățire a comunicațiilor electronice și online și de ameliorare continuă a serviciilor online din cadrul administrației electronice;

7.1.3.3 de elaborare a unei programări comune a cercetării și inovării, urmărind dezvoltarea durabilă și formarea profesională;

7.1.3.4 de garantare a libertății de tranzit maritim și a liberei circulații a bunurilor, persoanelor și energiei, punând în aplicare o politică a serviciilor de transport sigure și accesibile și creând noi culoare maritime și îmbunătățind navigația comercială;

7.1.3.5 de asigurare a unor posibilități de legături eficiente, pe cale maritimă și aeriană, între toate regiunile Mediteranei și între acestea și restul lumii;

7.1.3.6 de îmbunătățire a relațiilor comerciale și politice, prin crearea de zone de liber schimb pe baza acordurilor euro-mediteraneene existente și a eliminării barierelor în calea importurilor, utilizând acțiuni coordonate precum convergența legislativă;

7.1.3.7 de elaborare de dispoziții în domeniul concurenței, al achizițiilor publice, al protejării investițiilor și în ceea ce privește chestiunile sanitare și fitosanitare.

7.1.4 Finanțarea proiectelor de cooperare transfrontalieră și interregională va putea avea loc din resurse financiare existente⁽¹⁷⁾, adică fondurile structurale ale UE, contribuții ale statelor membre, contribuții ale altor țări donatoare (de exemplu, Norvegia și Elveția), Banca Europeană de Investiții (BEI)⁽¹⁸⁾ [prin intermediul Facilității euro-mediteraneene de investiții și parteneriat (FEMIP)⁽¹⁹⁾], făcând apel la Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD), prin intermediul unui acord internațional, și din credite alocate Uniunii pentru Mediterana, cu participarea eventuală a autorităților locale, a actorilor privați și a ONG-urilor;

7.1.5 Noua strategie macroregională trebuie pusă în relații operaționale cu alte politici ale UE, precum Strategia Europa 2020, politica de coeziune, noua politică agricolă comună și noua politică comună în domeniul pescuitului, mecanismul *Conectarea Europei* și rețelele transeuropene de transport, telecomunicații și energie, programul Orizont 2020, strategia digitală, programul pentru competitivitatea întreprinderilor și IMM-uri (Cosme) și, mai ales, politica maritimă integrată și cea privind regimul european comun de azil (RECA)⁽²⁰⁾.

8. Rolul insulelor în noua strategie macroregională

8.1 Este de neîgăduit că, până în prezent, nicio strategie globală și permanentă n-a fost stabilită la nivelul UE pentru a ține seama de nevoile specifice ale statelor insulare membre ale UE, Cipru și Malta, care se confruntă cu probleme în sectoarele transportului și energiei. Lipsa de acces a acestora împiedică realizarea unei politici unice.

8.2 O nouă strategie macroregională pentru Mediterana va identifica tocmai modurile de conectare pentru Cipru și Malta și va permite crearea condițiilor propice utilizării resurselor europene.

8.3 Cipru (în regiunea estică a Mediteranei) și Malta (în partea vestică a acesteia) pot juca un rol concret în punerea în aplicare și în gestionarea noii strategii macroregionale devenind sedii ale organelor de guvernare ce vor fi instituite sau transferate în regiune.

⁽¹⁷⁾ Până la sfârșitul anului 2013, creditele disponibile se cifrează la aproximativ 4 miliarde EUR pentru furnizarea de asistență în beneficiul vecinilor din sud, în cadrul mecanismului european de vecinătate și parteneriat.

⁽¹⁸⁾ <http://www.eib.europa.eu/projects/regions/med/index.htm?lang=fr&lang=en>

⁽¹⁹⁾ <http://www.eib.europa.eu/infocentre/publications/all/femip-2011-annual-report.htm?lang=fr>

⁽²⁰⁾ Comunicare comună către Consiliul European, Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor: Plan strategic în materie de azil. O abordare integrată a protecției pe teritoriul UE, COM(2008) 360 final.

9. Rolul potențial al CESE în noua strategie pentru regiunea Mediteranei

9.1 CESE a hotărât, împreună cu Consiliile economice și sociale ale statelor membre din Mediterana, cu organizațiile similare din țările Africii de Nord (acolo unde acestea există), dar și cu organizațiile reprezentative ale societății civile, să organizeze o *adunare euro-mediteraneeană a Consiliilor economice și sociale*, care ar urma să fie convocată în curând.

9.2 CESE dispune de experiența și de cunoștințele necesare pentru a deveni membru al Forumurilor pentru Mediterana, încă de la înființarea acestora.

9.3 CESE are intenția de a elabora în continuare avize specifice, pentru a aprofunda și analiza strategia macroregională pentru Mediterana.

Bruxelles, 12 decembrie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Conectarea «insulelor energetice» ale UE: creștere, competitivitate, solidaritate și dezvoltare durabilă în cadrul pieței unice europene a energiei” (aviz exploratoriu la solicitarea Președinției cipriote)

(2013/C 44/02)

Raportor: **dl Pierre-Jean COULON**

La 18 iulie 2012, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Președinția cipriotă a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European pe tema

„Conectarea «insulelor energetice» ale UE: creștere, competitivitate, solidaritate și dezvoltare durabilă în cadrul pieței unice europene a energiei” (aviz exploratoriu la solicitarea Președinției cipriote).

Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 26 noiembrie 2012.

În cea de-a 485-a sesiune plenară, care a avut loc la 12 și 13 decembrie (ședința din 13 decembrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 159 de voturi pentru, 5voturi împotriva și 13 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 „Insularitatea energetică”, în sensul larg al termenului, constituie un dezavantaj pentru țările și regiunile afectate din Europa, atât pe plan economic, cât și social și ecologic, dependența de combustibilii fosili importați fiind deseori substanțială. Ea generează diferențe considerabile de preț, ceea ce creează inegalități din perspectiva solidarității și a dezvoltării omogene a teritoriilor europene.

1.2 CESE aprobă obiectivul eliminării fenomenului de „insularitate energetică”, stabilit de Consiliul European în februarie 2011. În acest scop, susține în principal inițiativele care permit consolidarea, în jurul axelor prioritare, a interconexiunilor energetice între țările Uniunii. Interconectarea insulelor energetice la rețelele țărilor terțe poate fi prioritară în cazul în care această opțiune se dovedește cea mai adecvată pentru garantarea și diversificarea aprovizionării lor cu energie.

1.3 Nu toate statele membre care se confruntă cu insularitatea energetică se află în aceeași situație sub aspectul producției sau al posibilităților de import de energie. Pe lângă dezvoltarea interconexiunilor, necesară în cazul tuturor insulelor energetice, dar și al celorlalte state membre UE, soluțiile inspirate de sursele de energie locale trebuie adaptate la fiecare caz în parte.

1.4 În ceea ce privește în special țările baltice și țările Europei Centrale și de Est, CESE solicită să se facă eforturi pentru eliminarea diferențelor de interpretare a principiilor privind piețele energetice și aprovizionarea cu energie care există între Rusia și UE și introducerea acestora în acorduri internaționale, printre care s-ar putea număra un nou acord de parteneriat și cooperare, cu un accent special pe energie. A se vedea în acest sens Rezoluția Parlamentului European din 12 septembrie 2012 privind Raportul anual al Consiliului înaintat Parlamentului European privind politica externă și de securitate comună [12562/2011 – 2012/2050(INI)].

1.5 În ceea ce privește Comunitatea Energiei din sud-estul Europei, CESE solicită introducerea unei componente de concertare și de integrare cu exteriorul, precum și a unei noi dimensiuni, de „acțiune a societății civile organizate”.

1.6 Unele state sau regiuni europene insulare se află indisputabil într-o situație specială. Prin poziția sa geostrategică, Republica Cipru ar putea deveni o adevărată placă turnantă a sectorului energetic, atât pentru energii din surse regenerabile, cât și pentru fluxurile de gaze naturale. În general, pe insule trebuie dezvoltată producția locală de energie. Din acest punct de vedere, insulele ar putea constitui un teren de încercare propice pentru a demonstra și valida noi tehnologii energetice. La repartizarea fondurilor comunitare pentru activități de dezvoltare și activități demonstrative, s-ar putea aplica criteriile de evaluare care să țină cont de particularitățile și de nevoile acestor regiuni. Acest efort colectiv ar putea contribui la remedierea handicapului cu care ele se confruntă în domeniul energetic din cauza faptului că nu sunt suficient conectate la restul Europei.

1.7 CESE recomandă să se încurajeze simultan consolidarea interconexiunilor, dezvoltarea energiilor din surse regenerabile locale și aplicarea de măsuri de eficacitate energetică și de optimizare a cererii de energie. Criteriile de evaluare aplicate programelor UE în aceste domenii ar trebui să aibă în vedere obiectivul de reducere a insularității energetice, în special în selectarea proiectelor de infrastructură energetică de interes comun.

1.8 În orice caz, dacă UE – de acord cu statele membre, întreprinderile industriale și societatea civilă din regiunile implicate – nu lansează rapid inițiative care să urmărească eliminarea progresivă a insularității energetice, realizarea deplină a obiectivelor Strategiei Europa 2020 și valorificarea deplină a eforturilor comune deja angajate în favoarea creșterii și competitivității UE vor fi mult îngreunate.

1.9 CESE consideră că, în acest context, sărăcia energetică nu mai poate fi considerată o problemă pur națională sau chiar locală, care ține numai de politica socială. Dat fiind că anumite cauze majore ale acestei stări depășesc cadrul național, CESE dorește ca politica energetică a UE să vizeze marile dezechilibre care contribuie la acest fenomen. Măsurile politice concrete ar trebui prin urmare să fie evaluate în funcție de consecințele lor probabile asupra factorilor care pot accentua sau reduce sărăcia energetică.

1.10 CESE consideră că existența insulelor energetice implică costuri la nivel local. Aceste costuri trebuie evaluate, iar soluțiile de reducere a acestora trebuie să se înscrie într-un demers global: încheierea procesului de elaborare a politicii energetice europene și asigurarea mijloacelor de acțiune în acord atât cu gradul de interdependență între statele membre, cât și cu dificultățile cu care acestea se confruntă. Pentru a avea o imagine completă a acestui fenomen, CESE solicită Comisiei Europene să realizeze un studiu exhaustiv referitor la „costul non-Europen în sectorul energetic”, ca urmare a existenței „insulelor energetice”.

1.11 CESE pledează pentru o evaluare transparentă, globală și precisă a costurilor – inclusiv externe – energiei din combustibili fosili și ale celei din surse regenerabile, inclusiv costurile indirecte legate de consolidarea rețelei, de capacitatea de rezervă și de sprijinirea necesară a tehnologiilor ecologice. Această evaluare este indispensabilă pentru orientarea cât mai judicioasă a investițiilor și a alegerilor politice, în special în perspectiva unei puternice dezvoltări a producției energetice din surse regenerabile în anumite insule energetice, în vederea exportării către statele Uniunii Europene sau către țări terțe.

2. Introducere: insularități geografice și politice multiple

2.1 Solicitarea Președinției cipriote este un alt exemplu al nevoii de europenizare a politicii energetice și de creare a unei „Comunități Europene a Energiei” așa cum susține CESE ⁽¹⁾. Într-adevăr, aceasta presupune o coeziune teritorială sporită și o viziune omogenă asupra dezvoltării teritoriilor europene. Obiectivul de a conecta mai bine „insulele energetice” ale UE face parte astfel din orientările concrete menite să amelioreze cooperarea în domeniul energetic, pe care Avizul privind asocierea societății civile la instituirea unei viitoare comunități europene a energiei ⁽²⁾ le-a solicitat în ianuarie 2012.

2.2 În contextul sesizării Președinției cipriote și a discuțiilor de la nivel european (a se vedea în special punctul 5 al concluziilor Consiliului European din 4 februarie 2011, EUCO 2/1/11 REV 1), termenul de insularitate energetică sau „insulă energetică” se referă în prezentul aviz la un teritoriu insular sau continental în care sursele de energie locale sunt puține sau chiar absente, cu conexiuni insuficiente la rețelele de transport de energie și, prin urmare, deseori dependent de o sursă sau de un furnizor extern de energie. Diversitatea bilanșurilor energetice ale statelor membre evidențiază marile disparități dintre acestea. Conceptul de „insulă energetică” are așadar caracter tehnic și totodată (geo)politic (dependența de un furnizor unic).

2.3 Printre elementele de care trebuie să se țină seama se numără în special lipsa interconexiunilor, dependența de o sursă unică și/sau de un furnizor unic de energie, depărtarea de punctele de producție/axele de transport de energie, costul investițiilor în raport cu dimensiunea pieței, dificultatea de a modifica tendințele cu efecte severe ale politicilor energetice naționale, caracteristicile geografice/climatice specifice.

2.4 Conform Eurostat, Uniunea Europeană numără sute de insule, cu mărimi și statute diferite. În afară de patru state membre – Cipru, Republica Irlanda, Malta și Marea Britanie – peste 286 de insule sunt locuite în Europa de peste 10 milioane de locuitori: Marea Nordului și Marea Baltică, regiunile ultraperiferice (RUP) a trei state membre (Insulele Canare ale Spaniei, Madera și Azore ale Portugaliei, insulele Réunion, Mayotte, Guyana, Martinica, Guadelupe și Saint-Martin ale Franței). În prezentul aviz nu sunt tratate separat diferitele insule care aparțin statelor membre, inclusiv RUP.

2.5 Există un alt tip de „insularitate energetică” legat în special de istoria secolului XX. Peninsula iberică a rămas dintotdeauna o „cvasi-insulă” energetică, regimurile lui Franco și Salazar încurajând autarhia în majoritatea politicilor de rețea: transporturile, în special cel feroviar, și electricitatea, cu foarte puține legături externe, în principal cu restul continentului european, prin Franța. Situația nu a putut fi remediată în ultimii 20 de ani, din cauza opoziției locale la diferite proiecte de consolidare a rețelei care traversează Munții Pirinei. Această problemă este în curs de rezolvare; o nouă legătură electrică, cu curent continuu, va permite în scurt timp mai multe schimburi cu sud-vestul Mediteranei. Dar, dincolo de consolidarea interconexiunii electrice Franța-Spania (care va cunoaște în 2014 o creștere de la 1 400 la 2 800 de MW a capacității de tranzit), în următorii ani va fi fără îndoială necesar să se prevadă și alte axe de schimb de energie între Peninsula Iberică și restul continentului european. Trebuie sprijinit obiectivul de creștere a capacității de schimb la

⁽¹⁾ JO C 68, 6.3.2012, p. 15-20.

⁽²⁾ Idem.

4 000 MW până în 2020, în primul rând printr-o nouă interconexiune electrică pe coasta atlantică. Acest proiect trebuie să se înscrie în lista proiectelor europene de interes comun, care va fi inclusă în regulamentul referitor la orientările privind rețeaua transeuropeană pentru infrastructură.

2.6 În raport cu UE, și statele baltice (Lituania, Letonia și Estonia) pot fi socotite insule energetice, rețelele lor depinzând în exclusivitate de vechiul partener „exclusiv”, Rusia (și într-o măsură mai mică de Belarus). În aceste cazuri este prioritară integrarea energetică europeană; într-adevăr, este paradoxal ca statele baltice să facă parte integrantă din uniunea politică, fără a beneficia până în prezent de avantajele integrării și solidarității intra-europene în materie de energie. Cum poate fi acceptată dependența de o țară terță, și de acum și membră a OMC, care nu respectă standardele europene în materie de acces la rețele, care nu a aderat la Carta energiei și care nu promovează consolidarea interconexiunilor cu țările Europei Centrale și de Est? CESE insistă pentru o reducere a inegalităților dintre piețele de energie rusească și europeană și pentru un nou acord de parteneriat și cooperare, ambițios și global, care să includă un capitol specific consacrat cooperării energetice. A se vedea în acest sens Rezoluția Parlamentului European din 12 septembrie 2012 referitoare la Raportul anual al Consiliului înaintat Parlamentului European privind politica externă și de securitate comună [12562/20111 – 2012/2050 (INI)].

2.7 Sud-estul Europei (regiunea Balcanilor) este o regiune de tranzit și progresele înregistrate de anumite țări în direcția aderării la UE (Croația, dar și Serbia, Muntenegru, Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei etc.) necesită schimbări în relațiile cu statele vecine, membre ale UE (România, Bulgaria, Grecia, Slovenia, Austria și, în curând, Croația). Crearea unei comunități a energiei în această regiune este o dovadă a conștientizării necesităților și ea trebuie încurajată și dezvoltată, în special prin consultarea eficace și transparentă a organizațiilor societății civile din regiune cu privire la strategia energetică.

2.8 În ansamblu, statele membre ale UE se află într-o situație de interdependență extrem de strânsă. Unele dintre ele, în special în Europa Centrală și de Est, mai ales Ungaria, deși nu sunt „insule energetice” în sens strict, sunt foarte dependente de statele vecine. În consecință, CESE consideră că este indispensabil să se conceapă o politică energetică comună, adecvată acestei stări de fapt. În acest context, se impune un proces de reflecție generală la nivelul Uniunii, pentru o solidaritate intracomunitară mai accentuată. Acest aspect este de altfel amintit în articolul 194 din TFUE.

3. Insularitatea energetică: o barieră în calea performanței economice a Europei și a dezvoltării dimensiunii sociale a acesteia

3.1 Insularitatea energetică acoperă realități foarte diferite, dar ale căror consecințe sunt quasi-identice, indiferent de situație. Efectele insularității de traduc aproape întotdeauna prin:

- o nesiguranță accentuată a aprovizionării;
- variații de preț deseori în sus și activități industriale și comerciale dependente;
- o precaritate energetică mai semnificativă a populațiilor din acele state sau regiuni;
- un impact negativ asupra competitivității economice;
- o presiune sporită asupra factorului ecologic;
- o instabilitate a relațiilor politice și economice dintre Uniunea Europeană și țările terțe.

3.2 Cererea de energie este mare și în creștere atât în insulele energetice, cât și în celelalte regiuni ale UE. În aceste condiții, eventualitatea unei aprovizionări mai puțin sigure și, în orice caz, substanțial mai costisitoare are ca efect o scădere drastică a competitivității economice a insulelor energetice. Anumite sectoare industriale și, prin urmare, locurile de muncă, pot fi amenințate, dat fiind că anumite activități devin insuficient de rentabile.

3.3 De asemenea, prețurile ridicate cântăresc greu în bugetul gospodăriilor. Sărăcia energetică a fost considerată multă vreme o problemă strict națională, chiar locală. Într-adevăr, ajutoarele acordate individual prin intervenții directe țin de acest nivel. Cu toate acestea, unele dintre cauzele majore ale acestei stări depășesc cadrul național, iar politica energetică a UE trebuie să contribuie la rândul ei la reducerea acestui fenomen, acționând asupra marilor dezechilibre.

3.4 În plus, dependența deseori foarte puternică de combustibilii fosili, în special de petrol, menține emisiile de CO₂ la un nivel foarte ridicat. Având în vedere normele în materie de mediu (Directiva privind emisiile industriale) și preocuparea generală față de protecția stării de sănătate a populației, vor trebui realizate investiții considerabile în vederea reducerii acestor emisii. Costurile inerente vor trebui de asemenea incluse în factura energetică a insulelor energetice.

3.5 Consecințele insularității energetice ar trebui evaluate mai atent, atât în termeni de creștere economică, competitivitate și dezvoltare durabilă în cazul regiunilor implicate, cât și în termeni de solidaritate, de coeziune și de „beneficiu nerealizat” în ceea ce privește restul UE, în absența unei piețe a energiei

complete și funcționale în întreaga Uniune. CESE consideră că existența insulelor energetice implică costuri la nivel local. Aceste costuri trebuie evaluate, iar soluțiile de reducere a lor trebuie să se înscrie într-un demers global: încheierea procesului de elaborare a politicii energetice europene și asigurarea mijloacelor de acțiune în acord atât cu gradul de interdependență dintre statele membre, cât și cu dificultățile cu care acestea se confruntă.

3.6 Dincolo de a demonstra beneficiile unei integrări europene sporite, obiectivul este de a promova dezvoltarea industrială și, astfel, ocuparea forței de muncă. Competitivitatea industriei europene ține de numeroase aspecte asupra cărora autoritățile publice nu au nicio influență. Miza este prin urmare să se evite ca politica energetică – asupra căreia UE poate acționa – să nu devină un factor de reducere a creșterii și a ocupării forței de muncă. CESE invită încă de pe acum statele membre și Comisia Europeană să nu întârzie și mai mult aplicarea măsurilor deja identificate și care ar putea reduce costurile energiei și spori siguranța aprovizionării, respectiv: o mai bună coordonare a deciziilor naționale în sectorul energetic și o planificare în comun a infrastructurilor și rețelelor, crearea de grupuri europene de cumpărare a combustibililor fosili și, dacă este necesar, utilizarea unor mandate de negociere europene cu partenerii externi.

4. Ce soluții există? Dezvoltarea energiilor din surse regenerabile și consolidarea infrastructurilor de rețea

4.1 În acest stadiu, două sunt soluțiile care par a fi preferate: pe de o parte, interconexiunea sporită a insulelor energetice cu piața internă a energiei (infrastructuri și organizarea pieței), în vederea creșterii solidarității efective și a alinierii organizării tehnice a rețelei europene la obiectivele politice și legislative ale UE și, pe de altă parte, promovarea surselor de energie alternative, mai concret, producția locală de energie din surse regenerabile. Acest lucru presupune stabilirea potențialului – dacă acesta există – și propunerea unor acțiuni prin care acesta să fie exploatat pe deplin, într-un mod viabil. În fine, încurajarea eficienței energetice și gestionarea cererii prin intermediul rețelelor inteligente poate contribui la optimizarea cererii de energie.

4.2 Comisia Europeană a angajat deja o reformă importantă a politicii europene de sprijinire a infrastructurilor energetice, în special a interconexiunilor (cf. mecanismul Conectarea Europei), asupra căreia CESE s-a pronunțat favorabil⁽³⁾. În acest context, ar putea fi util să se meargă încă și mai departe în ceea ce privește planificarea în comun a infrastructurilor, după cum susține CESE în avizul său privind comunitatea europeană a energiei⁽⁴⁾. În materie de electricitate, Consiliul European fixase în 2002, pentru statele membre, un obiectiv în materie de construcție a interconexiunilor echivalent cu 10 % din capacitatea lor de producție instalată. Suntem încă departe de acest

procentaj la anumite frontiere electrice europene, care rămân în continuare congestionate.

4.3 Dezvoltarea masivă a surselor regenerabile de energie în Marea Nordului și a energiei solare și eoliene în sudul Europei va necesita infrastructuri noi, mai „inteligente”, pentru a le integra cât mai bine în marea rețea europeană. Progresele în domeniul „rețelelor inteligente” (*smartgrids*) ar putea permite scăderea cu 9 % a consumului în perspectiva anului 2020 și o reducere a emisiilor de CO₂ cuprinsă între 9 și 15 %. Dezvoltarea de rețele inteligente și de mecanisme de gestionare a cererii este mai ușoară pe piețele mai mici, îmbunătățirea rezultatelor este mai rapidă. Asociată cu măsuri sporite în materie de eficacitate energetică, aceasta poate contribui în mare măsură la optimizarea cererii de energie. Investițiile substanțiale necesare trebuie privite în contextul unui control total al acțiunilor desfășurate în acest domeniu, al reducerii facturii energetice în condiții de creștere a prețurilor și al micșorării investițiilor în capacitățile de generare de energie convenționale (reducerea marjelor de exploatare) sau regenerabile.

4.4 Potrivit estimării ENTSO-E, în următorul deceniu în Europa vor trebui construite un total de 52 300 km de noi linii de înaltă tensiune, ceea ce reprezintă o investiție globală de 104 miliarde de euro, în jurul a aproximativ 100 de proiecte prioritare, din care 80 % își au originea în dezvoltarea energiilor din surse regenerabile. Noțiunea de scară în cazul insulelor energetice dotate cu potențial în acest domeniu îngreunează și mai mult integrarea energiilor din surse regenerabile dacă rețeaua este de dimensiune redusă. Capacitatea de producție a instalațiilor industriale de energie din surse regenerabile (față de producția descentralizată) poate reprezenta o cotă relativ importantă din producție sau consum, ale căror efecte – în special intermitența – sunt mai greu de gestionat.

4.5 Consolidarea interconexiunilor este prin urmare esențială atât pentru a spori siguranța aprovizionării, cât și pentru a permite o mai bună echilibrare a producției și consumului de energie pe o rețea extinsă, în contextul unei puternice dezvoltări a energiilor din surse regenerabile. Același lucru este valabil pentru capacitățile convenționale, care preiau ștafeta în cazul opririi sau încetării semnificative a producerii de energie din surse regenerabile.

4.6 Dezvoltarea surselor regenerabile de energie presupune o capacitate de rezervă flexibilă, adaptabilă și care să funcționeze la o sarcină de bază scăzută (*low baseload*). Gazul natural lichiefiat poate constitui o soluție la dependența de un furnizor unic de gaz și la prețurile ridicate practicate de acesta, reprezentând o soluție mai flexibilă și mai puțin costisitoare decât petrolul, care ar putea însoți dezvoltarea energiilor din surse regenerabile. Introducerea acestei soluții presupune însă investiții substanțiale în infrastructurile portuare și de stocare.

⁽³⁾ JO C 143, 22.5.2012, p. 125-129.

⁽⁴⁾ A se vedea nota de subsol nr. 1.

4.7 CESE este convins că viitorul sistemului energetic european presupune, printre altele, interconexiuni de mai bună calitate și dezvoltarea energiilor din surse regenerabile, cu atât mai mult în cazul insulelor energetice, în vederea îmbunătățirii siguranței aprovizionării. Utilizarea combustibililor fosili va rămâne predominantă, dar creșterea producției de energie din surse regenerabile va impune consolidarea substanțială a rețelei la nivel național și european (a se vedea Avizul CESE privind Perspectiva energetică 2050 și opțiunea numită „fără regrete”) (5).

4.8 Totuși, această necesitate nu se va concretiza în mod eficace fără o evaluare transparentă, globală și precisă a costurilor. Trebuie cunoscute cât mai precis costurile – inclusiv externe – ale combustibililor fosili, precum și costurile suplimentare generate de sursele regenerabile, astfel încât să poată orienta cât mai bine opțiunile de investiții și opțiunile politice. Această necesitate este cu atât mai mare, cu cât studiile privind costurile indirecte sunt extrem de contradictorii.

4.9 În ceea ce privește energiile din surse regenerabile, este important să se ia în considerare atât costul investițiilor în noi capacități de producție, cât și costurile legate de consolidarea rețelei și a celor legate de eventualele subvenții. Sub acest ultim aspect, ar fi necesar să fie sprijinite într-o măsură mai mare regiunile cu un grad mai mare de dependență și în care, până în prezent, energiile din surse regenerabile au cunoscut o dezvoltare redusă. Acestea fiind spuse, va fi important ca ritmul de creștere a producției de energie din surse regenerabile să fie compatibil cu cel al consolidării rețelei. De asemenea, este important să se determine capacitatea de rezervă necesară pe unitate suplimentară de producție de energie din surse regenerabile. Rezervă poate fi totuși importată, însă aceasta presupune interconexiuni și o cooperare regională și europeană eficace. Modalitățile de sprijinire a energiilor din surse regenerabile vor trebui să țină cont de acest aspect pentru optimizarea ritmului lor de dezvoltare și a costului mecanismelor de sprijinire, care este suportat de contribuabili.

4.10 După ce va fi fost evaluată cu precizie, totalitatea acestor costuri va trebui comparată cu factura energetică legată de utilizarea combustibililor fosili de import cuprinzând totalitatea costurilor, inclusiv cele de natură politică și ecologică. Acest exercițiu este indispensabil pentru evaluarea efectelor pozitive sau negative asupra competitivității regiunii. În această perspectivă se poate înscrie și o puternică dezvoltare a producției de energie din surse regenerabile în anumite insule energetice în vederea exportării către alte state ale Uniunii Europene sau țări terțe.

4.11 CESE dorește ca în această dinamică de consolidare a infrastructurilor să fie incluse cu prioritate statele și regiunile afectate de insularitate energetică, deoarece, atunci când se stabilesc axele prioritare, trebuie luată în considerare dependența lor accentuată. De exemplu, *Baltic Energy Market Interconnection Plan* (BEMIP) ar putea deschide calea unei mai bune coordonări

a politicii și a mixului energetic în regiune. Acest lucru ar permite scoaterea din izolare a rețelilor electrice respective, în special a celor din Lituania, Letonia și Estonia.

4.12 Cooperarea dintre Lituania și Letonia, exemplară în acest sens, a înregistrat recent noi progrese: Lituania va construi la Klaipėda un terminal de gaze lichefiate care va alimenta depozitul de la Incukalns din Letonia. De altfel, Lituania apreciază că acest rezervor ar putea servi drept „rezervă regională de gaze”. În acest context, CESE își reiterează propunerea de punere în comun a combustibililor fosili și în special de a forma grupări de achiziționare a gazelor naturale (6). Lituania, Letonia și Estonia dezvoltă și pun în aplicare proiecte privind interconexiunile de energie electrică (LitPol Link NordBalt și Estlink 2) cu alte țări ale UE, în special Polonia. În același timp, cele trei țări baltice lucrează în direcția unei integrări depline în sistemul energetic european prin combinarea sistemelor electroenergetice cu rețelele electrice europene continentale pentru a lucra în mod sincron (în prezent, efectuează un studiu de fezabilitate). Totodată, țările baltice pregătesc în comun proiectul centralei nucleare electrice Visaginas, care ar putea asigura aprovizionarea cu energie a acestor țări și ar putea fi un element important de integrare în sistemul energetic european.

4.12.1 Noua dimensiune energetică a Ciprului (descoperirea unor importante rezerve de gaze naturale în apele sale teritoriale) poate să facă din acesta un actor regional important. O creștere importantă a mijloacelor sale de producție a energiei din surse regenerabile și o implicare puternică în proiectele menționate mai sus ar putea să îi permită să devină o placă turnantă în acest domeniu, orientată către o mai bună integrare regională, precum și un actor al politicii de vecinătate în materie de energie. Alegerea recentă a operatorilor care să exploateze resursele de gaze cipriote în viitor trebuie să permită atât o mai bună integrare în Uniune, cât și o politică de vecinătate activă.

4.13 În plus, dependența de un singur furnizor va putea fi redusă prin punerea în aplicare a celui de-al treilea pachet energetic. Chestiunea organizării regionale a piețelor este de asemenea esențială. Lituania și Estonia participă deja la Nord Pool Spot, piața de electricitate a statelor baltice și a statelor nordice, la care Letonia preconizează să se alăture anul viitor. În afară de acest exemplu, CESE încurajează statele baltice să caute soluții comune la nevoile lor și să dezvolte dialogul energetic regional.

4.14 Numărul interconexiunilor cu statele terțe vecine ale UE trebuie să crească, aceste țări putând să producă și să exporte energie către UE sau asigura tranzitul către UE din alte puncte de producție. Acest lucru este valabil, în special pentru proiectele energetice din regiunea mediteraneeană (Planul solar mediteraneean, Medgrid, componenta „energie” a Uniunii pentru Mediterana, Desertec, etc.), invitând țările (Ciprus și Malta) sau regiunile (Creta, Sardinia, Corsica, Sicilia, Insulele Baleare etc.) în cauză să se implice în aceste proiecte.

(5) JO C 229, 31.7.2012, p. 126-132.

(6) A se vedea nota de subsol nr. 1.

4.15 Comunitatea Energiei [din sud-estul Europei] trebuie să aibă o componentă de concertare și de integrare cu exteriorul, precum și o dimensiune legată de „acțiunea societății civile organizate.”: în acest domeniu trebuie să joace un rol comitetele consultative mixte ale CESE (cu FYROM, Muntenegru și Croația), precum și consiliile economice și sociale naționale și instituțiile similare ale acestor țări.

4.16 De asemenea, proiectele demonstrative și dezvoltarea energiilor din surse durabile ar putea fi promovate mai mult, în special în legătură cu foaia de parcurs Energia 2050 și recenta Comunicare privind integrarea energiei din surse regenerabile în piața internă [COM(2012) 271 final].

4.17 Sunt necesare soluții și propuneri concertate în cadrul UE și la periferia acesteia, în care să fie implicate:

- statele membre;
- Comisia Europeană, coordonatoare incontestabilă a dezbatărilor și propunerilor de soluționare;
- operatorii din sectorul energetic, în special în materie de rețele (electrice, de gaz), fără de care nu pot fi concepute rezultate (expertiză tehnică, forță financiară);
- autoritățile teritoriale, care dispun de capacități decizionale alături de state, și, din ce în ce mai mult, gestionarii rețelelor de transport și în special de distribuție; Comitetul regiunilor ar putea fi un intermediar privilegiat;

— societatea civilă organizată și organizațiile sale, care sunt reprezentate în CESE: organizații de consumatori, parteneri sociali, organizații de mediu sau de combatere a precarității, reprezentanți ai minorităților etc.

4.18 Numai soluțiile interstatale și interoperatori pot fi viabile. Politicile energetice, fie că sunt în materie de aprovizionare, de construcție a rețelelor, de cercetare și dezvoltare etc., nu pot fi apanajul câtorva state membre care pot avea o politică energetică „autonomă”, deoarece ar exista repercusiuni semnificative pentru celelalte state. Este necesară o coordonare mai strânsă a mixului energetic, de exemplu între statele și regiunile afectate de insularitatea energetică și a căror politică în acest sector se confruntă cu multe constrângeri. Astfel, aceste state și regiuni ar putea chiar deschide calea unei cooperări mai strânse la nivel european, dincolo doar de preocupările în materie de „suveranitate energetică”.

4.19 Aceste soluții – infrastructuri, producție de energie din surse regenerabile, coordonare mai strânsă a politicilor energetice între state și regiuni – trebuie totuși însoțite de o implicare mai puternică a societății civile, având în vedere implicațiile lor pentru mixul energetic, organizarea piețelor, prețuri, competitivitate, considerentele de mediu sau chiar acceptarea la nivel social. În acest context, CESE reamintește propunerea privind un forum al societății civile pe teme de energie, pe care a formulat-o în cadrul lucrărilor privind Comunitatea Europeană a Energiei ⁽⁷⁾.

Bruxelles, 13 decembrie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

⁽⁷⁾ A se vedea nota de subsol nr. 1.

ANEXĂ

la avizul Comitetului Economic și Social European

Următorul amendament, care a obținut mai mult de o pătrime din voturile exprimate, a fost respins în cursul dezbaterilor în sesiunea plenară.

Punctul 2.5

Se modifică după cum urmează:

Există un alt tip de „insularitate energetică” legat de dificultățile de dezvoltare a interconexiunilor în special de istoria secolului XX. Peninsula iberică a rămas dintotdeauna o „cvasi-insulă” energetică, pentru că nu s-au putut finaliza interconexiunile regimurile lui Franco și Salazar încurajând autarhia în majoritatea politicilor de rețea: transporturile, în special cel feroviar, și electricitatea, cu foarte puține legături externe, în principal cu restul continentului european, prin Franța. Situația nu a putut fi remediată în ultimii 20 de ani, din cauza opoziției locale la diferite proiecte de consolidare a rețelei care traversează Munții Pirinei. Această problemă este în curs de rezolvare; o nouă legătură electrică, cu curent continuu, va permite în scurt timp mai multe schimburi cu sud-vestul Mediteranei. Dar, dincolo de consolidarea interconexiunii electrice Franța-Spania (care va cunoaște în 2014 o creștere de la 1 400 la 2 800 de MW a capacității de tranzit), în următorii ani va fi fără îndoială necesar să se prevadă și alte axe de schimb de energie între Peninsula Iberică și restul continentului european. Trebuie sprijinit obiectivul de creștere a capacității de schimb la 4 000 MW până în 2020, în primul rând printr-o nouă interconexiune electrică pe coasta atlantică. Acest proiect trebuie să se înscrie în lista proiectelor europene de interes comun, care va fi inclusă în regulamentul referitor la orientările privind rețeaua transeuropeană pentru infrastructură.

Rezultatul votului:

Voturi pentru: 60

Voturi împotriva: 81

Abțineri: 18

Avizul Comitetului Economic și Social European privind tendințe și consecințe ale viitoarelor evoluții din industria serviciilor personale – sociale, medicale și educative – în Uniunea Europeană (aviz din proprie inițiativă)

(2013/C 44/03)

Raportor: **dl Antonello PEZZINI**

Coraportor: **dl Dirk JARRÉ**

La 19 ianuarie 2012, în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, Comitetul Economic și Social European a hotărât să elaboreze un aviz din proprie inițiativă cu privire la

Tendințe și consecințe ale viitoarelor evoluții din industria serviciilor personale – sociale, medicale și educative – în Uniunea Europeană.

Comisia consultativă pentru mutații industriale, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 8 noiembrie 2012.

În cea de-a 485-a sesiune plenară, care a avut loc la 12 și 13 decembrie 2012 (ședința din 13 decembrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 159 de voturi pentru, 3 voturi împotriva și 11 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Comitetul Economic și Social European (CESE) consideră că, în Europa, serviciile de asistență socială și medicală și serviciile educative destinate persoanei reprezintă o adevărată piatră unghiulară a modelului social european. Aceste servicii interdependente, care se sprijină reciproc din punctul de vedere al eficienței, formează un „*triunghi de aur*” esențial pentru buna funcționare a societății și pentru calitatea acesteia.

1.2 CESE consideră că aceste servicii îndeplinesc – pe de o parte – un rol-cheie în integrarea individului în societate și – totodată – în prezervarea coeziunii sociale, asigurând participarea democratică efectivă și justiția socială, iar – pe de altă parte – sunt un element de importanță fundamentală pentru îndeplinirea obiectivelor Strategiei Europa 2020 în ceea ce privește dezvoltarea durabilă, crearea de locuri de muncă în mod inteligent și consolidarea coeziunii economice și sociale a Uniunii Europene.

1.3 În opinia CESE, este nevoie de o mai mare conștientizare a faptului că, în condițiile îmbătrânirii populației și ale creșterii nevoii de asistență, din cauză că rudele sunt din ce în ce mai puțin disponibile pentru a acorda acest tip de ajutor (pentru că – între altele – femeile participă în mai mare măsură la piața muncii), îmbunătățirea planificării și a programării a devenit esențială – pe de o parte – pentru cerințele pretinse de la operatorii din acest sector și pentru formarea lor și – pe de altă parte – pentru prioritățile în termeni de alocări bugetare.

1.4 CESE este conștient de competența statelor membre în acest domeniu și de puterea discreționară a autorităților naționale, regionale și locale în furnizarea acestor servicii. Cu toate acestea, Comitetul atrage atenția asupra importanței responsabilități partajate între statele membre ale Uniunii Europene în acest domeniu. De asemenea, CESE subliniază că Tratatul de la Lisabona a introdus inovații importante în acest

sens, prin protocolul privind serviciile de interes general (SIG), anexat la tratat, considerând că este necesar un efort de armonizare între statele membre, pentru depășirea inegalităților actuale și pentru a garanta libertatea fundamentală de stabilire (respectându-se cel puțin normele de legislație socială și convențiile țării-gazdă) și de prestare a serviciilor.

1.5 Dată fiind importanța sectorului din punctul de vedere al contribuției la produsul intern brut al UE, la perspectivele importante pentru ocuparea forței de muncă și pentru crearea de noi locuri de muncă și de noi întreprinderi, precum și la capacitatea sa de a reacționa în mod inovator și calitativ la schimbările structurale, la exigențele societății europene și la obiectivele Tratatului de la Lisabona în acest domeniu, CESE cere Comisiei, Consiliului și Parlamentului European:

- lansarea unei veritabile strategii europene pentru servicii sociale și medicale inovatoare și *inteligente* în Europa, prin valorificarea resurselor umane și formarea lor permanentă, prin stabilirea principiilor de calitate, prin introducerea unor tehnologii corespunzătoare de sprijinire a prestatorilor de servicii și a beneficiarilor acestora, prin dezvoltarea unui spațiu european de servicii integrate și prin politici de sprijin;
- promovarea utilizării mai eficiente a resurselor financiare și umane; gestionarea eficientă, guvernată de negocierea colectivă; participarea corespunzătoare a sectorului privat și a voluntariatului; evaluarea corespunzătoare a eficienței și a economicității serviciului;
- elaborarea de către Comisie a unui cadru comun de bază pentru serviciile personale, cu un cadru legislativ și cu principii de calitate și cerințe clar definite pentru conținutul formării, astfel încât să fie înlesnită efectiv mobilitatea profesională la nivel european.

1.6 La nivelul UE, CESE consideră că ar fi potrivit să se aloce, în mod coordonat, o cotă din diversele fonduri structurale pentru dezvoltarea infrastructurii sociale și a serviciilor medicale, acolo unde există neajunsuri, și pentru inițiativele locale de creare de locuri de muncă în acest domeniu, asigurând în mod special o linie de finanțare pentru zonele rurale. Același lucru este valabil pentru programele *Orizont 2020* și *Cultura*, precum și pentru acțiunile de formare continuă legate de noile tehnologii aplicate în asistența socială și medicală. De asemenea, trebuie stimulată cercetarea în domeniul optimizării serviciilor, documentarea și schimbul de exemple de practici încununat de succes.

1.7 CESE consideră că este important să se instituie un dialog social constructiv și bine structurat între toate nivelurile (local, național și european), în toate sectoarele serviciilor personale. Acest dialog social ar trebui să joace un rol crucial în mai multe direcții, urmând:

- să contribuie la analiza mizelor economice și sociale din acest sector;
- să examineze posibilitățile de dezvoltare a sectorului;
- să pregătească proiecte de armonizare ascendentă a reglementărilor aplicabile sectorului;
- să combată munca la negru;
- să îmbunătățească nivelul profesionalismului acestui sector și posibilitățile de carieră pentru lucrători;
- să îmbunătățească condițiile de muncă și de salarizare a lucrătorilor din sector;
- să sporească atractivitatea sectorului și să îmbunătățească imaginea acestuia;
- să controleze aplicarea contractelor colective și a reglementărilor din sector.

Comisia Europeană și statele membre ar trebui să sprijine în mod concret și activ instituirea și dezvoltarea unui astfel de dialog social, precum și organizarea lucrărilor acestuia. Într-o primă etapă, sprijinul ar putea lua forma unor studii referitoare la aceste sectoare și a unor conferințe la nivel european adresate partenerilor sociali din domeniu.

2. Introducere

2.1 Scopul acestui aviz este de a identifica mutațiile din actualele tendințe și viitoarele evoluții din domeniul serviciilor sociale și medicale destinate persoanei și al serviciilor de

educație și formare legate de acestea, precum și perspectivele creării unor locuri de muncă de calitate în acest sector.

2.2 Serviciile sociale și medicale se referă la nevoile fundamentale ale persoanei. Industria din acest sector îmbracă diverse forme, de la instituțiile ce oferă tratamente medicale și psihosociale, la cele care furnizează servicii medicale și sociale, sprijin pentru locuință, pe lângă instituțiile de îngrijire, centrele de igienă mintală și de asistență pentru copii, pentru vârstnici și pentru persoanele cu dizabilități.

2.3 De asemenea, acest sector este caracterizat de fluxuri migratorii semnificative, provenite din afara Uniunii Europene, ca și de tendința accentuată de a recurge la piața muncii la negru, cu toate urmările nefaste pe care le implică atât pentru indivizi, cât și – în general – pentru societate.

2.4 Prin prezentul aviz, CESE dorește să contribuie la stabilirea valorii adăugate pe care serviciile personale o pot aduce Strategiei Europa 2020, în vederea identificării nevoilor – exprimate în resurse umane calificate și în noi profiluri profesionale – cărora trebuie să li se răspundă pentru a dezvolta perspective sociale inovatoare, pentru a crea locuri de muncă noi și mai bune și pentru ca toți cetățenii să se bucure de bunăstare sporită, printr-o mai bună integrare, derivată din consolidarea coeziunii societății.

2.5 În Europa, serviciile de asistență socială și medicală și serviciile educative destinate persoanei reprezintă o adevărată piatră unghiulară a modelului social european. Aceste servicii interdependente, care se sprijină reciproc din punctul de vedere al eficienței, formează un „*triunghi de aur*” esențial pentru buna funcționare a societății și pentru calitatea acesteia.

2.6 CESE își însușește această concepție circumscrisă *triunghiului de aur* al serviciilor integrate, în vederea îmbunătățirii calității educației, a eficientizării asistenței medicale și a integrării sociale depline, menit să asigure cele mai înalte niveluri de eficiență a tuturor celor trei tipuri de servicii din următoarele puncte de vedere: disponibilitate, acces universal, focalizare asupra persoanei, universalitate, continuitate, calitate înaltă, cu concentrarea evidentă pe rezultate, respectarea drepturilor fundamentale, participare și parteneriat, guvernanta integrată, investiții în capitalul uman și în infrastructura socială, performanțe ridicate, locuri de muncă pentru persoane calificate și condiții de muncă bune, cu perspective de carieră, solidaritate și coeziune socială.

2.7 Tocmai din perspectiva acestor trăsături, CESE consideră că trebuie acordată o atenție specială *triunghiului de aur* al acestor servicii personale calificate, pentru îndeplinirea obiectivelor Strategiei Europa 2020 în ceea ce privește dezvoltarea durabilă, dezvoltarea economică și crearea de locuri de muncă, precum și coeziunea economică și socială a Uniunii Europene.

2.8 Avizul se bazează pe numeroase surse de informare, de la studii de interes general la analize de cazuri concrete din domeniul afacerilor. Trebuie notat că tendințele democratice și îmbătrânirea activă, ca și urmările îmbătrânirii populației asupra sistemelor de asistență medicală și socială, sunt subiecte deja abordate de CESE în avizele sale anterioare⁽¹⁾. În ce îl privește, CESE s-a angajat în stabilirea unei foi de parcurs pentru o serie de inițiative privind problemele induse de îmbătrânirea societății europene, în contextul celui de-al VIII-lea Program-cadru de cercetare și dezvoltare, și participarea în societate a persoanelor vârstnice⁽²⁾.

2.9 În ceea ce privește serviciile personale educative, acestea sunt luate în considerare în prezentul aviz doar în măsura în care sunt relevante pentru serviciile de asistență socială și medicală de calitate și actualizate. Pentru informații suplimentare privind serviciile permanente de educație și de formare, referințele sunt numeroasele avize deja elaborate de CESE pe această temă⁽³⁾.

3. Trăsăturile și perspectivele sectorului

3.1 În 2009, peste 21,5 milioane de persoane erau active în UE în sectoarele de asistență socială și medicală și al serviciilor educative conexe, după cum rezultă din statisticile Eurostat pentru UE 27⁽⁴⁾. Aceste date indică însă o concentrare mai mare în țările UE care sunt membre de mai mult timp decât în cele care au aderat mai recent și faptul că aceste locuri de muncă sunt ocupate preponderent de femei, care reprezintă 78 % din angajații acestui sector, și de lucrători foarte tineri (peste 43 % având sub 40 de ani). Între 2000 și 2010, în acest sector au fost create peste 4 milioane de noi locuri de muncă în asistența socială și medicală și la domiciliu. Acest

fenomen este în flagrantă opoziție cu scăderea numărului de locuri de muncă în prezent în UE, din cauza crizei economice. Creșterea înregistrată între 2008 și 2010 este de aproximativ 770 de mii de noi locuri de muncă⁽⁵⁾.

3.2 În UE, asistența medicală este unul din sectoarele cele mai importante, dat fiind că reprezintă circa 10 % din PIB, aici muncind un lucrător din zece. În acest sector, se înregistrează un procent peste medie în cazul lucrătorilor din servicii care posedă o diplomă de învățământ superior⁽⁶⁾. Rata de ocupare a forței de muncă este aici în creștere, în condițiile îmbătrânirii populației⁽⁷⁾, ale participării crescânde a femeilor la piața muncii și ale creșterii cererii de asistență medicală. Această realitate necesită din ce în ce mai multe definiții armonizate și standarde în materie de formare la nivel european, astfel încât să fie asigurate mobilitatea geografică și dinamici profesionale cu servicii de calitate, eficiente și durabile pe tot teritoriul.

3.3 Profilurile profesionale recenzate îi cuprind, printre alții, pe asistenții medicali și sanitari, pe infirmieri, pe animatorii pentru tineret, pe asistenții sociali și pe medici: studii recente⁽⁸⁾ arată că, în toate ramurile medicinei, în ciuda salariilor mici și a recunoașterii scăzute a muncii depuse, personalul medical este foarte motivat și responsabil. De asemenea, alte studii indică un grav deficit de personal și greutatea din ce în ce mai mari de recrutare a personalului calificat și corespunzător și de păstrare a acestuia.

3.4 Este necesară o strategie europeană în cadrul Strategiei Europa 2020⁽⁹⁾, pentru a asigura îmbunătățirea nivelurilor de inovare tehnică și structurală, pentru reducerea costurilor și promovarea locurilor de muncă de calitate, prin ameliorarea accesului la asistență medicală îndeosebi în zonele defavorizate, ca și în domeniile medicale confruntate cu deficit de personal la nivel național, prin crearea unor rețele de centre medicale europene de înaltă calitate, dotate cu personal calificat foarte motivat și aflate la dispoziția tuturor cetățenilor din UE.

⁽¹⁾ Avizul CESE privind consecințele îmbătrânirii populației asupra sistemelor de sănătate și de protecție socială, JO C 44, 11.2.2011, p. 10; avizul CESE privind solidaritatea în domeniul sănătății: reducerea inegalităților în materie de sănătate în UE, JO C 18, 19.1.2011, p. 74; avizul CESE privind luarea în considerare a nevoilor persoanelor vârstnice, JO C 77, 31.3.2009, p. 115; avizul CESE privind rețelele de tratament aplicate persoanelor vârstnice, JO C 44, 16.2.2008, p. 109.

⁽²⁾ Avizul CESE pe tema „Îmbătrânirea activă / Orizont 2020”, JO C 229, 31.7.2012, p. 13; avizul CESE privind implicarea și participarea persoanelor în vârstă în societate, încă nepublicat în JO.

⁽³⁾ Avizul CESE privind luarea în considerare a nevoilor persoanelor vârstnice, JO C 77, 31.3.2009, p. 115; avizul CESE privind învățarea în rândul adulților, JO C 204, 9.8.2008, p. 89; avizul CESE pe tema „Migrație, mobilitate și educație”, JO C 218, 11.9.2009, p.85; avizul CESE privind asigurarea calității în educație și formare profesională (VET), JO C 100, 30.4.2009, p. 136.

⁽⁴⁾ Eurostat, *Labour Force Survey*, DS-073433, 3/2010.

⁽⁵⁾ Contribuție comună a Federației Europene a Sindicatelor din Serviciile Publice (*European Federation of Public Service Unions – EPSU*) și a Confederației Europene a Sindicatelor (CES) la consultarea CE privind „Exploatarea potențialului de a crea locuri de muncă al serviciilor personale și pentru gospodării”, Bruxelles, 18 iulie 2012.

⁽⁶⁾ COM(2011) 709 final.

⁽⁷⁾ Raport privind tendințele demografice, *The European Economy Series 2011/4 – The 2012 Ageing Report* – Comisia Europeană, DG Afaceri Economice și Financiare.

⁽⁸⁾ Raportul EPSU – Studiu cu privire la remunerarea din sectorul îngrijirilor de sănătate în raport cu nivelurile remunerării în ansamblu și la disparitatea salarială de gen în diferite țări din Uniunea Europeană (*Study on pay in the care sector in relation to overall pay levels and the gender pay gap in different countries in the European Union*) (raport al Federației Europene a Sindicatelor din Serviciile Publice), J. Pillinger, februarie 2010.

⁽⁹⁾ COM(2010) 2020 final, cu inițiative prioritare, precum *Uniunea inovării și Agenda digitală pentru Europa*.

3.5 În ceea ce privește nivelurile salariilor din acest sector, acestea sunt în general mai mici decât media națională pentru locuri de muncă comparabile, iar femeile – care reprezintă marea majoritate a celor ce lucrează în sector, adesea imigrați – sunt în general subremunerate⁽¹⁰⁾, nu se bucură de destulă considerație și au contracte precare, deși sunt calificate, așa cum reiese din recente studii elaborate în cadrul subsectoarelor⁽¹¹⁾ de asistență medicală, îngrijirea copiilor și a persoanelor vârstnice, precum și alte forme de asistență acordată persoanelor dependente.

3.6 De asemenea, sectorul are alte trăsături specifice, care îl deosebesc de celelalte⁽¹²⁾:

- media orelor de muncă prestate pe săptămână este mai mică decât în alte sectoare economice, în timp ce – raportat la economie în ansamblul său – contractele de muncă prezintă forme mai răspândite, precum lucrul în schimburi, munca pe timp de noapte, normele parțială și contractele temporare;
- creșterea cererii pentru un serviciu integrat, care să combine toate aspectele și calificările asistenței medicale cu trăsăturile asistenței sociale;
- măsurile de formare profesională și lingvistică periodică sunt importante pentru a putea face apel la utilizarea intensivă a instrumentelor informatice în acordarea primului ajutor, la telemedicină și la telediagnoză;
- necesitatea de a dispune de infrastructuri mai bune și mai coordonate pentru cele trei tipuri de servicii aflate în discuție, asigurarea accesului tuturor prin mijloace adecvate (și structuri de referință în teritoriu?).

3.7 De asemenea, așa cum a fost subliniat în legătură cu serviciile personale, trebuie „să se țină seama de trăsăturile specifice ale micilor operatori, care furnizează servicii de interes economic general, servicii sociale și servicii non-profit, ale căror caracteristici și contribuții specifice la interesul general trebuie să fie luate în considerare în mai mare măsură”⁽¹³⁾, în cadrul dialogului social cu partenerii sociali și cu societatea civilă în general.

⁽¹⁰⁾ Avizul CESE privind diferența de remunerare între femei și bărbați, JO C 211, 19.8.2008, p. 54, și avizul CESE privind egalitatea dintre bărbați și femei 2006-2010, JO C 318, 23.12.2006, p.173; Carta Confederației Europene a Sindicatelor (CES) privind abordarea integratoare a egalității de șanse pentru femei și bărbați în cadrul sindicatelor, adoptată la Congresul CES din Sevilla, 23 mai 2007 și Manualul Comisiei Europene privind abordarea integratoare a egalității de șanse pentru femei și bărbați în cadrul politicilor de ocupare a forței de muncă, iulie 2007.

⁽¹¹⁾ Raportul EPSU – Studiu cu privire la remunerarea din sectorul îngrijirilor de sănătate în raport cu nivelurile remunerării în ansamblu și la disparitatea salarială de gen în diferite țări din Uniunea Europeană (raport al Federației europene a sindicatelor din serviciile publice), J. Pillinger, februarie 2010.

⁽¹²⁾ Banca de date AMECO (*Annual macroeconomic database*)– *Employment in Europe – EU KLEMS Accounts [Capital (K), Labour (L), Energy (E), Material (M) and Service inputs (S)]*, Quarterly review, CE.

⁽¹³⁾ Raportul Confederației Europene a Sindicatelor, Pregătirea punerii în aplicare a Directivei privind serviciile în cadrul pieței interne (*Preparation of Implementation of the Directive on Services in the Internal Market*), 2010.

3.8 Situația este foarte îngrijorătoare în zonele rurale și în alte zone defavorizate, unde lipsa infrastructurii sociale, medicale și educative duce adesea la un exod al mâinii de lucru calificate, cu repercusiuni asupra inițiativelor de creare de întreprinderi, de stabilire a lor în aceste zone și de dezvoltare a acestora. Ca atare, trebuie asigurată o dezvoltare regională echilibrată și trebuie promovată îmbunătățirea coeziunii teritoriale, mai ales în ceea ce privește asistența socială, medicală și educativă pentru copiii din școli și din creșe⁽¹⁴⁾.

3.9 Pentru a promova mai buna integrare a lucrătorilor migranți, trebuie prevăzute măsuri financiare și organizatorice de sprijinire prin cursuri de limbă, de îmbunătățire a imaginii muncii depuse de aceștia, de primire și găzduire a lor, de formare profesională în domeniul practicilor de asistență, ținând seama de reintegrarea lor eventuală în țările de origine, pentru a evita *exodul creierelor* din sectorul medical⁽¹⁵⁾.

3.10 Prin urmare, costurile investițiilor din acest sector sunt destul de ridicate și adesea iscă dispute în termeni de sustenabilitate, dat fiind că criza financiară a scos în evidență necesitatea îmbunătățirii raportului costuri-eficiență în domeniul serviciilor sociale și medicale, iar statele membre se află sub presiune pentru a găsi justul echilibru între cerința prestării de servicii medicale universale și respectarea obligațiilor bugetare. Cu toate acestea, având în vedere rezultatele obținute, se impune în mod evident concluzia că investițiile realizate în acest sector al serviciilor sunt foarte productive și rentabile: forța de muncă se bucură de o stare de sănătate mai bună, este mai bine integrată, mai calificată, mai motivată și, de asemenea, mai stabilă.

3.11 De asemenea, Tratatul de la Lisabona a introdus importante inovații în materie, prin protocolul privind serviciile de interes general (SIG), anexat tratatului, „în măsura în care acoperă totalitatea SIG și introduce, pentru prima oară într-un tratat, noțiunea de «servicii non-economice de interes general» (SNEIG), diferite de «serviciile de interes economic general» (SIEG)”⁽¹⁶⁾. Nu se poate nega faptul că serviciile personale au trăsături atât economice, cât și non-economice. Componenta de interes general economic se referă la importanța lor pentru buna funcționare a tuturor întreprinderilor, de la cele producătoare la cele de servicii, iar componenta de interes general non-economic se referă la importanța lor pentru integrarea tuturor persoanelor și pentru coeziunea societății.

3.12 CESE consideră că „protocolul nu constituie o simplă declarație interpretativă a tratatelor și valorilor comune ale Uniunii Europene privind SIG, ci un ghid de utilizare destinat Uniunii și statelor membre”. „Acesta plasează [...], în centrul dispozițiilor sale, utilizatorul, satisfacerea nevoilor acestuia, preferințele și drepturile sale, reținând o serie de principii comune, de un nivel calitativ superior, privind siguranța și accesibilitatea, tratamentul egal și promovarea accesului universal”⁽¹⁷⁾.

⁽¹⁴⁾ COM(2011) 66 final.

⁽¹⁵⁾ Avizul CESE privind politica familială și schimbările demografice, JO C 218, 23.7.2011, p. 7; avizul privind modernizarea învățământului superior, JO C 181, 21.6.2012, p. 143-149.

⁽¹⁶⁾ Avizul CESE pe tema „Serviciile de interes economic general: cum ar trebui repartizate competențele între UE și statele membre?”, JO C 128, 18.5.2010, p. 65-68.

⁽¹⁷⁾ Cf. nota nr. 16.

3.13 Ca atare, trebuie asigurată mai ales o puternică dimensiune europeană acestui sector, printr-un cadru UE armonizat și sprijinit de o strategie europeană de măsuri structurale. În același timp, Comitetul a subliniat „rolul esențial și competențele discreționare ample ale autorităților naționale, regionale și locale în ceea ce privește furnizarea, punerea în funcțiune și organizarea serviciilor de interes economic general într-un mod care să răspundă cât mai bine nevoilor utilizatorilor” ⁽¹⁸⁾.

4. Pentru o Strategie europeană privind serviciile de asistență socială și medicală inovatoare și inteligente

4.1 Lansarea unei strategii europene este, în opinia Comitetului, fundamentală pentru a anticipa și gestiona actualele transformări ale societății europene și ale modelului său economic și social, acestea necesitând identificarea priorităților strategice pentru industria europeană a serviciilor sociale, sanitare și educative destinate persoanei, în ceea ce privește:

- resursele umane și formarea și informarea personalului;
- tehnologiile corespunzătoare;
- un spațiu european al serviciilor integrate;
- îmbunătățirea condițiilor de mobilitate și schimburi;
- acceptarea principiilor europene de calitate;
- deplina recunoaștere a diplomelor de studiu;
- cercetarea pusă în slujba optimizării rezultatelor serviciilor;
- documentarea și schimbul de experiențe încununate de succes;
- politicile de sprijin, structurile și infrastructurile.

4.2 **Resursele umane** reprezintă **primul pilon** fundamental al industriei serviciilor personale, așa cum arată finanțările prevăzute în Strategia Europa 2020, astfel încât cetățenii UE să se mențină mai mult timp integrați din punct de vedere social și sănătoși, ceea ce va avea efecte pozitive asupra productivității și competitivității. Acest sector este menționat printre primele în inițiativa „Piețele lider, o inițiativă pentru Europa” și este parte integrantă a inițiativei emblematice „O agendă pentru noi competențe și locuri de muncă”.

4.2.1 Dată fiind importanța acestor servicii, acțiunea strategică a UE privind resursele umane trebuie îndreptată spre:

- sisteme informatice pentru definirea profilurilor ocupaționale necesare și a locurilor de muncă;

- măsuri de creștere a competențelor și de integrare a dobândirii acestora;
- recunoaștere internațională a calificărilor/diplomelor, în vederea îmbunătățirii mobilității;
- sisteme eficiente de orientare profesională și de comunicare, inclusiv și mai ales în învățarea limbilor;
- formare/alfabetizare în domeniul tehnologiilor digitale;
- cursuri de formare și de actualizare în domeniul noilor tehnologii și al noilor metode terapeutice;
- mecanisme de stabilizare în cadrul sectorului, condiții de muncă și perspective atrăgătoare de carieră, îmbunătățirea echilibrului de gen;
- îmbunătățirea imaginii diverselor profesii din acest sector de servicii;
- acord de reglementare privind principiile calitative și aplicarea acestora, precum și cerințe clar definite pentru profilurile profesionale;
- introducerea unor servicii de asistență, precum înlocuiri temporare, formare și acordare de consultanță, pentru a garanta calitatea economiei sociale și a îngrijirii și pentru a îmbunătăți bunăstarea furnizorilor acestor servicii;
- recurgerea la prețioasele resurse oferite de activitatea de voluntariat, care poate contribui în măsură importantă, din punctul de vedere al calității, al contribuției emoționale și al relațiilor interpersonale dezinteresate și indispensabile, la bunăstarea psihofizică a persoanei asistate.

Aceste măsuri de tip european ar trebui însoțite de măsuri de monitorizare constantă, bazate pe o evaluare științifică și riguroasă.

4.3 **Introducerea unor tehnologii adecvate** în acest sector, pentru a-i sprijini atât pe prestatorii de servicii, cât și pe beneficiarii acestora, reprezintă **cel de-al doilea pilon** al acestei strategii: inovarea – atât structurală, cât și metodologică și tehnică – aplicată serviciilor sociale și medicale destinate persoanei poate contribui la oferirea unui răspuns pe măsura mizelor dezvoltării durabile, în contextul actualelor mutații demografice și al realizării unei creșteri incluzive.

4.3.1 Tehnologiile informației și comunicațiilor trebuie utilizate pentru a înlesni autonomia și sporirea responsabilizării și pentru a promova o cultură a sănătății personale și coordonarea dintre serviciile medicale și sociale, astfel încât să dea naștere unor servicii tot mai integrate, care pun omul în centrul unui continuum coordonat de servicii de calitate.

⁽¹⁸⁾ Cf. nota nr. 16.

4.3.2 e-Sănătatea, alfabetizarea digitală în legătură cu tehnologiile informatice și telemedicina reprezintă un pilon fundamental al procesului de inovare în domeniul asistenței medicale și revalidării, dat fiind că permit pacientului să aibă tot timpul cu sine propriul dosar clinic, oriunde s-ar găsi, și să se bucure ca atare de asistență medicală cât mai personalizată ⁽¹⁹⁾.

4.3.3 Pentru a fi eficiente, sistemele de servicii personale au nevoie de o platformă tehnologică avansată, pentru a pune în comun – pe de o parte – practicile cele mai reușite dintre utilizatori și furnizorii de asistență de lungă durată și – pe de altă parte – orientările care trebuie să îndrume procesul decizional și monitorizarea calității la nivel local, pentru a îmbunătăți planificarea asistenței, astfel încât să fie eficientizate sistemele de repartizare a costurilor serviciilor sociale și a celor medicale sau paramedicale pentru prestații ⁽²⁰⁾.

4.3.4 Este indicat să se beneficieze la maximum de tehnologiile informației aplicate serviciilor sociale, medicale și educative destinate persoanei, făcând apel la elementele de cercetare-dezvoltare de la nivel național și al UE, pentru a valorifica noile profiluri profesionale, adaptate diverselor nevoi ale copiilor, ale persoanelor cu dizabilități, ale persoanelor vârstnice sau ale celor bolnave din punct de vedere fizic sau mintal.

4.4 **Al treilea pilon:** crearea unui **spațiu european al serviciilor integrate** trebuie abordată cu multă atenție, pentru a depăși inegalitățile existente și a asigura cu adevărat libertatea fundamentală a stabilirii (respectându-se cel puțin normele de legislație socială și convențiile țării-gazdă) și prestării serviciilor (în special în acest sector de importanță esențială pentru asigurarea liberei circulații a serviciilor), prin recunoaștere reciprocă, cooperare administrativă și – acolo unde este nevoie – prin armonizare, astfel încât să fie garantate pe tot teritoriul UE o serie de servicii responsabile, centrate pe indivizi. Pentru a realiza acest obiectiv, statele membre și Uniunea Europeană trebuie să-și exercite responsabilitățile împreună.

4.4.1 Miza transformării economiei europene într-o economie inovatoare și modernă, bazată pe deplina concretizare a celei de-a patra libertăți (libera circulație a serviciilor), ca și dezvoltarea unei a cincea libertăți (adică circulația liberă și deplină a cunoștințelor) ar permite Europei să fructifice întregul său potențial creativ. În acest context, rezultatele aplicării inovării în sectorul serviciilor sociale și medicale ar trebui să fie monitorizate pe baza unui sistem european de evaluare, care ar trebui instituit în acest scop.

4.4.2 Trebuie garantat un spațiu european bazat pe solidaritate, care să asigure accesul la servicii fundamentale de calitate, în cadrul serviciilor sociale, medicale și educative destinate persoanei, la scara întregului teritoriu al UE, inclusiv prin „punerea în aplicare a Cadrelor europene de calitate pe bază voluntară în diferite state membre și în sectoare diverse” ⁽²¹⁾, asociindu-i pe utilizatori în definirea și evaluarea calității.

4.4.3 Un sistem de servicii integrate necesită – pe lângă principiile armonizate de calitate – recunoașterea reciprocă a calificărilor, monitorizarea calității serviciilor, activarea unui dialog social la diverse niveluri, apropiat de cetățeni și care să-i asocieze pe toți cei interesați, în vederea intensificării cooperării reciproce.

4.5 **Politicile de sprijin, structurile și infrastructurile** reprezintă cel de-al patrulea pilon pe care trebuie să se sprijine strategia europeană privind industria serviciilor personale.

4.5.1 Un element esențial al acestui pilon este activarea orientată – alături de măsurile prevăzute de Strategia Europa 2020 – a programelor și măsurilor structurale ale UE, cu o mențiune specială pentru Fondul social european, Fondul european de dezvoltare regională și Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală, ca și pentru programele UE *Cultura* și *Orizont* 2014-2020.

4.5.2 De asemenea, la nivelul UE trebuie prevăzute măsuri de stabilire a unui cadru european care să faciliteze și să încurajeze performanțele referitoare la calificările profesionale și la calitatea serviciilor, la documentarea și schimbul de experiențe pozitive, ca și la sistemele standardizate de monitorizare a calității și a nivelurilor de *satisfacție a clienților* (*customer satisfaction*) și de rentabilitate economică (*value for money*) a sectorului, în ceea ce privește atât profesionalizarea și condițiile de muncă și de carieră ale prestatorului de servicii, cât și întreprinderile publice, private și din economia socială active în domeniu, precum și, în sfârșit, pentru beneficiarii serviciilor și familiile lor, ca și pentru economia socială.

4.5.2.1 În ceea ce privește activitatea de voluntariat, aceasta reprezintă o componentă semnificativă care trebuie sprijinită și stimulată, îndeosebi din perspectiva unei contribuții de calitate sub aspect uman, social și emoțional: trebuie acordată atenție specială măsurilor europene de sprijinire a schimbului de experiențe privind cele mai bune practici din activitatea de voluntariat desfășurată în domeniul serviciilor personale.

4.5.3 Trebuie să se țină seama de relevanța efortului investițional și, mai ales, de necesitatea de a diversifica acoperirea financiară [impozite, diverse forme de contribuire la securitatea (protecția) socială, la asigurare, solidaritate intergenerațională sau parteneriate public-privat], luând în considerare faptul că costul asistenței și al sprijinului medical pe termen lung nu este suportabil pentru cea mai mare parte a populației.

4.5.4 La nivelul UE, ar fi potrivit să se aloce o cotă din fondurile structurale pentru dezvoltarea infrastructurii sociale și a serviciilor medicale și de asistență, acolo unde există neajunsuri, și pentru inițiativele locale de creare de locuri de muncă în acest domeniu, asigurând în mod special o linie de finanțare pentru zonele rurale și celelalte zone defavorizate, prin intermediul Fondului european agricol pentru dezvoltare rurală și al inițiativei *Leader*.

⁽¹⁹⁾ Conferința *e-Health*, Copenhaga, 2012.

⁽²⁰⁾ Cf. *Help Wanted? Providing and Paying for Long-Term Care*, OCDE, 2011.

⁽²¹⁾ COM(2011) 900 final.

4.5.5 Și la nivelul UE trebuie revăzute măsurile de sprijinire a politicilor familiale și a celor care asigură condiții mai flexibile la locul de muncă celor care au grijă de membrii propriei familii.

5. Observații finale

5.1 CESE este profund convins că „în domenii cum ar fi asistența medicală, îngrijirea copiilor sau a persoanelor în vârstă, asistența pentru persoanele cu handicap sau locuințele sociale, aceste servicii furnizează o plasă de siguranță esențială pentru cetățeni și contribuie la promovarea coeziunii sociale”⁽²²⁾.

5.2 Comitetul subliniază că serviciile medicale, educative și sociale destinate persoanei reprezintă o chestiune de interes general – atât economic, cât și non-economic – și îndeplinesc un rol important pentru calitatea și funcționarea societăților europene, contribuind la protecția socială și la integrarea în societate și, de asemenea, în mod semnificativ, la performanțele și competitivitatea economiei. Totodată, cererea pentru acest tip de servicii sporește, dar capacitatea de a le finanța se restrânge, ca rezultat al crizei economice și, pe termen lung, al tendințelor demografice.

5.3 Comitetul reafirmă cu hotărâre obiectivele cuprinse în Tratatul de la Lisabona în ceea ce privește educația, protecția socială și sănătatea, aceste obiective fiind oglinda conștiinței

sociale colective și dorința ca propriii cetățeni să se bucure de un nivel de viață și mai ridicat, compatibil cu potențialul economic al tuturor statelor membre.

5.4 CESE consideră că, în condițiile actuale, dezvoltarea în continuare a acestor sectoare necesită:

- lansarea unei veritabile strategii europene pentru servicii sociale și medicale inovatoare și *inteligente* și pentru serviciile educative aferente, prin valorificarea resurselor umane, prin introducerea unor tehnologii corespunzătoare de sprijinire a prestatorilor de servicii și a beneficiarilor acestora, prin dezvoltarea unui spațiu european de servicii integrate și prin politici de sprijinire a structurii și infrastructurii, acest lucru fiind posibil utilizând dialogul social și dialogul cu societatea civilă la diverse niveluri;
- utilizarea mai eficientă a resurselor financiare și umane și a infrastructurii existente în aplicarea principiilor de calitate și în evaluarea serviciilor, cu măsuri de sporire a competențelor și de integrare a dobândirii acestora; îmbunătățirea nivelurilor de competitivitate, guvernate de negocierea colectivă; sporirea participării sectorului privat, a economiei sociale și a voluntariatului; noi forme de parteneriat între sectoare; analiza precisă a cheltuielilor și evaluarea comună a eficienței și a economicității serviciului.

Bruxelles, 13 decembrie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

⁽²²⁾ COM(2011) 900 final.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind principiul parteneriatului în implementarea fondurilor care fac obiectul cadrului strategic comun – elemente pentru un cod european de conduită în materie de parteneriat

SWD(2012) 106 final (aviz din proprie inițiativă)

(2013/C 44/04)

Raportor: **dl Aurel Laurențiu PLOSCEANU**

La 24 mai 2012, în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, Comitetul Economic și Social European a hotărât să elaboreze un aviz din proprie inițiativă pe tema

Principiul parteneriatului în implementarea fondurilor care fac obiectul cadrului strategic comun - elemente pentru un cod european de conduită în materie de parteneriat

SWD(2012) 106 final.

Secțiunea pentru uniunea economică și monetară și coeziune economică și socială, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 21 noiembrie 2012.

În cea de-a 485-a sesiune plenară, care a avut loc la 12 și 13 decembrie 2012 (ședința din 12 decembrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 158 de voturi pentru și 1 abținere.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE este ferm convins că un parteneriat autentic, care implică toți partenerii și toate părțile interesate ale societății civile organizate⁽¹⁾ în pregătirea, punerea în practică și evaluarea ex-post a programelor și proiectelor din cadrul politicii de coeziune a UE contribuie direct la sporirea calității și la eficiența acestora. Principiul parteneriatului este un exemplu excelent privind modul în care buna guvernare poate fi aplicată și în alte politici ale UE, contribuind astfel în mod concret la punerea în practică a Strategiei Europa 2020.

1.2 Deoarece a solicitat el însuși elaborarea unui cod de conduită, CESE sprijină hotărât inițiativa Comisiei și susține ferm recomandările propuse de aceasta. CESE apreciază sprijinul acordat de Parlamentul European (PE) și de Comitetul Regiunilor (CoR) codului de conduită. Cu toate acestea, CESE reamintește că parteneriatul trebuie să asigure condiții egale tuturor partenerilor publici și privați.

1.3 În același timp, CESE este profund dezamăgit de eliminarea, pentru moment, de către Consiliu, a proiectului de cod de conduită din propunerea Comisiei. CESE invită la o acțiune comună, a sa și a CoR, în favoarea codului de conduită.

(¹) Definiția dată de CESE societății civile organizate este următoarea: „Societatea civilă organizată este acea parte a societății civile care se manifestă prin intermediul unor organizații, văzute ca elemente constitutive ale societății. Cu alte cuvinte, societatea civilă organizată cuprinde toate organizațiile neguvernamentale înființate prin inițiative private, ai căror membri sunt implicați activ în modelarea afacerilor publice pe baza propriilor lor preocupări și pornind de la cunoștințele, capacitățile și raza lor specifică de acțiune. Această definiție acoperă o gamă largă de organizații: federații ale angajatorilor, sindicate, asociații înființate în scopul promovării anumitor chestiuni de interes general, precum și organizațiile cunoscute sub numele de «neguvernamentale» (ONG)».

1.4 Comitetul este serios preocupat de îngrijorarea din ce în ce mai prezentă în rândul societății civile organizate cu privire la aplicarea principiului parteneriatului. În unele state membre se remarcă o tendință de diluare a acestui principiu și o scădere a gradului de participare a societății civile organizate. Eliminarea codului de conduită din rândul propunerilor Comisiei constituie și ea un motiv serios de preocupare. În perioada actuală de criză, este nevoie de o implicare și mai puternică a partenerilor sociali și a altor organizații ale societății civile.

1.5 Chiar dacă este vorba doar despre un document de lucru al serviciilor Comisiei, acest text apare la momentul potrivit, având în vedere că programarea fondurilor structurale pentru perioada 2014-2020 a început deja în mai multe state membre și regiuni. Comisia ar trebui să disemineze activ documentul, astfel încât acesta să poată fi utilizat de partenerii relevanți. CESE își îndeamnă membrii să încurajeze activ organizațiile pe care le reprezintă să participe la proiectele și programele politicii de coeziune a UE, pe baza codului de conduită.

1.6 CESE dorește să pună un accent deosebit pe faptul că programele operaționale trebuie orientate către acțiuni și măsuri favorabile parteneriatului. Reperele principale trebuie să fie tratamentul egal și pluralismul în ceea ce privește parteneriatul, parteneriatele cu obiective specifice pentru programe specifice și o mai bună consolidare a capacităților.

1.7 CESE consideră că, pe lângă comitetele de monitorizare, ar trebui să existe și alte instrumente de parteneriat. În acest context, Comitetul reamintește că formularea propusă de Parlamentul European în amendamentele la articolul 5 din regulamentul privind dispozițiile comune (RPDC), și anume „cooperează [...] cu următorii parteneri”, trebuie înlocuită cu „implică [...] următorii parteneri”.

1.8 CESE propune un sistem de „**verificare a parteneriatului**”, gestionat de partenerii înșiși. Un astfel de sistem european de monitorizare, ar trebui să se bazeze pe o simplă listă de control și pe evaluări inter pares efectuate de Comisie în colaborare cu organizațiile părților interesate europene. CESE este foarte interesat să participe activ la acest proces.

1.9 Aplicarea corespunzătoare a principiului parteneriatului, astfel cum este definit acesta în codul de conduită, ar trebui să fie o condiție preliminară a semnării de către Comisie a contractelor de parteneriat cu diverse state membre. În acest context, o măsură stimulatorie ar putea consta în suplimentarea resurselor destinate programelor operaționale, dacă această condiție este îndeplinită.

2. Contextul – parteneriatul în evoluție

2.1 De la momentul instituirii sale, în 1988, principiul parteneriatului a cunoscut o aplicare discontinuă și lentă. În proces a fost implicată societatea civilă organizată (mai ales partenerii sociali). Principiul a fost însușit mai ușor în țările în care parteneriatul este o parte intrinsecă a procesului decizional. El a fost consolidat atunci când Comisia a avut o responsabilitate directă sporită în ceea ce privește politica de coeziune și când au fost instituite inițiative comunitare precum EQUAL și LEADER.

2.2 Cu toate acestea, în numeroase cazuri, parteneriatul a existat doar la nivel formal. În perioada de programare 2006-2013, parteneriatul nu a fost promovat activ, chiar dacă, în paralel, participarea părților interesate a devenit una dintre pietrele de temelie ale implementării Strategiei de la Lisabona. Politica de coeziune a UE s-a confruntat cu noi provocări la momentul aderării a 10 țări în 2004, urmate de Bulgaria și România în 2007.

2.3 Comisia a depistat deficiențe, iar eșecurile au fost criticate de partenerii din societatea civilă. Ca reacție la modificarea relațiilor dintre statele membre și Comisie sub aspectul gestionării politicii de coeziune a UE, accentul s-a dirijat către diseminarea bunelor practici.

2.4 În 2009, Comisia a solicitat CESE să elaboreze un aviz exploratoriu privind modalitățile de promovare a parteneriatelor în materie de fonduri structurale, pe baza bunelor practici. În completarea avizului respectiv al Comitetului a fost publicat documentul intitulat *It takes two to tango* (Se dansează mai bine în doi!), care prezintă o selecție de cazuri de bune practici existente în statele membre. Propunerea CESE, de elaborare a unui cod de bune practici, a fost însușită între timp de către Comisie.

2.5 Situația actuală indică faptul că parteneriatul cu societatea civilă organizată evoluează în majoritatea statelor

membre. Polonia poate sluji drept model în anumite privințe legate de evoluția bunelor practici. Punerea în practică a parteneriatului reprezintă cu siguranță o provocare pentru ultimii veniți, adică Bulgaria și România, și, în curând, Croația. Acest lucru este valabil inclusiv pentru unele dintre statele membre care au aderat în 2004, precum și pentru unele țări care dețin de mai multă vreme statutul de membru, precum Portugalia și Grecia.

2.6 În rândul societății civile organizate există în prezent o îngrijorare crescândă cu privire la aplicarea principiului parteneriatului. Rezultatele nu se ridică la înălțimea așteptărilor. În unele state membre se remarcă o tendință de diluare a principiului parteneriatului și o scădere a gradului de participare a societății civile organizate, la care se adaugă eliminarea, de către Consiliu, a codului de conduită. În unele țări, programarea pentru perioada 2014-2020 a început fără ca actorii privați să fie invitați cu adevărat să participe. Această reticență politică trebuie abandonată, dacă se dorește o punere adecvată în aplicare a codului european de conduită în materie de parteneriat.

3. Propunerea Comisiei

3.1 Conform propunerilor Comisiei pentru fondurile CSC în perioada 2014-2020, statele membre vor avea obligația clară de a organiza un parteneriat. Această acțiune va fi sprijinită de un cod european de conduită în materie de parteneriat (CECP), care va stabili obiective și criterii pentru punerea în aplicare a parteneriatului și va facilita schimbul de informații, experiență, rezultate și bune practici între statele membre. Comisia urmează să adopte CECP ca act delegat în termen de trei luni de la adoptarea regulamentului privind dispozițiile comune (RPDC).

3.2 Documentul de lucru al serviciilor Comisiei reprezintă un prim pas către aplicarea efectivă a principiului parteneriatului. Documentul regroupează, în 6 secțiuni, 18 orientări detaliate. Cele șase secțiuni se intitulează:

— „Ce parteneri ar trebui selectați?”;

— „Cum să se realizeze implicarea partenerilor în elaborarea documentelor de programare?”;

— „Implicarea partenerilor în faza de implementare”;

— „Implicarea partenerilor în evaluare”;

— „Asistență pentru parteneri”;

— „Schimbul de bune practici”.

3.3 Trebuie remarcat că propunerea privind CECP a fost tradusă în toate limbile UE, lucru care va facilita difuzarea și utilizarea sa.

4. Lucrările anterioare ale CESE pe tema parteneriatului

4.1 La solicitarea expresă a Comisiei Europene, CESE a abordat tema principiului parteneriatului în 2010 (ECO/258 – raportor: dl OLSSON ⁽²⁾), formulând observații extinse pe marginea propunerilor Comisiei referitoare la parteneriat în avizul său privind RPDC (ECO/314 – raportor: dl VARDAKAS-TANIS).

4.2 CESE a propus ca la baza unui eventual **cod de bune practici** să stea câteva orientări, de care Comisia a ținut seama aproape în totalitate la elaborarea documentului de lucru al serviciilor sale:

— un plan de informare/consultare/participare care să implice partenerii;

— responsabilizarea autorităților;

— selectarea partenerilor dintr-un spectru larg de categorii sociale;

— asistență tehnică pentru parteneri;

— parteneriatul, în calitate de criteriu pentru proiecte;

— simplificarea procedurilor și a controalelor;

— necesitatea de accelerare a plăților.

4.3 CESE este ferm convins că **parteneriatul** care include toți partenerii menționați la articolul 5 alineatul (1) din RPDC în pregătirea, punerea în aplicare și evaluarea ex-post a proiectelor desfășurate în contextul politicii de coeziune a UE contribuie direct la succesul acesteia. Comitetul salută evoluțiile de la articolul 5 din propunerea Comisiei Europene, care face din parteneriat o condiție obligatorie, reamintind că trebuie să existe o participare veritabilă în toate etapele de implementare a fondurilor, inclusiv a partenerilor care au drept de vot în comitetele de monitorizare.

⁽²⁾ Avizul CESE pe tema „Parteneriate eficiente în cadrul politicii de coeziune” – JO C 44, 11.2.2011, p. 1.

4.4 CESE invită la o acțiune comună, a sa și a CoR, în favoarea CECP și solicită CE și PE să combată eliminarea sa de către Consiliu. CESE a exprimat această poziție cu fermitate în cadrul reuniunii ministeriale informale desfășurată pe 6 noiembrie 2012, la Nicosia.

5. Reacții inițiale din partea altor instituții ale UE

Consiliul

5.1 Consiliul a respins propunerea Comisiei privind un cod de conduită, ceea ce va fragiliza fără îndoială punerea în practică a principiului parteneriatului.

Parlamentul European

5.2 Parlamentul European a propus un amendament consistent la codul de conduită, la articolul 5 din RPDC, introducând nouă specificații. CESE susține această abordare. Amendamentul este reprodus mai jos ⁽³⁾. Cu toate acestea, CESE este preocupat de distincția pe care PE o face între partenerii publici și cei privați, lucru care ar putea induce un tratament inegal al partenerilor.

Comitetul Regiunilor

5.3 CoR sprijină CECP, solicitând organismelor teritoriale vizate să încheie parteneriate. El subliniază printre altele faptul că trebuie să se acorde atenție condițiilor specifice din statele membre, importanței subsidiarității și proporționalității, procedurii de selecție a partenerilor din perspectiva pluralismului, pentru a include și grupurile marginalizate. CoR pune problema drepturilor și îndatoririlor partenerilor, făcând în același timp distincția între parteneri publici și privați.

⁽³⁾ (3a) Codul european de conduită ar trebui să prezinte, printre altele, următoarele specificații:

- a) cerințele minime pentru a asigura selectarea transparentă a partenerilor și claritatea cu privire la rolul lor în procesul politic și responsabilitățile acestora;
- b) cerințele minime și indicații cu privire la modul de identificare a partenerilor relevanți, de la autoritățile de la diferite niveluri teritoriale la partenerii sociali și economici, societatea civilă, comunități religioase, organizații științifice și tehnologice și organismele responsabile pentru promovarea egalității de gen, a incluziunii sociale și a nediscriminării sau active în domeniul culturii, al educației și al tineretului.
- c) procedura de cooperare între autoritățile competente naționale, regionale și locale;
- d) orientări privind modul de adaptare al parteneriatelor la programe, inclusiv specificitatea programelor cu finanțare din mai multe fonduri, a planurilor de acțiune comună și a investițiilor teritoriale integrate;
- e) cerințele minime de asigurare a implicării semnificative a partenerilor în pregătirea contractului de parteneriat și a programelor;
- f) cerințele minime în ceea ce privește procedurile stabilite pentru a asigura organizarea efectivă a parteneriatelor;
- g) orientări cu privire la implicarea partenerilor în comitetele de monitorizare și în selectarea, monitorizarea și evaluarea proiectelor;
- h) cerințele minime cu privire la furnizarea de orientări pentru parteneri și facilitarea consolidării capacităților în rândul partenerilor;
- i) conturarea cadrului pentru realizarea schimbului de bune practici între statele membre.

6. Reacții din partea societății civile organizate

6.1 Societatea civilă organizată din Europa consideră că lipsa parteneriatului a fost unul dintre principalele motive pentru care fondurile structurale au avut un impact redus în mai multe state membre, în perioada 2007 – 2013.

6.2 Ar trebui să se afirme mai răspicat că, pe lângă autoritățile publice, societatea civilă organizată reprezintă deopotrivă interesul general.

6.3 De multe ori, societatea civilă organizată nu se poate implica într-un parteneriat real, autentic, din cauza barierelor create de regulile privind cofinanțarea, a sarcinilor administrative, a inadecvării obiectivelor programelor operaționale naționale și a faptului că nu participă la monitorizarea fondurilor.

6.4 Societatea civilă organizată recunoaște eforturile depuse CE pentru simplificarea procedurilor, dar consideră că aceste eforturi sunt încă insuficiente pentru asigurarea unei absorbții ușoare și în timp util a fondurilor de către sectorul privat, în sens larg. Complexitatea excesivă și sarcinile administrative persistă, birocrăția trebuind redusă. Trebuie avute în vedere următoarele aspecte:

- standardizarea documentației (caracter oportun, accesibil și comprehensibil);
- evitarea introducerii de modificări în cursul implementării;
- rate flexibile de cofinanțare;
- reducerea întârzierilor la plată.

6.5 Societatea civilă organizată subliniază importanța consolidării capacităților partenerilor și solicită introducerea unei definiții a acestei consolidări, care ar trebui înțeleasă ca o intensificare a participării partenerilor la pregătirea, implementarea și monitorizarea fondurilor structurale în toate fazele.

6.6 CESE subliniază necesitatea încheierii unui parteneriat extins, care să reprezinte o mare diversitate de interese. Ar trebui să se stabilească modalități clare de atribuire a responsabilităților și rolurilor diferiților parteneri.

7. Observații generale

7.1 Punerea efectivă în aplicare a principiului parteneriatului este un proces continuu. Propunerea Comisiei reprezintă un prim pas în direcția formalizării și codificării principiului parteneriatului la nivelul UE. CESE este mulțumit să constate că atât PE, cât și CoR, sunt în favoarea unui principiu al parteneriatului

efectiv. Acesta reprezintă într-adevăr un exemplu excelent privind modul în care buna guvernare poate fi aplicată și în alte politici ale UE, contribuind astfel în mod concret la punerea în practică a Strategiei Europa 2020.

7.2 CESE este foarte preocupat de faptul că în Consiliu există intenția de a restrânge principiul parteneriatului, revenind la regulile actuale, mai restrictive, pentru perioada de programare 2006-2013. Comitetul face apel la Comisie și la PE pentru a inversa această tendință.

8. Observații specifice

8.1 Având în vedere că programarea fondurilor structurale pentru perioada 2014-2020 a început deja în mai multe state membre, este important ca atât administrațiile publice, cât și societatea civilă organizată să profite de acest document de lucru al serviciilor Comisiei. CESE apreciază faptul că s-a procedat la traducerea codului de conduită în toate limbile oficiale ale UE. Comisia ar trebui să se implice activ în diseminarea în statele membre a propunerilor pe care acesta le conține, în cooperare cu administrația publică, dar și cu societatea civilă organizată.

8.2 CESE consideră că, în propunerile Comisiei, monitorizarea nu a fost suficient abordată. În colaborare cu organizațiile părților interesate europene, ar trebui instituit un sistem european de monitorizare bazat pe o simplă listă de control și pe evaluări *inter pares*. CESE este foarte interesat să participe activ la acest proces.

8.3 Lista de control ar trebui să aibă la bază specificații minime, referitoare în special la selecție, participarea la diferite etape și consolidarea capacităților partenerilor. De asemenea, ar trebui analizată modalitatea de rezolvare a conflictelor de interes. Specificațiile ar putea fi însoțite de o analiză SWOT (care are în vedere punctele tari, punctele slabe, oportunitățile și amenințările), acest lucru permițând îmbunătățiri ulterioare.

8.4 În cadrul acestui sistem, părțile interesate private/partenerii privați ar trebui să procedeze la o „**verificare a parteneriatului**”, plecând de la lista de control propusă mai sus. CESE propune o simplă grilă de evaluare, cu trei niveluri: *insuficient/suficient/excelent*. O astfel de verificare ar consolida participarea partenerilor la evaluare, după cum se sugerează în documentul de lucru al serviciilor Comisiei.

8.5 CESE reamintește că formularea propusă de PE la articolul 5 din RPDC, și anume „*cooperează [...] cu următorii parteneri*”, trebuie înlocuită cu „*implică [...] următorii parteneri*”.

8.6 CESE își reafirmă propunerea anterioară, ca regiunile care doresc să-și împărtășească experiențele și să disemineze bunele practici să înființeze o rețea de „regiuni de excelență în parteneriat”.

8.7 Bunele practici prezentate în broșura CESE cu titlul *It takes two to tango* s-au bucurat de o largă apreciere, aceste exemple putându-se dovedi foarte utile și pentru alte țări (chiar dacă parteneriatul trebuie adaptat la condițiile naționale). CESE propune actualizarea acestei broșuri, prin publicarea unei ediții revizuite, care să conțină concluziile trase de pe urma practicilor necorespunzătoare.

8.8 CESE subliniază importanța implicării partenerilor încă din prima etapă într-un dialog care să se desfășoare în cadrul unui program de lucru (plan de informare/consultare/participare), precum și într-o foaie de parcurs riguroasă, conform propunerii Comitetului, susținută de Comisie. Procesul trebuie de asemenea definit în contractul de parteneriat. Aplicarea corespunzătoare a principiului parteneriatului, astfel cum este definit acesta în codul de conduită, ar trebui să fie o condiție preliminară a semnării de către Comisie a contractelor de parteneriat cu diverse state membre. CESE propune ca utilizarea resurselor destinate programelor operaționale la consolidarea capacităților partenerilor să reprezinte o măsură stimulatorie în vederea îndeplinirii acestei condiții.

8.9 Selecția partenerilor trebuie să aibă loc în contextul „pluralismului în parteneriat”. Pe lângă partenerii economici și sociali și organismele relevante ale societății civile, trebuie implicați și alți actori, precum sectoarele inovatoare, emergente și marginalizate ale societății, care trebuie să aibă acces la parteneriat și să joace un rol în cadrul acestuia. Pentru aceste sectoare, modelul platformelor de coordonare este foarte util. Microîntreprinderile (cu potențialul lor ridicat în materie de ocupare a forței de muncă) și economia socială (în contextul evoluției inițiativei pentru antreprenoriatul social) trebuie și ele implicate în parteneriat ca parteneri economici.

8.10 Propunerea privind concentrarea tematică a programelor, precum și alte moduri de direcționare a acestora – pe criterii geografice, grupuri, sectoare – vor favoriza un parteneriat precis orientat și mai eficient.

8.11 Lucrările din cadrul comitetelor de monitorizare sunt adesea foarte formale și nu satisfac nevoia de parteneriate veritabile. Aceste lucrări ar trebui sprijinite de organisme consultative, de grupuri de lucru și de alte instrumente de parteneriat, în vederea consolidării procesului de parteneriat.

8.12 Capacitățile partenerilor din toate statele membre trebuie consolidate, pentru ca aceștia să poată contribui substanțial la proces. În acest scop, ar trebui utilizată asistență tehnică, dar și fondurile proprii ale statelor membre.

Bruxelles, 12 decembrie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

Avizul Comitetului Economic și Social European privind punerea în aplicare și monitorizarea Convenției Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap de către instituțiile UE și rolul CESE în această privință (aviz din proprie inițiativă)

(2013/C 44/05)

Raportor: **dl Ioannis VARDAKASTANIS**

La 26 aprilie 2012, în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, Comitetul Economic și Social European a hotărât să elaboreze un aviz din proprie inițiativă pe tema

Punerea în aplicare și monitorizarea Convenției Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap de către instituțiile UE și rolul CESE în această privință.

Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 23 noiembrie 2012.

În cea de-a 485-a sesiune plenară, care a avut loc la 12 și 13 decembrie 2012 (ședința din 12 decembrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 144 voturi pentru, 0 voturi împotriva și 2 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE invită Consiliul să reinițieze negocierile cu privire la adoptarea Protocolului opțional al Convenției Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap (CNUDPH), pentru a garanta astfel că cetățenii europeni cu handicap se bucură pe deplin de drepturile înscrise în convenție.

1.2 CESE îi invită pe președinții Consiliului European, Comisiei Europene și Parlamentului European să organizeze o a doua ediție a manifestării „Starea Uniunii privind handicapul” în decembrie 2013, cu copreședinția Forumului european al persoanelor cu handicap, în vederea efectuării unei analize privind punerea în aplicare a CNUDPH.

1.3 CESE subliniază că în CNUDPH sunt incluse și obligații care presupun modificări de ordin legislativ și politic la nivelul UE și al statelor membre, iar situația financiară nu poate fi invocată drept pretext pentru a amâna măsurile ce trebuie luate în legătură cu persoanele cu handicap.

1.4 CESE invită Comisia să efectueze o analiză aprofundată și participativă a punerii în aplicare a strategiei pentru persoanele cu handicap ca parte integrantă a viitoarei strategii globale a UE, care să cuprindă revizuirea legislației, a politicilor și programelor existente, precum și elaborarea de noi propuneri.

1.5 Astfel, CESE invită Comisia Europeană, prin Secretariatul său General, la elaborarea unui instrument de evaluare a impactului pentru CNUDPH.

1.6 CESE salută crearea de către Consiliu a unui cadru independent de promovare, protecție și monitorizare a punerii în aplicare a CNUDPH și se pronunță în favoarea alocării unui buget separat care să permită participanților la acest cadru să-și îndeplinească sarcinile în deplină independență față de punctul de contact.

1.7 CESE așteaptă să fie consultat de Comisia Europeană cu privire la o propunere legislativă ambițioasă pentru un Act european privind accesibilitatea, cu o acoperire cât mai amplă, care să cuprindă și cerințele pe care vor trebui să le îndeplinească furnizorii publici și privați de servicii, ca și producătorii, pentru a asigura accesibilitate deplină persoanelor cu handicap, și care să conțină o definiție cuprinzătoare a accesibilității.

1.8 CESE salută includerea în Agenda digitală a legislației privind accesibilitatea paginilor de internet publice și a paginilor de internet care oferă servicii de bază pentru publicul larg și așteaptă cu interes prezentarea unei puternice propuneri legislative în 2012.

1.9 CESE invită Consiliul și Parlamentul European să-și consolideze sau să mențină dispozițiile în favoarea persoanelor cu handicap în reglementările privind fondurile structurale, privind mecanismul Conectarea Europei⁽¹⁾ și privind TEN-T, precum și în Orizont 2020⁽²⁾, în programele *Drepturi fundamentale și cetățenie* și în cele din domeniul cooperării pentru dezvoltare și asistenței umanitare, prin includerea unor măsuri care să asigure participarea persoanelor cu handicap, prin finanțare și consolidarea capacităților.

⁽¹⁾ COM(2011) 665 final.

⁽²⁾ http://ec.europa.eu/research/horizon2020/index_en.cfm

1.10 CESE solicită Serviciului European de Acțiune Externă, Comisiei Europene și Consiliului să asigure integrarea CNUDPH în relațiile externe și în cooperarea internațională, precum și în acordurile comerciale internaționale, inclusiv prin coordonarea pozițiilor UE și ale statelor membre în privința drepturilor persoanelor cu handicap în cadrul diferitelor organisme ale ONU.

1.11 CESE solicită instituțiilor europene să ia măsurile ce se impun pentru punerea în aplicare la nivel intern a CNUDPH, prin revizuirea practicilor cu privire la angajarea forței de muncă, condițiile de muncă, recrutare, formare profesională, accesibilitatea locului de muncă, mediul de lucru și instrumentele de comunicare, precum și a cerințelor privind agențiile finanțate de UE.

1.12 CESE ia notă de angajamentul dlui Barroso formulat în decembrie 2011 de a discuta punerea în aplicare a CNUDPH cu ocazia unei ședințe în cadrul colegiului comisarilor și al directorilor generali și solicită ca acest subiect să fie trecut anual pe agendă.

1.13 CESE salută organizarea unui forum de lucru care cu participarea punctelor de contact guvernamentale, a mecanismelor de coordonare, a mecanismelor independente din UE și din statele membre, responsabile pentru punerea în aplicare a CNUDPH, dar și a societății civile, și își exprimă interesul de a participa la viitoarele întâlniri.

1.14 În 2013, CESE intenționează să contribuie cu un aviz al său la raportul UE către Comitetul ONU pentru drepturile persoanelor cu handicap.

1.15 CESE consideră că ar trebui să ia măsurile ce se impun pentru punerea în aplicare a CNUDPH la nivel intern, pentru a-și îndeplini obligațiile în acest sens prin încurajarea angajării persoanelor cu handicap la CESE, prin asigurarea unui proces de recrutare nediscriminatoriu, prin îmbunătățirea accesibilității clădirilor, paginilor de internet, instrumentelor TIC și documentelor; punerea la dispoziție a unor amenajări corespunzătoare pentru angajați, membri și experți, organizarea unor cursuri de formare pentru angajați, inclusiv prin publicarea unei broșuri privind CNUDPH și integrarea handicapurilor în activitatea pe care o desfășoară CESE.

1.16 CESE subliniază necesitatea unei monitorizări și puneri în aplicare sistematice a CNUDPH de către instituțiile UE și se

angajează, prin urmare, să înființeze un comitet de coordonare pentru punerea în aplicare și monitorizarea CNUDPH, făcând apel către instituțiile UE să elaboreze rapoarte privind activitatea lor și să colecteze răspunsuri din partea persoanelor cu handicap prin intermediul organizațiilor reprezentative și din partea societății civile, pentru a avea o viziune independentă privind progresele înregistrate la punerea în practică a CNUDPH.

1.17 CESE propune organizarea unei întruniri cu participarea consiliilor economice și sociale de la nivel național, a organizațiilor societății civile și a organizațiilor naționale din domeniul drepturilor omului, pentru a dezbate punerea în aplicare a CNUDPH.

1.18 CESE invită partenerii sociali să integreze punerea în aplicare a CNUDPH în negocierile colective, pe baza unor orientărilor convenite în acest sens.

2. Introducere

2.1 Prin „persoane cu handicap” se înțelege persoane care au deficiențe de ordin fizic, mental, intelectual sau senzorial pe termen lung care, în interacțiune cu diferite obstacole, pot împiedica participarea deplină și eficientă a acestor persoane în societate în condiții egale cu ceilalți.

2.2 Există aproximativ 80 de milioane de persoane cu handicap în Europa; conform Eurostat, acestea sunt expuse unui risc de două până la trei ori mai mare de a fi șomeri în comparație cu persoanele fără handicap. Numai 20 % din persoanele cu un handicap sever au un loc de muncă, în comparație cu 68 % dintre persoanele fără handicap. Persoanele cu handicap au un risc de peste 50 % de a ajunge la o instituție de învățământ superior în comparație cu cele fără handicap. În întreaga Europă, numai 38 % din persoanele cu handicap cu vârsta cuprinsă între 16 și 34 de ani dispun de un venit în urma activității lor profesionale, comparativ cu 64 % în cazul celor fără handicap.

2.3 CESE dorește să reamintească avizele sale privind *Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor „Strategia europeană 2010-2020 pentru persoanele cu handicap: un angajament reînnoit pentru o Europă fără bariere”* ⁽³⁾ și, respectiv, privind *„Tineri cu handicap: ocuparea forței de muncă, incluziunea și participarea la viața socială”* ⁽⁴⁾.

⁽³⁾ JO C 376, 22.12.2011, p. 81–86.

⁽⁴⁾ JO C 181, 21.6.2012, p. 2-6.

2.4 CESE ia notă de faptul că CNUDPH și Protocolul opțional la aceasta au fost adoptate la 13 decembrie 2006 la sediul Organizației Națiunilor Unite, la New York, au fost deschise spre semnare la 30 martie 2007, intrând în vigoare la 3 mai 2008.

2.5 CESE subliniază faptul că, bucurându-se de un larg sprijin internațional, CNUDPH a fost, până în prezent, semnată de 154 de țări și ratificată de 126 de țări. Protocolul opțional are 90 de semnatori, fiind ratificat până în prezent de 76 de țări. Toate cele 27 de state membre ale UE au semnat CNUDPH, iar 24 dintre ele au și ratificat-o.

2.6 CESE subliniază că CNUDPH reprezintă un instrument dedicat în integralitate drepturilor omului, acoperind drepturi civile, politice, economice, sociale și culturale. Convenția reafirmă că toate persoanele cu handicap trebuie să se bucure pe deplin de drepturile omului și de libertățile fundamentale.

2.7 CESE subliniază că CNUDPH cuprinde toate persoanele cu handicap și recunoaște în mod explicit că discriminarea multiplă pe baza unui handicap sau a altor factori, cum ar fi originea etnică, genul sau statutul economic reprezintă o problemă semnificativă, care nu poate fi combătută decât printr-o abordare multidisciplinară, care să țină seama de diferitele cauze ale acestei forme complexe de discriminare.

2.8 CESE subliniază că CNUDPH include, între altele, dispoziții privind egalitatea și nediscriminarea, accesibilitatea, libertatea de mișcare și naționalitatea, accesul la justiție, dreptul de a nu fi expus oricărei forme de violență, o viață autonomă și viața în comunitate, dreptul la viața de familie, mobilitate personală, educație, ocuparea forței de muncă, sănătate, protecție socială, cooperare internațională, protecție civilă, precum și participarea persoanelor cu handicap, prin intermediul organizațiilor lor reprezentative, la procesele decizionale și integrarea femeilor și copiilor cu handicap.

2.9 CESE subliniază că, prin CNUDPH, ONU trece la o schimbare de paradigmă: persoanele cu handicap nu mai sunt privite drept „obiecte” care au parte de caritate și beneficiază de tratament medical, ci sunt considerate „subiecte” care au drepturi și sunt capabili să și le revendice și să ia decizii cu

privire la viața lor pe baza consimțământului liber exprimat și în cunoștință de cauză. Restabilirea dreptului la cuvânt, sporirea opțiunilor și îmbunătățirea oportunităților în viață sunt temele esențiale ale CNUDPH.

2.10 CESE salută faptul că Convenția clarifică și definește modul în care toate categoriile de drepturi ale omului se aplică persoanelor cu handicap, indiferent de gradul de sprijin de care au nevoie și identifică atât domeniile în care este nevoie de modificări pentru a asigura exercitarea, cât și protecția efectivă a drepturilor persoanelor cu handicap.

2.11 CESE recunoaște că CNUDPH este primul tratat internațional privind drepturile omului deschis ratificării de către organizații de integrare regională precum UE și atrage atenția asupra Deciziei Consiliului din 26 noiembrie 2009, în temeiul căreia Comunitatea Europeană a aprobat această convenție ⁽⁵⁾ și în baza căreia a fost desemnată Comisia Europeană ca punct de contact pentru chestiunile legate de punerea în aplicare a CNUDPH.

2.12 CESE evidențiază că decizia include o listă de domenii care aparțin unei competențe exclusive a Uniunii sau partajate; această listă are un caracter evolutiv și va fi probabil extinsă în viitor. Domeniile de competență exclusivă includ compatibilitatea ajutoarelor de stat cu piața internă și Tariful Vamal Comun. Domeniile de competență partajată includ acțiuni de combatere a discriminării pe motiv de handicap, libera circulație a mărfurilor, persoanelor, serviciilor și capitalurilor, agricultura, transportul feroviar, rutier, naval și aerian, impozitarea, piața internă, egalitatea de remunerare pentru muncă de valoare egală între lucrătorii de sex masculin și cei de sex feminin, politica în materie de rețele transeuropene și domeniul statisticii.

2.13 CESE ia notă de Codul de conduită încheiat între Consiliu, statele membre și Comisie ⁽⁶⁾, care definește modalitățile de cooperare între părți cu privire la diferitele aspecte ale punerii în aplicare și la reprezentarea în organele create de CNUDPH, dar și la procedurile de pregătire a raportului UE către Comitetul ONU pentru drepturile persoanelor cu handicap și procedura de înființare a unui cadru de monitorizare pentru unul sau mai multe mecanisme independente cu participarea societății civile.

⁽⁵⁾ 2010/48/EC.

⁽⁶⁾ 16243/10 din 29 noiembrie 2010.

3. CNUDPH: implicațiile primei aderări a UE la un tratat privind drepturile omului

3.1 CESE salută faptul că Uniunea Europeană a devenit, pentru prima dată în istoria sa, parte la o convenție internațională privind drepturile omului, aprobând, la 23 decembrie 2010, Convenția Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap. Comitetul recunoaște rolul de conducere pe care l-au jucat UE și statele membre, ca și mișcarea europeană a persoanelor cu handicap prin intermediul Forumului european al persoanelor cu handicap în elaborarea acestei convenții. El consideră că UE are o responsabilitate specială în vederea intensificării eforturilor de punere în aplicare și monitorizare, servind drept model în acest sens pentru alte regiuni ale lumii.

3.2 CESE solicită Consiliului reînceperea negocierilor privind aprobarea Protocolului opțional la CNUDPH, care ar permite persoanelor sau grupurilor de persoane ca, după epuizarea tuturor căilor de atac legale disponibile la nivelul UE, să depună o plângere la Comitetul ONU pentru drepturile persoanelor cu handicap, așa cum a propus Comisia Europeană în 2008, ceea ce permite evitarea apariției unor lacune sau eliminarea celor existente în protecția persoanelor cu handicap în cazul încălcării drepturilor lor în domenii care țin de competența UE.

3.3 CESE invită Comisia să ia în considerare ratificarea altor tratate privind drepturile omului, de exemplu Convenția cu privire la drepturile copiilor și Convenția privind eliminarea tuturor formelor de discriminare față de femei, inclusiv a protocoalelor opționale ale acestora. El invită UE să participe la discuțiile în curs de desfășurare în cadrul grupului de lucru cu componență nelimitată al ONU care urmărește elaborarea unui nou tratat al ONU în domeniul drepturilor omului, dedicat drepturilor persoanelor în vârstă, și să garanteze coerența acestuia cu CNUDPH.

3.4 CESE recunoaște că, în calitate de parte semnatară a CNUDPH, Uniunea Europeană trebuie să îndeplinească toate obligațiile care îi revin în temeiul acestei Convenții, în măsura competențelor sale, inclusiv obligația de a prezenta un raport periodic Comitetului ONU privind drepturile persoanelor cu handicap.

3.5 CESE subliniază că articolele 10 și 19 din TFUE, precum și articolele 21 și 26 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene definesc un cadru de referință clar pentru protecția drepturilor persoanelor cu handicap (7).

(7) SEC(2011) 567 final.

3.6 CESE invită instituțiile europene să adopte legislații, politici și programe de punere în aplicare integrală a CNUDPH în domeniile care sunt de competența exclusivă sau partajată a Uniunii și să revizuiască legislația și politicile existente, pentru a asigura protecția deplină a tuturor persoanelor cu handicap din Uniunea Europeană.

3.7 CESE îi invită pe președinții Consiliului European, Comisiei Europene și Parlamentului European să organizeze, în cooperare cu Forumul european al persoanelor cu handicap, o a doua ediție a manifestării „Starea Uniunii privind handicapul” în decembrie 2013, dedicată punerii în aplicare a CNUDPH (8).

3.8 CESE salută organizarea de către Parlamentul European, împreună cu Forumul european al persoanelor cu handicap, a unui parlament european al persoanelor cu handicap în decembrie 2012, pentru a elabora astfel contribuția sa la raportul UE pentru Comitetul ONU privind drepturile persoanelor cu handicap.

3.9 CESE solicită instituțiilor europene să ia măsurile ce se impun pentru punerea în aplicare a CNUDPH la nivel intern. Acestea includ:

- încurajarea ocupării persoanelor cu handicap în instituțiile UE și elaborarea de politici pentru reconcilierea vieții profesionale cu cea privată;
- revizuirea regulamentelor, procedurilor și metodelor de lucru interne în vederea asigurării de șanse egale pentru angajații cu handicap;
- asigurarea unui proces de recrutare pentru persoane cu handicap care să asigure că acestea pot concura pe bază egală cu candidații fără handicap, prin punerea la dispoziție a unor amenajări adecvate în acest sens;
- asigurarea unor amenajări corespunzătoare pentru toți angajații cu handicap, acolo unde acestea sunt necesare pentru munca lor de zi cu zi, amenajări care să cuprindă și asistența personală, interpretarea în limbajul semnelor, transportul adecvat etc.;

(8) Starea Uniunii privind handicapul este o inițiativă a președintelui Comisiei Europene, dl Barroso, lansată la 6 decembrie 2011, la care au participat dnii Van Rompuy, președintele Consiliului European, dl Buzek, președintele Parlamentului European și președintele Forumului european al persoanelor cu handicap, dl Vardakastanis.

- asigurarea accesului la formare profesională și continuă;
  - îmbunătățirea accesibilității clădirilor, paginilor de internet, instrumentelor TIC și documentelor;
  - asigurarea că toate agențiile UE și toate organismele finanțate de UE, inclusiv școlile europene, respectă CNUDPH;
  - asigurarea participării organizațiilor persoanelor cu handicap la elaborarea legislației și a politicilor, inclusiv printr-o finanțare corespunzătoare.
- să includă dispoziții privind accesibilitatea în reglementările referitoare la mecanismul Conectarea Europei și TEN-T ⁽¹¹⁾;
  - să vegheze ca programul Orizont 2020 ⁽¹²⁾ să garanteze că cercetarea finanțată de UE va ține seama de persoanele cu handicap, prin promovarea participării utilizatorilor și accesibilitatea rezultatelor cercetării, precum și prin generarea de idei noi și inovatoare privind transpunerea convenției în dreptul UE și în politicile europene, inclusiv în domeniul ocupării forței de muncă;
  - să includă dispoziții referitoare la handicap în programele lor de dezvoltare și asistență umanitară.

4. Punerea în aplicare a CNUDPH de către UE și statele membre

4.1 În rezoluția sa din 21 septembrie 2011, CESE a salutat Strategia europeană 2010-2020 pentru persoanele cu handicap ca instrument politic esențial pentru punerea în aplicare a CNUDPH în Uniunea Europeană. El a solicitat Comisiei Europene să asigure că legislația secundară existentă și viitoare respectă această convenție și să prevadă participarea și implicarea persoanelor cu handicap ⁽⁹⁾.

4.2 CESE solicită efectuarea unei analize aprofundate și participative cu privire la punerea în aplicare a strategiei europene în favoarea persoanelor cu handicap, care să includă și definirea de noi obiective.

4.3 CESE invită Consiliul și Parlamentul European să integreze punerea în aplicare a CNUDPH în cadrul financiar multianual al UE, asigurând că nu se va cheltui niciun euro pentru proiecte sau infrastructuri care nu corespund nevoilor de accesibilitate ale persoanelor cu handicap.

4.4 CESE invită Consiliul și Parlamentul European:

- să consolideze sau să mențină dispozițiile privind punerea în aplicare a CNUDPH în reglementările referitoare la fondurile structurale, mai ales cele cu privire la condiționalitățile ex-ante ⁽¹⁰⁾, principiile de parteneriat și principiile orizontale;

4.5 CESE invită Comisia Europeană să creeze un mecanism de recompensă pentru excelență în domeniul respectării CNUDPH în cadrul unor proiecte cu finanțare UE care vizează găsirea unor soluții de accesibilitate și incluziunea persoanelor cu handicap.

4.6 CESE reamintește că Strategia Europa 2020 cuprinde dispoziții referitoare la handicap, în special cu privire la cel de-al treilea pilon (incluziunea socială) și la Agenda digitală, și se pronunță în favoarea integrării CNUDPH în toate inițiativele emblematiche.

4.7 CESE își exprimă îngrijorarea în legătură cu impactul negativ pe care măsurile de austeritate, puse în aplicare în multe state membre ale UE, le au și asupra persoanelor cu handicap și familiilor acestora, măsuri care duc în continuare la excluziune socială, discriminare, inegalitate și șomaj, și reamintește că o amânare a punerii în aplicare a CNUDPH prin invocarea crizei nu este permisă.

4.8 CESE solicită Consiliului European să adopte o strategie veritabilă pentru creștere, care să prevadă măsuri în favoarea grupurilor dezavantajate, precum persoanele cu handicap, inclusiv măsuri de stimulare a ocupării forței de muncă, consolidarea serviciilor care favorizează viața autonomă și integrarea în viața comunității, luând în considerare și situația acelor persoane la care handicapul intervine la o vârstă înaintată, precum și dezvoltarea unei infrastructuri accesibile.

⁽⁹⁾ JO C 376, 22.12.2011, p. 81–86.

⁽¹⁰⁾ Condiționalitățile ex-ante privind CNUDPH, accesibilitatea și autonomia vieții au fost deja incluse în propunerea Comisiei Europene.

⁽¹¹⁾ COM(2011) 665 final.

⁽¹²⁾ http://ec.europa.eu/research/horizon2020/index_en.cfm

4.9 CESE invită statele membre să ia măsurile ce se impun pentru ca persoanele cu handicap să beneficieze de acces la piața forței de muncă, prin stimulente de ordin fiscal acordate întreprinderilor, prin măsuri în favoarea spiritului antreprenorial, mobilității profesionale și egalității de acces la protecție socială și drepturile lucrătorilor.

4.10 CESE așteaptă să fie consultat de Comisia Europeană cu privire la o propunere legislativă ambițioasă pentru un Act european privind accesibilitatea, cu o acoperire cât mai amplă, care să cuprindă și cerințele pe care vor trebui să le îndeplinească furnizorii publici și privați de servicii, ca și producătorii, pentru a asigura accesibilitate deplină persoanelor cu handicap, și care să conțină o definiție clară și cuprinzătoare a accesibilității, acoperind atât mediul virtual cât și cel construit, permițând interoperabilitatea și compatibilitatea cu tehnologiile de asistență, adaptate normelor europene.

4.11 CESE invită Consiliul să-și continue lucrările în vederea elaborării propunerii de directivă de punere în aplicare a principiului egalității de tratament între persoane, indiferent de sex, religie sau credință, handicap, vârstă sau orientare sexuală, și să alinieze această propunere cu CNUDPH prin includerea unei definiții privind handicapul și discriminarea prin asociere, interzicerea discriminării în ceea ce privește accesul la serviciile financiare și de asigurare, prin abordarea chestiunii accesului la educație și prin introducerea unei distincții clare între noțiunea de amenajare rezonabilă care asigură accesul individual și noțiunea de accesibilitate, care implică o obligație de anticipare și de obligație față de un grup de persoane.

4.12 CESE subliniază că necesitățile persoanelor cu handicap ar trebui integrate în toate programele, strategiile și politicile la nivelul UE, adresându-se femeilor, copiilor, grupurilor de persoane discriminate, cum ar fi minoritățile etnice sau religioase, homosexualii și lesbienele și persoanele în vârstă.

4.13 CESE evidențiază necesitatea de a asigura un nivel maxim de convergență cu legislația și politica internă a UE, prin integrarea dispozițiilor CNUDPH în relațiile sale externe, în politica de dezvoltare și asistență umanitară, inclusiv prin elaborarea unor orientări ad-hoc corespunzătoare.

4.14 În mod special, referitor la discuțiile la nivelul ONU care au un impact asupra drepturilor persoanelor cu handicap, CESE invită UE să-și coordoneze pozițiile cu cele ale statelor membre, asigurând, între altele, că poziția UE privind cadrul de

referință post-ODM (Obiectivele de dezvoltare ale mileniului) integrează drepturile persoanelor cu handicap și că acest grup de persoane este menționat în Revizuirea cvadrienală globală a politicii ONU.

4.15 CESE invită UE să-și respecte angajamentele referitoare la CNUDPH în cadrul altor forumuri multilaterale, cum ar fi negocierile în curs în cadrul Organizației Mondiale a Proprietății Intelectuale pe tema reformei și liberalizării legislației privind drepturile de autor.

4.16 CESE salută lucrările efectuate până în prezent cu privire la dialogul politic în cadrul noii Agende transatlantice între Statele Unite și UE pe tema reformei privind drepturile persoanelor cu handicap. În așteptarea ratificării de către Statele Unite, se exprimă în favoarea consolidării dialogului politic transatlantic pe tema handicapului, pentru a contribui în continuare la progresul la nivel mondial al procesului de reformă.

4.17 CESE solicită Comisiei Europene să garanteze că la nivelul fiecărei direcții generale, serviciile relevante sunt însărcinate cu integrarea punerii în aplicare a CNUDPH în elaborarea de politici și legislație.

4.18 CESE invită Secretariatul General al Comisiei să elaboreze un instrument de evaluare a impactului privind drepturile persoanelor cu handicap pentru toate noile propuneri legislative și să includă un modul dedicat drepturilor ce derivă din CNUDPH în formarea destinată personalului nou sau cu vechime.

4.19 CESE subliniază că, în conformitate cu litera (o) din preambul, precum și cu articolul 4 alineatul (3) din CNUDPH, persoanele cu handicap ar trebui să participe la toate procesele de elaborare de politici și luare de decizii care se referă la persoanele cu handicap și, totodată, invită instituțiile UE și guvernele naționale să pună în aplicare procese corespunzătoare.

5. Monitorizarea la nivelul UE a CNUDPH

5.1 CESE constată că articolul 33 alineatul (2) din CNUDPH obligă statele semnatare să desemneze sau să creeze un cadru la nivelul fiecărui stat, inclusiv a unui sau unor mecanisme independente pentru „promovarea, protecția și monitorizarea” punerii în aplicare a Convenției.

5.2 CESE solicită Consiliului să numească în mod formal un astfel de cadru printr-o decizie.

5.3 CESE observă că, la desemnarea sau înființarea unui astfel de mecanism, statele semnatare trebuie să respecte principiul de la Paris cu privire la statutul și funcționarea instituțiilor naționale pentru protecția și promovarea drepturilor omului.

5.4 CESE solicită, în special, ca acest mecanism să fie independent de punctul de contact și de mecanismul de coordonare stabilit la nivelul UE, precum și definirea unui mandat pentru fiecare participant în cadrul mecanismului și a unui buget care să le permită realizarea sarcinilor.

5.5 CESE subliniază necesitatea unor reguli clare pentru o consultare structurată a participanților la mecanism în funcție de rolul fiecăruia, în special în ceea ce privește elaborarea legislației în domeniu.

5.6 CESE ia notă de faptul că, în conformitate cu articolul 33 alineatul (3) din CNUDPH, societatea civilă, în special persoanele cu handicap și organizațiile reprezentative ale acestora, trebuie să fie implicate și să participe pe deplin la procesul de monitorizare, inclusiv să facă parte din punctul de contact și mecanismul de coordonare desemnat de către Consiliu în vederea punerii în aplicare a CNUDPH.

5.7 CESE consideră că Forumul european al persoanelor cu handicap, ca organizație-umbrelă care reprezintă cele 80 de milioane de cetățeni cu handicap din Europa, trebuie să fie implicat în procesul de monitorizare la nivel european a CNUDPH și în toate procesele de elaborare de politici și luare de decizii la nivel UE, atunci când este vorba de chestiuni ce privesc viața persoanelor cu handicap.

5.8 CESE este ferm convins că parteneriatul reprezintă instrumentul adecvat pentru o dezvoltare economică și socială durabilă, în baza unei perspective pe termen lung a participării reale a societății civile, prin includerea consolidării continue a capacității la nivelul tuturor partenerilor și prin punerea la dispoziție a mijloacelor adecvate pentru participare⁽¹³⁾.

5.9 CESE solicită UE ca viitorul program de finanțare „Drepturi și cetățenie” să fie prevăzut cu mijloacele necesare punerii în aplicare a CNUDPH, care ar trebui să cuprindă și consolidarea capacităților și o finanțare suficientă pentru organizațiile reprezentative ale persoanelor cu handicap.

5.10 CESE recunoaște importanța înființării, la nivelul UE, a unui cadru corespunzător Convenției, astfel încât țările din afara UE, în special cele aparținând unor organizații regionale, să poată lua acest cadru al UE drept exemplu.

5.11 CESE subliniază că UE trebuie să-și prezinte primul său raport periodic privind CNUDPH la începutul lui 2013 și reamintește că este gata să fie consultat de către Comisia Europeană cu privire la elaborarea acestui raport, alături de un număr mare de părți interesate, inclusiv societatea civilă și mișcarea persoanelor cu handicap.

5.12 CESE salută toate măsurile propuse de Comisia Europeană și de Eurostat menite să îmbunătățească calitativ și cantitativ colectarea de date statistice detaliate și indicatorii privind handicapul, pentru a putea astfel elabora politici mai eficiente și a asigura o mai bună monitorizare a punerii în aplicare a acestora. CESE așteaptă cu nerăbdare publicarea datelor modulului ad-hoc privind handicapul, inclus în Ancheta asupra forței de muncă 2011 și încurajează Comisia, Eurostat, Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene și statele membre să includă în mod sistematic întrebări privind handicapul în toate anchetele sale principale și să elaboreze anchete și indicatori specifici care să permită măsurarea interacțiunii dintre persoanele cu handicap și obstacolele cu care se confruntă în viața lor cotidiană și să evalueze impactul instrumentelor politice concepute pentru eliminarea acestor obstacole.

5.13 CESE invită UE și statele membre să efectueze campanii de sensibilizare privind drepturile și obligațiile ce derivă din CNUDPH, adresându-se autorităților publice de la toate nivelurile, întreprinderilor private, mass-media, universităților și centrelor de cercetare, școlilor, serviciilor sociale și de sănătate.

5.14 CESE solicită statelor membre să asigure punerea în aplicare a CNUDPH la diferitele niveluri de luare a deciziilor, prin integrarea dispozițiilor acesteia în legislația, politicile și deciziile administrative și prin elaborarea unor planuri de acțiune în conformitate cu CNUDPH.

5.15 CESE încurajează parteneriatele între sindicate, organizațiile angajatorilor, organizațiile economiei sociale și organizațiile persoanelor cu handicap, pentru a promova accesul la locuri de muncă al persoanelor cu handicap, în conformitate cu CNUDPH.

⁽¹³⁾ JO C 44, 11.02.2011 p. 1.

6. CESE și punerea în aplicare a CNUDPH la nivel intern

6.1 CESE consideră că ar trebui luate măsurile ce se impun pentru punerea în aplicare a CNUDPH la nivel intern și pentru a se conforma obligațiilor în acest sens. Aceasta privește în special:

- încurajarea ocupării persoanelor cu handicap în cadrul CESE, inclusiv prin dezvoltarea unui program de stagii și încurajarea candidaturilor din partea unor persoane cu handicap pentru posturile de experți naționali detașați;
- asigurarea unui proces de recrutare nediscriminatoriu pentru candidații cu handicap;
- asigurarea accesului persoanelor cu handicap la serviciile de plasament și la formarea profesională și continuă;
- îmbunătățirea accesibilității clădirilor, paginilor de internet, instrumentelor TIC și documentelor;
- punerea la dispoziție a unor amenajări corespunzătoare, inclusiv asistență personală pentru angajați, membri și experți;
- organizarea de formare pentru angajați în vederea sensibilizării cu privire la handicap și CNUDPH, inclusiv prin publicarea unei broșuri și a unui videoclip privind integrarea punerii în aplicare a CNUDPH;
- participarea la grupul de lucru interinstituțional privind punerea în aplicare a CNUDPH;
- integrarea chestiunilor privind handicapul în activitățile sale.

6.2 CESE subliniază că drepturile persoanelor cu handicap reprezintă un subiect transversal care ar trebui să se regăsească în toate avizele care au un impact asupra vieții persoanelor cu handicap.

6.3 CESE subliniază că drepturile consacrate în CNUDPH trebuie integrate în activitatea tuturor secțiunilor, având un impact asupra tuturor domeniilor de activitate socială, culturală și economică.

6.4 În acest sens, CESE subliniază necesitatea de înființare a unui comitet de coordonare pentru punerea în aplicare și monitorizarea CNUDPH. Acesta invită diferitele instituții UE să elaboreze rapoarte privind activitatea în domeniu și dorește să afle punctul de vedere al societății civile, în special al Forumului european al persoanelor cu handicap, ca organizație reprezentativă a persoanelor cu handicap, să participe la elaborarea și prezentarea raportului UE cu privire la CNUDPH. Prin implicarea acestor secțiuni diferite, comitetul de coordonare ar putea furniza o opinie independentă asupra progreselor punerii în aplicare a CNUDPH.

6.5 CESE reamintește rolul pe care el îl joacă în ceea ce privește legitimitatea democratică a UE, prin sublinierea democrației participative și a rolului organizațiilor societății civile.

6.6 CESE solicită crearea unui organism care să stimuleze și să coordoneze dialogul dintre instituțiile și organismele UE și societatea civilă cu privire la punerea în aplicare a CNUDPH la nivelul UE.

6.7 CESE dorește să contribuie prin elaborarea unui aviz la raportul UE ce urmează să fie prezentat Comitetului ONU pentru drepturile persoanelor cu handicap.

Bruxelles, 12 decembrie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Anul european al sănătății mintale – pentru o muncă mai bună și o mai mare calitate a vieții” (aviz din proprie inițiativă)

(2013/C 44/06)

Raportor: **Bernd SCHLÜTER**

La 12 iulie 2012, Comitetul Economic și Social European, în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, a hotărât să elaboreze un aviz din proprie inițiativă cu privire la

Anul european al sănătății mintale - pentru o muncă mai bună și o mai mare calitate a vieții.

Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 23 noiembrie 2012.

În cea de-a 485-a sesiune plenară, care a avut loc la 12 și 13 decembrie 2012 (ședința din 13 decembrie 2012), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 74 de voturi pentru, 1 vot împotriva și 2 abțineri.

1. Sinteză și recomandări

1.1 Sănătatea mintală reprezintă o **componentă esențială a calității vieții** și a bunăstării tuturor persoanelor din UE. OMS definește sănătatea mintală drept „starea de bine în care persoanele individuale își pot utiliza capacitățile, pot soluționa problemele normale ale vieții, pot munci în mod productiv și eficace și sunt în stare să contribuie cu ceva la societate”⁽¹⁾. Aceasta nu poate fi determinată în mod suficient pe baza unor date economice precum PIB-ul. Criza actuală a împins multe milioane de oameni în angoasă existențială, crize de sens și șomaj și a influențat riscul de sinucidere. De aceea, asigurarea stabilității psihice este de o importanță majoră pentru fericirea multor oameni, în mai mare măsură decât chestiuni financiare abstracte. La nivel individual, sănătatea psihică reprezintă premisa pentru ca individul să își realizeze potențialul său intelectual și emoțional. La nivel social, sănătatea psihică reprezintă o resursă pentru coeziunea socială, pentru o mai mare bunăstare socială, precum și pentru bunăstarea economică.

1.2 Inițiativa urmărește **consolidarea sănătății mintale** și sensibilizarea opiniei publice în sens cuprinzător. Pe lângă bolile mintale cronice și acute sau handicapuri, sunt incluse și problemele cu efect limitator care nu sunt considerate boli și care au eventual cauze sau efecte corporale. Tematica sănătății mintale se compune din numeroase fațete diferite, care sunt caracterizate de aspecte medicale și social-politice, dar și de situații de viață, cum ar fi mediul muncii, tinerețea, vârsta și sărăcia.

1.3 Afecțiunile pot avea **diferite cauze și urmări**, cum ar fi traumele, experiențele traumatice din copilărie, consumul de droguri, suprasolicitatea, șomajul, lipsa unui spațiu de locuit, excluziunea; și factorul genetic joacă un anumit rol. La fel de diferite sunt, prin urmare, și soluțiile posibile și domeniile politice relevante. Dat fiind că, deseori, aceste cauze pot fi influențate, ar trebui să li se acorde o atenție corespunzătoare

în cadrul unei politici și al unei economii incluzive. Economia socială, societatea civilă și noile abordări ale antreprenoriatului social ar putea prelua un rol esențial în această privință. Profilaxia, depistarea timpurie și tratamentul bolilor psihice trebuie concepute într-un mod multidimensional (cu abordări din domeniul psihoterapeutic, medical și socioeconomic). Afecțiunile și bolile psihice trebuie tematizate mai mult în formarea profesională generală a celor din domeniul sănătății, a educatoarelor, cadrelor didactice și cadrelor de conducere. O promovare a sănătății la nivel de întreprindere, care să beneficieze de finanțare publică și o cultură a întreprinderii modernă îi poate sprijini pe cei cu afecțiuni și ar putea limita apariția unor probleme aflate în legătură cauzală cu locul de muncă.

1.4 Un rol central îl joacă **consolidarea rețelelor cetățenești, familiale, de voluntariat și profesionale** și participarea celor afectați și a organizațiilor acestora. Prevenirea și sensibilizarea sunt o sarcină a întregii societăți. Prin asistență ambulatorie acordată în apropierea locuinței și locuințe ce beneficiază de asistență medicală se pot evita adesea limitările libertății și terapia staționară. De o importanță deosebită în acest context sunt recomandările europene și exemplele de bune practici, care se referă, între altele, la o reducere adecvată a psihiatriei staționare și a consumului de medicamente, pentru a contribui la realizarea unor structuri de ajutor socio-spațial și a altor forme alternative de sprijin. Mijloacele puse astfel la dispoziție pentru știință și cercetare ar putea fi folosite într-o mai mare măsură pentru protejarea sănătății mintale. Și pentru statele membre care dispun de mai puține fonduri sunt posibile restructurări și o redefinire a priorităților.

1.5 **Sensibilizarea publicului larg** pentru această tematică, de exemplu în grădinițe și școli, întreprinderi, în cabinete medicale și în instituțiile de îngrijire ar trebui promovată în întreaga UE. Campaniile îndreptate împotriva stigmatizării și un limbaj nediscriminatoriu al mass-mediei pot elimina discriminarea persoanelor suferind de boli mintale. Există și

⁽¹⁾ <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs220/en/> (accesat la 4.10.2012).

consecințe macroeconomice semnificative ale situației din domeniul sănătății. Acestea sunt mai degrabă secundare în raport cu consecințele personale grave⁽²⁾. Trebuie pusă mai insistent întrebarea, ce structuri și interese sociale, politice și economice agravează problema și cum se poate promova activ incluziunea prin dezvoltarea eficientă în continuare a **structurilor de îngrijire centrate pe persoane** și prin sprijinirea familiei ca prim spațiu pedagogic din viața unui om. Progresele clare ale medicinei, ale asistenței profesionale și voluntare, precum și modelele antreprenoriale de prevenire a bolilor trebuie să se bucure de o atenție și un sprijinit sporite.

2. Context

2.1 Cele mai răspândite afecțiuni din Europa sunt tulburările anxioase, depresiile și dependențele. Conform unor studii din 2010, 38 % din europeni suferă de boli psihice⁽³⁾. În 2005 erau deja 27 %⁽⁴⁾. 58 000 de oameni mor anual prin sinucidere; până în 2020, depresiile vor fi în statele membre a doua cea mai răspândită boală⁽⁵⁾. Astfel, absențelor asiguraților unei importante case de asigurări de sănătate din Germania⁽⁶⁾ din cauza afecțiunilor psihice au crescut între 2006 și 2009 cu 38 % în rândul persoanelor active profesional și cu 44 % în rândul șomerilor. Numărul medicamentelor prescrise în această perioadă în vederea tratării sistemului nervos a crescut cu 33 %, printre acestea numărându-se de exemplu antidepressivele⁽⁷⁾. Și în Regatul Unit, 44 % dintre angajatori consemnează o creștere a numărului de probleme de sănătate mintală și 40 % se confruntă cu o creștere a zilelor de absențe cauzate de stres⁽⁸⁾.

2.2 Până acum, sănătatea și confortul mintal nu s-au aflat în centrul atenției unui an european. Cu toate acestea, prejudecățile legate de problemele de sănătate mintală și de handicapurile psihosociale și stigmatizarea, de exemplu în societate sau la locul de muncă, se mai află și astăzi pe ordinea de zi. În sensul unei creșteri economice incluzive și durabile, Strategia Europa 2020 solicită, de asemenea, o incluziune socială mai puternică a acestui grup și programe de sănătate ale UE structurate corespunzător. Mai mult, Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu handicap, care a fost primul instrument internațional de protecția drepturilor omului adoptat vreodată de UE, furnizează un set clar de drepturi pentru persoanele cu handicapuri psihosociale. Drepturile prevăzute de această convenție trebuie respectate și puse în aplicare prin intermediul tuturor politicilor și activităților relevante ale UE. Un an

⁽²⁾ COM(2005) 484 final.

⁽³⁾ „The size and burden of mental disorders and other disorders of the brain in Europe 2010” (Amplourea și povara tulburărilor mintale și ale altor tulburări în Europa în 2010), H.U. Wittchen et al., European Neuropsychopharmacology (2011) 21, p. 655 – 679.

⁽⁴⁾ <http://www.psychiatrie-psychotherapie.de/archives/14> (consultat la 15.8.2012).

⁽⁵⁾ A se vedea nota de subsol 1.

⁽⁶⁾ Raport privind sănătatea 2010, Techniker Krankenkasse, Germania.

⁽⁷⁾ A se vedea nota de subsol 6.

⁽⁸⁾ Catherine Kilfedder, British Telecom, audiere CESE, 30.10.2012.

european dedicat sănătății și confortului mintal ar reprezenta prin urmare un mijloc de a acorda atenția cuvenită acestor cerințe.

2.3 Sănătatea mintală este de la mijlocul anilor 1990 obiectul unor proiecte specifice în domeniul politicii europene de sănătate, fiind considerată o valoare fundamentală⁽⁹⁾. În 2005, Comisia a lansat o consultare pe baza Cărții verzi privind sănătatea mintală⁽¹⁰⁾.

2.4 CESE își reafirmă poziția exprimată în avizul său⁽¹¹⁾ privind Cartea verde și subliniază importanța socială și personală a sănătății mintale ca o componentă fundamentală a conceptului de sănătate. Pentru Uniunea Europeană, care se înțelege ca o comunitate de valori, sănătatea mintală este o sursă importantă a coeziunii sociale și a participării tuturor. Este ceea ce cere și Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu handicap, care prin conținutul său referitor la drepturile omului urmărește asigurarea participării și a unei viziuni unitare a omului.

2.5 **Comisia** se ocupă de tematica examinată aici și în contextul economiei, politicii de ocupare a forței de muncă și politicii de sănătate (sănătate publică). În acest sens, garantarea unui nivel ridicat de protecție a sănătății face parte din sarcinile transversale ale UE, conform articolului 168 TFUE. Mai mult, printr-un An european al sănătății mintale, UE și-ar îndeplini misiunea sa prevăzută la articolul 6 TFUE de a desfășura „acțiuni de sprijinire, de coordonare sau completare a acțiunii statelor membre [...pentru...] protecția și îmbunătățirea sănătății umane” cu finalitate europeană.

2.6 **Strategia UE pentru sănătate mintală** a sprijinit printre altele Pactul european pentru sănătate și bunăstare psihică adoptat în 2008⁽¹²⁾. Concluziile Consiliului din iunie 2011 se bazează, de asemenea, pe acest Pact european⁽¹³⁾.

⁽⁹⁾ „Action for Mental Health. Activities co-funded from European Community Public Health Programmes 1997–2004” (Acțiune pentru sănătatea mintală. Activități cofinanțate de programele de sănătate publică ale Comunității Europene 1997-2004).

⁽¹⁰⁾ A se vedea nota de subsol 1.

⁽¹¹⁾ COM(2005) 484 final.

⁽¹²⁾ Pactul european pentru sănătate și bunăstare mintală, Bruxelles, 12-13 iunie 2008.

⁽¹³⁾ 309. Reuniunea Consiliului, EPSCO, 6.6.2011.

2.7 Conferințele tematice organizate în cadrul Strategiei UE nu au fost suficiente pentru a **sensibiliza o mai mare parte a opiniei publice** și pentru a-i familiariza pe cetățenii UE cu temele respective. Un an european corespunzător ar duce la îndeplinirea acestor obiective. Dacă acesta s-ar realiza, de tema respectivă s-ar ocupa autoritățile publice de la toate nivelurile, precum și actorii societății civile, care au un rol multiplu, de experți, de diseminatori de informații, precum și de întreprinderi sociale. Un An european al sănătății mintale trebuie organizat în special în spiritul Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu handicap. Persoanele care suferă de o afecțiune sau de un handicap psihic trebuie recunoscute ca subiecți ai legii cu drepturi egale și trebuie să se poată bucura în toate domeniile vieții de drepturi și libertate deplină (a se vedea articolul 12 CRPD).

2.8 Deseori, multe persoane cu afecțiuni mintale nu primesc tipurile **de tratament, de reabilitare și de ajutor pentru participare socială**, care sunt necesare din perspectivă științifică și etică, deși medicina și serviciile sociale au realizat progrese majore în acest domeniu. Adesea, sănătatea mintală nu reprezintă o prioritate a politicii de sănătate. În locul dezvoltării structurilor de asistență, se ajunge adesea, în special în **situații bugetare și în perioade dificile din punct de vedere financiar**, la reducerea sau scumpirea serviciilor și a posibilităților de tratament. În schimb ar fi nevoie – mai ales în perioade de criză – de investiții în beneficiul incluziunii și educației precum și în economia socială. Mai ales în perioade de criză, statul nu se poate retrage din sectorul serviciilor sociale.

Listele de așteptare și drumurile lungi sunt contraproductive, în special în cazul unor probleme acute. Pentru a putea pune la dispoziție în apropierea locuinței servicii ambulatorii, locuri de întâlnire, centre de consiliere și posibilități de tratament medical ar trebui reduse la minimum tipurile de asistență staționară și limitările la adresa libertății. **Autonomia persoanelor afectate** trebuie consolidată prin intermediul unor drepturi legale de a beneficia de servicii și prin abordări care nu înlocuiesc propriile decizii individuale, ci îi sprijină pe pacienți în procesul decizional, inclusiv cu privire la nevoia de sprijin și terapie, pentru a nu limita, în definitiv, capacitatea juridică. Încadrarea în categorii de boli, integrarea unilaterală în mecanismele psihiatriei, administrarea de medicamente psihotrope și utilizarea constrângerilor trebuie supuse în mod sistematic unei evaluări critice, cu aplicarea unor criterii care respectă statul de drept și drepturile omului. În toate tipurile de instituții și în toate reședințele pentru pacienți trebuie să fie posibilă participarea la viața societății, o ocupație adecvată și o organizare corespunzătoare a programului zilnic. Influența medicamentelor psihotrope asupra capacității de a lua parte la viața societății și asupra morbidității trebuie evaluată cu mai multă sensibilitate. Accesul la asistență nu trebuie limitat prin fărâmițarea structurilor de asistență și printr-o procedură de solicitare birocratică și care necesită mult timp. Intervențiile în situații de criză și

prevenirea sinuciderilor necesită servicii ușor accesibile și competente. Trebuie introduse în întreaga Europă numere de telefon de urgență cunoscute la nivel național și posibilități de intervenție adecvate.

2.9 Totodată trebuie să se țină seama de intensificarea reciprocă a unor **situații de viață socioeconomice**, a șomajului și a problemelor de sănătate. Mai mult, există persoane care necesită resurse și sprijin pentru a trăi o viață bună suferind de afecțiuni psihice. Acest lucru înseamnă că promovarea oportunităților de participare și consolidarea situației juridice a persoanelor suferind de afecțiuni psihice cronice sau de handicapuri mintale ar trebui luată în considerare la definirea temei unui An european.

2.10 Ajutorul acordat persoanelor cu afecțiuni mintale ar trebui să țină seama de **necesitățile și orientările filosofice**, religioase și spirituale.

2.11 Factorii sociali au o importanță considerabilă pentru conservarea sănătății mintale. O muncă de calitate, în sensul unei misiuni dătătoare de sens și identitate, joacă un rol central în acest sens. Condițiile cotidiene de muncă și viață nu mai sunt în parte determinate de tradiții culturale fiabile, de decizii locale și democratice, ci de factori de decizie și de structuri economice centralizate. De aceea, politica economică și structurală ar trebui să țină seama și de sănătatea mintală a oamenilor și de obiectivele realizării unor cartiere de locuințe și a unor condiții de viață incluzive și de bună calitate.

2.12 Într-o societate care stă sub semnul opțiunilor multiple, mass-mediei și consumului, omul modern se confruntă cu un evantai de noi posibilități, dar și de **noi surse de stres**. Ambele pot duce la noi fenomene de stres, precum și la instabilitate mintală. În acest context, sistemele educaționale nu sunt adesea capabile să satisfacă nevoia de o educație etică, cognitivă și socială valoroasă. Aceasta ar putea totuși să promoveze autonomia necesară și echilibrul mintal. Sporește disoluția relațiilor sociale, ceea ce conduce la pierderea resurselor externe precum prieteni, familie, colegi. Schimbarea frecventă a locului de muncă și prin aceasta și a domiciliului, șomajul, precum și implicarea din ce în ce mai redusă în relații personale nu contribuie la dezvoltarea unor rețele sociale în vecinătatea imediată a locuinței. Cu atât mai importantă este participarea persoanelor afectate și a asociațiilor acestora pentru concretizarea structurilor de sprijin și de rețea.

2.13 Acolo unde este tulburat **echilibrul dintre răspunderea proprie și siguranța socială**, crește riscul unor boli mintale. Acest lucru se referă de exemplu la stimulentele pentru muncă, care din cauza absenței locurilor de muncă sau a lipsei de oportunități condiționată structural cu care se confruntă persoanele care se lansează într-o activitate independentă nu au niciun efect. De asemenea, lipsa de locuință și afecțiunile mintale se condiționează reciproc, motiv pentru care orice ajutor acordat ar trebui să abordeze ambele probleme. Părinții care lucrează în condiții contractuale precare, dar și copiii acestora, sunt expuși unui stres multiplu prin nesiguranță, sărăcie, cerințe educative, criză de timp și stres familial. Sprijinul acordat trebuie, prin urmare, să acopere mai multe fațete, cuprinzând, de exemplu, și oferte de asistență educativă și ajutor pentru vacanțe familiale cu finanțare publică. Datoriile mari ale statelor și dificultățile economice, precum și reducerea securității sociale și șomajul ridicat sporesc riscul depresiilor, al stărilor de angoasă și al tulburărilor obsesionale compulsive. În 11 state membre a crescut rata sinuciderilor în prima jumătate a anului 2011 cu mai mult de 10 %. Investițiile adecvate în securitatea socială și în servicii sociale ar ajuta în mod considerabil la remedierea acestei situații ⁽¹⁴⁾.

3. Sănătatea mintală în medii specifice

3.1 Mediul muncii

3.1.1 Discontinuitățile raporturilor de muncă, restructurările frecvente, faptul de a putea fi contactat oricând și oriunde, ritmul de lucru susținut, suprasolicitarea, **cerințele din ce în ce mai mari privind flexibilitatea și mobilitatea** își lasă, de obicei, amprenta asupra sănătății psihice ⁽¹⁵⁾. „Disability Statistics” din Țările de Jos arată că, în 2010, problemele de sănătate psihică reprezintă motivul principal pentru concediile de boală de lungă durată (aprox. 55 de zile). În Regatul Unit, HSE ⁽¹⁶⁾ estimează că circa 9,8 milioane de zile de muncă se pierd datorită stresului cauzat de locul de muncă (2009-2010); în medie, fiecare persoană, care suferă de stres cauzat de locul de muncă, lipsește 22,6 de zile pe motive medicale. În 2010-2011, cifra s-a ridicat la 10,8 milioane de zile de muncă ⁽¹⁷⁾. Imposibilitatea de a concilia viața familială, îngrijirea persoanelor apropiate și timpul consacrat compensării prin activități culturale, sportive și intelectuale cu viața profesională generează riscuri suplimentare. Unele state membre au introdus concedii speciale pentru îngrijirea celor apropiați sau dreptul lucrătorilor de a fi eliberați temporar de obligațiile lor profesionale. Deseori, întreprinderile se confruntă cu probleme de origine extraprofesională. Modelele de întreprindere care pot servi drept exemplu în domeniul profilaxiei, incluziunii, al unor soluții adecvate privind munca cu fracțiune de normă, al asistenței la locul de muncă, al formării profesionale pentru cadrele de conducere și lucrători ar trebui promovate cu mai multă hotărâre. Culturile de întreprindere inovatoare pot spori calitatea muncii și a produselor. Un management proactiv al riscului de stres, bazat pe cercetare, pe eliminarea și pe reducerea factorului de stres, ar trebui să facă parte dintr-o

strategie consecventă de profilaxie în conformitate cu dispozițiile Tratatului, ale Directivei-cadru 89/391/CEE privind punerea în aplicare de măsuri pentru promovarea îmbunătățirii securității și sănătății lucrătorilor la locul de muncă și ale acordului-cadru privind stresul la locul de muncă, încheiat între partenerii sociali europeni în 2004.

Incertitudinile legate de chestiuni profesionale și existențiale, dar și constrângerile structurale covârșitoare de pe piața forței de muncă reprezintă, la rândul lor, un pericol. Cursa pentru cel mai mare randament al muncii și tendința de a coborî din ce în ce mai mult ștacheta cu privire la condițiile de muncă trebuie limitate în mod clar. Deseori, cei care sunt perdanții de pe piața forței de muncă sunt făcuți responsabili pentru situația lor, chiar dacă răspunderea nu le revine lor. Exigențele angajatorilor privind flexibilitatea necesară și suportabilă a angajatului se află în contradicție cu cerințele angajatului privind flexibilitatea angajatorului în favoarea vieții de familie, îngrijirii și problemelor individuale (solicitarea angajatorului și punerea în prim plan a individului). Persoanele cu afecțiuni psihice sunt **mai expuse riscului de pierdere a locului de muncă** sau să devină incapabile de a mai munci în urma patologiei de care suferă. Ideile preconcepute care domnesc la nivelul societății joacă un rol covârșitor în acest sens. Astfel se pierd locuri de muncă, resurse generale și crearea de valoare adăugată.

3.1.1.1 De exemplu, cotele aplicate în prezent în anumite state în favoarea persoanelor cu handicap nu pot fi nici pe departe considerate instrumente suficiente. Este nevoie, în schimb, de o politică hotărâtă de integrare profesională, în beneficiul numărului mare de persoane excluse în prezent și în folosul societății.

3.1.2 Crearea unor organe mixte de consiliere și conciliere, care să beneficieze de finanțare publică, ar putea favoriza o abordare mai deschisă a chestiunii bolilor mintale la angajați. Ar trebui să existe instanțe la nivel de întreprindere sau externe care să reprezinte interesele persoanelor cu afecțiuni mintale sau handicap psihic în viața profesională. O protecție adecvată împotriva concedierilor, o protecție juridică adecvată, ajutorul de șomaj, managementul sănătății, planurile de întoarcere la locul de muncă și o politică activă în favoarea pieței forței de muncă și a familiei ar trebui să limiteze la rândul lor riscurile. Ar trebui ca angajatorii, mai ales IMM-urile, să nu fie afectate în acest demers în competitivitatea lor, evitând birocrăția și oferind structuri de sprijin public viabile. Serviciile sociale, asociațiile caritabile și alte structuri ale societății civile pot juca un rol important în acordarea de ajutor politic și practic pentru persoanele afectate, întreprinderi și administrațiile pentru forța de muncă ⁽¹⁸⁾.

⁽¹⁴⁾ Comunicat de presă, Consecințele crizei monedei euro: munți de datorii și boli psihice, serviciul de presă al PE, 25.6.2012.

⁽¹⁵⁾ Raportul privind sănătatea 2011, Betriebskrankenkassen (BKK), Germania.

⁽¹⁶⁾ Health and Safety Executive, <http://www.hse.gov.uk/>

⁽¹⁷⁾ Agenția Europeană pentru Sănătate și Securitate în Muncă, Bilbao/ Spania.

⁽¹⁸⁾ JO C 351, 15.11.2012, p. 45-51.

3.2 Copiii și adolescenții

3.2.1 Bolile psihice ale copiilor și adolescenților sunt greu de evaluat din punct de vedere statistic. Aceasta se explică, între altele, prin dificultățile de a distinge între boală și tulburare de comportament, de a face distincție între persoane care necesită consiliere, educație sau tratament. Altfel spus, este aproape imposibil de a diferenția între aceste necesități, limitele fiind fluctuante. Cu titlu de exemplu, camera psihoterapeuților din Germania pleacă de la o prevalență anuală între 9,7 % (bolnavi psihic) și 21,9 % (cu tulburări comportamentale) ⁽¹⁹⁾. Referitor la depresii, se poate constata o creștere a riscului primei apariții a bolii, precum și o scădere a vârstei la primul episod depresiv. Experții identifică un **număr crescut de tulburări de anxietate și de comportament** în rândul copiilor și adolescenților, precum și o creștere netă a consumului de medicamente psihotrope.

3.2.2 În același timp, grădinițele și școlile se confruntă cu un număr din ce în ce mai mare de copii și adolescenți care abandonează școala (cota la nivel european: 14,4 %), tulburări de comportament sau de concentrare, precum și cu fenomene de violență. Deseori, cauzele acestor cazuri sunt mixte; între altele, ele se explică prin perturbări de ordin psihic, incapacitatea de a opune rezistență ofertelor de consum ⁽²⁰⁾ și dependență de mass-media, calculatoare sau alte forme de dependență, precum și prin alte deficite generale de dezvoltare. Creșterea consumului de antidepresive, metilfenidat și alte medicamente similare la vârsta copilăriei sau adolescenței este alarmantă. Este nevoie urgentă de date statistice la nivel european și de alternative pentru această situație.

3.2.3 Nesiguranța crescândă pe care o simt copiii și adolescenții, dar și părinții lor, este o problemă pe care psihiatria pediatrică și juvenilă nu o poate rezolva, cu atât mai puțin de una singură. Ajutorul pentru copii la vârste fragede și sprijinul acordat familiilor pentru rolul central pe care le joacă acestea sunt la fel de importante ca și punerea la dispoziție a unor **competențe de specialitate** în creșe și grădinițe, la medicii pediatri și în școli. În acest context nu este constructiv ca fiecare deviație de comportament sau boală să fie încadrată în categoria tulburărilor psihice și problemele complexe de ordin individual și social să fie transformate în mod unilateral în probleme care țin de domeniul medical ⁽²¹⁾. Individualizarea, accesul inegal la educație, șomajul, sărăcia, excluziunea socială, sentimentul de rușine de sine și suprasolicitarea părinților, precum și sistemele de învățământ bazate pe o concurență sporită de la cea mai fragedă vârstă și limitarea oportunităților pentru cei care nu pot să țină pasul cu cei din fruntea cursei pot fi factori de care trebuie să se țină seama într-o abordare preventivă. Aici trebuie să intervină responsabilitatea colectivă a tuturor forțelor societății: un cadru de viață dinamic, abordări adecvate ale educației tinerilor, școli și grădinițe bine dotate, o ofertă sistematică și **non-comercială de activități pentru timpul liber**, grupuri, asociații și oferte culturale pentru

tineret și o rețea densă de ajutor și îngrijire profesională și interdisciplinară, de exemplu în domeniul educației, al ofertelor de educație nonformală. Consumul de droguri trebuie combătut în mod consecvent prin depistare timpurie, prevenire, informare și terapii, precum și printr-un control al căilor de acces spre droguri. Investițiile din acest domeniu previn daune incommensurabile de ordin individual și social. Încadrarea în formarea profesională, muncă și alte forme de ocupație adecvată pentru adolescenți și tineri adulți trebuie să dispună de garanții juridice. În toate aceste domenii, serviciile de binevolat, asociațiile caritabile și societatea civilă joacă un rol politic și practic esențial.

3.3 Persoane în vârstă ⁽²²⁾

3.3.1 Una din principalele explicații pentru creșterea generală a cazurilor de boli psihice constă în speranța de viață crescută și aflată în continuă creștere, pentru că, odată cu vârsta, crește și comorbiditatea somatică, care implică un risc crescut de depresii. La fel, anumite patologii legate de vârstă, cum ar fi Alzheimer și Parkinson, declanșează comorbidități sub formă de depresii. Un spațiu de viață dinamic și propice participării, servicii sociale accesibile sau ambulatorii, posibilități de implicare benevolă, o participare, după posibilități, la viața profesională și activitatea economică, o orientare corespunzătoare a structurilor de îngrijire sunt factori fundamentali pentru evitarea însingurării și profilaxie. Structurile sociale, serviciile de îngrijire și cabinetele medicale ar trebui să dispună de suficiente competențe geronto-psihiatrice. Modelele existente de bune practici, mai ales cele din domeniul specific al persoanelor ajunse la demență merită să fie propagate într-o mai mare măsură la nivel european.

3.3.2 De regulă, persoanele în vârstă beneficiază de îngrijire medicală din partea unor medici generalişti, care nu efectuează trimiteri spre medicii specialiști în neuropsihiatrie în măsura necesară. Mai ales în cazul patologiilor de demență și depresii, depistarea precoce este importantă, fapt care scoate în evidență necesitatea unei abordări transversale. În majoritatea căminelor normale de bătrâni nu există **servicii curente de îngrijire psihiatrică**. Acest lucru este valabil și în cazul altor structuri de îngrijire destinate persoanelor în vârstă, cum ar fi centrele de consiliere. Progresele din domeniul medicinei, în special al gerontologiei, și asistența tehnică ar trebui să stea la dispoziția tuturor persoanelor afectate.

3.3.3 Per ansamblu, se recomandă ca aceste specificități ale psihiatriei pediatrice, juvenile și gerontologice să se reflecte mai bine în pregătirea profesională legată de medicina generală, psihiatria generală și în psihoterapie.

⁽¹⁹⁾ Date puse la dispoziție de camera psihoterapeuților din Germania, <http://www.bptk.de/presse/zahlen-fakten.html> (accesat la 15.8.2012).

⁽²⁰⁾ JO C 351, 15.11.2012, p. 6-11.

⁽²¹⁾ Grupul de studiu „Psihatrie” al Grupului de lucru al autorităților federale de sănătate (AOLG) – Raport pentru conferința miniștrilor sănătății al landurilor germane 2012, din 15.3.2012, p. 20.

⁽²²⁾ JO C 51, 17.2.2011, p. 55-58.

4. Politica anti-stigmatizare

4.1 Aniversarea Anului european al sănătății mintale ar trebui să pună în centrul atenției o **abordare centrată pe drepturile omului**. Serviciile medicale și psihosociale ar trebui să sprijine persoanele respective în sensul consolidării potențialului fiecăruia de a se ajuta singur și de a trăi autonom. În centrul atenției acestui demers ar trebui să stea demnitatea și personalitatea juridică a omului; acestea ar trebui să fie punctele de referință pentru persoanele care îl acompaniază pe pacient în cadrul crizei. În plus, profesioniștii care furnizează diferitele tipuri de servicii au nevoie de o consolidare a capacităților pentru a-și îmbunătăți cunoașterea problemelor de sănătate mintală și a handicapurilor psihosociale.

4.2 Deseori, persoanele care se confruntă cu crize psihice evită să abordeze boala lor, știind că aceasta este **stigmatizată de societate**. Și mass-media contribuie semnificativ la acest fenomen. Imaginea vehiculată despre boală suscită deseori temeri și aversiune în rândul populației, ducând la o lipsă de încredere în ofertele de tratament oportune. Este nevoie urgentă de campanii la nivel european împotriva stigmatizării. Acestea trebuie definite pe termen lung, concentrându-se asupra profilaxiei. Aceste campanii ar trebui să includă și colaboratori din partea tuturor domeniilor relevante din punct de vedere juridic (justiție, poliție, autorități publice), pentru a optimiza expertiza și profesionalismul lor în abordarea de care dau dovadă în contactele cu persoanele afectate de boli psihice. Și în domeniul organizării și finanțării ajutoarelor trebuie evitate pe cât posibil stigmatizările. În special consolidarea competenței de a face față vieții ar trebui să reprezinte o ofertă adresată populației în întregime. Promovarea contactelor și al schimbului între persoane afectate și persoane fără experiență psihiatrică ar trebui să constituie un element central al acestei politici.

4.3 Nici în domeniul ocupării forței de muncă **nu ar trebui create lumi paralele**, în care cei afectați să fie încadrați fără a ține seama de dreptul lor la opțiune. Decizia de a lucra într-o structură specială sau la un loc de muncă normal ar trebui să fie luată în primul rând de persoana afectată. Ajutoarele integrate la nivel de întreprindere pentru a permite participarea la viața profesională sporesc în multe cazuri șansele de recuperare a capacității de muncă („supported employment”) (23). Munca prestată ar trebui, în principiu, remunerată cu un salariu convențional negociat cu partenerii sociali. „Banii de buzunar” care să asigure existența persoanelor cu boli psihice sau cu handicap nu reprezintă o soluție adecvată. Un model care s-a

(23) Avizul asociației membrilor forului german privind psihiatria cu privire la Convenția Națiunilor Unite pentru drepturile persoanelor cu handicap, Freiburg/Berlin/Stuttgart, 15.5.2012.

dovedit a fi de succes în ceea ce privește reîncadrarea progresivă îl reprezintă așa-numitul model de la Hamburg (24).

4.4 În mod concret, în UE se constată următoarele violări ale drepturilor omului față de persoane cu tulburări psihice: **restricții de libertate disproporționate** și tratamente obligatorii fără acordul dat în baza unei informări adecvate din partea pacientului. Deseori lipsesc și posibilitățile de recurs în justiție. Importante sunt programele de dezinstituționalizare, de creare a unor servicii ambulante de proximitate, acordarea neburocratică a ajutoarelor, încheierea unor convenții privind tratamentul în conformitate cu drepturile omului și o politică de combatere a stigmatizării, care să asocieze în egală măsură și persoane afectate în calitate de experți cu privire la propria lor situație de viață.

4.5 Este nevoie de o verificare a strategiei UE privind sănătatea mintală. CESE consideră drept prioritară necesitatea de a verifica **gradul de excluziune al persoanelor cu tulburări psihice** de la viața socială în general și viața profesională, în mod special. În acest sens trebuie analizat și modul în care profilaxia și un nivel corespunzător al îngrijirii pot evita incapacitatea de muncă sau reducerea capacității de muncă. În același timp, CESE se întreabă în ce măsură termenii utilizați în medicină, mass-media și în societate pot îngreuna sau contracara incluziunea.

4.6 Șansele de a ajunge la o sensibilizare mai amplă în rândul publicului larg cu privire la sănătatea psihică crește prin inițiativa de față. Ierarhia tematică a agendei politice este astfel influențată, creând un climat favorabil ideilor inovatoare spre beneficiul tuturor.

4.7 Promovarea Anului european al sănătății mintale ar trebui să aibă loc prin participarea CESE și a tuturor actorilor relevanți ai societății civile, inclusiv a grupurilor și asociațiilor cu expertiză în domeniul psihiatriei, dar și cu includerea direcțiilor generale competente ale Comisiei, a deputaților Parlamentului European și a Comitetului Regiunilor. La nivel național ar trebui incluși ministerele de resort și parlamentele naționale. Concretizarea acestor politici ar trebui să aibă loc cu participarea mai amplă a celor afectați.

(24) Articolul 74 din Codul social german, capitolul V, precum și articolul 28 din Codul social german (pentru persoanele cu handicap și persoane expuse riscului de handicap). Angajatul definește, de comun acord cu medicul său, un plan de încadrare care corespunde etapelor de recuperare a sănătății angajatului. Certificatul medicului cuprinde planul de reintegrare și o prognoză cu privire la momentul probabil al recuperării depline. Acordul angajatorului și al casei de asigurări trebuie dat înainte de începerea măsurii. Angajatul continuă să primească drepturile care îi revin din partea casei de asigurări sau din partea asigurării de pensie.

4.8 Obținerea unor **efecte vizibile prin inițiativa de față la nivelul național** presupune și utilizarea în paralel a cadrului de acțiune pentru sănătate psihică, pentru a elabora un cadru comun privind măsurile de sănătate psihică la nivelul sistemelor de sănătate și al politicii sociale, dar și la nivelul cadrului concret de viață în școli și la locul de muncă. Se recomandă utilizarea unor *peer reviews*, cu aplicarea metodei deschise de coordonare. Măsurile ar trebui să se regăsească în dispozițiile legale, reglementările financiare, cum ar fi FSE, și în drepturi de care să beneficieze persoanele afectate și întreprinderile respective. Ar trebui analizat dacă un observator ar putea asigura o abordare continuă a acestei tematici. Raportarea UE privind sănătatea ar trebui să cuprindă mai multe date europene privind afecțiunile mintale, în special statistici privind tipul de sprijin acordat, numărul de cazuri de persoane internate în clinici de psihiatrie și date privind consumul de medicamente psihotrope. Se recomandă cooptarea unor parteneri potențiali din diferitele domenii sociale, transformându-i în parteneri pe termen lung. Inițiativa și Anul european nu ar trebui să aibă doar efecte limitate în timp. Ambele ar trebui să contribuie la o sensibilizare de durată și durabilă pentru acest subiect, cu un efect sesizabil pentru persoanele în cauză.

Bruxelles, 13 decembrie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

ANEXĂ

la Avizul Comitetului Economic și Social European

Următorul punct din avizul secțiunii a fost respins în favoarea unui amendament adoptat de Adunarea Plenară, dar a primit cel puțin o pătrime din voturile exprimate:

Punctul 3.1.1

*„[...]obligațiile lor profesionale]. Măsurile de acest tip ar trebui să țină seama de **competitivitatea întreprinderilor** și să reducă la minim sarcinile administrative. Și ușurarea sarcinilor financiare acordată întreprinderilor active în domeniul incluziunii, care respectă viața de familie și sunt sensibile din punct de vedere social poate ameliora situația.”*

Rezultatul votului:

de voturi pentru modificarea acestui punct:	35
de voturi împotriva:	26
abțineri:	6

Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Agricultura socială: îngrijire ecologică și politici sociale și de sănătate” (aviz din proprie inițiativă)

(2013/C 44/07)

Raportor: **dna Josiane WILLEMS**

La 19 ianuarie 2012, în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, Comitetul Economic și Social European a hotărât să elaboreze un aviz cu privire la

„Agricultura socială: îngrijire ecologică și politici sociale și de sănătate”.

Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la data de 22 noiembrie 2012.

În cea de a 485-a sesiune plenară, care a avut loc la 12 și 13 decembrie 2012. (ședința din 12 decembrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 124 de voturi pentru și 3 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Agricultura socială este o abordare inovatoare care asociază două concepte: agricultura multifuncțională și serviciile sociale/îngrijirile de sănătate la nivel local. Ea contribuie, în cadrul producției de bunuri agricole, la bunăstarea și la integrarea socială a persoanelor cu nevoi speciale. Importanța crescândă a agriculturii sociale a îndemnat CESE să elaboreze un aviz din proprie inițiativă pe această temă.

1.2 Agricultura socială s-a răspândit în întreaga Europă sub forme care prezintă caracteristici comune, dar și numeroase diferențe din punctul de vedere al abordării, al relațiilor cu celelalte sectoare și al finanțării.

1.3 Se dovedește însă necesară o definiție a agriculturii sociale la nivel european pentru a se determina activitățile care fac parte din aceasta și pentru stabilirea unui cadru și a unor criterii generale, inclusiv de calitate, pe care trebuie să le îndeplinească acțiunile pentru a beneficia de sprijin prin intermediul diferitelor politici. Această definiție nu trebuie însă să fie prea restrictivă, pentru a evita ținerea pe loc a unei realități în proces constant de evoluție.

1.4 Nici la nivelul Uniunii, nici la nivel național nu există un cadru de reglementare pentru agricultura socială, ceea ce duce la o lipsă de coordonare între diferitele politici și/sau instituții implicate. CESE apreciază că instituțiile UE și autoritățile și instituțiile regionale și naționale ar trebui să încurajeze și să susțină agricultura socială, instituind un cadru de reglementare adecvat și favorabil și demarând măsurile descrise în continuare.

1.5 Statisticile disponibile în domeniul agriculturii sociale sunt rare și fragmentare, ca atare, în opinia CESE, ar fi utilă lansarea unui program de cercetare statistică pentru a cuantifica și a analiza mai aprofundat existența ei în statele membre și diversele forme pe care le asumă. Această bază de date ar putea fi extinsă pentru promovarea programelor de cercetare în fiecare dintre statele membre.

1.6 Agricultura socială trebuie susținută prin cercetare interdisciplinară în diverse domenii pentru a valida rezultatele empirice, a analiza impactul acesteia și avantajele ei din diverse puncte de vedere (social, economic, de sănătate, personal...) și a garanta difuzarea cunoștințelor dobândite pe teren. În acest sens, ar fi de dorit să se promoveze și să se dezvolte efortul de cooperare început la nivel european prin proiectul SOFAR și prin acțiunile COST în viitorul program-cadru Orizont 2020 pentru perioada 2014-2020.

1.7 CESE consideră că este, de asemenea, esențială înființarea și consolidarea unor rețele de agricultură socială pentru a împărtăși lucrurile învățate, a face schimb de experiență și a favoriza conștientizarea. Totodată, ar fi de dorit o reprezentare comună a intereselor agriculturii sociale la nivel politic și înființarea unei organizații-umbrelă la nivel european. Schimburile dintre actorii implicați și rolul organizațiilor societății civile ar fi intensificate pe această cale.

1.8 Totodată, pentru a asigura un nivel ridicat de calitate și de competențe în activitățile din agricultura socială, este necesar să se acorde o atenție deosebită formării actorilor implicați - atât în ceea ce privește prestatorii acestor servicii, cât și persoanele cu nevoi specifice care beneficiază de aceste servicii.

1.9 Pentru a se dezvolta în întreaga Europă, agricultura socială are nevoie de un mediu propice, de o mai mare implicare a societății civile și de o cooperare fructuoasă între diversele domenii de politică și administrații (sănătate/afaceri sociale/agricultură/ocuparea forței de muncă) la nivel european, național, regional și local. Aceasta înseamnă că autoritățile publice ar trebui să recunoască agricultura socială și să o susțină în mod bine orientat, permițându-i un acces durabil la mijloace financiare care să vizeze diferite aspecte ale acestui tip de agricultură.

1.10 De asemenea, ar putea fi utilă crearea de către Comisia Europeană a unei structuri permanente care să asocieze toate direcțiile generale implicate. Mecanisme similare ar putea fi puse în aplicare în statele membre. Totodată, Comisia ar trebui să încurajeze realizarea unui studiu comparativ al sistemelor de protecție socială din statele membre și al costurilor acestora, pentru a spori economiile care se pot realiza în cadrul proiectelor de agricultură socială.

1.11 CESE constată cu satisfacție că propunerile Comisiei pentru perioada 2014-2020 deschid noi perspective agriculturii sociale. Cu toate acestea, pare în continuare necesară o mai bună sprijinire a acestuia în cadrul viitoarei perioade de programare. În acest sens, UE și statele membre ar trebui să coordoneze recursul la diverse politici în domeniul agriculturii sociale. În opinia CESE, statele membre și diferitele autorități (naționale și comunitare) însărcinate și răspunzătoare cu gestionarea fondurilor europene ar trebui să-și intensifice colaborarea pentru a elimina obstacolele din calea accesului la fondurile structurale și pentru a facilita acest acces pentru actorii de pe teren.

1.12 Cadrul strategic comun oferă posibilitatea de a combina diferite fonduri în cadrul unei strategii de finanțare multiplă. În acest context, Comisia ar trebui să invite statele membre să menționeze agricultura socială în programarea lor și să elaboreze, în cadrul unei abordări integrate, programe specifice care să-i permită acestui sector să beneficieze în mai mare măsură de diversele fonduri structurale. O altă posibilitate ar putea-o constitui luarea în considerare a unor subprograme tematice consacrate agriculturii sociale sau sprijinirea în continuare a proiectelor LEADER desfășurate în acest domeniu.

2. Observații generale

2.1 Agricultură socială s-a dezvoltat aproape peste tot în zonele rurale europene de la sfârșitul secolului XX ca nouă practică sustenabilă din punct de vedere economic, iar numărul experiențelor în acest domeniu nu încetează să crească. Ansamblul acestor activități este denumit generic „agricultură socială”; alți termeni utilizați pentru desemnarea lor sunt „farming for health”, „care farming”, „green care” sau chiar „green therapies”. Toți acești termeni fac referire la diverse practici sau activități în domeniul îngrijirii, al reintegrării sociale, al formării și al reabilitării persoanelor dezavantajate sau al formării persoanelor cu nevoi specifice. Permițându-le persoanelor confruntate cu dificultăți să regăsească contactul cu o activitate de producție și cu natura, aceste activități contribuie la bunăstarea acestora, la ameliorarea stării sănătății lor și la incluziunea lor socială; ele facilitează învățarea practică, îmbunătățesc părerea despre sine și, în consecință, participarea la viața socială.

Agricultura socială este, în acest sens, o abordare inovatoare care asociază două concepte: agricultura multifuncțională și serviciile sociale/îngrijirile de sănătate la nivel local. Pe de o parte, este strâns legată de natura multifuncțională a agriculturii

și se înscrie în întregime în conceptul de dezvoltare rurală, oferindu-le agricultorilor posibilitatea de a-și diversifica sursele de venituri. Pe de altă parte, ea este benefică societății, în măsura în care furnizează servicii sociale și îmbunătățește serviciile existente în beneficiul locuitorilor zonelor rurale, profitând de resursele agricole și rurale, în sensul larg al termenului.

2.2 Cu toate că practicile din domeniul agriculturii sociale în Europa prezintă numeroase similarități, în sensul că sunt strâns legate de activități tradiționale ale economiei rurale și au loc în întreprinderi agricole (ferme biologice, intensitate ridicată din punctul de vedere al mâinii de lucru, grad ridicat de multifuncționalitate, deschidere asupra teritoriului, o mare diversificare și flexibilitate), există și multe diferențe între țări, având în vedere istoria, abordările și orientările acestora. Pe scurt, având în vedere cât de diferite sunt practicile existente, se pot distinge trei abordări principale:

— abordarea instituțională, în cadrul căreia predomină instituțiile publice/de sănătate (predominantă în Germania, Franța, Irlanda, Slovenia);

— abordarea privată, bazată pe fermele cu scop terapeutic (predominantă în Țările de Jos și în Belgia/Flandra);

— abordarea mixtă, bazată pe cooperative sociale și ferme private (predominantă în Italia).

2.3 Și orientările sunt diferite: în Italia și în Franța, agricultura socială se află în principal în relație cu sectorul social și cel al îngrijirii, în Țările de Jos este mai apropiată de sistemul de sănătate, în Flandra este mai degrabă o activitate agricolă, iar în Germania, Marea Britanie, Irlanda și Slovenia orientarea se situează între sectorul social/sanitar și cel al sănătății.

2.4 Modalitățile de finanțare diferă de la țară la țară:

— proiecte publice și acțiuni de caritate bazate pe asociații benevole (Italia, Franța) și pe cooperative sociale (Italia);

— fonduri publice (din sectorul sănătății/îngrijirii/educației) destinate structurilor publice (Germania, Irlanda, Slovenia), exploatațiilor agricole (Țările de Jos) sau cooperativelor sociale (Italia);

— politica de dezvoltare rurală care are ca obiect sprijinirea etapei inițiale și a dezvoltării fermelor sociale în cursul perioadei de programare 2007-2013 (Italia);

— acces direct la piețele alimentare pentru produsele etice prin vânzare directă (Franța, Italia).

Cu toate acestea, în realitate, modalitățile de finanțare sunt adesea mult mai variate și mai mixte.

2.5 Agricultură socială are multiple forme de organizare. Ea se poate manifesta sub forma unor întreprinderi agricole private gestionate de un întreprinzător privat pentru care agricultura socială permite o diversificare a surselor de venituri, continuând totodată o producție normală destinată pieței; de asemenea, poate apărea sub formă de cooperative sociale, de asociații, de fundații, adică de organizații fără scop lucrativ. În alte cazuri, agricultura socială, deși organizată în cadrul unor exploatații agricole, ține de organisme publice sau de agenții din sectorul sănătății.

3. Definiția agriculturii sociale

3.1 Nu este simplu să definim agricultura socială, deoarece ea include un amplu evantai de practici diferite. Pare totuși necesar să dispunem de o definiție la nivel european a acesteia, pentru a stabili care activități fac parte din ea și pentru a determina un cadru și criterii - inclusiv de calitate - pe care trebuie să le îndeplinească activitățile pentru a putea beneficia de sprijin din partea diferitelor politici. Însă această definiție nu trebuie să fie prea restrictivă, pentru a evita ținerea pe loc a unei realități în proces constant de evoluție. Dimpotrivă, ea trebuie să propună un cadru care să păstreze flexibilitatea necesară pentru a îngloba multitudinea de activități și abordarea tot mai des întâlnită a agriculturii sociale.

3.2 Chiar dacă activitățile care fac parte din agricultura socială sunt foarte variate, ele prezintă întotdeauna două elemente comune: a) activitățile se desfășoară într-o exploatare agricolă și b) ele sunt destinate unor persoane cu nevoi specifice, fie temporar, fie permanent, inclusiv în domeniul pedagogic. Prin aceasta, agricultura socială contribuie la bunăstarea și la dezvoltarea persoanelor, dar și la dezvoltarea regiunilor rurale și la un mai bun raport între oraș și sat.

3.3 Astfel, agricultura socială ar putea fi definită mai întâi ca ansamblu de activități care utilizează resurse agricole, atât vegetale, cât și animale, în zone rurale sau periurbane, pentru a genera prestații sociale, cum ar fi reabilitarea, terapia, locurile de muncă sociale, învățarea pe tot parcursul vieții și alte activități care contribuie la integrarea socială (conform definiției acțiunii COST 866 - Green Care - inițiativa Cooperarea europeană în domeniul științei și tehnologiei). În acest sens, obiectivul este, printre altele, de a crea în cadrul unei exploatare agricole condițiile care să permită participarea la activitățile cotidiene ale fermei a unor persoane cu nevoi deosebite, în scopul asigurării dezvoltării și a promovării acestor persoane și al ameliorării bunăstării lor.

3.4 În situația actuală, putem distinge patru domenii principale ale agriculturii sociale:

- a) activitățile de reeducare și terapeutice;
- b) inserția profesională și incluziunea socială;
- c) activitățile pedagogice;

d) serviciile de asistență personală.

4. Absența unui cadru juridic atât la nivelul Uniunii, cât și la nivel național

4.1 Prin activitățile sale care țin de domeniul terapiei, al inserției pe piața forței de muncă, al incluziunii sociale sau prin cele pedagogice, agricultura socială oferă, neîndoielnic, servicii publice de mare valoare, care contribuie la dezvoltarea durabilă. Totodată, prin diversificarea activităților pe care o generează și prin dinamica rezultată de aici, ea poate avea un impact substanțial asupra dezvoltării locale.

4.2 Au apărut numeroase experiențe în acest sens, în cadrul unei tendințe ascendente, creând rețele locale care permit o dezvoltare globală a teritoriilor. Din aceste motive, agricultura socială este conformă observațiilor din publicația OCDE „Noua paradigmă rurală” (2006) și este explicit menționată în „Analize ale politicii rurale” în ceea ce privește țările OCDE (de exemplu, Italia). Agricultura socială a fost studiată și în cadrul conferinței privind dezvoltarea rurală organizată de OCDE la Quebec (2009). În acest sens, unele inițiative în domeniul agriculturii sociale sunt finanțate în cadrul politicilor de dezvoltare rurală 2007-2013 (axele III și IV ale programului LEADER) și al măsurilor întreprinse prin Fondul social în favoarea incluziunii sociale.

4.3 Conștientizarea potențialului agriculturii sociale devine tot mai importantă la toate nivelurile, organizațiile agricole, comunitățile locale și instituțiile cu caracter social și de sănătate privind cu alți ochi agricultura socială. Cu toate acestea, numai câteva țări au pus în practică reglementări sectoriale, fie la nivel național, fie la nivel regional (Franța, Italia, Țările de Jos). În schimb, se constată pretutindeni o absență a legăturilor între diversele politici și/sau instituțiile implicate în agricultura socială.

Actorii din cadrul agriculturii sociale, însă, încep să se organizeze pentru a face schimb de experiențe, ca atare trebuie recunoscut faptul că rețelele spontane create ale agricultorilor sociali sunt esențiale.

4.4 În anii din urmă, Comisia Europeană a întreprins un număr de inițiative pentru sprijinirea acestor activități, precum acțiunea COST 866 - Green Care sau proiectul SOFAR (inițiativă finanțată de către Comisia Europeană în cadrul celui de-al șaselea program-cadru pentru cercetare și dezvoltare tehnologică); o inițiativă tematică a 7 state membre a fost lansată în decembrie 2009 în cadrul Rețelei europene pentru dezvoltare rurală pentru a analiza oportunitățile și obstacolele prezente în planurile naționale sau regionale de dezvoltare rurală, cofinanțate de FEADR. În 2008, Germania (Prof. Thomas VAN ELSSEN) a propus un document de sinteză privind agricultura socială în cadrul proiectului SOFAR, acesta fiind actualizat în 2009.

5. Acțiuni de întreprins

5.1 *Recunoașterea agriculturii sociale la nivelul Uniunii și stabilirea unui cadru de reglementare*

5.1.1 Având în vedere bunurile publice pe care le produce și contribuția ei la dezvoltarea durabilă, agricultura socială ar trebui încurajată și sprijinită de instanțele europene și de guverne. Aceasta presupune instituirea, la diferite niveluri, a unui cadru de reglementare corespunzător și favorabil, recunoașterea valorii adăugate a agriculturii sociale, îmbunătățirea guvernantei acesteia, precum și un mediu favorabil și o cooperare fructuoasă între diversele domenii politice și administrații (domeniul sănătății, cel social, agricultură, ocuparea forței de muncă) la nivel european, național, regional și local. Totodată ar fi de dorit un sprijin orientat din partea autorităților publice și o punere în aplicare integrată a fondurilor structurale în favoarea agriculturii sociale, precum și promovarea și sprijinirea cercetării interdisciplinare sau intensificarea comunicării și a schimbului de experiențe.

5.1.2 În momentul instituirii unui cadru de reglementare, este necesar să se acorde o atenție deosebită problemelor legate de calitatea agriculturii sociale, pentru determinarea unor criterii generale, inclusiv de calitate, pe care trebuie să le îndeplinească acțiunile. În același sens, ar fi de dorit instituirea măsurilor necesare pentru asigurarea unei monitorizări adecvate a agriculturii sociale.

5.1.3 În plus, ar putea fi utilă o structură permanentă creată de Comisia Europeană cu participarea tuturor direcțiilor generale implicate, pentru a încuraja, monitoriza și coordona dezvoltarea agriculturii sociale în Europa. Structuri similare ar putea fi create în statele membre.

5.2 *Crearea unei baze de date la nivelul UE*

Chiar dacă numărul exploatațiilor active în agricultura socială este în creștere în toate țările, acestea reprezintă în general mai puțin de 1% din numărul total al exploatațiilor agricole. Însă datele statistice disponibile privind agricultura socială sunt parțiale și rare. Ar fi deci oportună lansarea unui program de cercetare statistică la nivel european pentru a cuantifica și analiza mai îndeaproape prezența agriculturii sociale în Europa și orientările pe care le asumă. Comisia ar putea extinde această bază de date pentru a promova programele de cercetare din fiecare stat membru.

5.3 *Favorizarea includerii agriculturii sociale în programele de cercetare*

5.3.1 Ar trebui promovată și dezvoltată cooperarea la nivel european, demarată prin SOFAR și prin proiectul acțiunii COST 866 - Green Care. Sunt foarte importante producția și schimbul de cunoștințe științifice, profesionale și practice pe teritoriul Europei.

În vederea unor analize mai aprofundate, agricultura socială are nevoie de sprijinul cercetării din domeniile terapiei și medicinei, din domeniul locurilor de muncă sociale din agricultură, precum și din domeniul agriculturii și cel al formării. Această cercetare

trebuie să aibă loc în strânsă legătură cu munca pe teren. Rezultatele empirice pozitive obținute în cadrul terapilor cu ajutorul plantelor și al animalelor trebuie validate prin analize științifice riguroase, pentru a fi recunoscute de lumea medicală. Învățămintele trase din experiențele care privesc eficiența integrării persoanelor în ritmul zilnic și anual al muncii la fermă trebuie documentate și utilizate pentru dezvoltarea ulterioară a agriculturii sociale.

5.3.2 O cercetare interdisciplinară care analizează impactul și avantajele agriculturii sociale din perspective diferite (socială, economică, sanitară, personală), care asigură transferul cunoașterii obținute empiric și integrează actorii de pe teren poate genera idei inovatoare și poate consolida implicarea în agricultura socială. Sprijinul științific pentru proiectele-pilot poate contribui la dezvoltarea unor modele bazate pe întreprinderi individuale sau pe cooperative pentru o întreagă regiune. Ar trebui întreprinse studii și cercetări interdisciplinare pentru a analiza impactul agriculturii sociale, pe de o parte în ceea ce privește economiile posibile pentru sistemele de asigurări de sănătate, pe de altă parte pentru ameliorarea sănătății și bunăstării beneficiarilor prestațiilor agriculturii sociale. Aceste aspecte au făcut deja obiectul unor analize și studii în unele țări, ca de exemplu în Țările de Jos.

5.3.3 Aceste cercetări ar putea avea loc în cadrul viitorului program-cadru Orizont 2020 (2014-2020), având în vedere faptul că acesta ia în considerare aspectele sociale în domeniul cercetării și inovării. Coordonarea și sprijinirea agriculturii sociale prin intermediul Orizont 2020 este extrem de dezirabilă, în condițiile în care acest program ar putea facilita întâlnirile și schimburile dintre cercetătorii din diverse discipline care studiază acest tip de agricultură.

5.4 *Favorizarea includerii agriculturii sociale în programele de formare*

Pentru a asigura un nivel ridicat de calitate și de competențe în activitățile din agricultura socială, este necesar să se acorde o atenție deosebită formării persoanelor - atât în ceea ce-i privește pe prestatorii acestor servicii, cât și pe beneficiarii lor. Ar fi deci de dorit să se elaboreze și să se ofere, în strânsă relație cu instituțiile de formare și cercetare, programe de formare continuă, pentru a garanta un nivel ridicat de competențe ale șefilor de întreprinderi și ale colaboratorilor lor care răspund de persoanele beneficiare ale agriculturii sociale. În același mod, ar trebui analizate și puse în practică tipurile de cursuri care pot fi oferite persoanelor care beneficiază de agricultura socială.

5.5 *Consolidarea rolului societății civile și al creării de rețele*

5.5.1 Proiectele inovatoare în domeniul agriculturii sociale se dezvoltă adesea în mod izolat, fără cunoștințe privind proiecte similare și fără schimb de experiență cu acestea. Or este esențială instaurarea și consolidarea unor rețele de agricultură socială pentru a asigura schimbul de experiență între proiecte, a contribui la a le face cunoscute și pentru a valorifica cele mai bune practici. Un prim pas în acest sens a fost realizat în cadrul Rețelei europene pentru dezvoltare rurală. Acest tip de rețea ar trebui consolidat.

5.5.2 În același fel, ar trebui să se promoveze cooperarea și publicațiile comune, precum și o prezență pe internet.

5.5.3 Totodată, ar fi oportune eforturile în direcția unei reprezentări comune a intereselor agriculturii sociale la nivel politic și încurajarea înființării unei organizații-umbrelă la nivel european. O asemenea organizație, care ar include societatea civilă, ar putea facilita schimburile dintre actorii agriculturii sociale și le-ar putea furniza asistență atât la nivel tehnic, cât și administrativ, vechind totodată la promovarea intereselor agriculturii sociale la nivel politic. În acest sens, un rol important le revine organizațiilor agricole.

5.5.4 Toate aceste activități ar putea fi programate și puse în practică în cadrul noii politici de dezvoltare rurală 2014-2020 și s-ar putea baza în special pe Rețeaua europeană de dezvoltare rurală și pe rețelele de dezvoltare rurală ale statelor membre, extinzând astfel inițiativa tematică privind agricultura socială menționată anterior astfel încât să includă și alte state membre.

5.6 *Includerea agriculturii sociale în strategia de dezvoltare durabilă și în cadrul strategic comun*

5.6.1 În cadrul actualei politici de dezvoltare rurală, agricultura socială a putut beneficia de un anumit sprijin, mai cu seamă în cadrul axei III (diversificare) și IV (LEADER), precum și în cadrul axei „incluziune socială” a FSE. Recunoașterea agriculturii sociale ca element de dezvoltare a economiei rurale ar trebui să-i permită să beneficieze de toate acțiunile promovate și finanțate prin fondurile structurale europene (FEADER, FSE, FEDER) și, astfel, să aibă acces la noi surse de finanțare.

5.6.2 Chiar dacă propunerile Comisiei pentru viitoarea perioadă de programare a fondurilor structurale deschid diverse noi perspective, în măsura în care combaterea sărăciei, incluziunea socială, precum și diversificarea activităților agricole sunt menționate ca scopuri explicite ale acestei politici (care pot fi combătute în mod ideal în cadrul agriculturii sociale), pare necesară o subliniere mai clară a rolului agriculturii sociale, atât în viitoarea programare, cât și în contractele de parteneriat, pentru a o sprijini în mai mare măsură. În acest sens, UE și

statele membre ar trebui să coordoneze recursul la diverse politici în domeniul agriculturii sociale. În opinia CESE, statele membre și diferitele autorități (naționale și comunitare) însărcinate și răspunzătoare cu gestionarea fondurilor europene ar trebui să-și intensifice colaborarea pentru a elimina obstacolele din calea accesului la fondurile structurale și pentru a facilita acest acces pentru actorii de pe teren.

5.6.3 Noul cadru de programare oferă agriculturii sociale posibilitatea de a-și asigura o finanțare provenită din mai multe fonduri, de-a lungul mai multor ani. În fapt, cadrul strategic comun permite asocierea diverselor fonduri în contextul unei strategii de finanțare multiplă; statele membre ar trebui îndemnate să menționeze agricultura socială în programarea lor și să elaboreze programe specifice pentru a-i permite acestora să beneficieze în mai mare măsură de diferitele fonduri structurale. Este de o importanță esențială ca autoritățile naționale și locale să fie convinse să profite cu adevărat de asemenea posibilități de finanțare.

Având în vedere cadrul său multidimensional și multifuncțional, agricultura socială și părțile implicate în activitățile ei ar putea obține mari beneficii de pe urma unei abordări cu adevărat integrate, care să faciliteze și să coordoneze mai bine recursul la diversele fonduri, precum și procedurile și demersurile necesare în acest sens.

5.6.4 În acest scop, ar putea fi foarte utilă instaurarea unei politici de comunicare destinată statelor membre, în cadrul dezvoltării rurale, care să cuprindă și activitățile de monitorizare și de elaborare de rapoarte. O altă posibilitate ar putea fi conceperea unui subprogram tematic în cadrul articolului 8 sau consolidarea proiectelor LEADER care au ca obiect agricultura socială.

5.6.5 În sfârșit, diversele direcții generale ar trebui să-și consolideze colaborarea pentru a facilita accesul agriculturii sociale la toate fondurile structurale, eliminând obstacolele care au stat până în prezent în calea accesului agricultorilor la politicile regionale.

Bruxelles, 12 decembrie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

Avizul Comitetului Economic și Social European privind calitatea serviciilor feroviare în Uniunea Europeană (aviz din proprie inițiativă)

(2013/C 44/08)

Raportor: **dl Georges CINGAL**

La 12 iulie 2012, în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, Comitetul Economic și Social European a hotărât să elaboreze un aviz din proprie inițiativă cu privire la

Calitatea serviciilor feroviare în Uniunea Europeană

(aviz din proprie inițiativă).

Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 26 noiembrie 2012.

În cea de-a 485-a sesiune plenară, care a avut loc la 12 și 13 decembrie (ședința din 13 decembrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 137 de voturi pentru, 54 de voturi împotriva și 8 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Prezentul aviz are ca obiect activitățile de transport feroviar de călători; el a fost redactat și trebuie înțeles în lumina obiectivelor stabilite la articolul 14 din TFUE și în Protocolul nr. 26 privind serviciile de interes general. Avizul urmează recomandările Cărții albe privind transporturile, care a reafirmat necesitatea de a îndeplini obiectivele privind reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și de a asigura o mobilitate durabilă care să respecte mediul.

1.2 Dincolo de controlul îndeplinirii obiectivelor privind mobilitatea stabilite pentru operatori, precum și a respectării drepturilor și obligațiilor părților implicate, prezentul aviz dorește să abordeze tema accesului cetățenilor europeni la serviciile de interes general legate de transportul feroviar în Uniune și tema calității acestor servicii.

1.3 Întrucât calitatea serviciilor de transport feroviar este o condiție necesară, dar insuficientă dacă este luată singură, pentru dezvoltarea acestui mod de transport, CESE consideră că rezultatele se pot îmbunătăți, pentru a spori atractivitatea transportului feroviar, pe baza unei observări factuale a diverselor elemente componente.

1.4 CESE solicită ca creditele de investiții și de întreținere destinate infrastructurilor să facă obiectul unei planificări multianuale și al unor dispoziții menite să asigure continuitatea acestor fonduri. Trebuie luate în considerare și mizele legate de amenajarea teritoriului, de menținerea disponibilității infrastructurilor și de fondurile care trebuie și pot fi mobilizate pe termen scurt și mediu.

1.5 CESE invită de asemenea entitățile europene, naționale și regionale să redefină condițiile de finanțare a diverselor părți ale infrastructurilor în conformitate cu principiul subsidiarității și în vederea îndeplinirii obiectivului de a întări solidaritatea dintre teritorii. În acest scop, Comitetul preconizează o

reorientare a fondurilor de transport alocate în cadrul politicii regionale, care reprezintă un instrument cu puternic efect de pârghie în materie de amenajare a teritoriului.

1.6 CESE solicită realizarea de către o entitate independentă la nivel european a unui sondaj de satisfacție a utilizatorilor, bazat pe elemente de apreciere factuale (punctualitate, regularitate, tarife, curățenie, accesibilitate etc.). Această evaluare trebuie efectuată pornind de la o metodologie definită de un comitet de coordonare format din toate părțile interesate (utilizatori, autorități de organizare, operatori, salariați etc.) și capabil să efectueze controale.

1.7 CESE este îngrijorat în legătură cu intenția Comisiei Europene de a revizui Regulamentul nr. 1370/2007/CE privind serviciile publice de transport feroviar și rutier de călători, care este rezultatul unui compromis dificil la nivel interinstituțional. CESE precizează că acest regulament acordă statelor membre multe posibilități de organizare, în conformitate cu principiile proporționalității și subsidiarității și că echilibrul instaurat de regulament merită să fie evaluat, în lumina experienței, așa cum se prevede la articolul 8 alineatul (2) al acestuia.

1.8 În ce privește dispozițiile Regulamentului nr. 1371/2007/CE și viitoarele posibilități de evoluție, CESE solicită Comisiei Europene să analizeze următoarele direcții de îmbunătățire:

— consolidarea drepturilor în materie de compensări pentru întârzieri prin compararea întârzierii cu durata totală a traseului respectiv;

— consolidarea drepturilor în materie de compensări pentru întârzieri prin despăgubiri directe asumate de operatorul în cauză, fără cercetarea prealabilă a responsabilităților aferente;

- simplificarea accesului la formulare și la calea de atac pentru obținerea de compensări, în cadrul unei acțiuni individuale sau colective (utilizarea internetului, ghișee etc.);
- consolidarea drepturilor în materie de accesibilitate a persoanelor cu handicap prin obligația de a asigura accesibilitatea în termene scurte (în aceeași zi);
- consolidarea drepturilor în materie de securitate prin obligația de instalare a unor dispozitive de chemare a personalului de la bord în caz de pericol sau de probleme de sănătate;
- consolidarea drepturilor călătorilor prin angajarea unor mediatori care să soluționeze litigiile dintre diversele părți.

1.9 De altfel, CESE solicită Comisiei Europene și statelor membre să analizeze împreună următoarele direcții de îmbunătățire:

- consolidarea drepturilor pasagerilor la informare privind garantarea corespondențelor;
- consolidarea drepturilor în materie de siguranță prin definirea liniilor și situațiilor de risc, definirea procedurilor corespunzătoare și angajarea personalului necesar.

1.10 În sfârșit, în conformitate cu principiul subsidiarității, CESE solicită statelor membre să analizeze următoarele direcții de îmbunătățire:

- consolidarea drepturilor călătorilor prin posibilitatea de a defini în mod concertat între autoritățile competente, reprezentanții comunelor traversate, călători și reprezentanții acestora, salariați și organizațiile lor sindicale o grilă de interpretare și de control al nivelurilor serviciilor feroviare (regularitate, punctualitate, accesibilitate, curățenie etc.);
- consolidarea procedurilor de asistență și de evacuare a călătorilor pe calea ferată, în caz de imobilizare prelungită (peste o oră).

2. Observații generale: experiențele cetățenilor, utilizatori actuali sau potențiali ai căilor ferate

2.1 Considerații generale

2.1.1 Evaluarea gradului de satisfacție a călătorilor este cu atât mai dificil de definit, la fel cum este și ajungerea la o poziție comună a celor implicați, dat fiind că întreprinderile sunt cele care dețin elementele necesare pentru analiză și că ele definesc în mod unilateral normele de calitate a serviciilor și își evaluează propriile activități pe baza acestora (Regula-

mentul nr. 1371, articolul 28). Pentru a menționa doar câteva exemple, este vorba și de respectarea angajamentelor referitoare la punctualitate, prețuri, regularitatea serviciului, curățenie, amabilitate, informare, formarea tarifelor etc.

2.1.2 O mare parte dintre călătorii care se confruntă cu probleme în legătură cu serviciile feroviare semnalează și regretă multiplicarea factorilor care generează perturbări, imprevizibilitatea traficului, imposibil de verificat în timp real și lipsa informațiilor în caz de perturbare. Percepția călătorilor este cea a unei degradări continue în anumite state membre. Serviciile feroviare care recunosc dreptul la compensare în temeiul Regulamentului nr. 1371/2007/CE nu permit călătorilor un acces ușor la aceste dispoziții.

2.1.3 În ce privește serviciile feroviare supuse obligației de serviciu public, care sunt responsabile de asigurarea zilnică a mării majorități a transporturilor, în repetate rânduri a fost necesară intervenția autorităților care organizează transporturile sau a autorităților competente pentru a se menține nivelul acestor servicii.

2.1.4 Înmulțirea ofertelor de servicii prestate de actori diferiți, fără legătură și coerență a exploatarii între ele, într-un mediu organizațional care a suferit considerabile modificări în structurile sale și care este lipsit de stabilitate și de claritate, a generat o funcționare bazată pe capacitatea de reacție a operatorilor locali, care adesea se află departe de circuitele de informații în timp real, ceea ce provoacă o serie de disfuncționalități și, prin urmare, nemulțumirea călătorilor. Date fiind aceste circumstanțe, pare a fi necesară realizarea unui bilanț al situației sectorului la nivelul fiecărui stat membru, pentru identificarea căilor de urmat.

2.2 Lista neexhaustivă a deficiențelor constatate de călători și/sau de asociațiile acestora:

- acces dificil la informații, semnalizare deficientă sau inadecvată;
- tarife neclare sau opace;
- imposibilitatea planificării călătoriilor suficient de devreme înainte de plecarea trenului, față de termenele maxime de rezervare;
- probleme legate de suparezervare (*overbooking*);
- condiții necorespunzătoare de întâmpinare în trenuri, gări și halte, peroane inadecvate (congestionarea instalațiilor de recepție a pasagerilor) sau nerespectarea normelor de igienă, absența produselor sanitare;

- acces defectuos la peroane, gări, halte, instalații de servicii, trenuri pentru persoanele cu handicap; termen de rezervare mult prea lung acordat serviciilor specializate (48 de ore) sau criterii de asistență prea stricte (greutate totală);
- insecuritate în trenuri, gări și halte;
- întâzieri în punerea la dispoziție a materialului, fără a ține seama de schimbările de peroane în cazul corespondențelor;
- plecarea a două trenuri într-un interval scurt de timp de la același peron, în vreme ce există numeroase peroane nefolosite;
- spațiu insuficient pentru bagaje;
- nu se iau în considerare transporturile multimodale (dificultăți de stocare a bicicletelor, proastă organizare și gestionare sau chiar inexistența corespondenței cu alte moduri de transport, absența informațiilor, a integrării tarifare și a serviciilor);
- nepunctualitate, neregularitatea rutelor, anularea trenurilor fără informare prealabilă;
- asistență deficientă acordată pasagerilor în caz de perturbări, despăgubiri insuficiente sau refuzul despăgubirii;
- eliminarea sau reorganizarea serviciilor și a rutelor fără consultarea prealabilă a pasagerilor, a reprezentanților acestora, a autorităților teritoriale afectate (de exemplu, eliminarea trenurilor de noapte, modificarea orarelor, intervale etc.);
- creșterea timpului parcurs între două stații;
- accesibilitate deficientă a circuitelor de vânzare și distribuție.

2.3 Principalele cauze ale perturbărilor imprevizibile:

- intemperii: neprevăzute prin adaptări tehnice sau proceduri care să permită o mai bună calitate a serviciului prestat;
- probleme cu materialele: consecințe ale unui control inadecvat al ciclului de viață al materialelor, al durabilității acestora, combaterea perimării acestora, lipsa de planificare și de continuitate a bugetelor alocate întreținerii;
- probleme umane: sinucideri, fapte care au legătură cu accesul la instalații fragile, ale căror efecte și cauze CESE nu dorește să le comenteze în prezentul aviz.

2.4 Aprecieri pozitive și elemente de satisfacție care pot contribui la transferul între moduri:

- nivel înalt de securitate a persoanelor și a traficului;
- profesionalismul personalului;
- posibilitatea ca transportul feroviar să contribuie la amenajarea și dezvoltarea teritoriilor.

3. Observații speciale: evoluția situației în decursul ultimelor decenii

3.1 Comisia a respectat principiul stabilit în tratat privind la libera circulație a cetățenilor și a susținut principiul mobilității durabile. Se consideră că transportul feroviar este un mod de transport public de masă performant, adaptabil la cerințele formulate de autoritățile competente, neagresiv față de mediu și care se poate servi de infrastructurile existente, bine întreținute sau care pot fi lesne revitalizate.

3.2 UE a definit o rețea europeană de linii internaționale, pentru a cărei completare s-au efectuat și se vor efectua investiții considerabile. Totuși, această inițiativă a UE trebuie să se bazeze pe o convergență a deciziilor privind investițiile cu statele membre, pentru a li se oferi călătorilor europeni posibilitatea de a călători „de la ușă la ușă”, fără prea multe schimbări ale modului de transport.

3.3 Cu toate acestea, examinarea situațiilor de deservire a teritoriilor și a amenajării acestora a putut da naștere uneori unor opțiuni strategice arbitrare, opțiuni care nu au ținut seama de necesitatea de a concepe transporturile reducându-se numărul de schimbări de mod, care au un efect negativ asupra utilizării transporturilor publice.

3.4 Această examinare prealabilă implică decizii cu consecințe importante și se integrează acum, tot mai mult, în reflecțiile autorităților responsabile, care sunt totuși confruntate cu probleme de finanțare neclară și instabilă pe termen mediu și lung.

3.5 Cu toate acestea, transporturile reprezintă o povară considerabilă pentru bugetele statelor și regiunilor. Cetățenii, conștienți de această situație, mai ales în criza actuală, doresc o transparență reală și informații fiabile. Aceștia sunt în continuare preocupați din cauza lipsei unei contraexpertize suplimentare pentru noile proiecte mari. Așa cum a explicat CESE în avizul său TEN/479, dialogul dintre autorități și societatea civilă reprezintă o chestiune extrem de importantă, mai ales în ce privește investițiile în infrastructuri de transport.

4. Solicitarea se înscrie în programul de acțiuni prioritare al Comitetului

4.1 Prezentul aviz din proprie inițiativă se înscrie pe linia lucrărilor anterioare:

- TEN/432-433 Spațiul feroviar unic european
- TEN/454 Foaia de parcurs pentru un spațiu european unic al transporturilor
- TEN/471 Orientările Uniunii pentru rețeaua transeuropeană de transport
- TEN/479 Cartea albă privind transporturile: către adeziunea și angajamentul societății civile
- TEN/480 Drepturile pasagerilor pentru toate tipurile de transport.

4.2 Dorința de a instaura o rețea europeană a transporturilor a mobilizat, cum este normal, mare parte a fondurilor europene pentru marile linii. Acest proces a fost însoțit de decizii de favorizare a creării de linii de mare viteză, uneori în detrimentul modernizării altor axe existente, din cauza restricțiilor bugetare. Reflecția autorităților publice trebuie să consolideze oferta feroviară în cadrul ofertei publice de transport sau chiar, în unele cazuri, să facă din aceasta baza unui sistem multimodal coerent. Din acest punct de vedere, ar fi utilă convergența fondurilor europene în favoarea unei politici coerente de mobilitate durabilă (alocarea fondurilor de transport ale DG Regio).

4.3 Comitetul solicită așadar o evaluare obiectivă a situației actuale a transporturilor feroviare (avantaje/dezavantaje). Comisia va trebui să realizeze această evaluare în deplină trans-

parență, asigurând informațiile necesare și invitând cetățenii să-și exprime așteptările în această chestiune care afectează marea lor majoritate (traseul domiciliu-loc de muncă, deplasări profesionale ocazionale, vizite familiale, vacanțe etc.).

5. CESE dorește să atragă atenția asupra ansamblului problemelor

5.1 În perioada de criză actuală, de reducere a resurselor publice puse la dispoziție, o politică de redresare bazată pe o strategie de dezvoltare durabilă ar avea efecte benefice asupra numărului locurilor de muncă și a calității acestora, asupra îndeplinirii obiectivelor transferului între moduri și asupra accesului cetățenilor europeni la serviciile de interes general de transport. CESE reamintește că tocmai în această strategie globală trebuie să se înscrie marile lucrări publice.

5.2 CESE atrage atenția asupra faptului că, dacă anumite schimbări de orare sau de trenuri înrăutățesc serviciul prestat, cetățenii ar putea fi constrânși să-și schimbe domiciliul sau locul de muncă. Această mobilitate forțată nu este deloc mobilitatea dorită de concetățenii noștri. CESE subliniază că evoluția se traduce adesea printr-un transfer între modurile de transport (autoturism sau avion), ceea ce contravine politicii preconizate.

5.3 CESE invită Comisia să studieze și să pregătească un program european de reabilitare a rețelelor feroviare și/sau să sprijine viitoarele programe ale statelor membre. Un program european menit să satisfacă așteptările clienților companiilor feroviare s-ar integra cu ușurință în strategiile europene (Strategia pentru dezvoltare durabilă Orizont 2020 etc.). Dialogul cu societatea civilă pe tema politicii în domeniul transporturilor ar fi foarte apreciat de cetățeni. Reorientarea fondurilor de transport alocate în cadrul politicii regionale ar reprezenta un instrument cu puternic efect de pârghie în favoarea acestei strategii.

Bruxelles, 13 decembrie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Importanța definerii locuințelor sociale ca serviciu de interes economic general” (aviz din proprie inițiativă)

(2013/C 44/09)

Raportor: **dl Raymond HENCKS**

La 19 ianuarie 2012, în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, Comitetul Economic și Social European a hotărât să elaboreze un aviz din proprie inițiativă cu privire la

Importanța definerii locuințelor sociale ca serviciu de interes economic general.

La 21 februarie 2012, Biroul a însărcinat Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă. Secțiunea și-a adoptat avizul la 26 noiembrie 2012.

În cea de-a 485-a sesiune plenară, care a avut loc la 12 și 13 decembrie 2012 (ședința din 13 decembrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 67 de voturi pentru, 5 voturi împotriva și 4 abțineri.

1. Dreptul la locuință – principii generale

1.1 Dreptul la locuință este o obligație internațională a statelor membre pe care Uniunea Europeană trebuie să o ia în considerare. Acest drept este recunoscut în Declarația Universală a Drepturilor Omului adoptată de Națiunile Unite, care prevede că „orice om are dreptul la un nivel de trai care să-i asigure sănătatea și bunăstarea lui și a familiei sale, cuprinzând hrana, îmbrăcămintea, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare”. Carta socială revizuită a Consiliului Europei prevede că, în vederea asigurării exercitării efective a dreptului la locuință, părțile se angajează să ia măsuri destinate să favorizeze accesul la locuință la un nivel adecvat, să prevină și să atenueze lipsa locuințelor în vederea eliminării progresive a acestei situații și să facă accesibil costul locuinței pentru persoanele care nu dispun de resurse suficiente. Dreptul la locuință este prevăzut în numeroase constituții ale statelor membre și/sau face obiectul unor legi specifice pentru punerea sa efectivă în aplicare.

1.2 Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene prevede că, pentru a combate marginalizarea socială și sărăcia, Uniunea recunoaște și respectă dreptul la asistență socială și la asistență în ceea ce privește locuința, destinate să asigure o viață demnă tuturor celor care nu dispun de resurse suficiente, în conformitate cu normele stabilite de dreptul Uniunii și de legislațiile și practicile naționale.

1.3 În majoritatea statelor membre, punerea în practică a acestor drepturi se realizează prin intermediul unui serviciu de interes economic general (SIEG), în conformitate cu articolul 36 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene potrivit căruia Uniunea recunoaște și respectă accesul la serviciile de interes economic general, astfel cum se prevede în legislațiile și practicile naționale, în conformitate cu tratatele, în scopul promovării coeziunii sociale și teritoriale a Uniunii.

1.4 În conformitate cu articolul 106 alineatul (2) din TFUE și în cazurile în care accesul universal la locuință este calificat drept SIEG, întreprinderile însărcinate cu furnizarea acestui serviciu cad sub incidența regulilor UE în domeniul concurenței și fac obiectul interdicției și controlului ajutoarelor de stat numai în situațiile în care aplicarea acestor norme nu împiedică îndeplinirea, în drept sau în fapt, a misiunii specifice care le-a fost încredințată de autoritățile naționale, regionale sau locale. Decizia Comisiei din 20 decembrie 2011 (Decizia SIEG) limitează acordarea de locuințe sociale subvenționate persoanelor defavorizate și grupurilor dezavantajate din punct de vedere social care, din motive financiare, nu sunt în măsură să găsească o locuință în condiții de piață.

1.5 Potrivit Protocolului nr. 26 anexat Tratatului de la Lisabona, responsabilitatea principală pentru punerea la dispoziție, furnizarea, finanțarea și organizarea SIEG revine statelor membre și autorităților lor naționale, regionale și locale, care dispun de competențe discreționare ample în domeniu și de libertate de alegere democratică.

1.6 Totodată, protocol impune, între altele, statelor membre să asigure un nivel ridicat al accesibilității și promovarea accesului universal la serviciile lor de interes general.

1.7 Punerea în practică a dreptului la locuință reprezintă o condiție pentru respectarea altor drepturi fundamentale, precum dreptul la demnitate umană, la protecția vieții private și a domiciliului, a familiei, dreptul la apă, la sănătate, la energie etc. O locuință decentă este esențială pentru dezvoltarea și integrarea în societate a unui individ.

1.8 Caracterul efectiv al dreptului la locuință depinde cel mai adesea și în mare parte de disponibilitatea unei oferte corespunzătoare. Dreptul la locuință se traduce de cele mai multe ori printr-un drept de acces la o locuință decentă și accesibilă din punct de vedere financiar.

1.9 Adesea, garantarea accesului la o locuință nu înseamnă că autoritățile publice trebuie să asigure o locuință pentru toate persoanele care au făcut o cerere în acest sens. Statul sau autoritatea publică responsabilă are datoria politică de a îmbunătăți prin politicile și programele sale accesul întregii populații la locuințe.

1.10 În contextul punerii în aplicare a acestui drept fundamental, având ca obiectiv asigurarea accesului fiecărui cetățean la o locuință decentă la un preț abordabil, intervenția statelor membre în funcționarea piețelor locuințelor îmbracă forme diverse și are loc în grade foarte diferite. Implicarea corespunzătoare a viitorilor locatari în construirea locuințelor sociale contribuie atât la facilitarea accesului lor la acest tip de locuință, cât și la perspectivele lor de ocupare a unui loc de muncă.

1.11 Din această perspectivă, locuința este un bun (public sau de interes social) pentru care statele membre definesc, în funcție de alegerile politice și de preferințele proprii autorităților locale, norme minime legate de caracterul locuibil și de confort, norme specifice de urbanism și în materie de construcții sau valorile efortului maxim, și controlează, în unele cazuri, evoluția prețurilor locuințelor, cum este cazul în Germania, sau stabilesc mecanisme de ajutoare sociale cu destinație specifică sau de ajutoare fiscale, pentru a contribui la ceea ce reprezintă principala componentă de cheltuieli obligatorii a unei gospodării.

2. Locuințele sociale

2.1 Trebuie remarcat faptul că, în ciuda acestor măsuri, pentru mulți cetățeni ai Uniunii, o locuință decentă nu mai este accesibilă din punct de vedere financiar. În 2010, 5,7 % din populația europeană nu avea locuință (Sursa: *Europe Information Service S.A.*), în ciuda faptului că Carta socială revizuită a Consiliului Europei ar trebui să reducă numărul persoanelor aflate în această situație, în vederea eradicării progresive a fenomenului, 17,86 % locuia în locuințe supraaglomerate sau necorespunzătoare și 10,10 % dintre gospodării înregistrau o creștere a cheltuielilor pentru locuință, care depășeau 40 % din veniturile lor disponibile.

2.2 De asemenea, multe state membre au optat pentru definirea și organizarea unei oferte paralele de locuințe, denumite „locuințe sociale”, în completarea ofertei prezente în mod natural pe piața privată. Aceste locuințe sociale sunt furnizate în condiții specifice, în principal de către operatori fără scop lucrativ înființați în acest scop, dar și de investitori privați, persoane fizice sau juridice, mandatați în acest scop, subvenționați de autoritățile publice naționale, regionale și locale.

2.3 Toate statele membre, cu excepția Greciei, dispun de un stoc de locuințe sociale. Astfel, 25 de milioane de gospodării europene ocupă o locuință socială, pentru care condițiile în materie de planificare a teritoriului, de acces și de preț sunt definite direct de autoritățile publice ale statelor membre.

2.4 Această ofertă paralelă de locuințe contribuie la atenuarea amplitudinii ciclurilor din domeniul imobiliar și a fenomenelor de bulă imobiliară, având în vedere că este caracterizată de stabilitate și de controlul prețurilor. Astfel, statele membre care dispun de un stoc important de locuințe sociale nu s-au confruntat cu fenomenele de bulă imobiliară și cu consecințele lor la nivel macro.

2.5 Locuințele sociale reprezintă unul dintre răspunsurile autorităților publice la incapacitatea pieței locuințelor de a satisface ansamblul nevoilor de locuințe și de a garanta accesul la o locuință decentă la un preț/o chirie accesibile pentru toți. Prin implicarea corespunzătoare a viitorilor locatari în construirea locuințelor sociale, acest tip de locuință le este mai accesibil, atitudinea lor față de locuința oferită devine mai pozitivă și au posibilitatea de a dobândi sau de a-și îmbunătăți deprinderile și competențele în muncă, având astfel mai multe șanse pe piața muncii.

2.6 Incapacitatea pieței de a satisface pe deplin nevoile în materie de locuință nu afectează numai persoanele care nu au pur și simplu acces la o locuință, ci și persoanele care ocupă o locuință insalubră, neadaptată sau supraocupată și pe cele care își alocă cea mai mare parte a veniturilor pentru plata chiriei sau a ratelor la creditul imobiliar.

2.7 Nevoile în materie de locuință variază considerabil de la un stat membru la altul, precum și în cadrul aceluiași stat membru, între țările din Vest și cele din Est, între zonele rurale și cele urbane și în cadrul aceleiași zone urbane sau între partea centrală a orașelor și periferie.

2.8 În statele membre ale Uniunii Europene sunt aplicate trei abordări diferite:

A) abordarea reziduală

Locuințele sociale subvenționate de o autoritate publică sunt rezervate exclusiv persoanelor defavorizate sau excluse, identificate în mod clar ca atare. Pentru acest tip de locuințe, regulile cu privire la modul de atribuire sunt foarte stricte. Chiria este acoperită aproape integral de un sistem de asistență socială. Această abordare nu intră în concurență cu sectorul imobiliar privat și corespunde pe deplin definiției locuințelor sociale ca serviciu de interes economic general existente la nivel european, astfel cum este formulată aceasta în Decizia Comisiei Europene din 20 decembrie 2011, care limitează excepția cu privire la notificarea compensațiilor pentru costurile de serviciu public la asigurarea de locuințe sociale pentru persoanele defavorizate și grupurile dezavantajate din punct de vedere social care, din motive financiare, nu sunt în măsură să găsească o locuință în condiții de piață.

Din această categorie fac parte Bulgaria, Cipru, Estonia, Irlanda, Letonia, Lituania, Malta, Portugalia, Regatul Unit, România, Slovacia, Spania (parțial pentru sectorul social locativ) și Ungaria.

B) abordarea generalistă

Beneficiarii vizați de această abordare sunt persoane defavorizate sau excluse (abordarea reziduală) și persoane cu resurse modeste, pentru care accesul la o locuință corespunzătoare este dificil din cauza precarității veniturilor lor. Accesul la locuință este în general condiționat de anumite plafoane ale veniturilor și de compoziția gospodăriei. Chiriile sunt reglementate și rămân abordabile. De regulă, această abordare are o influență limitată asupra nivelului global al ofertei de locuințe și asupra prețurilor și nu nu intră în conflict cu piața imobiliară privată, având în vedere că marjele de profit rămân foarte mici.

Această abordare privește categorii mai largi de populație, însă răspunde și exigențelor UE de concentrare pe o cerere socială. Este practică în Austria, Belgia, Finlanda, Franța, Germania, Italia, Luxemburg, Polonia, Republica Cehă, Slovenia și Spania (pentru accesul la proprietate).

C) abordarea universală, aplicată în Danemarca și, în mod diferit, în Țările de Jos

În Țările de Jos, potrivit acestei abordări, trebuie să se ofere locuință tuturor cetățenilor, indiferent care sunt veniturile acestora (inclusiv persoanelor defavorizate sau cu venituri modeste), și reprezintă o ofertă complementară pe piața imobiliară tradițională. Ea influențează puternic condițiile de piață și prețurile prin intermediul unei politici tarifare bazate pe costurile reale ale locuințelor și neraportate la valoarea de piață, oferind în același timp garanția ocupării locuințelor, garanție pe care piața din sectorul privat nu o oferă.

Datorită absenței concentrării pe o cerere socială determinată, această abordare universală cu privire la locuințe este contestată de Comisia Europeană, care consideră că nu respectă definiția dată de UE SIEG în domeniul locuințelor. Abordarea universală nu mai este în vigoare în Suedia, care a renunțat la calificarea explicită a locuințelor ca SIEG.

În Danemarca, abordarea universală este strâns legată de modelul social. Ea nu limitează noțiunea de persoane sau

grupuri defavorizate, vulnerabile sau excluse în funcție de un anumit nivel al veniturilor. Accentul se pune pe asigurarea unor locuințe abordabile ca preț și accesibile pentru persoanele care au nevoie de acestea. Abordarea completează piața imobiliară tradițională prin eliminarea obligațiilor sociale juridice, asigurând egalitatea și mixitatea socială în materie de origine etnică, gen, nivelul veniturilor, vârstă, handicap sau nevoi pe plan mental sau fizic. Politica tarifară este reglementată și bazată pe costurile reale, ceea ce exclude posibilitatea supracompensării.

3. Locuințele sociale și dreptul comunitar

3.1 Având în vedere incapacitatea forțelor pieței de a asigura singure o locuință decentă pentru fiecare cetățean, locuințele sociale se pot înscrie, din perspectiva dreptului comunitar, în noțiunea de serviciu de interes economic general (SIEG), cu condiția să fie calificate ca atare în statul membru respectiv, putând, în acest caz, să beneficieze de subvenții sau de compensații publice.

3.2 Protocolul nr. 26 anexat Tratatului de la Lisabona confirmă rolul esențial și competențele discreționare ample ale autorităților naționale, regionale și locale în ceea ce privește furnizarea, punerea în funcțiune și organizarea serviciilor de interes economic general într-un mod care să răspundă cât mai bine nevoilor utilizatorilor. Locuințele sociale sunt supuse obligațiilor de serviciu public definite de autoritățile publice naționale, regionale sau locale, sub aspectul programării, al prețului, al condițiilor de atribuire și de ocupare. Totodată, protocolul impune statelor membre să asigure, între altele, un nivel ridicat al accesibilității SIEG, egalitatea de tratament și promovarea accesului universal și a drepturilor utilizatorilor.

3.3 Dacă sunt calificate drept SIEG, locuințele sociale cad sub incidența dispozițiilor articolelor 14 și 106 alineatul (2) din TFUE, precum și a Protocolului nr. 26, care, în materie de definire a SIEG de către statele membre, stabilește principiul preferințelor colective de natură socială și culturală și al satisfacerii nevoilor, așa cum se exprimă acestea la nivel local. Aceste dispoziții stabilesc supremația obiectivului de realizare a misiunilor politicii în domeniul locuințelor sociale față de exigența de respectare a regulilor de concurență și a celor în domeniul pieței interne, în limita anumitor condiții, stabilite în Decizia SIEG, după cum se menționează la punctul 3.6.

3.4 Aplicarea acestor dispoziții ale TFUE a determinat Comisia să excepteze de la obligația de notificare prealabilă a ajutoarelor stat acordate entităților responsabile cu furnizarea locuințelor sociale.

3.5 Calificarea locuințelor sociale ca SIEG de către statele membre este supusă numai unei verificări pentru eventuale erori manifeste de apreciere din partea Comisiei Europene, sub controlul Curții de Justiție a Uniunii Europene.

3.6 În acest domeniu, pe baza argumentului că „serviciul public are un caracter social”, Comisia Europeană consideră că locuința socială trebuie definită „în legătură directă cu persoanele defavorizate sau cu grupurile dezavantajate din punct de vedere social”, și nu în funcție de diversitatea nevoilor în materie de locuință, așa cum se exprimă acestea pe piețele locale ale locuinței. Aceasta este o sursă permanentă de conflict între Comisie și unele state membre, entități responsabile cu furnizarea locuințelor sociale și reprezentanți ai locatarilor din locuințele sociale, care nu sunt de acord cu punctul de vedere al Comisiei, în timp ce alți actori îl împărtășesc.

4. Un cadru juridic destabilizator pentru politicile în domeniul locuințelor sociale ale statelor membre

4.1 Practica decizională a Comisiei Europene în materie de control al erorilor manifeste de calificare a locuințelor sociale ca serviciu de interes economic general a dus la o serie de modificări în alegerile politice ale anumitor state membre pentru organizarea și finanțarea politicilor în domeniul locuințelor sociale și a generat litigii.

4.2 În Țările de Jos, aplicarea acestei practici decizionale a dus la excluderea de la accesul la o locuință socială a aproximativ 400 000 de gospodării, considerate prea înstărite pentru a avea dreptul la o locuință socială potrivit criteriilor Comisiei, însă, în practică, cu o situație insuficient de bună pentru a le permite accesul la o locuință în condițiile de piață.

4.3 În Suedia, refuzul de a aplica această practică decizională a determinat autoritățile publice să excludă locuințele sociale din categoria serviciilor de interes economic general, afectând astfel modul de finanțare a acestora sub forma compensațiilor pentru obligația de serviciu public, singurele compatibile cu principiul interdicției ajutoarelor de stat prevăzută în Tratat.

4.4 În Franța, *Union nationale de la propriété immobilière* (Uniunea națională a sectorului imobiliar) a depus o plângere la Comisia Europeană împotriva statului francez, invocând în special că nivelurile plafoanelor de venituri impuse pentru accesul la o locuință socială ar fi prea ridicate și nu ar permite respectarea practicii decizionale a Comisiei.

4.5 Propunerile de directivă privind achizițiile publice și concesiunile determină includerea în domeniile lor de aplicare și aplicarea dispozițiilor în materie de achiziții publice a cooperării între entitățile responsabile cu furnizarea locuințelor sociale care se înscriu în noțiunea de întreprinderi sociale și de organisme de drept public. Extinzând la toate autoritățile contractante jurisprudența privind cooperarea dintre autoritățile publice, Comisia Europeană determină subminarea practicilor de

cooperare și de punere în comun a mijloacelor necesare modernizării locuințelor sociale, buneii administrării și consolidării dimensiunii locale a acestora.

4.6 Aceste exemple concrete ilustrează efectele directe pe care dreptul Uniunii Europene le are asupra condițiilor în care sunt definite, organizate și finanțate politicile în domeniul locuințelor sociale de către statele membre și impun definirea unui cadru juridic favorabil dezvoltării locuințelor sociale în Uniunea Europeană.

4.7 Ca urmare a multiplelor sale dimensiuni și a faptului că este larg răspândită în Uniunea Europeană, politica în domeniul locuințelor sociale are un rol-cheie în punerea în aplicare a Strategiei Europa 2020. Aceasta contribuie activ la obiectivul de transformare a economiei Uniunii într-o economie inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii, prin aceea că ajută la asigurarea unui nivel ridicat de ocupare a forței de muncă, de productivitate, de incluziune și de coeziune socială și că are un rol activ în combaterea sărăciei și a schimbărilor climatice, luptând totodată împotriva sărăciei energetice.

4.8 Deși statele membre trebuie să-și adopte propriile obiective naționale în fiecare dintre aceste domenii, inclusiv în materie de dezvoltare a unei oferte de locuințe sociale, la nivel european trebuie să se adopte măsuri concrete care să sprijine Strategia Europa 2020, inclusiv în domeniul locuințelor sociale.

5. Politici în domeniul locuințelor sociale care se înscriu pe deplin în obiectivele Strategiei Europa 2020 și în obiectivul de a asigura o mai bună guvernare economică

5.1 Politica în domeniul locuințelor sociale contribuie activ la realizarea mai multor obiective ale Strategiei Europa 2020, prin faptul că sprijină strategia de creștere și de asigurare a atractivității regiunilor, investițiile generate și crearea de locuri de muncă care nu pot fi delocalizate, combaterea sărăciei și a excluziunii sociale și angajarea în lupta împotriva schimbărilor climatice și a sărăciei energetice.

5.2 Astfel, Uniunea Europeană este al doilea producător mondial de locuințe sociale, după China, făcând din politica în domeniul locuințelor sociale o politică care sprijină creșterea economică și urbană și care atenuează fenomenele de bulă imobiliară în sectorul privat al construcțiilor imobiliare.

5.3 Potrivit propunerilor Comisiei Europene, politica în domeniul locuințelor sociale este pe deplin eligibilă pentru finanțare din fondurile structurale pentru perioada 2014-2020, în special în domeniul renovării termice și al promovării energiei regenerabile, în domeniul acțiunilor integrate de dezvoltare urbană durabilă și de combatere a excluziunii prin accesul comunităților marginalizate la locuință și la servicii sociale la prețuri accesibile și de calitate.

5.4 Politica în domeniul locuințelor sociale oferă un răspuns concret și eficace la dorința Comisiei și a Consiliului de a consolida guvernanta economică a zonei euro, în special a supravegherii bulelor imobiliare și a efectelor dezastruoase ale acestora asupra echilibrelor macroeconomice și sociale. Dezvoltarea unei oferte paralele de locuințe sociale contribuie la scăderea amplitudinii fenomenelor de bulă imobiliară și a ciclurilor piețelor locuințelor.

5.5 În cazul în care, din motive bugetare sau ca urmare a unei interpretări prea restrictive a definiției persoanelor defavorizate sau grupurilor dezavantajate din punct de vedere social, un stat membru nu mai este capabil să adapteze oferta de locuințe sociale nevoilor reale ale cetățenilor săi, în conformitate cu angajamentele sale internaționale privind dreptul la locuință, accesul universal la o locuință decentă și accesibilă nu va putea fi asigurat decât cu prețul unei ingerințe majore a autorităților publice pe piața privată.

6. Confruntarea cu noile provocări energetice și sociale

6.1 Politica în domeniul locuințelor sociale trebuie să facă față noii situații climatice și necesității de a îmbunătăți performanța energetică a stocului de locuințe existent și a noii oferte de locuințe. Politicile de investiții energetice puse în aplicare de entitățile responsabile cu furnizarea locuințelor sociale trebuie să se bucure de sprijin public, întrucât ele contribuie în același timp la combaterea schimbărilor climatice, a sărăciei energetice a gospodăriilor cu venituri modeste, la promovarea ocupării forței de muncă locale și la dezvoltarea economică a regiunilor. Politica de coeziune poate contribui activ la această dinamică, constituind un efect de pârghie pentru mobilizarea altor surse de finanțare complementare.

6.2 Îmbătrânirea populației reprezintă, la rândul ei, o provocare importantă având în vedere necesitatea de a adapta stocul de locuințe sociale la nevoile persoanelor în vârstă și dependente și la dezvoltarea noilor servicii integrate, care permit menținerea la domiciliu a persoanelor dependente și accesibilitatea acestor locuințe.

6.3 Sărăcirea din ce în ce mai accentuată a gospodăriilor care beneficiază și/sau solicită locuințe sociale face cu atât mai importantă nevoia de mixitate socială și de calitate a ofertei de locuințe sociale la nivelul regiunilor, precum și de concepere a unor abordări integrate de dezvoltare urbană durabilă, care să acopere dimensiunile sociale, economice, urbane și de mediu, promovate în propunerea de regulament privind FEDER a Comisiei Europene.

7. Rolul Uniunii Europene

7.1 Uniunea Europeană trebuie să garanteze în primul rând un cadru juridic favorabil dezvoltării locuințelor sociale în statele membre, atât referitor la finanțarea acestei oferte, cât și la modalitățile de definire și de funcționare a politicii în domeniu. Acest cadru juridic favorabil se referă la controlul erorilor manifeste de calificare ca serviciu de interes economic general, la compatibilitatea ajutoarelor de stat acordate entităților responsabile cu furnizarea locuințelor sociale, la aplicarea dispozițiilor privind achizițiile publice și la cooperarea între entitățile responsabile cu furnizarea locuințelor sociale, precum și la aplicarea unei TVA mai mici, având în vedere calitatea acestora de bunuri de primă necesitate.

7.2 Comisia Europeană ar trebui să-și reconsidere practica decizională referitoare la controlul erorilor manifeste de calificare a locuințelor sociale ca serviciu de interes economic general, întrucât este posibil ca aceasta să nu fie întotdeauna adaptată trăsăturilor specifice ale sectorului. Comisia trebuie să lase statelor membre responsabilitatea de a defini condițiile de acces la locuințele sociale, precum și condițiile financiare, în funcție de nevoile și preferințele locale, precum și de nevoile reale ale persoanelor defavorizate și ale grupurilor dezavantajate din punct de vedere social, în conformitate cu dispozițiile Protocolului nr. 26 privind serviciile de interes general.

7.3 CESE salută decizia Comisiei Europene de a reinnoi excepția de notificare a ajutoarelor de stat sub formă de compensații pentru obligația de serviciu public acordate entităților responsabile cu furnizarea locuințelor sociale, precum și faptul că a ținut seama de anumite particularități, în special în ceea ce privește durata mandatului și investițiile pe termen lung.

7.4 CESE salută, de asemenea, intenția Comisiei Europene, exprimată în cadrul unei comunicări privind antreprenoriatul social, de a promova un ecosistem favorabil dezvoltării întreprinderilor sociale în Uniunea Europeană, inclusiv în materie de acces la locuințe, și de a încuraja constituirea fondurilor de investiții solidare. Comitetul subliniază necesitatea de a menține rolul partenerilor sociali în statele membre în care, în mod tradițional, aceștia sunt implicați în gestionarea sectorului locuințelor sociale.

7.5 Comisia, Parlamentul și Consiliul ar trebui să introducă în propunerile de directive privind achizițiile publice și concesiunile formele de cooperare între entitățile responsabile cu furnizarea locuințelor sociale, în calitate de organisme de drept public și de întreprinderi sociale și să le includă în sfera cooperării public-public, ținând seama de finalitatea de interes public a acestor entități și de participațiile publice sau private ale acestora.

7.6 Comisia Europeană ar trebui să-și revizuiască propunerile referitoare la viitorul sistemului comun privind TVA-ul, menținând posibilitatea ca statele membre să aplice un nivel redus al taxei pentru construcția și renovarea locuințelor sociale, indiferent dacă lucrările sunt realizate de operatori din sectorul public, social sau privat, având în vedere calitatea acestora de bun de primă necesitate cu caracter local, care nu afectează schimburile comerciale dintre statele membre și buna funcționare a pieței interne.

7.7 De asemenea, Uniunea Europeană trebuie să sprijine statele membre în vederea dezvoltării ofertei de locuințe sociale și a modernizării acesteia, astfel încât să răspundă noilor provocări demografice, sociale și climatice și, astfel, să contribuie activ la realizarea obiectivelor Strategiei Europa 2020.

7.8 CESE salută în acest context propunerea Comisiei referitoare la regulamentele FEDER și FSE, care introduce eligibilitatea pentru finanțarea prin fondurile structurale 2014-2020 a investițiilor prioritare în domeniul renovării termice a locuințelor sociale, al acțiunilor integrate de dezvoltare urbană durabilă, al accesului la o locuință socială de calitate la un preț accesibil pentru comunitățile marginalizate și al promovării întreprinderilor sociale. CESE reamintește că obiectivul constă în a propune locuințe sociale de calitate tuturor celor care au nevoie.

7.9 CESE consideră că aceste măsuri sunt necesare și că trebuie să însoțească dispozițiile propunerii de directivă privind eficiența energetică a Comisiei Europene, care impune entităților responsabile cu furnizarea locuințelor sociale să reabiliteze termic 4 % din stocul de locuințe sociale în fiecare an. O astfel de obligație trebuie sprijinită prin măsuri specifice de finanțare a investițiilor pe care le presupune, în principal prin intermediul FEDER, dar și prin crearea unui fond de investiții la nivel european.

7.10 Parlamentul și Consiliul ar trebui să adopte propunerile Comisiei privind regulamentele FEDER și FSE, care contribuie la punerea în aplicare a Strategiei Europa 2020 și care recunosc, pentru prima oară în regulamentele referitoare la fondurile structurale, rolul prioritar al politicii în domeniul locuințelor în cadrul politicilor de investiții ale statelor membre în contextul politicii de coeziune 2014-2020.

7.11 Reglementarea piețelor locuinței în statele membre reprezintă o provocare importantă pentru stabilitatea zonei euro, ținând seama de impactul macroeconomic și social al fenomenelor de bulă imobiliară. Politica în domeniul locuințelor sociale contribuie la stabilizarea piețelor locuințelor și la reglementarea ciclurilor imobiliare.

7.12 CESE salută propunerea Comisiei de a institui o supraveghere macroeconomică consolidată a zonei euro și de a include în aceasta o componentă referitoare la efectele macroeconomice ale bulelor imobiliare. CESE consideră că acest mecanism de supraveghere consolidat trebuie însoțit de măsuri de promovare, în statele membre, a unor instrumente inteligente de reglementare a piețelor locuințelor și de dezvoltare a unei oferte de locuințe sociale și private care să stabilizeze și să modereze ciclurile imobiliare, compatibilă cu o urbanizare durabilă.

7.13 CESE consideră că este indispensabil să se inițieze un proces de reflecție cu privire la rezervele europene de stabilizare a finanțării locuințelor sociale, ca parte a modelului social european. Ar trebui avută în vedere ideea unui cont de economii popular european limitat, dedicat locuințelor sociale. Acest cont s-ar putea deschide online la BEL, care ar urma să asigure gestionarea fondurilor. O astfel de procedură ar avea funcția dublă de a stabili investițiile în locuințele sociale și de a genera un puternic sentiment de apartenență civică în rândul depunătorilor.

Bruxelles, 13 decembrie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „O societate civilă emergentă în China: contribuția societății civile la Anul dialogului intercultural UE-China și impactul său durabil”

(2013/C 44/10)

Raportor: **dna Anne-Marie SIGMUND**

Biroul Comitetului Economic și Social European a hotărât la 16 septembrie 2010 elaborarea unui aviz pe tema:

„O societate civilă emergentă în China: contribuția societății civile la Anul dialogului intercultural UE-China și impactul său durabil”

Secțiunea pentru relații externe, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 20 noiembrie 2012. Raportor: dna Anne-Marie SIGMUND.

În cea de-a 485-a sesiune plenară, care a avut loc la 12 și 13 decembrie 2012 (ședința din 13 decembrie 2012), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 68 de voturi pentru, 1 vot împotriva și 5 abțineri

1. Recomandări

1.1 Comitetul solicită Comisiei să îl informeze cu privire la activitățile în curs ale diferitelor grupuri de lucru care au fost înființate în cadrul celui de-al treilea pilon, al „dialogului interuman”. Ca platformă instituțională a dialogului civil la nivelul UE, Comitetul a acumulat deja un *know how* și o experiență considerabile, pe care le poate utiliza pentru dezvoltarea unui astfel de dialog cu China. Comitetul a afirmat deja în 1999: „cultura structurează domeniul de acțiune al societății civile”⁽¹⁾ și consideră prin urmare cultura, în accepțiunea conceptuală vastă pe care o dă termenului, drept o temă orizontală. Această abordare este cea mai potrivită pentru a însoți și a sprijini, în limitele competențelor sale, politica de „soft power” a partenerilor de dialog UE și China.

1.2 Ar trebui în primul rând aprofundate inițiativele „interumane” la un nivel cât mai de jos prin schimburi extinse de studenți, eventual prin programe proprii de „stagii” și prin parteneriate între orașe și comune.

1.3 Ar trebui acordată atenție extinderii turismului cultural. Experiența a arătat că turismul cultural nu este important doar pentru stimularea economiei, ci contribuie în plus, în mod durabil, și la o mai bună înțelegere reciprocă.

1.4 Trebuie să se ceară respectarea normelor internaționale în domeniile drepturilor omului și libertăților fundamentale și democratice, care reprezintă premise importante ale expresiei culturale, ale schimburilor culturale și ale diversității culturale.

1.5 Domeniul educației și formării (și al învățării în rândul adulților) ar trebui inclus în activitățile comune, deoarece în acest sector al dialogului intercultural se deschid posibilități diverse care merg de la învățarea limbii până la însușirea unui bun comportament de consumator, informarea în chestiuni de mediu etc.

1.6 În scopul unei sensibilizări durabile a publicului, Comitetul propune organizarea anuală a unei „Zile a întâlnirii între UE și China”, care să includă manifestări culturale de ambele părți.

1.7 Ar trebui promovat în cât mai multe domenii schimbul de bune practici (ar putea participa actori importanți din domeniul socioeconomic, precum partenerii sociali și organisme din domeniul drepturilor omului, atât din mediile oficiale, cât și din opoziție, dar și diferite instituții de învățământ și formare, experți din domenii speciale, cum ar fi chestiunile legate de protecția consumatorilor, protecția mediului, sistemul penitenciar etc.).

1.8 În orice caz, inițiativele în curs ar trebuie interconectate mai bine, iar schimbul de informații între toți actorii ar trebui îmbunătățit, deoarece în prezent o serie de inițiative se derulează mai mult sau mai puțin izolat, sinergii valoroase pierzându-se (a se vedea de exemplu dialogul cultural EUNIC-China).

1.9 Cooperarea între mijloacele de comunicare în masă (televiziune, presa scrisă), precum și formarea și perfecționarea profesională în comun a jurnaliștilor ar trebui consolidate, ambele fiind utile pentru a pătrunde în straturi mai largi ale populației⁽²⁾.

1.10 În conformitate cu articolul 167 alineatul (3) TFUE, Comitetul va verifica ce alte inițiative suplimentare durabile poate lansa în cadrul cooperării sale deja existente cu China și este, de asemenea, gata să pună la dispoziția altor actori o platformă pentru schimbul de informații și de opinii.

⁽¹⁾ A se vedea nota de subsol 3.

⁽²⁾ Ca exemplu de cooperare de succes merită menționată cooperarea între CRI (Radio China Internațional) și ORF (Radiodifuziunea Austriacă)/Alpha Bayern care se concretizează în coproducții periodice.

2. Context

2.1 De la Agenda Europeană pentru Cultură 2007, s-a impus treptat un nou cadru strategic pentru acțiunea externă a Uniunii, în care culturii îi revine o poziție specială.

Această politică de „soft-power” își găsește continuarea și aplicarea consecventă în actualul „An al dialogului intercultural UE-China” și în structurile planificate pe termen lung în cadrul „politicii interculturale” a Uniunii.

De altfel, această abordare europeană a fost apărută aproape concomitent de președintele Hu Jintao la cel de-al 17-lea Congres al Partidului Comunist Chinez. Hu Jintao a solicitat cu cea ocazie ca China să investească mai mult în resursele sale de „soft power”.

2.2 Declarația comună UE-China pe tema culturii din 22 octombrie 2007 a avut drept rezultat intensificarea cooperării și dialogului în domeniul culturii și lansarea unor schimburi politice mai intense privind învățământul general și formarea profesională, inclusiv multilingvismul.

2.3 În mai 2011, reprezentanți la nivel înalt din partea UE și China au convenit să extindă această cooperare prin crearea unui „al treilea pilon” în cadrul parteneriatului strategic dintre UE și China, și anume prin „dialogul interuman” european-chinez la nivel înalt. Oficial, instituirea acestui cel de-al „treilea pilon” a fost decisă la Summitul UE-China din 14 și 15 februarie 2012.

2.4 În acest context trebuie privit și „Anul dialogului intercultural UE-China 2012”, care a fost decis la Summitul UE-China 2010 de înalți reprezentanți ai UE și China și a fost inaugurat oficial la 1 februarie 2012 la Bruxelles.

2.5 Viziunea aflată la baza acestui an nu include doar intensificarea relațiilor culturale, ci și promovarea dialogului politic și cu societatea civilă în interesul stabilirii unor relații pozitive și pe termen lung între UE și China ⁽³⁾. Prin unirea eforturilor și

identificarea sinergiilor se așteaptă ca Anul dialogului intercultural să promoveze dialogul cu societatea civilă din UE și China și să aibă un impact durabil.

3. Introducere

3.1 Prezentul aviz se bazează pe Avizul CESE 413/2006 (raportor: dl SHARMA) și pe rezultatele studiului comandat ulterior de CESE ⁽⁴⁾, care conține o analiză actuală cuprinzătoare a societății civile chineze.

3.2 Avizul contextualizează cunoștințele prezentate în studiu, punându-le în legătură cu evoluția istorică și cu Anul dialogului intercultural UE-China 2012, precum și cu domeniul de sarcini și posibilitățile care decurg din acesta.

3.3 Deosebit de importantă în opinia Comitetului este așteptarea Comisiei Europene, formulată în cadrul conceptului de An al dialogului intercultural, ca „Anul dialogului intercultural să contribuie la dialogul dintre societățile civile din UE și China”. Ca platformă instituționalizată a dialogului civil la nivelul UE, Comitetul este gata să își asume un rol similar în cadrul relațiilor UE-China.

3.4 Deja în 1999, Comitetul s-a declarat în favoarea unui concept extins de cultură, care să includă, pe lângă artă, și patrimoniul cultural și domenii precum educația, formarea și știința. Mai mult, a constatat că dezvoltarea politică a societății civile este, de asemenea, un proces cultural ⁽⁵⁾, care marchează viața de zi cu zi a cetățenilor.

3.5 CESE consideră că mobilitatea persoanelor este o componentă esențială a schimbului cultural dintre popoare; prin urmare solicită eliminarea tuturor obstacolelor aflate în calea unei astfel de libertăți de circulație.

3.6 Comitetul a elaborat un aviz cu privire la „Anul european al dialogului intercultural 2008” ⁽⁶⁾, în care și-a exprimat printre altele în mod explicit sprijinul față de poziția Comisiei conform căreia influența patrimoniului cultural asupra modului nostru de viață este foarte importantă. Această influență este importantă și trebuie luată în considerare chiar și la nivelul UE, însă în cadrul dialogului intercultural UE-China are o semnificație absolut specială.

⁽³⁾ „Principalele obiective ale Anului sunt:

- promovarea și consolidarea dialogului intercultural și a înțelegerii reciproce între UE și China prin contacte interumane directe,
- instituirea unui dialog politic durabil privind chestiuni de interes comun,
- aducerea unei contribuții la consolidarea parteneriatului strategic UE-China.”

⁽⁴⁾ Baocheng Liu, Universitatea pentru Comerț Internațional și Economie, Beijing: Raport privind societatea civilă, mai 2011.

⁽⁵⁾ „Rolul și contribuția societății civile organizate la integrarea europeană”, CES JO C 329, 17.11.1999, p. 30.

⁽⁶⁾ Anul european al dialogului intercultural (2008), CESE JO C 185, 8.8.2006, p. 42.

3.7 În domeniul istoriei și filozofiei europene a dreptului, Montesquieu⁽⁷⁾ a evidențiat deja în 1748, pe lângă separația puterilor (care stă la baza oricărui sistem democratic), și relația dintre ordinea juridică, pe de o parte, și condițiile naturale (geografie, climă) ale unei țări și stadiul de dezvoltare economică, socială și culturală al unui popor, pe de altă parte.

3.8 În spiritul înțelegerii promovate de Comitet a culturii ca recunoaștere a unor valori comune, este indispensabil ca în cadrul acestui An al dialogului intercultural UE-China, care este un eveniment foarte important, să se poarte și să se aprofundeze un dialog despre acele valori care determină acțiunea politică a Uniunii Europene⁽⁸⁾. În acest sens, pe lângă o necesitate politică imperioasă, există și un temei juridic obligatoriu în articolul 21 TUE⁽⁹⁾.

3.9 În plus, titlul XIII (Cultura) din TFUE conține la articolul 167 alineatul (3) următoarea prevedere: „Uniunea și statele membre favorizează cooperarea cu țările terțe și cu organizațiile internaționale care au competențe în domeniul culturii și, în special, cu Consiliul Europei”. Deoarece conform unei opinii juridice unanime, prin „Uniune” nu se înțeleg doar instituțiile europene, ci – în domeniile lor respective de competență – și organele consultative, Comitetul poate revendica în acest context un mandat bazat pe dreptul primar pentru lansarea unor inițiative corespunzătoare în cadrul activităților sale.

3.10 Un document de referință esențial pentru „Anul dialogului intercultural UE-China 2012” este și Rezoluția Parlamentului European din 12 mai 2011⁽¹⁰⁾, în care Parlamentul European face trimitere la rolul major al societății civile în această cooperare și „evidențiază că libertățile democratice și fundamentale, precum libertatea de exprimare, libertatea presei, libertatea de a trăi la adăpost de nevoi, teamă, intoleranță și ură, libertatea de acces la informații tipărite și digitale, precum și privilegiul de a se conecta și a comunica online și offline constituie importante cerințe care condiționează în prealabil exprimarea culturală, schimburile culturale și diversitatea culturală”.

(7) Charles-Louis de Secondat, Baron de Montesquieu: „Despre spiritul legilor”.

(8) Art. 2 TUE: „Uniunea se întemeiază pe valorile respectării demnității umane, a libertății, democrației, egalității, statului de drept, precum și pe respectarea drepturilor omului, inclusiv a drepturilor persoanelor care aparțin minorităților. Aceste valori sunt comune statelor membre într-o societate caracterizată prin pluralism, nediscriminare, toleranță, justiție, solidaritate și egalitate între femei și bărbați.”

(9) Articolul 21 alineatul (1): „Acțiunea Uniunii pe scena internațională are la bază principiile care au inspirat crearea, dezvoltarea și extinderea sa și pe care intenționează să le promoveze în lumea întreagă: democrația, statul de drept, universalitatea și indivizibilitatea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, respectarea demnității umane, principiile egalității și solidarității, precum și respectarea principiilor Cartei Organizației Națiunilor Unite și a dreptului internațional.”

(10) A7-0112/2011: „Dimensiunile culturale ale acțiunilor externe ale UE”.

3.11 Plecând de la aceste premise, Comitetul este convins că dialogul intercultural dintre UE și China reprezintă un instrument valoros, care, ca bază pentru cooperarea în domeniul economic, social, juridic sau politic, poate contribui la întărirea înțelegerii și astfel a încrederii reciproce. Pe această bază de cooperare, se consolidează, de asemenea, durabilitatea tuturor eforturilor comune. În acest scop va fi însă necesar ca atât partea europeană, cât și partea chineză să creeze structurile coordonate necesare și să conceapă și să pună în practică proiecte concrete.

4. Observații generale

4.1 Cetățenii și statul în China

4.1.1 În tradiția chineză, în special în spiritul confucianismului, individului i se atribuie o altă poziție decât în tradiția europeană. Subordonarea individului unor entități colective mai mari (în primul rând familia de bază și clanul, astăzi partidul, statul) a marcat societatea chineză vreme de mai bine de două milenii. Ideea „statului” a fost în mod necesar diferită în Europa – având în vedere procesul întins pe mai multe secole de formare a unor state concurente – față de China unde conceptul de „tian xia” („totul sub cer”) se contopea cu granițele externe ale statului, înainte ca puterile coloniale să pună conducerea de stat chineză (pe atunci manciuriană) în fața paradigmei granițelor naționale. Dezvoltarea istorică a structurii politice a Chinei ține seama de condițiile dezvoltării internaționale globale din secolele XX și XXI, dar transformarea internă se află abia într-un stadiu incipient. Puterea Partidului Comunist Chinez asupra individului este predominantă, deoarece partidul consideră că individul nu este încă suficient de „luminat” pentru a i se încredința răspunderea proprie față de sine, ceea ce împiedică progresele democratice. Prin ascensiunea extrem de rapidă a Chinei în comunitatea internațională (din izolarea autoimpusă a anilor 1960) prin stabilirea unor relații de cea mai diversă natură (la nivel internațional și bilateral), devin posibile din ce în ce mai multe contacte „interumane”, care pun sub semnul întrebării această viziune.

4.2 Drepturile individuale în China

4.2.1 În UE, evoluția către statul social modern a dat naștere „cetățeniei sociale”, care pune accentul pe drepturile individuale, dar garantează și drepturile colective. Trebuie astfel să se țină seama de faptul că între cele două spații culturale ample „China” și „Europa” (cu toată diversitatea lor internă) există diferențe mari, provenite din evoluția lor istorică specifică, în special în ceea ce privește relația dintre individ și societate. Desigur, aceasta nu înseamnă că violările drepturilor omului trebuie tolerate. Acestea sunt inacceptabile în orice caz. Ar trebui totuși consolidată baza pentru dialogul activ, care face posibil un mod de a proceda pragmatic, - bazat și pe exemple de bune practici.

4.2.2 Atât în Uniune, cât și în China acționează influența menționată mai sus a propriului patrimoniu cultural asupra concepției și modului actual de viață, ca și în cazul relației reciproce schițate de Montesquieu între structurile geografice, economice, sociale și politice, apărute în cursul istoriei, și actuala atitudine față de drept și practica juridică actuală.

4.2.3 Ca membru activ al ONU și al organizațiilor sale (inclusiv OIM etc.) și în special ca membru permanent al Consiliului de Securitate, Republica Populară Chineză are răspunderea de a pune în aplicare spiritul și valorile Națiunilor Unite. Acesta include și recunoașterea tuturor deciziilor ONU cu privire la chestiuni legate de drepturile omului (Carta ONU).

În realitatea cotidiană, în special în domeniul drepturilor sociale și personale, dar și al drepturilor consumatorilor și ale lucrătorilor, China este însă departe de o astfel de aplicare. În mod regulat, se constată încălcări ale acordurilor și normelor internaționale⁽¹⁾, același lucru fiind valabil pentru domeniul mediului.

4.2.4 Carta drepturilor omului a ONU⁽²⁾ prevede că individul se bucură de protecție în orice circumstanțe. Discrepanța față de modelul de societate chineză tradițională este evidentă, deoarece în concepția chineză a unei societăți armonioase, unitatea și stabilitatea cerute de guvern constituie baza și premisa pentru aplicarea drepturilor omului. Cu toate acestea, încălcările acestor drepturi nu pot fi justificate prin invocarea diferențelor culturale și merită în orice caz condamnate.

Se constată că marile transformări produse în cursul modernizării Chinei includ și relația dintre societate și individ, însă acest proces se află într-un stadiu incipient care nu permite în prezent previziuni privind evoluția sa.

4.2.5 În conformitate cu articolul 21 TUE, instituțiile și organele publice ale Uniunii, inclusiv Comitetul, au datoria să contribuie la asigurarea unei mai bune aplicări la nivel mondial a valorilor și principiilor obligatorii ale Uniunii, deci și a indivizibilității drepturilor omului și libertăților fundamentale. Dacă este cazul, organele Uniunii pot lua public poziție sau reacționa cu mijloace politice dacă consideră că aceste valori și principii nu sunt respectate. Acest lucru este valabil și pentru relațiile dintre Uniune și China.

Comitetul consideră că una dintre marile provocări ale Anului dialogului intercultural constă în inițierea unui „dialog al valorilor”, pentru a identifica, tocmai în domeniul drepturilor omului, exemple de bune practici, care să facă cu puțință progrese inițiale.

În acest context, ar trebui să se țină seama în cursul activităților viitoare de experiențele acumulate de Comitet în cadrul Mesei

rotunde UE-China și al Asociației Internaționale a CES și a Instituțiilor Similare (AICESIS).

4.2.6 Scopul oricărui dialog este de a elimina prejudecățile, de a dobândi cunoștințe, de a înțelege viziuni și practici diverse și de a formula soluții concrete.

Pe baza înțelegerii de ambele părți a faptului că principiul demnității umane, pe care se bazează drepturile omului, definește în definitiv orice ordine politică, pot fi găsite fără îndoială în cadrul dialogului intercultural UE-China mecanisme pentru a discuta constructiv chestiunea drepturilor omului (fără ca Uniunea să renunțe la dreptul său de a protesta împotriva unor încălcări inacceptabile din punctul său de vedere).

4.3 Situația și importanța actuală a societății civile în China

4.3.1 Foarte probabil, o provocare esențială pentru China în viitor rezidă în faptul că la sărăcia existentă s-a adăugat o acumulare accelerată de bogăție privată, apărând și adâncindu-se decalajul de venituri și avere. Această problemă este intensificată de evoluția demografică și are un impact durabil asupra activităților societății civile.

4.3.2 Date fiind modul lor de apariție și structurile politice existente în cadrul cărora își desfășoară activitatea, organizațiile societății civile din China nu pot acționa precum organizațiile similare din UE. Chiar dacă unele dintre ele posedă de facto un anumit grad de autonomie, sunt supuse totuși unui control birocratic extins. În cel mai bun caz, dispun de o „autonomie dependentă”⁽³⁾, ceea ce înseamnă, spus clar, că drepturile organizațiilor sau ale actorilor societății civile nu sunt nici pe departe comparabile cu cele din Uniunea Europeană și, în general, cu cele din țările democratice (acest lucru este în special valabil pentru libertatea de opinie și libertatea de adunare).

4.3.3 La unele universități chineze există deja centre pentru cercetarea chestiunilor legate de drepturile omului, de exemplu la CUPL (Chinese University of Political Science and Law), unde să găsește „Facultatea de drept UE-China” înființată și operată în comun de UE și RPC. Și la Facultatea de drept din cadrul Universității Renmin, „drepturile omului” fac parte din cursurile de bază ale studenților la drept. În plus, se depun în prezent eforturi pentru a promova cooperarea cu Curtea Europeană a Drepturilor Omului din Strasbourg, prin publicații, conferințe ale unor vorbitori invitați, stagii etc.

⁽¹⁾ Avizul CESE JO C 110, 9.5.2006, p. 68, punctul 2.2.6 și urm.

⁽²⁾ „Declarația Universală a Drepturilor Omului”; Rezoluția 217(III) din 10 decembrie 1948.

⁽³⁾ A se vedea dr.Yiyi LU: „The Rise of Dependent Autonomy” (Emergența autonomiei dependente).

5. Concluzii

5.1 Comitetul consideră că extinderea structurilor de dialog actuale între societățile civile din China și UE, precum și crearea unora noi prin Anul dialogului intercultural reprezintă o cale promițătoare pentru înțelegerea diferențelor existente și instituirea unor măsuri de consolidare a încrederii.

5.2 Ținând seama de faptul că între cele două spații culturale ample „China” și „Europa” (cu toată diversitatea lor internă) există diferențe mari, provenite din evoluția lor istorică specifică - în special în ceea ce privește relația dintre individ și societate - și din sistemele politice respective, dialogul

intercultural ar trebui să aibă loc prin intermediul unei game largi și creative de platforme, forumuri, activități, la care, pe lângă organele oficiale, ar trebui să participe specialiști și reprezentanți ai societății civile, și ar trebui să aibă la bază drepturile omului recunoscute la nivel internațional.

5.3 Ar fi o șansă ratată dacă Anul dialogului intercultural UE-China nu va fi urmat de inițiative concrete și durabile în cadrul unor structuri adecvate. În calitatea sa de platformă instituționalizată a societății civile organizate la nivelul UE, Comitetul este pregătit să contribuie în mod decisiv la organizarea acestor structuri și la obținerea unor efecte de sinergie.

Bruxelles, 13 decembrie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Rio+20: bilanț și perspective (aviz suplimentar)

(2013/C 44/11)

Raportor: **dl Hans-Joachim WILMS**

La 14 noiembrie 2012, în conformitate cu articolul 29 (A) din normele de aplicare a Regulamentului de procedură, Comitetul Economic și Social European a hotărât să elaboreze un aviz suplimentar pe tema

Rio+20: bilanț și perspective

(aviz suplimentar).

Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 22 noiembrie 2012.

În cea de-a 485-a sesiune plenară, care a avut loc la 12 și 13 decembrie 2012 (ședința din 13 decembrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 152 de voturi pentru și o abținere.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Concluzii

1.1.1 Documentul final al Conferinței ONU privind dezvoltarea durabilă, desfășurată anul acesta la Rio de Janeiro (Conferința Rio+20), intitulat „Viitorul pe care îl dorim”, nu a răspuns așteptărilor CESE. Documentul nu acordă atenție suficientă îndeosebi urgenței situației de criză care afectează planeta noastră. Totuși, el conține mai multe elemente care pot fi un punct de plecare și aici, în UE. Trebuie subliniat în special acordul global cu privire la „economia ecologică” considerat un instrument important al dezvoltării durabile, incluzând dimensiunea socială, precum și acordul asupra unui proces prin care să se stabilească obiective de dezvoltare durabilă în strânsă legătură cu Obiectivele de dezvoltare ale mileniului.

1.1.2 CESE constată cu satisfacție mobilizarea puternică a societății civile în faza pregătitoare a Conferinței Rio+20 și în timpul desfășurării acesteia, ceea ce a generat numeroase idei inovatoare și noi alianțe.

1.1.3 CESE și-a îndeplinit cu succes rolul de intermediar între societatea civilă și instituțiile UE în cadrul pregătirilor și desfășurării Conferinței Rio+20. Eforturile CESE de promovare a dialogului cu societatea civilă în interiorul și în exteriorul Uniunii Europene au fost apreciate de instituțiile UE.

1.2 Recomandări

1.2.1 CESE este de părere că procesul de urmărire a Conferinței Rio+20 și punerea în aplicare a hotărârilor luate la această conferință trebuie să aibă loc cu implicarea și participarea societății civile. Prin urmare, salută toate eforturile celorlalte instituții în acest sens. CESE va promova în continuare dialogul cu societatea civilă cu privire la chestiuni de dezvoltare durabilă, așa cum a făcut și în faza pregătitoare a Conferinței

Rio+20, implicând organizații și rețele europene ale societății civile, consiliile economice și sociale și consiliile de dezvoltare durabilă de la nivel național.

1.2.2 CESE se va implica activ în elaborarea obiectivelor globale de dezvoltare durabilă, așa cum a făcut și în faza pregătitoare a Conferinței Rio+20, promovând dialogul cu societatea civilă în cadrul UE, dar și cu partenerii reprezentând societatea civilă din afara UE. Va depune eforturi în special pentru apropierea actorilor din procesul de elaborare a obiectivelor de dezvoltare durabilă și a celor din procesul de elaborare a obiectivelor de dezvoltare ale mileniului. Având în vedere experiența și componența sa, CESE va putea să contribuie în special la dezvoltarea concretă a economiei ecologice, inclusiv a dimensiunii sociale, precum și la afirmarea drepturilor de participare a societății civile la nivel mondial.

1.2.3 CESE salută concluziile Consiliului privind Rio+20 din 25 octombrie 2012, care anunță măsuri ambițioase de urmărire a Rio+20 în cadrul Strategiei Europa 2020 și al Strategiei de dezvoltare durabilă a UE; de asemenea, CESE salută revizuirea Strategiei de dezvoltare durabilă a UE. CESE consideră că este necesară o dezbatere largă în cadrul societății civile cu privire la dezvoltarea durabilă în UE și va promova aceasta în activitățile sale viitoare.

2. Contribuția CESE la Conferința Rio+20

2.1 În Avizul său din 22 septembrie 2011 privind *Comunicarea Comisiei: Rio+20: către economia ecologică și o mai bună guvernare* (CESE 1386/2011) ⁽¹⁾, CESE și-a exprimat punctele de vedere față de temele Conferinței ONU pentru dezvoltare durabilă (Conferința Rio+20), desfășurată în iunie 2012, pentru ca acestea să fie luate în considerare în procesul de decizie interinstituțional și a stabilit un plan de acțiune pentru

⁽¹⁾ JO C 376, 22.12.2011, p. 102-109.

perioada până la Conferința Rio+20. Scopul acestui plan de acțiune a fost, îndeosebi, promovarea dialogului între actorii societății civile din Europa și din afara Europei cu privire la teme legate de Rio+20. Prezentul aviz face bilanțul Conferinței Rio+20 și prezintă perspectivele măsurilor de urmărire, în lumina solicitărilor formulate de Comitet.

2.2 În ceea ce privește Conferința Rio+20, CESE a urmărit o dublă abordare.

2.2.1 La nivel european, CESE a căutat dialogul cu organizațiile și rețelele societății civile europene, în baza avizului adoptat în septembrie 2011, și a organizat o amplă conferință a societății civile în februarie 2012. În urma acestei conferințe au fost acceptate o serie de cerințe de bază adresate negociaților de la Rio, adoptate ulterior de CESE în Avizul privind poziția CESE în contextul pregătirii Conferinței Organizației Națiunilor Unite privind dezvoltarea durabilă (Rio+20) (CESE 486/2012) ⁽²⁾ în timp util, înainte de definirea mandatului de negociere de către Consiliul UE în martie 2012. Astfel, CESE și-a îndeplinit rolul de intermediar între societatea civilă europeană și instituțiile UE.

2.2.2 În paralel, CESE a purtat discuții bilaterale cu partenerii săi instituționali din Brazilia, China și Rusia pe teme legate de Rio+20. Cu ocazia unei reuniuni multilaterale în mai 2012, s-a ajuns la un acord privind principalele mesaje comune, care a servit la Rio de Janeiro drept bază pentru dialogul purtat cu reprezentanți ai societății civile și din alte țări.

2.3 CESE a participat activ la Conferința Rio+20, organizând trei evenimente foarte apreciate de public: două dialoguri cu reprezentanți ai societății civile din Brazilia, respectiv din statele BRICS, organizate împreună cu Consiliul pentru dezvoltare economică și socială din Brazilia pe tema dezvoltării durabile, precum și un eveniment privind modele de participare a societății civile, organizat în cadrul pavilionului UE, în prezența președintelui Comisiei Europene. Membrii delegației CESE la Conferința Rio+20 au făcut parte din delegația UE; acest lucru explică și dorința clară pentru cooperare interinstituțională consolidată și în ce privește măsurile de urmărire a Conferinței Rio+20.

3. Evaluarea CESE a Conferinței Rio+20

3.1 CESE constată cu satisfacție că documentul final al Conferinței ONU privind dezvoltarea durabilă, desfășurată anul acesta la Rio de Janeiro (Conferința Rio+), intitulat „Viitorul pe care îl dorim”, reflectă angajamentul la scară mondială față de dezvoltarea durabilă din perspectiva dimensiunii sale ecologice, sociale și economice. Însă CESE regretă că rezultatul negocierilor

are, în ansamblu, un caracter mai puțin obligatoriu decât și-ar fi dorit societatea civilă și CESE în avizul său. Nu se acordă atenție suficientă îndeosebi urgenței situației de criză care afectează planeta noastră. CESE regretă că textul final nu face referire la limitele de exploatare a planetei noastre.

3.2 Însă, în același timp, Conferința Rio+ a avut ca efect o mobilizare pe scară largă a societății civile, mult mai extinsă decât negocierile în plan politic. Această mobilizare trebuie acum valorificată, în sensul continuării și derulării proceselor demarate în cadrul conferinței. Rio nu a fost doar o reuniune a conducătorilor politici, ci și locul de întâlnire pentru cei doritori și creativi, care pledează în mod susținut pentru o schimbare de paradigmă în acțiunile noastre în plan economic sau demarează și prezintă nenumărate inițiative concrete de restructurare.

3.3 Totuși, documentul final conține mai multe elemente care pot servi drept punct de plecare și pentru UE. Trebuie subliniat în special acordul global cu privire la „economia ecologică” considerat un instrument important al dezvoltării durabile, incluzând dimensiunea socială, precum și acordul asupra unui proces prin care să se elaboreze obiective de dezvoltare durabilă, în strânsă legătură cu Obiectivele de dezvoltare ale mileniului.

3.4 În lumina priorităților CESE din faza de pregătire a Conferinței Rio+20, se pot face următoarele afirmații privind documentul final:

3.4.1 O prioritate majoră a CESE pentru Conferința Rio+20 a fost eradicarea sărăciei. Comitetul a pledat pentru accesul la hrană suficientă, la apă potabilă și la energie durabilă. Acest domeniu ocupă o parte importantă din documentul final, chiar dacă mulți consideră că nu au fost lămurite suficient aspectele legate de posibilitățile de finanțare. Au fost confirmate Obiectivele de dezvoltare ale mileniului și obligațiile în acest sens. Comitetul critică însă că nu s-a pus suficient accentul pe drepturile femeilor.

3.4.2 O altă prioritate a CESE pentru Conferința Rio+20 a fost dimensiunea socială a transformării. CESE a pledat pentru o tranziție echitabilă către o economie durabilă și, prin urmare, salută prima menționare a sa într-un document al ONU. În ce privește documentul final, CESE subliniază următoarele aspecte pozitive: recunoașterea partenerilor sociali, în special a lucrătorilor ca agenți activi ai schimbării; menționarea explicită a muncii decente și a egalității de gen; recunoașterea educației și formării; menționarea rolului pozitiv al standardelor sociale minime.

⁽²⁾ JO C 143, 22.5.2012, p. 39-42.

3.4.3 În faza de pregătire a Conferinței Rio+20 și în cadrul conferinței însăși, CESE a făcut trimitere în repetate rânduri la necesitatea de a implica societatea civilă. Documentul Rio+20 menționează câteva evoluții pozitive în acest sens. Totuși, CESE și-ar fi dorit concretizarea declarațiilor generale, de exemplu implicarea forumurilor multilaterale, cum ar fi consiliile economice și sociale, în elaborarea politicilor naționale pentru o economie durabilă. În ceea ce privește solicitarea venită și din partea CESE cu privire la aspectele de guvernanță, și anume de a crea o funcție de mediator pentru generațiile viitoare care să ia în considerare perspectivele pe termen lung necesare pentru politici durabile, conferința a solicitat o nouă analiză din partea secretarului general al ONU.

3.4.4 În lumina priorităților sale majore, CESE salută acordul privind cadrul pentru modele de consum și producție în următorii 10 ani, menționarea principiului conservării resurselor, anunțul că PIB trebuie completat cu alți indicatori și recunoașterea rolului întreprinderilor.

4. Monitorizarea Rio+20 la nivelul Națiunilor Unite și al Uniunii Europene

4.1 CESE este convins că succesul Conferinței Rio+20 va fi vizibil abia odată cu punerea în aplicare a deciziilor luate și a proceselor demarate la Rio. El este de părere că acest lucru trebuie să aibă loc prin implicarea și participarea efectivă a societății civile.

4.2 La începutul Adunării generale a ONU din acest an de la New York a fost lansat procesul de instituire a unui forum politic la nivel înalt pentru integrarea celor trei dimensiuni ale dezvoltării durabile și pentru definirea obiectivelor globale de dezvoltare durabilă. În opinia CESE, trebuie menționat că, în ciuda formulărilor pozitive din documentul final al Rio+20, cea referitoare la implicarea societății civile în aceste procese nu este satisfăcătoare.

4.3 În ceea ce privește formularea obiectivelor de dezvoltare durabilă, atenția se îndreaptă în primul rând către aspectele legate de procedură, nu doar cu privire la posibilitățile de participare a societății civile, ci și raportul între procesul demarat deja privind agenda de dezvoltare după 2015 și noul proces al obiectivelor de dezvoltare durabilă. Documentul final al Conferinței Rio+20 menționează necesitatea de a interconecta cele două procese, actorii implicați fiind încă într-un proces de construire a propriei lor identități.

4.4 În iulie 2012, CESE organizase deja o manifestare mai amplă a societății civile prin care să aducă la Bruxelles rezultatele de la Rio. În acest context, a fost clar că stabilirea obiectivelor de dezvoltare durabilă reprezintă o temă prioritară

pentru măsurile de urmărire a Conferinței Rio+20, ceea ce necesită să fie supusă dezbaterii publice. La fel de clară a fost solicitarea participanților de a îmbina de la început procesul de definire a obiectivelor de dezvoltare durabilă și revizuirea Obiectivelor de dezvoltare ale mileniului, în ideea elaborării unei agende transversale de dezvoltare post-2015. În cadrul acestei manifestări, precum și cu ocazia altor manifestări legate de Rio, s-a subliniat în mod repetat că aici în UE trebuie pus în practică ceea ce s-a solicitat la Rio. Prin urmare, CESE este convins de necesitatea de a examina măsura în care strategiile UE fundamentale corespund solicitărilor UE formulate în cadrul Rio+20, fie că este vorba de dimensiunea de dezvoltare durabilă a Strategiei Europa 2020 sau de Strategia de dezvoltare durabilă a UE.

4.5 În cadrul dezbaterilor interinstituționale organizate de CESE în urma Rio+20, s-a afirmat clar dorința de cooperare și de implicare a societății civile.

4.6 CESE salută consultarea publică organizată de Comisie în faza de pregătire a unei comunicări în primăvara anului 2013 cu privire la măsurile de urmărire a Rio+20. Comitetul va însoți această consultare cu manifestări organizate în comun. Tot în primăvara anului 2013 se așteaptă o comunicare a Comisiei privind agenda de dezvoltare post-2015. CESE pregătește un aviz pe această temă. Conform afirmațiilor comisarului de resort, aspectele de la Rio legate de mediu trebuie transpuse în al 7-lea program de acțiune pentru mediu care va fi publicat până la sfârșitul acestui an.

4.7 CESE salută concluziile Consiliului Uniunii Europene privind Rio+20 adoptate la 25 octombrie 2012, în special sublinierea necesității participării societății civile. CESE salută, de asemenea, măsurile ambițioase de urmărire a Rio+20, care vor fi luate în cadrul Strategiei Europa 2020 și al Strategiei de dezvoltare durabilă a UE. În ceea ce privește aceasta din urmă, CESE constată cu mulțumire că va fi revizuită în lumina rezultatelor de la Rio+20. Acest lucru a fost solicitat de CESE în avizul său din 21 septembrie 2011.

5. Rolul CESE în procesul post-Rio

5.1 Participarea activă a CESE în procesul de urmărire a Conferinței Rio+20 este solicitată atât de actorii societății civile, cât și de celelalte instituții ale UE.

5.2 CESE poate contribui în acest sens, fiind în continuare un loc al dialogului cu societatea civilă privind chestiuni de dezvoltare durabilă și un intermediar între societatea civilă și instituțiile UE, și cu participarea organizațiilor și rețelelor europene ale societății civile, precum și a consiliilor economice și sociale naționale și a consiliilor de dezvoltare durabilă de la nivel național.

5.3 Din experiența sa, CESE poate contribui în special la aspectele legate de structura de participare a societății civile, de exemplu în ce privește drepturile concrete la informare, consultare și la răspuns.

5.4 CESE este singura instituție a UE care a creat un organ specific pentru dezvoltare durabilă, pentru a ține seama de caracterul transversal al acestei teme. În prezent, după Rio, acest lucru este mai actual decât oricând. Cu privire la economia ecologică, CESE, grație componenței sale, poate face propuneri concrete privind condițiile-cadru care trebuie create. CESE poate contribui în special la concretizarea dimensiunii sociale a dezvoltării durabile, făcând propuneri operaționale pentru o tranziție justă la dezvoltarea durabilă. Unul din

domeniile procesului de urmărire a Rio+20, în care este necesară contribuția CESE, este elaborarea obiectivelor globale de dezvoltare durabilă. Așa cum a făcut și în faza pregătitoare a Conferinței Rio+20, CESE poate juca și în cazul acesta un rol important în promovarea dialogului cu societatea civilă în cadrul UE, dar și cu partenerii reprezentând societatea civilă din afara UE.

5.5 CESE consideră că este necesară o dezbatere largă cu societatea civilă pe tema dezvoltării durabile în UE și va promova acest lucru în activitățile sale viitoare, în special cu privire la aspectele din Strategia Europa 2020 relevante pentru Rio și revizuirea Strategiei de dezvoltare durabilă a UE.

Bruxelles, 13 decembrie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

III

(Acte pregătitoare)

COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN

A 485-A SESIUNE PLENARĂ DIN 12 ȘI 13 DECEMBRIE 2012

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de instituire a unui cadru pentru redresarea și rezoluția instituțiilor de credit și a întreprinderilor de investiții și de modificare a Directivelor Consiliului 77/91/CEE și 82/891/CEE și a Directivelor 2001/24/CE, 2002/47/CE, 2004/25/CE, 2005/56/CE, 2007/36/CE și 2011/35/UE și a Regulamentului (UE) nr. 1093/2010

COM(2012) 280 final – 2012/0150 (COD)

(2013/C 44/12)

Raportor: **dna Lena ROUSSENOVA**

La 5 iulie 2012 și 10 iulie 2012, în conformitate cu articolul 114 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Consiliul și, respectiv, Parlamentul European au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de instituire a unui cadru pentru redresarea și rezoluția instituțiilor de credit și a întreprinderilor de investiții și de modificare a Directivelor Consiliului 77/91/CEE, 82/891/CE, 2001/24/CE, 2002/47/CE, 2004/25/CE, 2005/56/CE, 2007/36/CE și 2011/35/CE și a Regulamentului (UE) nr. 1093/2010

COM(2012) 280 final – 2012/0150 (COD).

Secțiunea pentru uniunea economică și monetară și coeziune economică și socială, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 21 noiembrie 2012.

În cea de a 485-a sesiune plenară, care a avut loc la 12 și 13 decembrie 2012 (ședința din 12 decembrie 2012), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 153 de voturi pentru, 1 vot împotriva și 3 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE salută propunerea legislativă de elaborare a unui cadru care să permită abordarea preventivă a crizelor bancare, garantarea stabilității financiare și diminuarea sarcinii asupra finanțelor publice, prin introducerea unor noi instrumente de prevenire, de intervenție timpurie și de rezoluție. Garantarea unei rezoluții eficiente a instituțiilor financiare aflate în criză pe întreg cuprinsul UE este un element esențial al realizării pieței interne. CESE sprijină introducerea instrumentelor propuse, dar ar dori mai multă claritate cu privire la instrumentele noi, care nu au fost încă testate în cadrul crizelor sistemice. CESE speră a conținutul acestei directive să fie coordonat cu cel al legislației privind uniunea bancară.

1.2 CESE este de acord cu propunerea ca autoritățile de rezoluție, după ce s-au consultat cu autoritățile de resort, să elaboreze și să actualizeze planurile de rezoluție. Comitetul

este convins că participarea băncilor ar îmbunătăți atât planificarea individuală și în grup a rezoluției, cât și procesul de actualizare. Dacă este cazul, se recomandă recurgerea la cunoștințele profesionale ale altor părți interesate care ar putea fi afectate de planurile de acțiune, cum ar fi organizațiile de consumatori, reprezentanții sindicalii etc., în legătură cu subiectele relevante.

1.2.1 Băncile centrale, inclusiv BCE, sunt cele mai în măsură să efectueze evaluări în ceea ce privește aspectele de interes public; CESE recomandă participarea acestora la evaluarea planurilor de redresare și rezoluție, cu respectarea deplină a independenței lor.

1.3 Cerințele referitoare la confidențialitate în legătură cu instituțiile de credit și cu planurile lor de redresare și rezoluție

ar trebui consolidate. Ar trebui ca directiva să conțină prevederi speciale care să garanteze că toate autoritățile, instituțiile și părțile interesate implicate în elaborarea, actualizarea și evaluarea planurilor de redresare și rezoluție ale băncilor vor respecta cu strictețe confidențialitatea informațiilor relevante.

1.4 CESE salută dispozițiile propuse care permit introducerea unor reguli și condiții armonizate pentru acordarea de sprijin financiar intragrup, reamintind în același timp că protecția intereselor și drepturilor entității beneficiare și ale entității transferante ar trebui să fie bine echilibrată atunci când există dezechilibru între acestea cu privire la sprijinul respectiv. Comitetul sprijină întru totul prevederile articolului 19 alineatul (1) și propune extinderea cerințelor prevăzute de articolul 19 alineatul (1) litera (f) în sensul includerii unor **cerințe mai stricte privind fondurile proprii și lichiditatea** impuse de autoritatea de reglementare din țara în care își are sediul entitatea transferantă.

1.5 Autorităților competente le revine obligația de a aprecia care este principalul factor declanșator pentru numirea unui administrator special. CESE înțelege necesitatea ca autoritățile competente să beneficieze de o anumită marjă privind aprecierea, dar, ținând seama de competențele și de rolul deosebit conferit administratorilor speciali, Comitetul pledează pentru introducerea unor **reguli și factori declanșatori cu caracter mai explicit și mai precis**.

1.6 Numirea unui administrator special reprezintă o măsură de intervenție timpurie deosebit de intruzivă, care trebuie aplicată numai după ce au fost epuizate toate măsurile mai puțin intruzive. Pot exista însă situații în care poziția financiară a unei instituții se deteriorează în mod semnificativ într-un interval de timp prea scurt, făcând necesară numirea unui administrator special fără a aștepta punerea în practică a măsurilor de intervenție mai puțin intruzive propuse la articolul 23 alineatul (1). În aceste condiții ar trebui să fie posibilă numirea unui administrator special chiar dacă una din condițiile pentru declanșarea procedurii, descrisă la articolul 24 [„(...)când alte măsuri **luate** în conformitate cu articolul 23 nu sunt suficiente pentru a pune capăt acestei deteriorări(...)”] nu a fost îndeplinită.

1.7 Competențele și responsabilitățile autorităților de rezoluție trebuie să facă obiectul unor nuanțări și clarificări suplimentare. În timp ce autoritățile competente, respectiv autoritățile de supraveghere, poartă răspunderea pentru intervenția timpurie, autoritățile de rezoluție sunt răspunzătoare pentru alegerea și aplicarea instrumentului de rezoluție. În anumite cazuri, anumite responsabilități sunt însă exercitate atât de autoritățile de supraveghere, cât și de autoritățile de rezoluție. În funcție de deciziile luate la nivelul statelor membre, răspunderea unei autorități de rezoluție poate fi preluată de autoritățile de supraveghere, însă aceste două funcții trebuie separate pentru a reduce riscurile de toleranță. CESE pledează în favoarea unei distincții clare între misiunea autorității de supraveghere și a celei de rezoluție, precum și cu privire la momentul intervenției fiecăreia.

1.8 Directiva propune ca organismul de conducere al unei instituții să **informeze autoritățile competente** în cazul în

care consideră că instituțiile au intrat sau sunt susceptibile de a intra în criză. CESE consideră că în cazul în care inițiativa rămâne în întregime la discreția organismului de conducere al băncii, **decizia autorității de rezoluție** ar putea fi luată prea târziu. Directiva ar trebui să nu permită nicio îndoială cu privire la faptul că autoritatea de supraveghere dispune de dreptul și de posibilitatea de a informa autoritatea de rezoluție fără a aștepta notificarea din partea organismului de conducere al băncii, ori de câte ori consideră că au fost îndeplinite condițiile de declanșare pentru procedura de rezoluție, dar notificarea întârzie. De asemenea, directiva ar trebui să solicite statelor membre să prevadă sancțiuni severe pentru managerii băncilor care nu respectă regulile de bună practică profesională.

1.9 Gama largă de competențe conferite autorităților de rezoluție, asociate cu dreptul limitat la recurs acordat terților, **dă naștere unor preocupări cu privire la soliditatea juridică a cadrului propus**. În multe state membre, în special în cele cu jurisdicție de drept cutumiar, este foarte probabil ca instanțele să-și protejeze dreptul de care dispun în legătură cu soluționarea plângerilor privind controlul jurisdicțional al oricărei decizii luate de o autoritate administrativă, dacă o persoană sau un grup de persoane poate aduce dovada că au avut de suferit ca urmare a acestei decizii. Dacă cineva consideră că autoritatea de rezoluție sau administratorii au comis **erori profesionale grave**, numai judecătorii beneficiază de o anumită imunitate pentru deciziile judecătorești, însă nicio lege și niciun regulament nu pot extinde acest privilegiu asupra unei autorități administrative, cum ar fi autoritatea de rezoluție, care ar putea fi apoi **trasă la răspundere în instanță pentru daunele cauzate**.

1.10 Instrumentul recapitalizării interne („bail-in”) necesită explicații și clarificări suplimentare. Pentru a reduce la minimum incertitudinile în rândul investitorilor, ar trebui introduse reguli clare cu privire la pasivele eligibile și la pragul de declanșare pentru recapitalizarea internă.

1.11 CESE salută introducerea unor reguli armonizate de finanțare, bazate pe contribuții ex ante pentru fondurile de garantare a depozitelor sau fondurile de rezoluție. Criteriile pentru contribuția la finanțarea rezoluției par a fi corecte și realiste în situația actuală; cu toate acestea, condițiile economice și financiare pot suferi modificări neașteptate, după cum s-a putut vedea în ultimii ani. CESE propune introducerea unei **reguli în virtutea căreia criteriile pentru contribuția ex-ante pot fi revizuite în mod periodic**.

1.12 Recunoscând avantajele potențiale ce decurg din posibilele sinergii obținute prin crearea unei singure instituții responsabile pentru fondurile de garantare a depozitelor și fondurile de rezoluție, Comitetul salută abordarea Comisiei care permite fiecărui stat membru să decidă dacă preferă să dispună de unul sau două mecanisme de finanțare (fonduri). În ambele cazuri, directiva ar trebui să prevadă dispoziții realiste pentru a garanta că fondurile de garantare a depozitelor îndeplinesc rolul lor principal, și anume cel de a-i proteja în orice situație pe depunătorii la băncile de retail, ținând cont de ceea ce va stabili uniunea bancară.

1.13 CESE salută introducerea unei rezoluții eficiente a instituțiilor financiare aflate în criză pe întreg cuprinsul UE ca element esențial al realizării pieței interne. Un sistem european privind mecanismele de finanțare ar garanta că toate instituțiile ar fi supuse unor reguli la fel de eficiente pentru finanțarea procedurilor de rezoluție, contribuind în același timp la stabilitatea pieței unice și garantând condiții de concurență egale. Comitetul ar saluta introducerea cât mai rapidă a unei **foi de drum realiste** pentru punerea în practică a viitorului sistem de mecanisme de finanțare.

1.14 CESE speră în orice caz că obiectivul directivei va fi acela de a se ajunge la o mai mare integrare și convergență a legislației, pornind de la țările din zona euro.

2. Introducere

2.1 Comisia propune o directivă⁽¹⁾ vizând crearea unui cadru de politică eficace pentru a gestiona în mod ordonat intrarea în criză a băncilor și pentru a evita contaminarea altor instituții, conferind autorităților pertinente instrumente și competențe comune și eficiente pentru a aborda crizele bancare în mod preventiv, protejând stabilitatea financiară și reducând la minimum expunerea la pierderi a contribuabililor. Prezentă propunere specifică, între altele, punctele de vedere ale Comisiei cu privire la cadrul de gestionare a crizelor în sectorul financiar, exprimat anterior în conținutul unei alte Comunicări⁽²⁾. Noul cadru legislativ este conceput ca un mecanism alternativ la procedurile de insolvență în vigoare la nivel național, în special cu privire la operațiunile de salvare; el este conform cu atribuțiile-cheie ale regimurilor eficiente de rezoluție a instituțiilor financiare, elaborate de Consiliul pentru stabilitate financiară (FSB)⁽³⁾ și principiile convenite cu ocazia reuniunilor G-20.

2.2 Operațiunile de salvare reprezintă o sarcină enormă pentru finanțele publice, provoacă denaturări ale concurenței, cresc hazardul moral și sunt în prezent considerate a fi o opțiune nesatisfăcătoare în situațiile în care închiderea unei bănci ar putea avea un efect de contaminare. **Cadrul propus:**

- va reduce **expunerea contribuabililor** la costurile de salvare a băncilor;
- va conferi autorităților publice competențele necesare pentru **luarea unor măsuri preventive, intervenția timpurie și rezoluția băncilor** aflate în criză;
- va introduce instrumente de rezoluție, inclusiv un instrument de recapitalizare internă, care va conferi **autorităților de rezoluție competența de a lichida creanțele creditorilor chirografari ai unei instituții aflate în criză și de a converti titlurile de creanță în capitaluri proprii.**

⁽¹⁾ COM(2012) 280 final.

⁽²⁾ COM(2010) 579 final.

⁽³⁾ A se vedea CSF, „Atribuțiile-cheie ale regimurilor eficiente de rezoluție a instituțiilor financiare”, octombrie 2011.

2.3 La 12 septembrie 2012, Comisia a propus crearea unui mecanism de supraveghere unic (*single supervisory mechanism, SSM*) pentru băncile din zona euro. Responsabilitatea finală pentru sarcinile specifice de supraveghere cu privire la stabilitatea financiară pentru toate băncile din zona euro revine Băncii Centrale Europene (BCE). Autoritățile naționale de supraveghere continuă să joace un rol important la supravegherea cotidiană, pregătirea și punerea în aplicare a deciziilor BCE. Dacă o bancă încalcă sau riscă să încalce cerințele legale în materie de capital, BCE va putea recurge la **măsuri de intervenție timpurie**. După obținerea unui acord cu privire la sistemele de garantare a depozitelor (*Deposit Guarantee Schemes, DGS*) și la directiva privind redresarea și rezoluția instituțiilor de credit, Comisia prevede elaborarea unui mecanism de rezoluție unic, care să asigure coordonarea aplicării instrumentelor de rezoluție în cazul băncilor din uniunea bancară.

3. Observații generale

3.1 Evenimentele din ultimii ani au demonstrat că crizele bancare ar trebui abordate într-un mod preventiv, pentru a evita, în măsura posibilului, intrarea în criză a băncilor. Concluzia tristă care poate fi trasă în urma primei crize din 2007 este cea că o criză de proporții a unei bănci *individuale* atrage după sine aproape în mod obligatoriu o criză *sistemică*, cu consecințele sociale și economice știute. Derogările de la **principiile consacrate și general acceptate** ale legislației privind falimentele se justifică, în acest caz, prin **interesul public**.

3.2 În prezent nu există **nicio armonizare a procedurilor de rezoluție a instituțiilor de credit la nivelul UE**. CESE salută propunerea legislativă de elaborare a unui cadru care să permită abordarea preventivă a crizelor bancare, garantarea stabilității financiare și diminuarea sarcinii asupra finanțelor publice, prin introducerea unor noi instrumente și proceduri. Comitetul este conștient de faptul că aceste noi instrumente și proceduri de prevenire, de intervenție și de rezoluție nu sunt suficiente pentru a rezolva crizele sistemice. Aplicate într-un mod adecvat și coerent, ele pot însă contribui la prevenirea acestora. În pofida faptului că sprijină introducerea acestor instrumente de redresare și de rezoluție, CESE atrage atenția asupra faptului că unele dintre acestea (recapitalizarea internă) nu au fost testate în cadrul unor crize sistemice, lipsind, prin urmare, experiența necesară pentru aplicarea lor, ceea ce înseamnă că aceste instrumente trebuie utilizate cu deosebită atenție.

3.3 CESE salută eforturile de a elabora un cadru pentru a gestiona în mod ordonat intrarea în criză a băncilor și recunoaște că „(...)Din cauza acestui risc sistemic și a funcției economice importante a instituțiilor, este posibil ca procedura obișnuită de insolvență să nu fie adecvată în anumite cazuri(...)”.⁽⁴⁾ El recunoaște, de asemenea, că, ori de câte ori interesul public cere rezoluția ordonată a unei bănci intrate în criză, este necesar ca o **autoritate de rezoluție** specializată, alta decât autoritatea judecătorească, să fie însărcinată cu conducerea acestei bănci. De fapt, o autoritate de rezoluție este o **autoritate administrativă** prevăzută cu competențe care, în mod

⁽⁴⁾ COM(2012) 280 final, expunerea de motive, p. 4.

tradițional, revin în mod incontestabil **puterii judecătorești**, ceea ce înseamnă că transferul de competențe presupune anumite modificări de ordin juridic. Acest transfer de competențe poate avea anumite consecințe:

- competențele autorităților de rezoluție ar trebui stabilite, sub formă de legislație-cadru, la nivelul Uniunii Europene;
- competențele autorităților de rezoluție ar trebui definite, pe baza celor stabilite la nivelul Uniunii, de parlamentele naționale, care să permită și să reglementeze în același timp transferul de prerogative de la puterea judecătorească către autoritățile bancare;
- drepturile terților sunt definite prin legislația privind falimentul, care ar trebui modificată pentru a face posibil un regim bancar special; o altă soluție ar fi ca parlamentele naționale să adopte o legislație separată în acest sens;
- în orice caz, Comisia recunoaște că o lege astfel modificată ar trebui să fie conformă cu Carta drepturilor fundamentale și în mod special cu dreptul de proprietate și dreptul la o cale de atac eficientă și la un proces echitabil.

3.4 CESE este de acord cu concluziile Comisiei, conform cărora costurile pe care le implică adoptarea cadrului derivă dintr-o posibilă creștere a **costurilor de finanțare** pentru instituții, cauzate de retragerea certitudinii implicite a sprijinului acordat de stat, precum și din costurile aferente fondurilor de rezoluție. Comitetul împărtășește preocuparea Comisiei cu privire la faptul că instituțiile ar putea transmite aceste costuri crescute către clienți sau acționari prin reducerea ratelor dobânzilor la depozite, creșterea ratelor dobânzilor la credite ⁽⁵⁾ și a comisioanelor la serviciile bancare sau prin reducerea rentabilității capitalurilor proprii. Evaluarea de impact efectuată de Comisie a arătat că în pofida „unor creșteri” ale **costurilor operaționale, costurile totale de operare și de definire a unor planuri de redresare și rezoluție** rămân „neglijabile” sau „imateriale” ⁽⁶⁾.

3.5 Preocupările exprimate de bănci, estimând că aceste **costuri** nu vor fi deloc neglijabile, au fost contrazise atât de către Comisie, cât și de către partenerii sociali. Comitetul împărtășește punctul de vedere al Comisiei cu privire la beneficiile potențiale pe termen lung pe care le oferă acest cadru. **Impactul pe termen scurt și mediu** pe care îl au costurile asupra tuturor părților interesate ar trebui evaluat cu atenție și luat în considerare de către fiecare stat membru la elaborarea regulilor naționale, care ar trebui să țină seama de necesitățile și condițiile lor specifice.

⁽⁵⁾ Comisia a estimat că o creștere a costurilor de finanțare ar putea afecta investițiile și reduce creșterea PIB cu 0,1-0,4 % pe an. A se vedea în acest sens evaluarea de impact a Comisiei, SWD (2012) 166, p. 69 și SWD (2012) 167.

⁽⁶⁾ Ibid, p. 68.

3.6 CESE salută propunerea Comisiei de creare a unei uniuni bancare prevăzută cu un mecanism de supraveghere unic și consideră că actualul cadru de redresare și rezoluție ar trebui modificat pentru a se conforma acestui nou mecanism. În același timp, Comitetul este conștient de faptul că este puțin probabil că încercarea de a combina supravegherea la nivel european cu rezoluția la nivel local va fi încununată de succes, mai cu seamă în cazul intrării în criză a unor instituții financiare de importanță sistemică care operează în mai multe state membre. În mod ideal, competența europeană în materie de reglementare și supraveghere bancară ar trebui să fie completată de o competență europeană cu privire la rezoluția băncilor și garantarea depozitelor ⁽⁷⁾. Comisia intenționează să propună introducerea unui mecanism de rezoluție unic ⁽⁸⁾, dar în momentul de față este dificil de prezis dacă acesta va deveni realitate.

4. Observații specifice

4.1 Planuri de redresare și de soluționare

4.1.1 O atenție specială ar trebui acordată **necesității de a dispune de resursele umane corespunzătoare**. Elaborarea planurilor de redresare și rezoluție reprezintă o **sarcină extrem de specializată**; rareori pot fi găsite persoane cu cunoștințele și experiența necesară în rândul angajaților băncilor și autorităților publice. O problemă majoră de care se vor lovi **autoritățile de supraveghere și de rezoluție** va consta în recrutarea resurselor umane necesare, cu aptitudini profesionale specifice și sofisticate. Această problemă nu va putea fi evitată, în condițiile în care fiabilitatea planurilor și încrederea în măsurile de intervenție corespunzătoare depind de **calitatea profesională la nivel înalt** al întregii structuri.

4.1.2 CESE este de acord cu propunerea ca autoritățile de rezoluție, după ce s-au consultat cu autoritățile de resort, să elaboreze și să actualizeze planurile de rezoluție cel puțin pe bază anuală. Aceste planuri ar trebui să prezinte opțiunile existente pentru utilizarea instrumentelor de rezoluție. Comitetul este convins că participarea băncilor ar îmbunătăți atât planificarea individuală și în grup a rezoluției, cât și procesul de actualizare, așa cum se propune în Comunicarea Comisiei (2010)579 final ⁽⁹⁾ și în documentul de evaluare a impactului care însoțește propunerea de directivă ⁽¹⁰⁾, deși directiva propriu-zisă nu o menționează în mod explicit. Dacă este cazul, se recomandă recurgerea la cunoștințele profesionale ale altor părți interesate care ar putea fi afectate de planurile de acțiune, cum ar fi organizațiile de consumatori, reprezentanții sindicali etc., în legătură cu subiectele relevante.

4.1.3 Participarea autorităților de supraveghere și de rezoluție, împreună cu instituțiile de credit ar fi insuficientă atunci când planurile trebuie evaluate în contextul interesului public.

⁽⁷⁾ A se vedea ESRB, Rapoartele comitetului consultativ științific (Reports of the Advisory Scientific Committee): Forbearance, resolution and deposit insurance, nr. 1/iulie 2012, p. 23.

⁽⁸⁾ A se vedea COM(2012) 510 final.

⁽⁹⁾ A se vedea COM(2010) 579 final, Un UE cadru de gestionare a crizelor din sectorul financiar la nivelul Uniunii, p. 6.

⁽¹⁰⁾ A se vedea studiul de evaluare a impactului al Comisiei, SWD (2012) 166, p. 26, p. 64, precum și SWD (2012) 167.

Băncile centrale sunt cele mai în măsură să efectueze astfel de evaluări. Evaluarea chestiunii punerii simultane în aplicare a planurilor individuale de redresare și rezoluție a mai multor instituții în cazul unor situații sistemice, precum și măsura în care soluțiile individuale ar afecta sistemul financiar în ansamblul său într-un context național sau transfrontalier presupune o abordare macroprudențială. Cu expertiza și experiența de care dispun, băncile centrale sunt cele mai în măsură să pună în aplicare această abordare; CESE recomandă participarea lor la evaluarea planurilor de redresare și rezoluție în contextul interesului public, cu respectarea deplină a independenței lor. Poate că, în viitor, BCE, în calitate dublă de bancă centrală și de autoritate de supraveghere unică, ar trebui să efectueze evaluări similare ale planurilor băncilor.

4.1.4 Cerințele referitoare la confidențialitate în ceea ce privește instituțiile de credit și planurile lor de redresare și rezoluție ar trebui consolidate. Ar trebui ca directiva să conțină prevederi speciale care să garanteze confidențialitatea tuturor informațiilor relevante la nivelul tuturor autorităților, instituțiilor și părților interesate în elaborarea, actualizarea și evaluarea planurilor de redresare și rezoluție ale băncilor.

4.2 Sprijin financiar intragrup

4.2.1 CESE salută dispozițiile propuse care permit introducerea unor reguli și condiții armonizate pentru acordarea de sprijin financiar intragrup, avertizând în același timp că protecția intereselor și drepturilor entității beneficiare și ale entității transferante ar trebui să fie bine echilibrată atunci când există dezaorduri între acestea cu privire la sprijinul respectiv. CESE sprijină întru totul prevederile articolului 19 alineatul (1) și propune extinderea cerințelor prevăzute de articolul 19 alineatul (1) litera (f) în sensul includerii unor **cerințe mai stricte privind fondurile proprii și lichiditatea** impuse de autoritatea de reglementare din țara în care își are sediul entitatea transferantă.

4.3 Administrator special

4.3.1 În conformitate cu prevederile articolului 24 alineatul (1), autorităților competente le revine obligația de a aprecia care este principalul factor declanșator pentru numirea unui administrator special⁽¹⁾. CESE recunoaște necesitatea unor factori declanșatori mai supli și a unui plus de flexibilitate, care ar oferi autorităților competente o anumită marjă privind aprecierea, dar, ținând seama de competențele și de rolul deosebit conferit administratorilor speciali, Comitetul pledează pentru introducerea unor **reguli și factori declanșatori cu caracter mai explicit și mai precis**. Experiența a arătat că semnele de alertă timpurie sunt deseori de **natură calitativă**, iar percepția

lor depinde de **experiența și aptitudinile celor care efectuează supravegherea**, respectiv mai mult de inteligența lor practică decât de modele informatice sau rațiuni teoretice. În asemenea cazuri, absența unor reguli clare care să îi exonereze de la orice răspundere pentru aprecierile lor va face ca autoritățile de supraveghere să ezite să ia inițiativa, pierzând o posibilitate prețioasă de intervenție timpurie. Regulile și condițiile clare privind declanșarea sunt primordiale și pentru că, în cazurile de dovedite sau presupuse de gestionare defectuoasă, terții ar putea intenta un recurs nu numai împotriva administratorului special **pentru răspundere personală, dar și împotriva autorității de supraveghere pentru lipsa de discernământ cu privire la necesitatea declanșării unei proceduri de intervenție timpurie sau împotriva persoanei investite cu funcția de administrator special**.

4.3.2 Directiva introduce o anumită ordine cu privire la aplicarea diferitelor măsuri de intervenție timpurie. Numirea unui administrator special reprezintă o măsură de intervenție timpurie deosebit de intruzivă, care trebuie aplicată numai după ce au fost epuizate toate măsurile mai puțin intruzive. Pot exista însă situații în care poziția financiară a unei instituții se deteriorează în mod semnificativ într-un interval de timp prea scurt, făcând necesară numirea unui administrator special fără a aștepta punerea în practică a măsurilor de intervenție mai puțin intruzive propuse la articolul 23 alineatul (1). În aceste cazuri ar trebui să fie posibilă numirea unui administrator special chiar dacă una din condițiile pentru declanșarea procedurii, descrisă la articolul 24 [„(...)când alte măsuri **luate** în conformitate cu articolul 23 nu sunt suficiente pentru a pune capăt acestei deteriorări(...)”] nu a fost îndeplinită.

4.3.3 Comitetul invită Comisia să ia în considerare un scenariu în care numirea unui administrator special ar putea declanșa o panică bancară și să propună măsuri adecvate de prevenire în acest sens. În anumite cazuri și situații, numirea unui administrator special ar putea fi interpretată ca un semnal dat pieței că banca se confruntă cu dificultăți financiare grave, ceea ce ar putea cauza o panică bancară. Situația poate deveni și mai complicată dacă numirea mai multor administratori speciali pentru mai multe bănci are loc în mod simultan la nivel național sau transfrontalier, făcând ca întreg sectorul financiar să se confrunte cu situații de panică și o criză a încrederii. Comitetul este convins că directiva ar trebui să prevadă o serie de dispoziții pentru a preveni astfel de situații în faza de intervenție timpurie. Viitoarea autoritate de supraveghere unică ar trebui să se afle într-o poziție de forță și să fie dotată corespunzător pentru a face față în mod eficient și în timp util unor situații similare.

4.4 Rezoluția

4.4.1 Competențele și responsabilitățile autorităților de rezoluție trebuie să facă obiectul unor clarificări suplimentare. În timp ce autoritățile competente, respectiv autoritățile de supraveghere, poartă răspunderea pentru intervenția timpurie,

⁽¹⁾ Autoritățile competente au obligația de a aprecia când și dacă „situația financiară a unei instituții se deteriorează în mod semnificativ” sau apar „încălcări grave ale legislației”, „grave nereguli administrative și când alte măsuri luate în conformitate cu articolul 23 nu sunt suficiente pentru a pune capăt acestei deteriorări...”

autoritățile de rezoluție sunt răspunzătoare pentru alegerea și aplicarea instrumentului de rezoluție. În anumite cazuri, anumite responsabilități sunt exercitate însă atât de autoritățile de supraveghere, cât și de autoritățile de rezoluție. Astfel, de exemplu, articolul 27 alineatul (1) litera (a) prevede că „autoritatea competentă sau autoritatea de rezoluție stabilește că instituția a intrat sau este susceptibilă de a intra în criză”. În funcție de deciziile luate la nivelul statelor membre, răspunderea unei autorități de rezoluție poate fi preluată de autoritățile de supraveghere, însă aceste două funcții trebuie separate pentru a reduce riscurile de toleranță⁽¹²⁾. Comitetul pledează în favoarea unei distincții clare între misiunea și responsabilitățile autorității de supraveghere și a celei de rezoluție, precum și cu privire la momentul intervenției fiecăreia. Comitetul consideră că procedurile de evaluare și de notificare privind condițiile de rezoluție ar trebui să se bazeze pe distincția clară între responsabilitățile diferitelor autorități implicate și ar trebui simplificate pentru a accelera procesul decizional și execuția măsurilor de rezoluție.

4.4.2 Cerința ca **organismul de conducere** al unei instituții să **informeze autoritățile competente** în cazul în care consideră că instituțiile au intrat sau sunt susceptibile de a intra în criză ar fi adecvată, dacă nu ar exista dubii cu privire la momentul în care organismul de conducere notifică autoritatea competentă. Experiența a demonstrat că această notificare poate întârzia din diferite motive, unul dintre acestea fiind dubiile cu privire la respectarea normelor privind cerințele de capital. CESE consideră că în cazul în care inițiativa rămâne în întregime la discreția organismului de conducere al băncii, **decizia autorității de rezoluție** ar putea fi luată prea târziu. Articolul 74 nu ar trebui să permită nicio îndoială cu privire la faptul că autoritatea de supraveghere dispune de dreptul și de posibilitatea de a informa autoritatea de rezoluție fără a aștepta notificarea din partea organismului de conducere al băncii, ori de câte ori consideră că au fost îndeplinite condițiile de declanșare pentru procedura de rezoluție, dar notificarea întârzie. Articolul 101 alineatul (1) litera d) și alineatul (2) ar trebui să solicite statelor membre să prevadă sancțiuni severe pentru managerii băncilor care nu respectă prevederile articolului 74 alineatul (1), și nu cele ale articolului 73 alineatul (1) așa cum se menționează în directivă.

4.4.3 Articolul 27 alineatul 1 litera (c) se referă la situații în care „măsura de rezoluție este necesară în interesul public”. Băncile centrale, cu expertiza și experiența de care dispun în evaluarea stabilității financiare, a continuității serviciilor esențiale, în materie de protecție a finanțelor publice și de protecție a depunătorilor, sunt cele mai în măsură să decidă dacă este vorba de un interes public. Includerea lor în categoria autorităților care trebuie să se pronunțe cu privire la îndeplinirea condițiilor de declanșare a procedurii de rezoluție este justificată, dar acest lucru ar trebui permis într-un stadiu

mai timpuriu, în special atunci când evaluările au loc pentru mai multe instituții într-un context național sau transfrontalier. În viitoarea uniune bancară s-ar putea ca BCE, în strânsă colaborare cu Comitetul european pentru risc sistemic, să fie mai bine plasată și mai bine dotată pentru a efectua astfel de evaluări în ceea ce privește interesul public, atât în calitatea ei de bancă centrală, cât și ca autoritate de supraveghere unică. Eventuala creare a unui mecanism de rezoluție unic ar fi deosebit de utilă în acest context.

4.4.4 Interesul public cu privire la falimentul bancar justifică o **repartiție a pierderilor** care diferă de regimul normal de insolvență; astfel, propunerea creează o ierarhie specifică a creanțelor, în cadrul căreia acționarii se află pe primul loc, urmași de creditorii chirografari, într-o ierarhie definită la articolul 43. CESE nu are obiecții cu privire la ierarhia creanțelor, dar dorește să atragă atenția asupra faptului că „creditorii” sunt, din punct de vedere tehnic și juridic, în egală măsură și **depunători/clienti**. Cu excepția „creditorului afectat”, articolul 2 nu oferă definiții pentru „creditori” și „depunători” și diferitele tipuri ale acestora. CESE recomandă formularea unor definiții precise ai acestor termeni, ținând seama de faptul că ierarhizarea depunătorilor în calitate de creditori nu este armonizată între statele membre.

4.4.5 Depozitele administrațiilor publice sunt tratate în moduri diferite în diferitele state membre. Ele pot fi incluse în sau excluse din pasivele eligibile pentru recapitalizarea internă, în funcție de încadrarea lor ca depozite garantate, până la o anumită sumă, și în funcție de securitizarea lor. În plus, depozitele administrațiilor publice considerate a fi pasive eligibile și care pot face obiectul unei recapitalizări interne, reprezintă, de fapt, banii contribuabilului. Se poate însă vorbi de o operație de recapitalizare internă dacă sunt folosiți în acest sens banii contribuabililor?

4.4.6 Propunerea conferă autorităților de rezoluție o gamă amplă de competențe cu privire la ierarhizarea pasivelor care fac obiectul unei recapitalizări interne. Autoritățile de rezoluție dispun chiar de dreptul de a opera depreciere ale creanțelor comerciale dacă acestea nu sunt considerate a fi „esențiale pentru desfășurarea zilnică a activităților”. Articolul 38 alineatul (2) litera (e) subpunctul (ii) prevede, de exemplu, că un furnizor de servicii hoteliere sau de catering se poate confrunta cu deprecierea creanțelor sale dacă autoritatea de rezoluție decide că serviciile sale nu sunt „esențiale”. **Egalitatea dintre creditori** reprezintă unul din pilonii tuturor procedurilor de insolvență. **Ea trebuie respectată și în acest caz.**

4.4.7 CESE înțelege necesitatea de a garanta că instituțiile dispun de un nivel suficient de pasive eligibile în bilanțurile lor care pot fi utilizate pentru recapitalizarea internă. Emiterea unor instrumente de datorie care pot fi utilizate pentru recapitalizarea internă poate fi complicată în măsura în care diferența dintre instrumentele de datorie subordonate și datorii negarantate de rang prioritar s-ar nivela. Pe piețele mai puțin dezvoltate, astfel de emiteri ar putea fi și mai dificile, costisitoare sau chiar imposibil de realizat în perioade de criză, mai ales în

⁽¹²⁾ COM(2010) 579 final stipulează că fiecare stat membru trebuie să numească o autoritate de rezoluție dotată cu competențe în materie de rezoluție. Acest lucru va permite statelor membre să mențină mecanismele naționale existente conform cărora Ministerul de finanțe, Banca Centrală sau sistemul de garantare a depozitelor pot fi, după caz, responsabile cu soluționarea. Comisia observă că în multe state membre autoritățile de soluționare sunt separate în mod corespunzător de autoritățile de supraveghere și consideră că această separare este importantă pentru a reduce riscurile de toleranță. Autoritățile de rezoluție ar trebui să aibă un caracter mai degrabă administrativ și nu judiciar.

cazul unor crize sistemice. Comitetul recomandă ca propunerea de a garanta aplicarea armonizată a cerințelor minime privind pasivele eligibile la nivelul UE prin acte delegate ale Comisiei să fie analizată cu atenție și calibrată în mod corespunzător, ținând seama de gradul de dezvoltare al piețelor financiare din fiecare stat membru.

4.4.8 Instrumentul recapitalizării interne („bail-in”) necesită explicații și clarificări suplimentare. Pentru a reduce la minim incertitudinile în rândul investitorilor, ar trebui introduse reguli clare cu privire la pasivele eligibile și la pragul de declanșare pentru recapitalizarea internă.

4.5 Aspecte juridice: drepturile terților

4.5.1 Drepturile terților par să fie subordonate drepturilor recunoscute de legislația în materie de insolvență în majoritatea statelor membre. **Interesul general prevalează asupra protecției drepturilor private** și alocarea pierderilor urmează o logică diferită. Articolul 78 permite contestarea în justiție a deciziei de rezoluție, dar restrânge obiectul unei astfel de acțiuni la legalitatea deciziei de rezoluție, la legalitatea modalităților în care această decizie a fost pusă în aplicare și la caracterul adecvat al tuturor compensațiilor acordate. Deciziile autorității de rezoluție nu pot fi suspendate și nu pot face obiectul unei suspendări automate. Chiar și în cazul anulării unei decizii a autorității de rezoluție, drepturile terților sunt limitate la compensarea pierderilor suferite [articolul 78 alineatul (2) litera (d)].

4.5.2 În caz de urgență, cum ar fi pericolul unui faliment bancar, utilizarea procedurilor normale de insolvență nu este adecvată; gama amplă de competențe conferite autorităților de rezoluție, în combinație cu drepturile de recurs limitate de care dispun terții **dă naștere unor preocupări cu privire la soliditatea juridică a cadrului propus**. În multe state membre, în special în cele cu jurisdicție de drept cutumiar, este foarte probabil ca instanțele să-și protejeze dreptul de care dispun în legătură cu soluționarea plângerilor privind controlul jurisdicțional al oricărei decizii luate de o autoritate administrativă, dacă o persoană sau un grup de persoane poate aduce dovada că au avut de suferit ca urmare a acestei decizii.

4.5.3 Preocuparea exprimată în paragraful anterior a fost contestată în diferite cercuri, atât din motive juridice, cât și din motive sociale. De aceea, CESE dorește să lase chestiunea la latitudinea entităților legislative. Cu toate acestea, CESE dorește să atragă atenția asupra unui aspect cu o anumită importanță: dacă cineva consideră că autoritatea de rezoluție sau administratorii au comis **erori profesionale grave**, numai judecătorii beneficiază de o anumită imunitate pentru deciziile judecătorești, însă nicio lege și niciun regulament nu pot extinde acest privilegiu asupra unei autorități administrative, cum ar fi autoritatea de rezoluție, care ar putea fi apoi **trasă la răspundere în instanță pentru daunele cauzate**. În acest caz, sumele plătite cu titlu reparatoriu ar fi **bani publici**.

4.6 Finanțarea rezoluției

4.6.1 Comisia a tratat deja subiectul finanțării rezoluției în două comunicări: Comunicarea privind fondurile de soluționare a crizelor bancare și Comunicarea pe tema „Un cadru al Uniunii Europene pentru gestionarea crizelor din sectorul financiar”⁽¹³⁾. Prezenta propunere de directivă detaliază propunerile publicate anterior în aceste două comunicări. CESE și-a exprimat deja punctele de vedere în legătură cu aceste comunicări, publicând două avize⁽¹⁴⁾. În ambele cazuri, Comitetul și-a exprimat sprijinul pentru propunerea Comisiei de introducere a unui cadru armonizat de fonduri naționale de rezoluție *ex ante*, recomandând ca această rețea să fie concepută cu mare atenție, ținându-se seama de condițiile specifice din fiecare stat membru.

4.6.2 Directiva propune ca acele costuri ale rezoluției care nu sunt acoperite de acționari și creditori să fie puse la dispoziție prin finanțare suplimentară din partea sectorului financiar; sistemele de garantare a depozitelor pot fi utilizate în acest sens ori de câte ori este necesar. CESE salută introducerea unor reguli armonizate bazate pe contribuții *ex ante* pentru sistemele de garantare a depozitelor și fondurile de rezoluție. Criteriile pentru contribuția *ex ante* la finanțarea rezoluției par a fi adecvate și realiste în situația actuală; cu toate acestea, condițiile economice și financiare pot suferi modificări neașteptate, după cum s-a putut vedea în ultimii ani. Ținând seama de faptul că un fond de rezoluție ar avea nevoie de zece ani pentru acoperirea integrală a costurilor, CESE propune introducerea unei **reguli**, în virtutea căreia **criteriile de contribuție ex ante să poată fi revizuite periodic**.

4.6.3 CESE este conștient că este nevoie de solidaritate și acceptă propunerea privind împrumuturile între mecanismele de finanțare (articolul 97) și mutualizarea mecanismelor de finanțare naționale în cazul rezoluției grupurilor (articolul 98). Va fi însă dificil să se ajungă la o punere în aplicare a propunerii de mutualizare a mecanismelor de finanțare înainte ca aceste mecanisme să-și fi atins capacitatea prevăzută și în lipsa unui anumit grad de armonizare. Majoritatea statelor membre sunt de acord ca fondurile de rezoluție și fondurile de garantare a depozitelor să se bazeze pe contribuții *ex ante*, dar există și state membre care preferă modalitatea contribuției *ex post*. Cerințele formulate la articolele 97 alineatul (2) și 98 vor pune probleme acelor state în care băncile centrale nu sunt autorizate să acorde împrumuturi în conformitate cu articolele 96 și 98. Comitetul încurajează Comisia să prevadă măsuri specifice și să formuleze recomandări pentru depășirea acestor provocări și accelerarea procesului de armonizare.

⁽¹³⁾ A se vedea COM(2010) 254 final și COM(2010) 579 final.

⁽¹⁴⁾ A se vedea Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul, Comitetul Economic și Social European și Banca Centrală Europeană – Fonduri de soluționare a situației băncilor neviabile, JO C 107, 6.4.2011, p. 16, și Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul, Comitetul Economic și Social European, Comitetul Regiunilor și Banca Centrală Europeană – Un cadru al Uniunii Europene pentru gestionarea crizelor din sectorul financiar, JO C 248, 25.8.2011, p. 101.

4.6.4 Cu toată recunoașterea avantajelor potențiale ce decurg din posibilele sinergii obținute printr-o instanță unică responsabilă pentru fondurile de garantare a depozitelor și fondurile de rezoluție, un astfel de model este în prezent considerat a fi problematic de către unele din statele membre, în condițiile în care fondurile de garantare a depozitelor nu dispun de o finanțare suficientă. Comitetul salută abordarea Comisiei care permite fiecărui stat membru să decidă dacă preferă să dispună de unul sau două mecanisme de finanțare (fonduri). În același timp, CESE recomandă ca directiva să prevadă dispoziții pentru a garanta că fiecare fond de garantare a depozitelor îndeplinește funcția sa principală, și anume cea de a-i proteja în orice situație pe depunătorii la băncile de retail.

4.6.5 CESE salută efortul Comisiei de a elabora un sistem european de mecanisme de finanțare care să garanteze că toate instituțiile UE sunt supuse acelorași reguli cu aceeași eficacitate cu privire la fondurile de rezoluție. Este în interesul fiecărui stat membru, precum și în interesul pieței financiare unice, să se garanteze că rezoluțiile beneficiază de o finanțare eficientă și în condiții egale în toate statele membre, contribuind astfel la stabilitate și condiții de concurență egale. Comitetul se pronunță în favoarea elaborării cât mai rapide a unei foi de drum realiste pentru punerea în practică a viitorului sistem de mecanisme de finanțare.

Bruxelles, 12 decembrie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea modificată de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, care fac obiectul cadrului strategic comun, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european și Fondul de coeziune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului

COM(2012) 496 final – 2011/0276 (COD)

(2013/C 44/13)

Raportor: **dl Stefano MALLIA**

Coraportor: **dl Gerfried GRUBER**

La 27 septembrie și la 22 octombrie 2012, în conformitate cu articolele 177 și 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Consiliul și respectiv Parlamentul European au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea modificată de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, care fac obiectul cadrului strategic comun, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european și Fondul de coeziune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului

COM(2012) 496 final – 2011/0276 (COD).

Secțiunea pentru uniunea economică și monetară și coeziune economică și socială, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 21 noiembrie 2012.

În cea de-a 485-a sesiune plenară, care a avut loc la 12 și 13 decembrie 2012 (ședința din 12 decembrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 154 de voturi pentru, 3 voturi împotriva și 3 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Politica de coeziune este o politică fundamentală a UE, care are ca obiectiv principal realizarea convergenței economice, sociale și teritoriale în întreaga UE și între toate statele membre ale acesteia. CESE recunoaște că obiectivele și țintele politice ale fondurilor cadrului strategic comun (CSC) ar trebui aliniate cu Strategia Europa 2020. Totuși, această aliniere nu trebuie să se realizeze cu prețul slăbirii obiectivului principal al politicii de coeziune a UE, care este convergența.

1.2 Deoarece politica de coeziune reprezintă principala sursă de creștere și un instrument esențial de îndeplinire a obiectivelor Strategiei Europa 2020, mai ales în cazul țărilor celor mai afectate de criza actuală, finanțarea trebuie menținută măcar la nivelul existent, în condițiile unei repartizări corecte între statele membre, astfel încât fondurile destinate celor mai puțin dezvoltate dintre acestea să nu fie reduce.

1.3 CESE sprijină crearea unui cadru strategic comun, care să vizeze creșterea coordonării și complementarității dintre principalele instrumente de finanțare ale UE. De asemenea, un CSC eficient va elimina separarea inutilă și ineficientă care există în prezent între principalele fonduri.

1.4 CESE este îngrijorat că întârzierile înregistrate în obținerea unui acord politic cu privire la pachetul legislativ privind coeziunea, inclusiv CSC, vor avea un impact negativ asupra pregătirii contractelor de parteneriat și, prin urmare,

vor submina demararea eficientă a perioadei de programare 2014-2020.

1.5 Acțiunile indicative cu înaltă valoare adăugată europeană identificate în cadrul fiecărui obiectiv tematic trebuie să acorde prioritate investițiilor care vor consolida convergența socioeconomică și teritorială în întreaga UE. De asemenea, este important ca lista acțiunilor indicative să nu aibă un caracter exclusiv, astfel încât să permită includerea unor răspunsuri adaptate particularităților fiecărei țări.

1.6 CSC pune un accent puternic pe realizarea proiectelor multifond. Aceasta este o îmbunătățire importantă în raport cu perioada de programare 2007-2013. Totuși, nu se face nicio referire la realizarea proiectelor multitematice, care au un potențial considerabil de a crea valoare adăugată. Această posibilitate ar trebui prevăzută în mod explicit în CSC.

1.7 Gradul mai înalt de coordonare impus de CSC trebuie să ducă însă la reducerea sarcinilor administrative pentru autoritățile de management și de punere în aplicare, precum și pentru beneficiari. Coordonarea trebuie consolidată atât în interiorul statelor membre, cât și al Comisiei, pentru a valorifica sinergiile dintre politici și instrumente și a reduce suprapunerile, complexitatea și birocrăția. Înaintea implementării propriu-zise, Comisia trebuie să efectueze o analiză amănunțită a noilor proceduri administrative.

1.8 Societatea civilă organizată⁽¹⁾ trebuie implicată în mod constructiv în elaborarea contractelor de parteneriat. Deși se recunoaște că fiecare stat membru și regiune dispune de propriile mecanisme și structuri de colaborare cu societatea civilă, Comisia Europeană trebuie să monitorizeze aceste procese. Dacă se constată că societatea civilă nu a fost implicată în mod constructiv, Comisia nu ar trebui să accepte încheierea contractului de parteneriat până când nu a avut loc o participare adecvată.

1.9 Oricum, conceptul de parteneriat nu trebuie să se rezume la etapa de programare, principiul trebuind să se aplice în toate fazele (implementare, monitorizare și evaluare).

1.10 Centrarea contractelor de parteneriat pe Strategia Europa 2020 nu ar trebui să se rezume la recomandările specifice fiecărei țări (RST). De fapt, contractele de parteneriat ar trebui să se sprijine pe elemente diferite, precum programele naționale de reformă (PNR), care sunt elaborate pe baza situației specifice din fiecare stat membru, spre deosebire de RST, care nu sunt neapărat adaptate la particularitățile fiecărei țări. De asemenea, contractele de parteneriat ar trebui să se concentreze pe strategiile naționale de reducere a sărăciei și de asigurare a egalității de gen, pe strategiile naționale ce vizează persoanele cu handicap și pe dezvoltarea durabilă.

1.11 Este nevoie de mai multă flexibilitate pentru a permite statelor membre și regiunilor să urmărească în modul cel mai eficient și eficace țintele comune stabilite, respectând totodată particularitățile teritoriale, economice și sociale. De asemenea, CSC trebuie să recunoască în mod explicit specificitățile teritoriale care au impact asupra punerii în aplicare a fondurilor CSC.

2. Introducere

2.1 Fondul european de dezvoltare regională (FEDER), Fondul social european (FSE), Fondul de coeziune (FC), Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime (FEPAM) sunt cele cinci fonduri ale UE gestionate de statele membre și de Comisie. Comisia propune ca obiectivele fiecărui fond să fie urmărite mai eficient, printr-o mai bună coordonare a fondurilor, pentru a se evita suprapunerile și a se maximiza sinergiile.

2.2 Pentru a facilita dezvoltarea contractelor de parteneriat și a programelor operaționale, Comisia propune crearea unui cadru strategic comun (CSC) care să sporească coerența dintre cele cinci fonduri în ce privește angajamentele politice asumate

⁽¹⁾ Societatea civilă organizată este acea parte a societății civile care se manifestă prin intermediul unor organizații, văzute ca elemente constitutive ale societății. Cu alte cuvinte, societatea civilă organizată cuprinde toate organizațiile neguvernamentale înființate prin inițiative private, ai căror membri sunt implicați activ în modelarea afacerilor publice pe baza propriilor lor preocupări și pornind de la cunoștințele, capacitățile și raza lor specifică de acțiune. Această definiție acoperă o gamă largă de organizații: federații ale angajatorilor, sindicate, asociații înființate în scopul promovării anumitor chestiuni de interes general, precum și organizațiile cunoscute sub numele de „neguvernamentale” (ONG).

în cadrul Strategiei Europa 2020 și investițiile pe teren. CSC se întemeiază pe cele 11 obiective tematice identificate în Regulamentul privind dispozițiile comune (RPDC).

2.3 CSC urmărește să îmbunătățească coordonarea și să asigure o utilizare mai precis orientată a fondurilor europene. De asemenea, va elimina separarea inutilă și ineficientă care există în prezent între fonduri. Aceasta este o evoluție pozitivă, care ar trebui să ducă la creșterea eficienței politicii de coeziune și, implicit, la un impact mai puternic al acesteia. CESE sprijină cu tărie o asemenea evoluție.

3. Lansarea și adoptarea CSC

3.1 Este nevoie de orientări clare cu privire la modalitatea în care fondurile CSC pot viza mai eficient creșterea inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii în cadrul contractelor de parteneriat.

3.2 Ca răspuns la preocupările exprimate de Parlament și de Consiliu, Comisia propune împărțirea elementelor CSC în: i) o nouă anexă la RPDC și ii) un act delegat care va conține în principal „acțiuni indicative cu înaltă valoare adăugată europeană”.

3.3 CESE sprijină abordarea Comisiei, în măsura în care aceasta permite:

— adoptarea mai rapidă a CSC;

— o mai bună clarificare cu privire la ce se poate sau nu finanța;

— statelor membre să poată întreprinde acțiuni care abordează probleme teritoriale specifice.

3.4 Cu toate acestea, Comisia propune de asemenea ca toate elementele CSC, cuprinse atât în anexă, cât și în actul delegat, să poată fi modificate la rândul lor printr-un act delegat. CESE consideră că această propunere este inacceptabilă, întrucât zădărnicește scopul includerii elementelor principale ale CSC într-o anexă la RPDC.

3.5 Regulamentul ar trebui să stabilească cu claritate rolul Comisiei în ce privește determinarea caracterului *tehnic* sau *de fond* al unei modificări, pentru a se evita apariția unor probleme de interpretare.

3.6 CESE își exprimă îngrijorarea în legătură cu întârzierile înregistrate în ajungerea la un acord politic asupra pachetului de măsuri legislative privind coeziunea, inclusiv CSC. Prolungirea întârzierii va avea impact asupra pregătirii contractelor de parteneriat și, în consecință, va afecta demararea eficientă a perioadei de programare 2014-2020.

3.7 Trebuie să se clarifice natura și forma contractului de parteneriat propus. Deși RPDC oferă informații cu privire la elementele care ar trebui incluse în contractul de parteneriat, forma precisă a acestui document rămâne încă necunoscută.

4. Stabilirea unei legături între politica de coeziune și Strategia Europa 2020

4.1 Strategia Europa 2020 a fost adoptată cu scopul de a stimula creșterea inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii. Este limpede că fondurile CSC pot avea o contribuție pozitivă la îndeplinirea obiectivelor principale ale Strategiei Europa 2020 și, prin urmare, este logic ca obiectivele și țintele politice ale fondurilor CSC să fie aliniate la Strategia Europa 2020.

4.2 Strategia Europa 2020 este unul dintre elementele esențiale pentru atingerea unui bun echilibru între o disciplină bugetară sănătoasă și creștere economică și dezvoltare în Uniunea Europeană. Realizarea obiectivelor Strategiei Europa 2020 va reprezenta cea mai mare provocare pentru statele membre mai puțin dezvoltate ale Uniunii Europene. Țările care aplică scrupulos disciplina bugetară sunt primele care vor avea nevoie de sprijinul și de solidaritatea UE, care se manifestă prin intermediul politicii ei de coeziune. Finanțarea acesteia trebuie menținută cel puțin la nivelul actual și nicio formă de limitare nu va fi considerată acceptabilă.

4.3 CESE sprijină această abordare și își reiterează opinia că toate politicile UE trebuie să se concentreze pe realizarea creșterii atât de necesare. Exprimând această poziție, CESE este de asemenea ferm convins că obiectivele-cheie ale integrării economice, sociale și teritoriale trebuie să rămână cele mai înalte priorități ale politicii de coeziune a UE. Valoarea adăugată a politicii de coeziune nu trebuie să fie nicio clipă pusă în pericol.

4.4 CESE crede cu tărie că acțiunile indicative cu înaltă valoare adăugată europeană din cadrul fiecărui obiectiv tematic trebuie să acorde prioritate inițiativelor care vor consolida dezvoltarea socioeconomică și teritorială în întreaga UE.

5. Abordarea tematică

5.1 Propunerile Comisiei privind concentrarea tematică ca mijloc de a reduce fragmentarea eforturilor sunt bine-venite.

Este nevoie de o strânsă coordonare a eforturilor între diversele fonduri ale CSC, precum și între toate celelalte programe și inițiative ale UE.

5.2 Ar trebui ca CSC să precizeze clar și să întărească faptul că, în cadrul fiecărui domeniu tematic, statele membre au libertatea de a decide care fond ar urma să joace rolul principal în atingerea țintelor și obiectivelor-cheie.

5.3 Obiectivele principale stabilite în CSC sunt valide, însă flexibilitatea trebuie să joace un rol important. Contractele de parteneriat trebuie să țină seama de interesele locale și regionale. Trebuie să existe posibilitatea de a aloca fonduri priorităților regionale specifice. CESE susține cu tărie ideea că principiile subsidiarității și proporționalității trebuie să joace în continuare un rol central în punerea în aplicare a politicii de coeziune a UE.

5.4 Fiecare obiectiv tematic indică acțiunile care ar trebui întreprinse în cadrul fiecărui fond, însă trebuie clarificat aspectul complementarității, întrucât nu reiese precis care instrumente propuse în cadrul diverselor fonduri și care acțiuni se completează reciproc în fapt. CESE consideră că acțiunile propuse în cadrul fiecărui obiectiv tematic trebuie să acorde prioritate investițiilor care accelerează coeziunea economică și socială. Este important să poată fi adăugate și alte acțiuni indicative, pentru a permite răspunsuri adaptate particularităților fiecărei țări.

5.5 CESE consideră că, deși toate cele 11 teme prevăzute în RPDC sunt valide, ar trebui să se stabilească un set de teme centrale, acestea trebuind să fie abordate de fiecare stat membru. În afara temelor centrale, fiecare stat membru ar trebui să aibă libertatea să-și orienteze contractele de parteneriat către alte teme (din lista prestabilită) care sunt adecvate situației sale specifice.

5.6 Alte teme specifice care ar trebui adăugate celor 11 teme actuale sunt următoarele:

1. îmbunătățirea accesibilității, pentru persoanele cu handicap sau cu mobilitate redusă;
2. consolidarea capacităților părților implicate în politica de coeziune ⁽²⁾;
3. rezolvarea problemei demografice.

Aceste noi domenii tematice ar trebui incluse în RPDC.

⁽²⁾ Propunerile 1 și 2 sunt formulate în Avizul CESE privind dispozițiile comune privind fondurile structurale, JO C 191, 29.6.2012, p. 30.

5.7 Acțiunile legate de modurile durabile de transport și de sistemele de gestionare a transporturilor sunt excluse în prezent din obiectivul tematic 4 (sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon). Având în vedere rolul transportului în generarea de emisii, această omisiune ar trebui rectificată.

5.8 Obiectivele tematice sunt stabilite la articolul 9 din RPDC, în vreme ce prioritățile de investiții ale fiecărui fond care face obiectul CSC sunt fixate în proiectele de regulament respective. Obiectivele tematice și prioritățile de investiții specifice fiecărui fond nu se potrivesc în totalitate, apărând astfel un oarecare grad de incertitudine, dacă nu de confuzie, cu privire la obiectivele care trebuie urmărite. Această chestiune trebuie rezolvată urgent, mai ales în lumina procesului de încheiere a contractelor de parteneriat, care a început deja în unele state membre.

5.9 În vreme ce CSC pune un accent puternic pe realizarea proiectelor multifond, nu face nicio referire la realizarea proiectelor multitematice, care au un potențial considerabil de a crea valoare adăugată. Această posibilitate ar trebui prevăzută în mod explicit în CSC.

6. Fondul european de dezvoltare regională și Fondul de coeziune

6.1 CESE și-a prezentat deja în detaliu punctele de vedere cu privire la cele două fonduri, în avizele sale „Fondul european de dezvoltare regională”⁽³⁾ și „Fondul de coeziune”⁽⁴⁾.

6.2 FEDER este destinat să contribuie la toate cele 11 obiective tematice.

6.3 Impactul precis al acestei „concentrări” este neclar. Se va acorda prioritate unui domeniu vizat în raport cu celelalte sau se va lăsa fiecărui stat membru libertatea de a decide? CESE pledează ferm în favoarea celei de-a doua soluții, întrucât permite adoptarea unor abordări specifice fiecărei țări sau regiuni.

6.4 CESE crede cu tărie că, înainte de orice, FEDER trebuie să continue să acorde sprijin esențial IMM-urilor. Acest sprijin ar trebui să se traducă prin acordarea de instrumente de finanțare, prin înființarea unor rețele de IMM-uri, precum și prin crearea infrastructurilor esențiale⁽⁵⁾.

6.5 CESE este totuși îngrijorat cu privire la propunerea de a exclude complet întreprinderile mari de la eligibilitatea pentru Fondul european de dezvoltare regională (FEDER). Întreprinderile mari reprezintă surse importante de cercetare și dezvoltare și, prin urmare, practicarea acestor activități de

cercetare-dezvoltare ar trebui să fie eligibilă; în caz contrar, riscăm să agravăm situația deja critică în care se găsește Europa, care a rămas în urmă în raport cu țări concurente, cum ar fi SUA și Japonia.

6.6 Dat fiind că nivelul resurselor financiare nu poate fi sporit semnificativ în niciun fel, CESE consideră că trebuie valorificat potențialul prezent în definirea mai clară a obiectivelor și corelarea cu mai multă precizie a priorităților investiționale cu obiectivele⁽⁶⁾.

6.7 Fondul de coeziune este destinat să contribuie la 4 domenii tematice legate de mediu, dezvoltarea durabilă și transporturi (TEN-T).

6.8 Pentru a evita greșelile din trecut, și anume dispersarea Fondului de coeziune în prea multe proiecte, CESE dorește să lanseze încă o dată un apel la o mai mare concentrare asupra proiectelor mai ample, care, după toate probabilitățile, vor avea un impact mai puternic în ce privește reducerea disparităților dintre statele membre și realizarea coeziunii sociale, teritoriale și economice.

6.9 La conceperea acestor proiecte ample, statele membre trebuie să asigure coerența și complementaritatea cu alte fonduri și inițiative ale UE (cum ar fi mecanismul Conectarea Europei, programul LIFE și diversele strategii macroregionale), pentru a garanta deplina valorificare a potențialului diferitelor fonduri și inițiative. Acest aspect este deosebit de important, de exemplu, în dezvoltarea infrastructurilor energetice și de transport. Este esențial ca între diferitele instrumente să existe mai degrabă compatibilitate, decât concurență.

7. Fondul social european

7.1 Fondul social european este destinat să contribuie la patru obiective tematice: ocuparea și mobilitatea forței de muncă; educația, competențele și învățarea pe tot parcursul vieții; promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei; consolidarea capacităților administrative. Totuși, se așteaptă ca FSE să contribuie și la celelalte obiective tematice.

7.2 Aceste dispoziții concordă cu punctul de vedere al CESE exprimat în Avizul privind Fondul social european⁽⁷⁾, unde se afirma că FSE trebuie să fie instrumentul de predilecție pentru punerea în aplicare a obiectivelor Strategiei Europa 2020, în special a celor referitoare la ocuparea forței de muncă, educație, incluziune socială și combaterea sărăciei. Acest punct de vedere este deosebit de relevant în situația actuală, caracterizată prin creșterea șomajului și o pierdere de locuri de muncă fără precedent.

⁽³⁾ JO C 191, 29.6.2012, p. 44.

⁽⁴⁾ JO C 191, 29.6.2012, p. 38.

⁽⁵⁾ De exemplu, crearea de parcuri industriale.

⁽⁶⁾ A se vedea avizul CESE „Fondul european de dezvoltare regională”, JO C 191, 29.6.2012, p. 44.

⁽⁷⁾ JO C 143, 22.5.2012, p. 82.

7.3 Comitetul sprijină ferm propunerea Comisiei Europene, ca cel puțin 20 % din creditele FSE la nivel național să fie alocate incluziunii sociale și combaterii sărăciei.

8. Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală

8.1 În contextul reformei PAC în perspectiva anului 2020, al propunerii de cadru financiar multianual (CFM) 2014-2020 și al situației economice actuale, Comisia Europeană a prezentat o nouă propunere de regulament privind FEADR⁽⁸⁾. Noul FEADR susține prioritățile Strategiei Europa 2020, se bazează pe propunerea de regulament privind dispozițiile comune (RPDC) și este în conformitate cu cadrul de guvernare economică al UE.

8.2 În avizul său privind pachetul de reformă a PAC⁽⁹⁾, CESE a salutat propunerea privind o mai bună aliniere a PAC cu Strategia Europa 2020 și cu strategia de durabilitate în domeniul dezvoltării rurale.

8.3 Cu toate acestea, este important ca statele membre să fie în măsură să-și stabilească prioritățile în mod flexibil, pentru a atinge echilibrul între asumarea obiectivelor specifice ale PAC, așa cum sunt stabilite în tratate, și consolidarea Strategiei Europa 2020. Trebuie să se garanteze în orice moment coerența dintre cei doi piloni.

8.4 În prezent, nu este clar în ce măsură prioritățile FEADR se vor integra în cele ale CSC. Prin urmare, măsurile adoptate în cadrul FEADR ar trebui să acorde stimulente agricultorilor, proprietarilor de păduri și altora pentru a contribui la crearea și menținerea locurilor de muncă și la creșterea economică, realizând totodată o dezvoltare durabilă și desfășurând acțiuni de combatere a schimbărilor climatice.

8.5 Ar trebui stabilită o legătură puternică între aceste măsuri și parteneriatul european pentru inovare „Productivitatea și durabilitatea agriculturii”, pentru a consolida creșterea ecologică în toate zonele rurale ale UE.

8.6 FEADR prevede o cotă minimă de 25 % pentru măsurile legate de mediu și de schimbările climatice, fapt pe care CESE îl apreciază. Totuși, alocarea unui procent de 20 % pentru măsurile legate de climă pare a fi excesivă în acest sens, motiv pentru care acest aspect trebuie examinat mai în profunzime în CSC.

9. Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime

9.1 La 2 decembrie 2011, Comisia Europeană a adoptat o propunere de regulament prin care se stabilește – în conformitate cu CFM și Strategia UE 2020 – un nou fond, care

constituie cadrul financiar pentru politica comună în domeniul pescuitului (PCP) și politica maritimă integrată a UE pentru perioada 2014-2020⁽¹⁰⁾.

9.2 Comitetul sprijină în principiu acțiunile-cheie propuse. Este esențial să se adopte o abordare integrată cu toate celelalte domenii de politică.

9.3 Ca și în cazul FEADR, CSC ar trebui să contribuie la corelarea obiectivelor în mod flexibil, menținând totodată coerența între obiectivele specifice ale PCP și cele ale Strategiei Europa 2020.

9.4 CSC ar putea aduce mai multă transparență în eventualele conflicte dintre politicile UE, ca de exemplu între Directiva-cadru privind apa și dispozițiile în materie de igienă a animalelor.

10. Principiile orizontale și obiectivele politice

10.1 CSC stabilește principiile orizontale – promovarea egalității dintre bărbați și femei și nediscriminarea, asigurarea accesibilității pentru persoanele cu handicap, precum și dezvoltarea durabilă – care să fie aplicate în cadrul tuturor fondurilor și, prin urmare, în toate programele operaționale. CESE sprijină aceste principii și încurajează analiza eficientă a tuturor propunerilor de proiecte și monitorizarea eficientă a tuturor programelor, pentru a se garanta integrarea corespunzătoare a acestor principii.

10.2 CESE consideră că ar trebui aplicat încă un principiu orizontal, și anume cel al „comunicării privind Europa”. Având în vedere subminarea cu care se confruntă proiectul european și pierderea încrederii generale în acesta, fiecare proiect desfășurat în cadrul politicii de coeziune ar trebui să ilustreze cu claritate, prin valoarea sa adăugată, modalitățile prin care UE poate face diferența în viețile cetățenilor săi.

11. Nevoia de flexibilitate, simplificare și dinamism

11.1 Simplificarea procedurilor trebuie să ocupe un loc central atât pe agenda Comisiei, cât și pe cea a autorităților de management din statele membre. Deși recunoaște că fiecare euro cheltuit trebuie contabilizat corespunzător, CESE consideră inacceptabil faptul că procesul de gestionare a fondurilor UE și de solicitare de sprijin din acestea continuă să rămână atât de greoi încât beneficiarii care au cel mai mult nevoie de fonduri (de exemplu, IMM-urile și ONG-urile) sfârșesc prin a renunța⁽¹¹⁾. De asemenea, trebuie întreprinse toate eforturile necesare pentru a garanta că sunt selectate în vederea finanțării doar proiectele care prezintă o reală valoare adăugată.

⁽⁸⁾ COM(2011) 627 final, 19.10.2011.

⁽⁹⁾ JO C 191, 29.6.2012, p. 116.

⁽¹⁰⁾ COM(2011) 804 final - 2011/0380 (COD).

⁽¹¹⁾ Conform Uniunii Europene a Artizanatului și a Întreprinderilor Mici și Mijlocii (UEAPME), doar între 2 % și 3 % din totalul IMM-urilor beneficiază de finanțare europeană, aceasta reprezentând numai 1-2 % din totalul fondurilor disponibile pentru IMM-uri.

11.2 Pentru a genera valoare adăugată, CSC trebuie să ducă la o reducere reală a sarcinilor și costurilor administrative, atât pentru beneficiari, cât și pentru autoritățile însărcinate cu punerea în aplicare. Gradul ridicat de coordonare impus de CSC ar putea duce însă la creșterea sarcinilor administrative pentru autoritățile de management și de punere în aplicare, care, la rândul lor, s-ar putea traduce în sarcini și complexități suplimentare pentru beneficiari. Înaintea implementării propriuzise, Comisia trebuie să efectueze o analiză formală amănunțită a procedurilor administrative actuale și a celor noi.

11.3 Trebuie consolidată cooperarea atât în interiorul statelor membre, cât și al Comisiei, pentru a valorifica sinergiile dintre politici și instrumente și a reduce suprapunerile, complexitatea și birocrăția. Acest lucru necesită o coordonare mai strânsă între și în cadrul serviciilor Comisiei răspunzătoare pentru fondurile CSC, în toate etapele negocierilor și implementării, pentru a se asigura o abordare mai coerentă și mai armonizată. Acest deziderat trebuie realizat în așa fel încât sarcina administrativă să nu sporească.

11.4 Propunerea privind utilizarea guvernanței electronice în vederea creșterii eficienței este bine-venită. Totuși, acest sistem nu ar trebui restrâns numai la fondurile CSC, ci ar trebui să includă toate sursele de finanțare ale UE și să fie accesibil tuturor.

11.5 În prezent se prevede ca Parlamentul European și Consiliul să poată solicita Comisiei să prezinte o propunere de revizuire a CSC în cazul în care se efectuează modificări substanțiale ale Strategiei Europa 2020. În opinia CESE, această dispoziție este prea restrictivă. CESE consideră că ar trebui să existe posibilitatea de a adapta CSC la circumstanțele în schimbare, în special dacă se produc modificări semnificative în mediul socioeconomic care să justifice un răspuns la nivelul UE.

11.6 Statele membre ar trebui să dispună de o flexibilitate asemănătoare pentru a-și adapta programele naționale la o gamă de circumstanțe mai largă decât obiectivele tematice ale politicii.

11.7 CESE solicită Comisiei să introducă o revizuire periodică obligatorie a CSC, care să permită efectuarea modificărilor pertinente.

12. Abordarea contractelor de parteneriat

12.1 Principiul parteneriatului, care figurează la articolul 5 din RPD, este un principiu fundamental, care va contribui la îmbunătățirea eficienței politicii de coeziune a UE, motiv pentru care trebuie să beneficieze de susținere fermă, atât din partea Consiliului, cât și a Parlamentului.

12.2 Consultarea cu părțile interesate relevante la elaborarea contractelor de parteneriat va fi esențială pentru a garanta

transpunerea obiectivelor tematice în acțiuni și ținte concrete în favoarea creșterii inteligente, durabile și favorabile incluziunii.

12.3 Contractele de parteneriat ar trebui să transpună elementele prevăzute în CSC în contextul național și să prevadă angajamente ferme privind realizarea priorităților stabilite în regulamentele privind fondurile CSC. Pentru a se putea aplica în practică principiul parteneriatului, trebuie adoptată o abordare ascendentă în procesul decizional, luându-se în considerare în mod adecvat punctele de vedere ale societății civile înainte de semnarea contractelor de parteneriat între Comisia Europeană și statele membre.

12.4 Comisia a prezentat o propunere de cod de conduită pentru elaborarea contractelor de parteneriat. Acesta este un document valabil, care oferă statelor membre orientări utile pentru colaborarea cu societatea civilă. CESE nu înțelege motivul pentru care Consiliul a respins codul de conduită și îi solicită acestuia reintroducerea lui.

12.5 Deși statelor membre le revine sarcina de a-și adapta procesele în vederea implicării societății civile, este de datoria Comisiei să se asigure că toți actorii relevanți sunt implicați în mod activ și constructiv. Totuși, CESE consideră că în prezent Comisia nu dispune de instrumentele și mecanismele de monitorizare necesare pentru a realiza acest lucru. În cazul în care un stat membru nu reușește să implice societatea civilă într-un mod constructiv, consecința ar trebui să fie neîncheierea contractului de parteneriat. În plus, conceptul de parteneriat ar trebui să meargă dincolo de etapa de programare, urmând să se aplice și fazelor de implementare, monitorizare și evaluare.

12.6 CESE subliniază necesitatea de a se furniza societății civile toate informațiile privind „noua abordare” adoptată de Comisie în ce privește fondurile CSC și contractele de parteneriat. Trebuie să se ofere explicații cu privire la acest proces și la modul în care societatea civilă va fi implicată în toate etapele elaborării și punerii în aplicare a contractelor de parteneriat, printr-o comunicare clară și eficientă, astfel încât să se garanteze participarea efectivă a societății civile la procesul de parteneriat.

12.7 Centrarea contractelor de parteneriat pe Strategia Europa 2020 nu ar trebui să se rezume la recomandările specifice fiecărei țări (RST). De fapt, contractele de parteneriat trebuie să se sprijine pe elemente diferite, precum programele naționale de reformă (PNR), care sunt elaborate pe baza situației specifice din fiecare stat membru, spre deosebire de RST, care nu sunt neapărat adaptate la particularitățile fiecărei țări. De asemenea, contractele de parteneriat ar trebui să se concentreze pe strategiile naționale de reducere a sărăciei și de asigurare a egalității de gen, pe strategiile naționale ce vizează persoanele cu handicap, precum și pe dezvoltarea durabilă.

13. Dimensiunea teritorială a CSC

13.1 CSC trebuie să recunoască în mod explicit specificitățile teritoriale – legate în principal de dimensiunea și profilul structurilor economice, sociale și teritoriale – care au impact asupra punerii în aplicare a fondurilor CSC. Acesta este un aspect important al CSC, deoarece pornind de aici statele membre vor fi în măsură să garanteze că parteneriatul va fi conceput astfel încât să răspundă cerințelor specifice legate de propriile necesități de dezvoltare și, prin urmare, de propriile teritorii.

13.2 Pentru a garanta angajamentele asumate în cadrul Strategiei Europa 2020, este nevoie de mai multă flexibilitate, pentru a permite statelor membre și regiunilor să urmărească

în modul cel mai eficient și eficace țintele comune stabilite, respectând totodată diversitatea și particularitățile teritoriale, economice și sociale.

13.3 Așadar, CSC ar trebui să ofere mai multe orientări cu privire la modul în care trebuie abordate provocările teritoriale și nevoile specifice în cadrul contractului de parteneriat. Aceasta se aplică în special teritoriilor menționate la articolul 174 TFUE.

13.4 CESE recomandă ca în formula de alocare utilizată pentru fondurile CSC să se țină seama în mai mare măsură de disparitățile teritoriale.

Bruxelles, 12 decembrie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social și Comitetul Regiunilor – Raport privind politica concurenței 2011

COM(2012) 253 final

(2013/C 44/14)

Raportor: **dl Thomas PALMGREN**

La 30 mai 2012, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social și Comitetul Regiunilor - Raport privind politica concurenței 2011

COM(2012) 253 final.

Secțiunea pentru piața unică, producție și consum, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 4 decembrie 2012.

În cea de-a 485-a sesiune plenară, care a avut loc la 12 și 13 decembrie 2012 (ședința din 12 decembrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz în unanimitate.

1. Concluzii și recomandări

1.1 În fiecare an, Comitetul Economic și Social European evaluează raportul Comisiei privind politica în domeniul concurenței și folosește acest prilej pentru a prezenta o serie de observații și sugestii. CESE salută noua structură funcțională a raportului Comisiei, care urmărește recomandările Comitetului formulate în avizele anterioare.

1.2 Este însă regretabil că acest raport nu vizează și o serie de domenii asupra cărora CESE a atras atenția în trecut, ci se limitează la domeniile tradiționale de care se ocupă DG Concurență, dovedind astfel o viziune îngustă și limitată asupra principalelor componente ale politicii concurenței. Problemele care ar merita să fie luate în considerare depășesc cu mult pilonii abordați în mod obișnuit de acest raport anual, respectiv problematica fuziunilor și a concentrărilor, a pozițiilor de monopol, a ajutoarelor de stat și a mecanismelor de promovare a concurenței din perspectiva consumatorilor.

1.3 O prioritate importantă este combaterea concurenței neloiale importate de la partenerii comerciali străini, care profită de nerespectarea principiilor sociale și de mediu fundamentale și de drepturile de a câștiga cotă de piață în spațiul UE.

1.4 Renașterea politicilor în domeniu din cauza crizei și a potențialelor conflicte de interese dintre statele membre, împreună cu măsurile protecționiste ale guvernelor, reprezintă o potențială amenințare, întrucât pot avea consecințe grave asupra pieței unice și a politicii în domeniul concurenței. În special în situația economică actuală trebuie să se asigure funcționarea pieței și faptul că mediul de afaceri creează

condițiile necesare pentru reluarea creșterii economice. Politica în domeniul concurenței trebuie să fie coordonată și integrată cu celelalte politici, așa cum este cazul politicii din domeniul comerțului exterior și al politicii pieței interne, constituind un ansamblu coerent care să apere în mod eficient interesele consumatorilor și producătorilor europeni și să urmărească obținerea de rezultate în materie de creștere economică și de ocupare a forței de muncă. Politica în domeniul concurenței, politica comercială, politica industrială și cea privind piața unică trebuie să asigure echilibrul între interesele consumatorilor și întreprinderilor, garantând în permanență condiții echitabile ale pieței pentru toate părțile implicate.

1.5 Politica în domeniul concurenței ar trebui să reflecte politica industrială integrată a UE, întrucât creșterea durabilă și bunăstarea cetățenilor UE pot fi asigurate doar dacă Europa dispune de o bază industrială puternică, diversificată, competitivă și generatoare de locuri de muncă.

1.6 Raportul de anul acesta este cel de-al 41-lea de acest gen și prezintă etapele-cheie ale evoluției politicii în domeniul concurenței și importanța lor pentru obiectivele UE.

1.7 CESE împărtășește ideea Comisiei potrivit căreia ocrotirea și respectarea regulilor de concurență contribuie la îndeplinirea unor obiective mai generale pe termen lung, precum creșterea bunăstării consumatorilor și sprijinirea creșterii, ocupării forței de muncă și competitivității în UE, în conformitate cu Strategia Europa 2020 pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii.

1.8 Foarte importantă este cooperarea dintre Comisie și autoritățile naționale din domeniul concurenței, atât în ce privește monitorizarea ajutoarelor de stat și analizarea impactului restricțiilor impuse în domeniul concurenței, cât și credibilitatea întregului sistem al politicii în domeniul concurenței. Cooperarea dintre autorități trebuie să fie flexibilă și să se bazeze pe comunicare activă.

1.9 CESE îndeamnă Comisia să coopereze în mod activ cu autoritățile din domeniul concurenței din țările terțe pentru a apăra piețele deschise și echitabile. CESE susține procesul de reflecție în curs privind modernizarea regimului ajutoarelor de stat, întrucât UE ar trebui să facă eforturi pentru a asigura condiții de concurență cât mai uniforme la nivel global, astfel încât întreprinderile din UE să nu fie dezavantajate din punct de vedere concurențial în raport cu rivalele lor din țări terțe, care nu sunt obligate să respecte specificații stricte și reglementări și limite riguroase (de exemplu, piața alimentelor, industria energointensivă), dar, în același timp, au acces liber la piața UE și cea mondială.

1.10 Comitetul a atras atenția în mod repetat asupra necesității de a îmbunătăți sistemele de protecție a drepturilor consumatorilor. De aceea, regretă faptul că în 2011 nu s-a adoptat propunerea legislativă privind acțiunile în despăgubire pentru cazurile de încălcare a normelor antitrust.

1.11 Este important ca atât măsurile antitrust ale Comisiei, cât și măsurile de reglementare să fie complementare, acestea urmărind să garanteze siguranța, stabilitatea și eficiența piețelor financiare, în special pentru Zona unică de plăți în euro (SEPA), în sectorul de date privind serviciile financiare și în cel al agențiilor de rating de credit.

2. Conținutul raportului pe 2011

2.1 Anul 2011 a fost un an agitat. Criza financiară s-a transformat într-o criză a datoriilor suverane în unele părți ale zonei euro, amenințând sectorul bancar și sustenabilitatea fiscală a multor guverne europene. De asemenea, criza a afectat considerabil fluxurile de creditare a economiei reale.

2.2 Raportul Comisiei are trei secțiuni: politica în domeniul concurenței în contextul economic actual, politica în domeniul concurenței în contextul general și dialogul în domeniul concurenței cu alte instituții. El se concentrează în special asupra serviciilor financiare, a sectorului alimentar și a sectorului companiilor aeriene. Această nouă structură urmărește o mai bună ilustrare a modului în care Comisia pune în aplicare politica în domeniul concurenței și a modului în care această politică contribuie la economia europeană și la sporirea bunăstării cetățenilor UE.

2.3 Noua structură a raportului Comisiei, care urmărește recomandările Comitetului formulate în avizele precedente, este funcțională. Raportul se concentrează pe aspecte-cheie și tendințe de dezvoltare și oferă o imagine de ansamblu excelentă a principalelor elemente ale politicii în domeniul concurenței, oferind numeroase exemple. Ar putea fi adăugate date cantitative, astfel încât să poată fi evaluată mai bine importanța relativă a diferitelor acțiuni și aspecte. Este util faptul că se pot obține o serie de informații suplimentare de pe paginile de internet ale DG Concurență a Comisiei.

2.4 Comunicarea prezintă modul în care, în 2011, Comisia a recurs la politica în domeniul concurenței ca instrument pentru soluționarea crizei financiare și a datoriei și modul în care, în general, politica în domeniul concurenței și măsurile de punere în aplicare luate pe parcursul anului au contribuit la obiectivele politice mai largi ale Strategiei Europa 2020.

3. Politica în domeniul concurenței în contextul economic actual

3.1 Observații generale

3.1.1 În prezent pot apărea apeluri pentru a se lua măsuri protecționiste. Acest lucru este de înțeles având în vedere numeroase nedreptăți observate de public, în special faptul că Europa nu abordează nici acum această problemă, așa cum o fac unii dintre partenerii noștri internaționali. Cu toate că istoria a confirmat faptul că implementarea și promovarea politicii în domeniul concurenței nu pot fi limitate în perioade de criză economică, o abordare naivă și unilaterală din partea Europei, cu respectarea unor principii pe care alții nu le urmează în acest domeniu-cheie, ar duce la slăbirea cadrului concurențial și ar înrăutăți și mai mult tendința de creștere economică pe termen mediu și lung.

3.1.2 Politica în domeniul concurenței poate avea un rol important în cadrul unei strategii de succes de ieșire din criză și de creare, ulterior perioadei de criză, a unui mediu care să prevină o eventuală denaturare a concurenței.

3.1.3 Prin reducerea creditării persoanelor fizice și a întreprinderilor, criza financiară a avut un efect dramatic asupra economiei reale și urmări grave asupra investițiilor și ocupării forței de muncă. Mai multe state membre au fost nevoite să aplice măsuri de austeritate și reduceri ale cheltuielilor publice, în detrimentul continuării investițiilor în măsuri de relansare a economiei. În cele din urmă, criza a avut și încă are un impact asupra tuturor cetățenilor, consumatorilor și angajaților, precum și asupra întreprinderilor și condițiilor în care acestea funcționează. O politică în domeniul concurenței adecvată, eficientă și echilibrată are un impact semnificativ asupra bunăstării tuturor grupurilor.

3.2 Observații specifice

3.2.1 De la începutul crizei și până la 31 decembrie 2011, s-au folosit 1,6 bilioane EUR ca ajutoare de stat pentru salvarea și restructurarea băncilor europene. Comisia a adoptat 39 de decizii privind restructurarea și monitorizează punerea în aplicare eficientă a planurilor de restructurare. În ciuda eforturilor masive de sprijin, criza s-a agravat treptat.

3.2.2 Din punctul de vedere al tuturor actorilor economici și sociali, este important să se asigure funcționarea piețelor, în contextul în care statele și sistemele bancare (și anume băncile) beneficiază de sprijin masiv. De asemenea, este în interesul cetățenilor ca asistența acordată băncilor să fie monitorizată în mod adecvat.

3.2.3 Performanța zonei unice de plăți în euro (SEPA) este strâns legată de nivelul de dezvoltare a sistemului bancar din diferite țări, iar diferențele sunt semnificative. În multe state, provocarea constă în dezvoltarea sistemelor de plată astfel încât să se poată valorifica beneficiile SEPA. Acest lucru presupune ca sectorul bancar să fie orientat către client și să fie dispus să sprijine întreprinderile mici, în special în faza de lansare. În multe țări, ca de exemplu în Finlanda, introducerea SEPA a avut loc fără probleme. O problemă intens discutată a fost sporirea costurilor tranzacțiilor bancare din cauza retragerii cardurilor care funcționau ca simple carduri de debit.

3.2.4 Standardizarea plăților electronice este un subiect pus în prim plan de Comisie. Serviciile de plăți electronice conduc la economii de scară semnificative, prin urmare concentrarea pieței este intrinsecă naturii sectorului. Evident, un sistem de transfer de plăți eficient reprezintă un beneficiu pentru întreaga economie; de aceea, este important ca serviciile de plăți electronice, ca sector economic, să fie tratate cu atenție de către Comisie. Principiul de bază ar trebui să fie garantarea unor condiții echitabile în domeniul concurenței. Trebuie menționat faptul că piața transferurilor de plăți și a cardurilor de credit și de debit este dominată de doar câțiva operatori.

3.2.5 Piețele financiare asigură servicii mai eficiente dacă sunt transparente, deschise, competitive și reglementate de o manieră prin care să-și poată îndeplini funcția de a finanța economia reală. Comisia urmărește tocmai acest lucru prin anchete antitrust pe piața instrumentelor financiare derivate extrabursiere, în sectorul serviciilor de plată și la difuzarea datelor privind tranzacțiile și a informațiilor financiare către piață. Raportul ar putea include date privind măsura în care este prezentă chestiunea instrumentelor financiare derivate extrabursiere. În ceea ce privește piața derivatelor, există motive pentru o reglementare mai strictă și supraveghere a acestora.

3.2.6 Mai mult, înăsprirea reglementărilor bancare în prezent și în viitorul apropiat nu trebuie să reducă împrumuturile

bancare, ceea ce ar duce la restricționarea investițiilor întreprinderilor și ar îngreuna accesul la capital operațional.

3.2.7 CESE solicită Comisiei să continue să supravegheze situația concurenței pe piața agențiilor de rating, având în vedere procedurile lor de lucru și eventualele conflicte de interese cu clienții lor, care pot da naștere unor denaturări ale concurenței.

4. Politica în domeniul concurenței în contextul general

4.1 Observații generale

4.1.1 O mare parte a măsurilor luate de Comisie în domeniul concurenței au în vedere efectele crizei asupra piețelor financiare. Implementarea și promovarea politicii în domeniul concurenței servesc, de asemenea, altor obiective mai generale, precum creșterea bunăstării consumatorilor, sprijinirea creșterii, a creării de locuri de muncă și a competitivității în UE, în conformitate cu Strategia Europa 2020 pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii.

4.1.2 Prin punerea în aplicare a politicii în materie de fuziune, Comisia intenționează, la nivel conceptual, să consolideze bunăstarea consumatorilor și interesele egalității de șanse între operatorii economici, stabilind un echilibru între beneficiile economice ale fuziunii și alți parametri, cum ar fi prețul, oferta, calitatea sau inovarea. Această abordare s-a dovedit a fi eficientă într-o anumită măsură în sectorul telecomunicațiilor și ar trebui extinsă la cât mai multe sectoare. Trebuie însă să fim realiști și să admitem că în ultimele decenii au apărut conglomerate tot mai mari, care au redus spațiul disponibil pentru IMM-uri în numeroase sectoare, limitând totodată considerabil posibilitatea apariției unor noi operatori cu potențial, ceea ce restrânge în mod automat dinamismul, inovarea și îndeosebi creativitatea de care beneficiază societatea în ansamblul ei, la diferite niveluri.

4.1.3 Comitetul subliniază faptul că politica în domeniul concurenței este strâns legată de alte domenii politice, în special de măsuri pentru o mai bună reglementare, politica industrială și politica privind IMM-urile. Legislația care are în vedere nevoile întreprinderilor mici și condițiile în care funcționează acestea, este garanția pentru buna funcționare a piețelor.

4.1.4 Publicarea de către Comisie, anul acesta, a „orientărilor operaționale pentru evaluarea impactului asupra concurenței la nivel de sector în cadrul sistemului de evaluare a impactului al Comisiei” a fost un pas pozitiv. Acest instrument este binevenit, nu în ultimul rând din perspectiva politicii în domeniul concurenței.

4.1.5 CESE îndeamnă Comisia să coopereze în mod activ cu autoritățile din domeniul concurenței din țări terțe. Aceasta este o condiție prealabilă fundamentală pentru punerea în aplicare eficientă a politicii în domeniul concurenței și asigură condiții de concurență cât mai uniforme la nivel global.

4.1.6 CESE solicită Comisiei să îmbunătățească în continuare legislația privind compensația obligațiilor de serviciu public care acoperă serviciile ce satisfac necesități sociale, așa cum se întâmplă în prezent cu asistența sanitară și îngrijirea de lungă durată, îngrijirea copiilor, accesul la/reintegrarea pe piața forței de muncă, locuințele sociale, îngrijirea și incluziunea socială pentru grupurile vulnerabile.

4.1.7 CESE solicită ca politica concurenței să includă coordonarea cu celelalte DG-uri a căror activitate are un impact imens asupra situației concurenței în întreaga UE. Acest lucru va contribui la modernizarea realistă a OMC. Sunt necesare mecanisme de contrabalansare a diferitelor situații și de asigurare a respectării normelor sociale, de mediu și de siguranță a produselor etc. prin măsuri de combatere efectivă (și nu doar teoretică) a abuzului de poziție dominantă al lanțurilor mari de distribuție, care, treptat, își distrug concurenții mai mici și furnizorii de mici dimensiuni; măsuri de supraveghere a negocierilor, care deseori nu fac altceva decât să impună anumite condiții; măsuri de descurajare (și sancționare) a abuzurilor de poziție dominantă, indiferent de sector, măsuri de stabilire a unor mecanisme de uniformizare a condițiilor de concurență pentru operatorii stabiliți în centre aglomerate de consumatori față de cei stabiliți la periferie, ale căror costuri suplimentare nu pot fi ignorate.

4.2 Observații specifice

4.2.1 CESE speră să fie pus în aplicare *brevetul unic european* și își exprimă convingerea că inițiativele Comisiei vor reduce considerabil costurile de tranzacție, în special pentru brevete⁽¹⁾. Brevetul european ar înlocui sistemul actual în care brevetele trebuie înregistrate separat în fiecare stat UE. Conform estimărilor Comisiei, costurile legate de un brevet pot ajunge la 32 000 EUR, în timp ce în SUA acestea se ridică la doar 1 850 EUR.

4.2.2 CESE consideră că procesul de standardizare european ar trebui accelerat, simplificat, modernizat și ar trebui să fie mai incluziv⁽²⁾. Va fi necesar să se evalueze în mod mai regulat dacă *sistemul european de standardizare* se poate adapta mediului în schimbare rapidă și poate contribui la obiectivele strategice interne și externe ale Europei, în special în domeniul politicii industriale, inovării și dezvoltării tehnologice.

4.2.3 Costul alimentelor este resimțit cel mai acut de consumatori zi de zi și de aceea concurența reală în sectorul alimentar este foarte importantă. Cu toate acestea, trebuie amintit că mulți factori, dintre care majoritatea nu țin de politica în domeniul concurenței, pot afecta prețul alimentelor; principalul factor este creșterea prețului materiilor prime.

4.2.4 Trebuie observat și dezechilibrul în puterea de negociere în cadrul lanțului alimentar, producătorii primari și mici operatori fiind în situația cea mai dificilă. Prin urmare, CESE așteaptă cu interes rezultatele forumului la nivel înalt privind o mai bună funcționare a lanțului alimentar, instituit în 2010.

4.2.4.1 De asemenea, ținând seama de piața unică, ar fi util să se adopte o abordare mai armonizată la nivelul UE în procesul de punere în aplicare a legislației în domeniul concurenței și la definirea piețelor relevante.

4.2.5 Producătorii europeni sunt obligați să respecte specificații stricte, în timp ce alți concurenți de pe alte continente, care au acces liber pe piața UE, trebuie să se supună unui cadru legislativ mult mai puțin riguros. În această situație se denaturează concurența, deoarece costul de producție este mai mic în țările terțe. Acest lucru se aplică și în cazul industriilor energointensive din Europa, care trebuie să respecte reglementări stricte în materie de protecție a mediului și să îndeplinească obiective privind eficiența energetică, ceea ce presupune investiții masive, în timp ce concurenții lor care sunt activi pe aceeași piață globală nu trebuie să suporte aceleași costuri împovărătoare. Prin urmare, trebuie modernizat regimul ajutoarelor de stat în vederea stabilirii unor condiții de concurență echitabile la nivel mondial, prin coordonarea acestei reforme cu acțiunile întreprinse de Comisie în ceea ce privește instrumentele în domeniul politicii comerciale⁽³⁾.

4.2.6 Piețele competitive sunt cel mai în măsură să asigure succesul întreprinderilor pe termen lung. O politică puternică în domeniul concurenței este elementul-cheie al unei politici coerente și integrate pentru promovarea competitivității industriei din Europa. Una din provocările concurenței la nivel global este competiția cu țări în care cadrul legislativ este mult mai puțin riguros și costurile, condițiile de muncă și legile privind asigurările sociale sunt diferite. În avizul CESE 1176/2011⁽⁴⁾, Comitetul observă că anumite forme de ajutor de stat în sectorul de construcții navale sunt justificate și că tehnologiile verzi, de exemplu, ar trebui incluse în textul cadrului. CESE consideră că actuala inițiativă privind ajutorul de stat este un pas important spre un nou dinamism în

⁽¹⁾ JO C 68, 6.3.2012, p. 28.

⁽²⁾ JO C 68, 6.3.2012, p. 35.

⁽³⁾ Modernizarea ajutoarelor de stat în UE, JO C 11, 15.1.2013, p. 49.

⁽⁴⁾ JO C 318, 29.10.2011, p. 62.

politica industrială, în spiritul Strategiei Europa 2020. În ceea ce privește reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, unul din cele cinci obiective principale ale strategiei, CESE susține orientările adoptate de Comisia Europeană privind ajutoarele de stat acordate industriilor energofage, ca de exemplu producătorii de oțel, aluminiu, produse chimice sau hârtie⁽⁵⁾. Menite să evite „emisiile de dioxid de carbon”, aceste ajutoare de stat urmăresc să compenseze, începând cu 2013, creșterea prețului electricității în urma punerii în aplicare a schemei UE de comercializare a certificatelor de emisii (EU ETS) și să favorizeze investițiile în centrale electrice cu randament ridicat.

4.2.7 Sectorul de editare a cărților se află într-un proces de modernizare, în special datorită digitalizării. Acest sector este esențial nu numai pentru dezvoltarea culturii europene, ci și pentru inovare. În prezent, acest sector se află în tranziție către mijloacele de comunicare în masă digitale, un proces ce are consecințe semnificative. Având în vedere creșterea ofertei de cărți *electronice*, răspunsul Comisiei la încercările de restricționare a concurenței și a dezvoltării este oportun.

4.2.8 Crește cererea pentru obținerea necesarului de energie din surse de energie regenerabilă. CESE sprijină propunerile Comisiei menite să modernizeze și să dezvolte *infrastructura energetică* europeană ca o condiție prealabilă pentru aprovizionarea sigură, stabilă și durabilă cu energie în UE.

4.2.9 În viitor, energia va fi transportată pe distanțe mai mari, mai frecvent și în cantități mai mari decât în prezent. Doar printr-o infrastructură energetică transeuropeană, toate statele membre ale UE își pot exploata avantajele de localizare în materie de surse naționale de energie. Acest lucru se aplică în cazul *surselor regenerabile de energie*, cum ar fi energia hidroelectrică, eoliană și solară. O astfel de infrastructură ar optimiza utilizarea surselor fosile de energie, cum ar fi petrolul, gazul și cărbunele⁽⁶⁾.

4.2.10 CESE pledează pentru un cadru legal al UE standardizat pentru întregul *sector aviativ* prin care să se împiedice practicile de subvenționare necondiționate și să se asigure condiții de concurență echitabile pentru toți participanții pe

piață, inclusiv la nivel local⁽⁷⁾. CESE recomandă să se poată alocă ajutoare de stat pentru investițiile în infrastructura aeroporturilor și ajutoare la înființare pentru companiile aeriene doar în cazuri precis definite, iar acestea să fie limitate în timp și ca amploare. De asemenea, solicită o politică pe termen lung cu privire la dezvoltarea aeroporturilor regionale și crede că orientările privind aviația pot fi puse în aplicare cu succes doar dacă se ia o decizie clară cu privire la prioritățile politice pentru dezvoltarea aeroporturilor regionale. Întreținerea aeroporturilor regionale este o chestiune majoră de politică a întreprinderilor. Comitetul subliniază avizul privind așa-numitul „Pachet de măsuri pentru îmbunătățirea aeroporturilor”, care privea alocarea sloturilor orare și serviciile de handling la sol ale aeroporturilor din Uniune.

4.2.11 Comitetul a atras atenția în mod repetat asupra necesității de a îmbunătăți în mod credibil sistemele de protecție a drepturilor consumatorilor în acest context. Astfel, Comitetul regretă faptul că nu s-a adoptat, în 2011, propunerea legislativă privind acțiunile în despăgubire pentru cazurile de încălcare a normelor antitrust, neexistând nici măcar perspectiva ca această adoptare să aibă loc înainte de sfârșitul lui 2012.

4.2.12 CESE salută consolidarea cadrului instituțional de punere în aplicare a dreptului în materia concurenței, prin care un organ administrativ cum ar fi Comisia ia decizii care fac obiectul unui control jurisdicțional complet, garantând protecția adecvată a drepturilor fundamentale ale persoanelor vizate de deciziile respective.

5. Dialogul în domeniul concurenței cu alte instituții

5.1 Chiar dacă Comisia are competențe depline pentru punerea în aplicare a legislației UE în domeniul concurenței, sub rezerva controlului instanțelor europene, comisarul pentru concurență și serviciile sale participă la dialogul structurat permanent privind aspecte legate de concurență cu Parlamentul European. Comisia informează Comitetul Economic și Social European cu privire la inițiativele politice majore și participă la întâlnirile grupurilor de studiu și ale secțiunilor. CESE salută menționarea explicită în raport a cooperării cu Comitetul.

Bruxelles, 12 decembrie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

⁽⁵⁾ Comunicarea Comisiei „Orientări privind anumite măsuri de ajutor de stat acordate în contextul schemei de comercializare a certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră după 2012” (2012/C 158/04), JO C 158, 5.6.2012.

⁽⁶⁾ JO C 143, 22.5.2012, p. 125.

⁽⁷⁾ JO C 299, 4.10.2012, p. 49.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – O strategie europeană privind tehnologiile generice esențiale – o punte către creștere economică și locuri de muncă

COM(2012) 341 final

(2013/C 44/15)

Raportor: **dl Peter MORGAN**

La 26 iunie 2012, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor „O strategie europeană privind tehnologiile generice esențiale – o punte către creștere economică și locuri de muncă”

COM(2012) 341 final.

Secțiunea pentru piața unică, producție și consum, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 4 decembrie 2012.

În cea de-a 485-a sesiune plenară, care a avut loc la 12 și 13 decembrie 2012 (ședința din 12 decembrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 102 voturi pentru, 2 voturi împotriva și 7 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Aceasta este cea de-a doua Comunicare a Comisiei pe tema TGE. CESE a elaborat un aviz⁽¹⁾ privind comunicarea anterioară⁽²⁾ în septembrie 2010. În acesta, CESE saluta accentul pus de UE asupra TGE, însă exprima rezerve grave cu privire la eficacitatea propunerilor, din cauza insuficiențelor constatate în industria de înaltă tehnologie din UE.

1.2 Punctul 1.10 din avizul menționat conținea următoarele recomandări ale CESE:

- confruntarea cu eșecul pieței interne de a încuraja întreprinderile și elaborarea unei strategii sectoriale care să abordeze deficitul considerabil al Europei în materie de întreprinderi de înaltă tehnologie;
- readucerea producției în Europa și extinderea noilor întreprinderi din Europa;
- facilitarea pentru companii a finanțării tehnologiilor inovatoare;
- crearea unor stimulente financiare în vederea transformării UE într-un spațiu favorabil inovării și întreprinderilor din domeniul TGE;
- inițierea unor reforme radicale în domeniul școlar și universitar pentru a asigura competențele necesare;
- încurajarea grupării în jurul universităților și centrelor de cercetare a clusterelor formate din întreprinderi inovatoare, de înaltă tehnologie;
- recunoașterea faptului că lumea s-a schimbat și adoptarea unor politici comerciale agresive la nivel internațional;

— adoptarea unor măsuri pentru ca această inițiativă să fie atotcuprinzătoare, incluzând toate inițiativele aferente din toate DG-urile.

CESE reiterează aceste recomandări.

1.3 În cea mai recentă comunicare pe această temă, Comisia propune ca eforturile UE în domeniul C&D să fie transpuse într-o strategie bazată pe trei piloni, sprijinul acordându-se nu numai C&D, ci și liniilor-pilot destinate dezvoltării de prototipuri și sistemelor avansate de fabricare destinate convertirii tehnologiilor în produse. În acest context, CESE are două recomandări. Mai întâi, că accentul pus pe cei doi noi piloni ai strategiei nu ar trebui să distragă atenția de la cercetarea și dezvoltarea europeană sau să reducă dimensiunile acesteia, având în vedere că cercetarea, mai ales cercetarea fundamentală, reprezintă sămânța necesară din care se nasc viitoarele TGE. În al doilea rând, că acest sistem care pare a se baza pe împingerea noilor tehnologii către piață, ar trebui completat de o tracțiune a pieței, având ca motor fabricanții de marcă. În consecință, CESE ar dori ca accentul să se pună în mai mare măsură pe consolidarea capacităților sectorului industrial al UE.

1.4 În general, CESE susține planul de acțiune, prezentat mai jos în capitolul 3. Cu toate acestea, având în vedere disparitățile dintre statele membre, CESE ar dori să fie martorul conceperii unor programe de acțiune în funcție de competențele și capacitățile fiecărei regiuni.

1.5 Unele componente ale Planului de acțiune ar putea necesita un impuls mai mare, în special modernizarea normelor în materie de ajutoare de stat, capitalul de risc, negocierile cu privire la DPI în context global, negocierile comerciale în industriile de înaltă tehnologie și îmbunătățirile ale educației și formării la toate nivelurile, cu un accent special pe ingineri și cercetători.

(1) JO C 48, 15.2.2011, p. 112.

(2) COM(2009) 512 final.

1.6 Deși se abordează în Planul de acțiune chestiunea guvernanței proiectului TGE, modalitățile nu sunt clare, așa încât programului i-ar putea lipsi impulsul inițial.

2. Introducere

2.1 Comisia a însărcinat un Grup la nivel înalt (GNI) să analizeze răspunsurile la prima sa comunicare pe tema TGE și să elaboreze un raport ⁽³⁾, care a fost publicat în iunie 2011. În consecință, această a doua comunicare prezintă „o strategie europeană pentru TGE”.

2.2 În raportul său, GNI a identificat principalele dificultăți cu care se confruntă Europa în transformarea ideilor sale în produse prezentabile pe piață - în traversarea deci a „văii morții”, concept recunoscut la nivel internațional. Pentru a traversa această vale, el recomandă o strategie care cuprinde trei piloni:

- Pilonul cercetării tehnologice, bazat pe instalații tehnologice sprijinite de organizarea tehnologiei de cercetare;
- Pilonul dezvoltării de produse, bazat pe linii-pilot și pe proiecte de demonstrare susținute de consorțiile industriale;
- Pilonul fabricației competitive, bazat pe instalații de fabricație competitive la nivel global susținute de societăți-ancoră.

2.3 Propunerea constă în dezvoltarea unei industrii pentru fabricația avansată care să genereze venituri din export și să susțină producătorii de echipamente din aval, capabili să producă cele mai avansate tehnologii de fabricație din Europa (echipamente, software, servicii etc.), precum și în dezvoltarea și îmbunătățirea sistemelor de fabricație (tehnologie și procese) pentru a construi fabrici eficiente, moderne și de înaltă tehnologie în Europa.

2.4 Cele 11 recomandări sunt următoarele:

- Transformarea TGE în prioritate tehnologică pentru Europa;
- UE ar trebui să aplice definiția C&D conform scării TRL (*Technology Readiness Levels*);
- Exploatarea pe deplin a domeniului de aplicare a definițiilor C&D relevante;
- Reechilibrarea programelor de finanțare a C&D ale UE;
- O abordare strategică a programelor TGE;
- Instituirea unui set de norme adecvate pentru implementarea programelor TGE;

⁽³⁾ http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/ict/files/kets/hlg_report_final_en.pdf

— Mecanisme de finanțare combinată;

— Prevederile în materie de ajutoare de stat pentru TGE;

— O politică competitivă la nivel global în materie de proprietate intelectuală în Europa;

— Acumularea, consolidarea și reținerea competențelor în materie de TGE;

— Un observator european și un organ consultativ în materie de TGE.

3. Sinteza comunicării

3.1 „Pe baza cercetărilor actuale, a analizelor economice ale tendințelor pieței, precum și a contribuției acestora la rezolvarea provocărilor societale, micro/nanoelectronica, nanotehnologia, fotonica, materialele avansate, biotehnologia industrială și tehnologiile de fabricare avansate au fost identificate ca fiind TGE ale UE.”

3.2 În analiza pe care o face situației, comunicarea prezintă și următoarele puncte:

— Uniunea Europeană este un lider mondial în dezvoltarea de TGE.

— UE nu își valorifică baza de cunoștințe.

— Slăbiciunea majoră a UE rezidă în transpunerea bazei sale de cunoștințe în produse și servicii.

— Lipsa de producție bazată pe TGE are efect nefavorabil pentru UE din două motive: pe termen scurt, se vor pierde oportunități de creștere economică și creare de locuri de muncă, în timp ce baza de cunoștințe pe termen lung se reduce.

3.3 Comunicarea sugerează următoarele motive pentru aceste carențe:

— absența unei definiții și a unei interpretări comune a TGE;

— politici insuficiente care să vizeze valorificarea impactului sinergic al TGE și accelerarea „timpului de introducere pe piață”;

— absența proiectelor privind demonstrații de produse și „demonstrare a unui concept”;

— o utilizare și o coordonare ineficientă a resurselor publice;

— accesul insuficient la surse adecvate de capital de risc;

— fragmentarea pieței interne a UE și diferențele de reglementare între diversele regiuni și state membre;

— penuria de forță de muncă calificată și de întreprinzători.

3.4 Strategia descrisă în această comunicare are ca obiectiv:

— să direcționeze politicile UE în următorul cadru financiar multianual către cercetare și inovare, politică de coeziune și să acorde prioritate activităților de creditare de către BEI în favoarea introducerii în practică a TGE;

— să asigure coordonarea activităților UE și naționale astfel încât să se obțină sinergii și complementarități între activitățile respective și comasarea resurselor, atunci când este necesar;

— să înființeze un grup extern dedicat problemelor TGE care va oferi consultanță Comisiei cu privire la politicile în materie de TGE;

— să mobilizeze instrumentele comerciale existente, pentru a asigura o concurență corectă și condiții de concurență echitabile la nivel internațional.

3.5 În cele ce urmează rezumăm planul de acțiune al Comisiei:

3.5.1 Adaptarea instrumentelor UE

— Orizont 2020

— alocarea a 6,7 miliarde EUR;

— reechilibrarea prin sprijin specific acordat liniilor-pilot și proiectelor de demonstrare;

— proiecte transversale;

— criterii de selecție.

— Fondul european de dezvoltare regională

— specializarea inteligentă;

— acțiuni specifice de grup;

— modernizarea normelor în materie de ajutoare de stat;

— un acord cu Banca Europeană de Investiții;

— promovarea competențelor multidisciplinare necesare.

3.5.2 Coordonare

— sinergii cu politicile naționale în domeniul inovării industriale;

— un memorandum de înțelegere între părțile interesate din industrie.

3.5.3 Guvernanță

— un grup interservicii vizând TGE în cadrul Orizont 2020;

— un grup extern dedicat problemelor TGE.

3.5.4 Competențe - Comisia intenționează:

— să continue și să intensifice acțiunile din cadrul Orizont 2020 pentru a-i atrage pe tineri către TGE;

— să încurajeze înființarea de către IET a unei CCI privind fabricarea cu valoare adăugată care ar integra întreprinderi, instituții de cercetare și de învățământ superior în acest domeniu;

— să publice o comunicare care va aborda provocările în continuă schimbare și evoluție pe care le prezintă oferta de competențe în UE, până la sfârșitul anului 2012;

— să dezvolte parteneriate între instituțiile de învățământ și întreprinderi, cum ar fi alianțe ale cunoașterii pentru învățământul superior (IS);

— să examineze modalitățile de creștere a ofertei de mână de lucru calificată în domeniile care implică TGE, inclusiv prin intermediul atragerii persoanelor înalt calificate din afara UE.

3.5.5 Comerț

— Comisia se va strădui să asigure un mediu comercial favorabil și condiții de concurență echitabile la nivel global. Acestea includ facilitarea accesului la piață și a oportunităților de investiții, evitând distorsionarea piețelor internaționale, îmbunătățirea protejării DPI, promovarea reciprocității în special în domeniul achizițiilor publice, reducerea subvențiilor și a barierelor tarifare și netarifare la nivel mondial și verificarea conformității cu normele UE și OMC aplicabile.

4. Societățile industriale europene de înaltă tehnologie

4.1 Strategia TGE este menită să promoveze fabricarea în UE a unor produse de înaltă tehnologie esențiale pentru viața cotidiană a cetățenilor și a întreprinderilor europene până în 2020 și după această dată. Industria europeană de produse de înaltă tehnologie nu este în prezent suficient de competitivă pe piețele globale, deși cercetarea și dezvoltarea europeană sunt considerate a fi de nivel mondial. Problema nu este considerată a fi o deficiență a capacității și competențelor industriei de înalt nivel din Europa; ea este văzută ca o eroare de transmisie între C&D și industria producătoare. Astfel, strategia Comisiei este de a împinge tehnologia către producători. În realitate, CESE consideră că o transmitere de succes necesită o industrie capabilă să preia tehnologia or, în opinia sa, Europa nu dispune de suficiente întreprinderi care să concureze la nivel global în sectoarele industriei de înaltă tehnologie.

4.2 Tabelele de mai jos au fost extrase din ediția pe 2012 a analizei efectuate de Financial Times privind topul primelor 500 de întreprinderi de la nivel global și topul primelor 500 de întreprinderi din fiecare mare regiune. Am analizat numai datele privind sectoarele industriale de înaltă tehnologie.

4.3 Lista întreprinderilor nu oferă o perspectivă cu adevărat de ansamblu, însă CESE este de părere că lista reprezintă un indicator corect cu privire la ponderea industrială relativă a diverselor regiuni ale lumii.

Tabelul de mai jos, vizând primele 500 la nivel global, arată numărul de întreprinderi care operează în fiecare dintre sectoarele industriale de înaltă tehnologie. Titlul Piețe emergente (EM) cuprinde, printre altele, cele patru țări BRIC. La acest nivel, Europa este lider numai în domeniul ingineriei industriale, însă tabelul regional oferă o imagine mai detaliată a situației.

FT Top 500 la nivel global						
Sector	Numărul societăților					
	Global	SUA	JAP	EM	EUR	
Farmaceutică & biotehnologie	22	11	2	0	6	Novartis (*), Roche (*), GSK, Sanofi- Aventis, AstraZeneca, Novo Nordisk Shire
Tehnologii hardware	16	10	1	2	3	ASML, Ericsson, Nokia
Software & servicii informatice	13	7	1	4	1	SAP
Auto & componente	17	3	5	5	4	Daimler, VW, BMW, Continental
Chimice	18	7	1	4	5	Bayer, BASF, Air Liquide, Syngenta (*), Linde
Echipamente de asistență medicală	13	10	0	0	3	Fresenius, Synthes (*), Essilor
Industrie generală	12	5	1	5	1	Siemens
Inginerie industrială	13	4	3	1	5	ABB (*), Volvo, Atlas Copco, MAN, Sandvik
Sectorul aerospațial & de apărare	7	5	0	0	2	Rolls Royce, EADS
Echipamente & servicii petroliere	11	7	0	0	2	Sarpem, Transocean (*)
Produse destinate timpului liber	4	0	3	0	1	Philips Electrical
Produse electronice & electrice	4	1	1	1	1	Schneider Electric

(*) Întreprinderile marcate cu (*) sunt elvețiene, nu cu sediul în UE.

4.4 În tabelul regional ce urmează, se prezintă numărul de întreprinderi, alături de valoarea lor totală de piață. Se indică astfel forța pe care o deține fiecare regiune în profunzime, în timp ce valoarea de piață măsoară dimensiunea și succesul relativ al fiecărui sector industrial la nivelul regiunii respective.

4.5 Europa are o poziție de lider mondial în sectorul produselor chimice și al ingineriei industriale. De asemenea, are o poziție puternică în sectorul farmaceutic și al biotehnologiei, ca și în sectorul auto. SUA domină piața echipamentelor de asistență medicală, precum și a tehnologiilor hardware și a software-ului, în timp ce atât Japonia, cât și piețele emergente au o poziție mai solidă decât UE în materie de hardware.

4.6 Pornind de la această analiză, este clar că programul TGE ar trebui să vină cu o strategie pentru consolidarea sectoarelor în care Europa are o poziție slabă și pentru exploatarea sectoarelor în care Europa beneficiază de o poziție comparativ solidă. Ar trebui făcute eforturi specifice în ceea ce privește tehnologia medicală și echipamentele pentru asistență medicală.

FT Topul Regional 500 – Sectoare producătoare tehnologice								
Sector	Numărul întreprinderilor (#) și valoarea de piață (\$ miliarde)							
	USA		Japonia		EM		Europa	
	#	\$	#	\$	#	\$	#	\$
Farmaceutică & biotehnologie	21	948	27	176	8	48	15	708
Tehnologii hardware	33	1,391	18	146	9	146	7	111
Software & servicii informatice	25	1,083	12	58	5	109	7	126
Auto & componente	9	161	38	446	10	115	13	290
Chimice	16	286	32	133	16	262	22	384
Echipamente de asistență medicală	29	495	5	20	1	4	10	114
Industrie generală	7	409	8	36	9	87	5	125
Inginerie industrială	13	247	34	217	15	143	21	275
Sectorul aerospațial & de apărare	12	269	0	0	1	5	9	115
Echipamente & servicii petroliere	16	324	0	0	1	10	2	119
Produse destinate timpului liber	2	25	14	118	0	0	1	20
Produse electronice & electrice	10	125	27	153	7	77	6	61
Energie din surse alternative	0	0	0	0	1	4	0	0

5. Punctul de vedere al CESE

5.1 Din 1957, UE nu a generat decât trei societăți de înaltă tehnologie la nivel mondial, ASML, Nokia și SAP, rămânând tot mai în urmă. Acest fenomen pare să reprezinte un eșec combinat al capitalismului și al spiritului întreprinzător în raport cu succesele societăților din SUA în aceeași perioadă și cu progresele succesive din Japonia, Taiwan, Coreea și, în prezent, China.

5.2 În timp ce America practică capitalismul bazat pe libertatea pieței în numeroase domenii, complexul său militar-industrial conectat cu universitățile sale de vârf la nivel mondial a creat un cadru extrem de fertil pentru invenții și o largă gamă de idei care pot fi exploatate într-un mediu dominat de cultura întreprinderii și pe o piață amplă.

5.3 Țările asiatice oferă un sprijin activ și protecție din partea statului industriilor în curs de dezvoltare până la momentul consolidării acestora. Aceste țări au fost, pe de o parte, deschise și atractive pentru investițiile în înaltă tehnologie venite din afară. Ele au absorbit tehnologiile transferate prin investiții din afară și le exploatează.

5.4 Situația este foarte diferită în Europa, lipsa de omogenitate reprezentând un factor major. Aproape sub orice aspect, fie că ne uităm la PIB pe cap de locuitor, rata șomajului, infrastructura întreprinderilor, infrastructura universitară, performanțele școlare, piețele de capital, flexibilitatea pieței de muncă, pătrunderea internetului etc., par să existe diferențe profunde între cele șase subregiuni ale UE identificate de Banca Mondială. Acestea sunt: UE 15 regiunea nordică (insulele britanice, țările nordice), UE 15 regiunea centrală (cele șase țări inițiale fără Italia, dar împreună cu Austria), UE 15 regiunea sudică (cele 4 țări mediteraneene), UE 12 regiunea nordică (Balticele), UE 12 regiunea centrală (PL, CZ, HU, SI, SK), UE 12 regiunea sudică (RO și BG).

5.5 În efortul de a genera o capacitate TGE de clasă mondială, ar fi logic să se adapteze politicile și programele pentru fiecare dintre aceste grupuri în așa fel încât să se țină seama de nivelul universităților și al institutelor lor de cercetare, de competențele științifice și tehnologice ale forței de muncă, de capacitățile și de piețele existente ale întreprinderilor lor producătoare etc. Dacă se întreprind aceste acțiuni, s-ar putea ierarhiza eforturile în funcție de regiune, aducându-se în prima linie regiunile cele mai bine plasate. În acest context ar trebui avute în vedere politicile în materie de coeziune propuse în comunicare.

5.6 Comisia guvernează UE prin intermediul legislației și al alocărilor financiare sprijinite de observatoare și agenții. Acest lucru poate fi eficient în domeniile în care un comisar poate să-și asume întru totul răspunderea pentru o inițiativă. În proiectul TGE sunt implicați cel puțin șase comisari, iar CESE nu crede că proiectul poate fi încununat de succes fără o concentrare a autorității și o metodă mai directă de guvernare.

5.7 Multe dintre axiomele convenționale trebuie puse sub semnul întrebării. Unul dintre exemple îl constituie abordarea

regională. Atât GNI, cât și comunicarea au recunoscut că mecanismele ajutoarelor de stat trebuie regândite pentru proiectele TGE. Comunicarea nu tratează propunerile în materie de drepturi de proprietate intelectuală cu vigoarea prevăzută de raportul GNI⁽⁴⁾. CESE salută observațiile din comunicare cu privire la comerț, însă nu are impresia că politicile existente în domeniul comerțului au protejat într-o măsură suficientă interesele UE. Acesta este alt domeniu care ar avea de câștigat dintr-o nouă structură de guvernare și dintr-o urmărire fără remușcări a intereselor UE.

5.8 CESE salută modificarea de direcție generată de GNI, prin care atenția se mută dinspre sprijinirea C&D către o abordare echilibrată pe trei piloni. Din acest punct de vedere, PC7 pare în momentul de față relativ deficitar. Însă chiar și așa, CESE este preocupat de faptul că s-ar putea să nu existe suficiente societăți în UE cu capacitățile, produsele și ieșirea pe piața globală pentru a constitui motorul pilonului de C&D și a comercializa rezultatele obținute de acesta. Întreaga propunere pornește de la premisa că pilonii doi și trei pot împinge TGE până la comercializarea pe piață. În realitate, TGE sunt cel mai frecvent valorificate de întreprinderi de înaltă tehnologie precum Apple, BMW, Bayer, Rolls Royce sau Airbus. Împreună cu statele membre, UE trebuie să elaboreze o strategie pentru sprijinirea și dezvoltarea mai multor societăți de talie mondială generatoare de produse finite. Întreprinderile existente ar trebui stimulate să-și extindă gamele de produse adăugând noi produse care să utilizeze intens TGE, destinate piețelor globale. Comunicarea afirmă în repetate rânduri că TGE pot genera creștere și locuri de muncă. CESE are un punct de vedere diferit; întreprinderile utilizatoare de TGE sunt cele care pot genera creștere și locuri de muncă. UE are nevoie de mai multe întreprinderi care să dispună de produse și de piețe care exploatează TGE.

5.9 Atunci când TGE nu sunt aduse pe piață de către societăți cunoscute producătoare de produse finite, ele sunt conduse către piață de către întreprinzători. Majoritatea întreprinzătorilor, la rândul lor, sunt fie susținuți de investitorii de capital de risc, fie sprijiniți de companii cunoscute care sunt atrase de micii întreprinzători. IBM a sponsorizat Microsoft și a salvat Intel, Apple a sponsorizat ARM Holdings, care este acum o rivală a Intel, atât Google cât și Facebook au beneficiat de investiții din partea unor investitori bogați interesați de industria tehnologică; ulterior, investitorii de capital de risc au sprijinit Google iar Microsoft a sprijinit Facebook. În Europa, întreprinzătorii nordici din spatele Skype și al Angry Birds au primit sprijin constând în capital de risc din Londra și din California.

⁽⁴⁾ GNI recomandă adaptarea dispozițiilor UE în materie de ajutoare de stat pentru a facilita activitățile de CDI și investițiile pe scară largă în TGE, în special prin introducerea generalizată a unei clauze de aliniere în cadrul UE privind ajutoarele de stat, prin revizuirea mecanismului de reducere treptată pentru investițiile mai mari, prin creșterea pragurilor pentru notificare, prin proceduri mai rapide și utilizarea proiectelor de interes european comun.

5.10 Proiectul TGE reprezintă o versiune redusă la scară a provocării mai ample a creării de bogăție în UE. SUA are o formulă condusă de piață, iar Asia are politici impulsionate de stat. Unele state membre UE precum Germania și statele nordice dispun de politici de succes, însă multe altele nu au această șansă. La nivelul general al UE, comunicarea pune resursele limitate ale Uniunii în slujba TGE, însă CESE se teme că acest model de creare a bogăției nu se va dovedi suficient de eficient în confruntarea cu concurența globală.

6. Observații specifice

6.1 CESE este preocupat de posibilitatea ca „reechilibrarea” către cel de-al doilea și cel de-al treilea „pilon” să presupună o reducere a dimensiunii C&D pentru UE. CESE nu ar fi de acord cu o asemenea abordare. Pentru asigurarea generației viitoare de inovații, este nevoie de o cercetare fundamentală puternică. Tehnologia modernă este în cea mai mare parte bazată pe rezultatele neașteptate ale cercetării fundamentale.

6.2 Dat fiind că UE nu deține un complex militar-industrial de anvergura celui al SUA (sau al Chinei), știința trebuie stimulată și provocată în alte moduri. Valoarea proiectelor Galileo sau ITER constă tocmai în aceasta.

6.3 CESE salută concentrarea asupra educației și a competențelor. Cu toate acestea, observă faptul că se evidențiază în comunicare scăderea numărului absolvenților de profiluri științifice în Europa. Deficitul UE în știință și inginerie la toate nivelurile de educație reprezintă călcâiul lui Ahile, atât în ceea ce privește competitivitatea UE în general, cât și proiectul TGE în special. Planurile schițate în comunicare nu sunt deloc suficiente, având în vedere dimensiunile și urgența problemei.

6.4 CESE și-a exprimat recent avizul în ceea ce privește Comunicarea privind modernizarea ajutoarelor de stat⁽⁵⁾. În

contextul TGE, sunt relevante preocupările exprimate la punctele 1.5.1 (definiția „disfuncționalității pieței”), 1.6.3 și 1.6.4 (condițiile de concurență echitabile). În efortul său de a menține concurența pe piața internă, UE și-a pus în primejdie competitivitatea sa internațională.

6.5 Comunicarea observă că activitatea în domeniul capitalului de risc (CR) a scăzut în UE în ultimul deceniu și își propune înlocuirea capitalului de risc cu fonduri UE. Acest lucru, deși binevenit, nu este suficient. CESE recomandă ca UE să colaboreze cu statele membre pentru a crea condițiile prealabile pentru atragerea capitalului de risc în Europa.

6.6 Comisia a informat CESE cu privire la intențiile sale privind Grupul extern dedicat problemelor TGE, organul care ia locul GNI. „Pe lângă reprezentanți pentru fiecare dintre cele șase TGE (nanotehnologii, microelectronică, biotehnologie, fonică, materiale avansate, sisteme avansate de fabricație) se propune includerea unor reprezentanți multi-TGE (majoritatea produselor inovatoare reprezintă o combinație de diferite TGE) și a mai multor utilizatori industriali din avalul industrial (de ex. industria aeronautică, industria automotoare, aerospațială, de construcții, energetică, alimentară, a aparaturii medicale, a echipamentelor, a design-ului) decât în primul Grup la nivel înalt (având în vedere că obiectivul Strategiei TGE este acela de a stimula producția industrială de produse bazate pe TGE)”.

6.7 Multe lucruri vor depinde de întreprinderile reprezentate, de influența lor în cadrul Grupului extern extins (mult extins), de succesul Grupului în a ajuta mai multe dintre cele 118 de întreprinderi regionale active în sectorul industriei de înaltă tehnologie să atingă un statut de concurent la nivel global și, în primul rând, de succesul lui în a promova apariția următoarelor 118 întreprinderi la nivel regional.

Bruxelles, 12 decembrie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

⁽⁵⁾ Modernizarea ajutoarelor de stat în UE (JO C 11, 15.1.2013).

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind intermedierea de asigurări (reformare)

COM(2012) 360 final – 2012/0175 (COD)

(2013/C 44/16)

Raportor: **dna Ellen NYGREN**

La 11 septembrie 2012, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Parlamentul European a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind intermedierea de asigurări (reformare)

COM(2012) 360 final – 2012/0175 (COD).

Secțiunea pentru piața unică, producție și consum, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 4 decembrie 2012.

În cea de-a 485-a sesiune plenară, care a avut loc la 12 și 13 decembrie 2012 (ședința din 13 decembrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu unanimitate de voturi.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE salută inițiativa Comisiei de revizuire a Directivei privind intermedierea de asigurări și consideră că propunerea este, în general, pozitivă. Obiectivele care stau la baza propunerii sunt justificate, iar conținutul acesteia este în esență adecvat.

1.2 Totuși, unele aspecte ale propunerii nu au fost explicate suficient, fiind necesar să se reflecteze mai mult asupra acestora înainte de a fi puse în aplicare. În unele cazuri este necesară o definire mai precisă a termenilor pentru punerea în aplicare mai eficientă a dispozițiilor.

1.3 Cerințele de informare a clientului prevăzute în propunere sunt în general adecvate și în avantajul consumatorilor.

1.4 În conformitate cu propunerea, toți intermediarii și toate întreprinderile de asigurare trebuie să ia toate măsurile adecvate pentru a detecta conflictele de interese care ar putea apărea în procesul de intermediere de produse de asigurare și să-l informeze pe client în acest sens. CESE consideră importantă această abordare și este de acord cu obiectivul propunerii, dar este de părere că unele aspecte ale propunerii ar putea fi îmbunătățite după cum se arată mai jos.

1.5 CESE salută cerințele suplimentare în materie de protecție a consumatorului în legătură cu achiziționarea unor produse de asigurare. Deseori este vorba de economii pentru pensie care au o mare importanță financiară pentru client și acoperă o perioadă lungă de timp. Astfel de produse sunt deseori complexe, iar diferențele de conținut și de condiții sunt foarte

greu de înțeles și evaluat în prealabil. De aceea, în cazul acestei categorii de produse de asigurare, protecția intereselor consumatorilor are o importanță mult mai mare decât în cazul unor simple produse de asigurare cu amploare economică mai redusă.

2. Sinteza documentului Comisiei

2.1 Directiva privind intermedierea de asigurări este singurul act legislativ al UE care reglementează vânzarea produselor de asigurare, astfel încât să fie garantate drepturile consumatorului. Ea a fost adoptată în 2002 și trebuia să fie implementată de statele membre până în ianuarie 2005. Scopul directivei este de a asigura o armonizare minimă pe baza unor principii generale, iar transpunerea sa în statele membre s-a realizat în moduri substanțial diferite. Necesitatea revizuirii fusese deja recunoscută cu ocazia controlului implementării realizat de Comisie în perioada 2005-2008.

2.2 În plus, turbulențele de pe piețele financiare au arătat cât de importantă este o protecție eficientă a consumatorilor în toate domeniile financiare. În 2010, grupul G20 a solicitat OCDE și altor organizații internaționale pertinente să elaboreze principii comune în domeniul serviciilor financiare, în vederea consolidării protecției consumatorilor. Propunerea de față de reformare a Directivei privind intermedierea de asigurări trebuie privită și în acest context.

2.3 Propunerea de reformare a directivei (IMD2) vizează ameliorarea reglementării pieței de asigurări, astfel încât să se asigure condiții echitabile pentru toate părțile implicate în vânzarea de produse de asigurare și să se consolideze protecția deținătorilor de polițe.

2.3.1 Obiectivele globale sunt asigurarea unei concurențe nedistorsionate, protecția consumatorilor și integrarea pieței. Conflictetele de interese trebuie identificate, soluționate și eliminate. Calificările profesionale ale vânzătorilor trebuie să corespundă complexității produselor vândute. Procedurile pentru activitățile transfrontaliere trebuie simplificate.

2.3.2 Propunerea prevede extinderea domeniului de aplicare a directivei de la simpla vânzare prin intermediari de asigurări la aproape toate tipurile de vânzare de produse de asigurare.

2.3.3 Comisia consideră că propunerea de directivă reprezintă în general un instrument de armonizare minimă și lasă statelor membre o largă marjă de manevră pentru a stabili cerințe mai stricte privind protecția consumatorilor.

3. Observațiile CESE cu privire la propunerea de directivă

3.1 CESE salută inițiativa Comisiei de revizuire a Directivei privind intermedierea de asigurări și consideră că propunerea este, în general, pozitivă. Obiectivele care stau la baza propunerii sunt justificate, iar conținutul acesteia este în esență adecvat. Comitetul este de acord și cu propunerea de evaluare a directivei la cinci ani de la intrarea în vigoare. Totuși, unele aspecte ale propunerii nu au fost explicate suficient, fiind necesar să se reflecteze mai mult asupra acestora înainte de a fi puse în aplicare.

3.2 Domeniu de aplicare și definiții

3.2.1 La articolul 1 din propunere se extinde considerabil domeniul de aplicare față de cadrul legal în vigoare. Conceptul „intermediere de asigurări” este extins, cuprinzând acum nu numai intermediari independenți, ci și angajați ai întreprinderilor de asigurare. Acest lucru este pozitiv, deoarece întreaga piață a asigurărilor va fi reglementată prin aceleași dispoziții. Și băncile intră sub incidența directivei, în măsura în care gama lor de produse include și produse de asigurare.

3.2.2 În opinia CESE, este extrem de important să se reglementeze condițiile de vânzare, independent de categoria profesională din sectorul financiar care efectuează această vânzare. De aceea este oarecum surprinzător faptul că în propunere se face referire explicită la gestionarea cu titlu profesional și evaluarea solicitărilor de daune.

3.3 Cerințe profesionale și organizatorice

3.3.1 CESE salută în mod expres faptul că statele membre trebuie să vegheze ca intermediarii de asigurări și angajații întreprinderilor de asigurare care desfășoară activități de intermediere să-și actualizeze în permanență cunoștințele și competențele de specialitate. În acest context, trebuie accentuat faptul că este responsabilitatea angajatorilor să le asigure angajaților lor

accesul la acțiuni de formare, astfel încât aceștia să-și îndeplinească sarcinile în mod eficient și satisfăcător.

3.3.2 În acest context, Comitetul subliniază că ar fi de dorit ca toți intermediarii (atât cei angajați, cât și cei independenți) să fie obligați prin lege să arate dovada formării lor profesionale.

3.3.3 În conformitate cu articolul 8 alineatul (2), o persoană care desfășoară în mod direct activități de intermediere de asigurări trebuie să nu aibă cazier judiciar pentru infracțiuni din domeniul financiar sau care au adus atingere proprietății. În opinia Comitetului, autoritățile oficiale naționale ar trebui să realizeze controale în acest sens, pentru a garanta integritatea și pentru a evita proceduri complicate și costisitoare. În acest context, faptul că în fiecare stat există criterii diferite de întocmire a unui cazier judiciar ar putea fi o problemă; prin urmare, această reglementare ar putea avea consecințe diferite în fiecare țară.

3.4 Cerințe de informare

3.4.1 În propunere se precizează că toate informațiile, inclusiv cele referitoare la comercializare, trebuie să fie clare și să nu inducă în eroare. Din documentele prezentate trebuie să reiasă dacă acestea se referă la comercializare sau la alte tipuri de informații. Intermediarul de asigurări trebuie, de asemenea, să-l informeze pe client în ce măsură este vorba de consultanță privind produsele de asigurare oferite. Trebuie să fie clar dacă intermediarul își desfășoară activitatea în numele unei întreprinderi de asigurare sau ca independent, precum și cine îl remunerează. În opinia CESE, propunerea este, în general, adecvată și în avantajul consumatorilor.

3.4.2 Există riscul potențial ca intermediarul să încerce să se dispenseze de responsabilitatea consilierii, anunțând clientul că nu se oferă consultanță. Dispoziția propusă poate genera astfel o problemă de interpretare. Dacă se dorește menținerea acestei dispoziții, ea va trebui completată printr-o regulă, conform căreia, în cazul în care se dovedește în cele din urmă că intermediarul a efectuat într-adevăr o activitate de consultanță cu privire la produsele pe care le intermediază, clientul nu poate fi privat de posibilitatea de a fi despăgubit pentru consiliere neglijentă.

3.4.3 Multe produse de asigurare simple sunt vândute fără consultanță, de exemplu prin intermediul internetului. Vânzarea fără consultanță face obiectul articolului 18. La articolul 18 alineatul (1) litera b) se stabilește că intermediarul precizează clientului motivele care stau la baza consultanței referitoare la un produs specific de asigurare, chiar dacă articolul se referă la situații în care nu are loc nicio consultanță. Această formulare este contradictorie și prin urmare propunerea trebuie să fie mai precisă cu privire la acest punct.

3.4.4 La articolul 20 se prevede că toate informațiile se comunică consumatorilor pe hârtie. Numărul excepțiilor arată clar că nu mai este vorba de o regulă de bază. În schimb, ar fi mai bine să se transmită pe hârtie elementele esențiale ale informațiilor privind produsul, inclusiv trimeri la surse de informații suplimentare.

3.5 Conflicte de interese și transparența

3.5.1 În conformitate cu propunerea, toți intermediarii și toate întreprinderile de asigurare trebuie să ia toate măsurile adecvate pentru a detecta conflictele de interese care ar putea apărea în procesul de intermediere de produse de asigurare și să-l informeze pe client în acest sens. CESE consideră important acest aspect și este de acord cu orientarea propunerii, dar consideră că aceasta ar putea fi îmbunătățită după cum urmează.

3.5.2 La articolul 17 alineatul (1) literele d) - g) sunt menționate dispoziții privind informațiile care trebuie comunicate clientului cu privire la natura remunerației intermediarului în legătură cu contractul de asigurare. CESE este de acord că trebuie comunicate informații privind modul de stabilire a remunerației, însă se teme că precizarea exactă a sumei primite, așa cum se prevede la litera f), ar putea deruta clientul în momentul luării deciziei. Este important pentru client să cunoască exact prețul total al produsului, suma ce-i revine intermediarului, precum și remunerația pe care intermediarul o primește eventual de la întreprinderea de asigurare.

3.5.3 Articolul 17 alineatul (4) conține o dispoziție privind divulgarea informațiilor cu privire la remunerația intermediarului în cazurile în care în cadrul contractului de asigurare se efectuează plăți de către client după încheierea acestuia. Având în vedere posibilitățile de plată automate, uzuale în prezent în cazul contractelor de asigurare de lungă durată (de exemplu debitarea directă), propunerea pare să fie o reglementare excesivă. Este suficient ca clientul să fie informat o dată pe an cu privire la remunerația intermediarului.

3.5.4 CESE salută articolul 21 al propunerii referitor la vânzarea încrucișată. Acesta prevede ca intermediarul de asigurări să-l informeze pe client dacă este posibil să cumpere separat diferitele componente ale unui pachet oferit.

3.5.5 Introducerea principiului general al condițiilor de concurență echitabile între canalele de distribuție este foarte importantă pentru o informare echilibrată și pentru transparență, fără să existe riscul denaturării concurenței.

3.6 Cerințe suplimentare în materie de protecție a consumatorului privind produsele de asigurare cu componentă investițională

3.6.1 CESE salută faptul că se prevăd cerințele suplimentare speciale în materie de protecție a consumatorului în legătură cu achiziționarea unor produse de asigurare. Există mari diferențe între produsele de asigurare simple și cele cu caracter investițional. Deseori este vorba de economii pentru pensie care au o mare importanță financiară pentru client și acoperă o perioadă lungă de timp. Atât faza de economisire, cât și cea

de plată pot dura decenii. Astfel de produse sunt deseori complexe, iar diferențele de conținut și de condiții sunt foarte greu de înțeles și evaluat în prealabil de către client. De aceea, în cazul acestei categorii de produse de asigurare, protecția intereselor consumatorilor are o importanță mult mai mare decât în cazul unor simple produse de asigurare cu amploare economică redusă.

3.6.2 Comitetul pledează pentru definirea mai exactă a produselor în cauză. În ce privește definiția acestora, la articolul 2 alineatul (4) din propunere se face trimitere la documente ce conțin informații-cheie referitoare la produsele de investiții. După părerea Comitetului, această definiție este prea vagă, deoarece propunerea prevede cerințe mai specifice privind protecția consumatorilor în aceste cazuri de intermediere. În acest context, este important să se marcheze precis și în mod obiectiv domeniul de aplicare a acestor definiții, pentru a asigura în practică protecția dorită a consumatorilor ⁽¹⁾.

3.6.3 În cazul în care intermediarul îl informează pe client că îi furnizează consultanță în materie de asigurări în mod independent, conform articolului 24 alineatul (5) litera b), acesta nu are dreptul să accepte onorarii, comisioane sau orice alte beneficii bănești plătite sau acordate de o terță parte. CESE salută această propunere având în vedere nevoia specială de protecție a consumatorilor într-o astfel de situație.

3.7 Soluționarea extrajudiciară a litigiilor

3.7.1 În conformitate cu articolul 13, statele membre asigură elaborarea unor proceduri corespunzătoare, eficiente, imparțiale și independente pentru soluționarea extrajudiciară a litigiilor. În acest context, CESE subliniază că este important ca astfel de organisme să aibă reale posibilități de verificare și să existe posibilitatea de examinare a probelor în cadrul unei proceduri orale pentru a respecta dispozițiile directivei. Mai mult, Comitetul subliniază că în același timp trebuie să se asigure și posibilități de soluționare judiciară a litigiilor, astfel încât clienții să nu fie direcționați exclusiv către forma alternativă de soluționare a litigiilor.

3.8 Sancțiuni

3.8.1 În conformitate cu articolul 26, statele membre se asigură că sancțiunile și măsurile administrative în cazurile de încălcare a dispozițiilor sunt eficiente, proporționale și cu efect de descurajare. CESE este de acord cu aceste prevederi.

3.8.2 Însă, în același timp, la articolul 28 alineatul (2) litera f) se precizează că în cazul unei persoane fizice se pot aplica sancțiuni administrative pecuniare de până la 5 000 000 EUR. CESE consideră această sumă excesiv de mare, chiar dacă este

⁽¹⁾ Avizul CESE 1841/2012 din 14 noiembrie 2012 privind propunerea de regulament al Parlamentului european și al Consiliului privind documentele cu informații cheie referitoare la produsele de investiții (nepublicat încă în JO).

vorba de suma maximă care se poate aplica ca sancțiune administrativă pecuniară. Această prevedere poate fi pusă sub semnul întrebării, mai ales că este vorba de o sancțiune administrativă și nu de o despăgubire pentru păgubit stabilită prin hotărâre judecătorească.

3.9 Raportarea încălcărilor

3.9.1 La articolul 30 se precizează că trebuie stabilit un mecanism eficient de raportare a încălcărilor. În acest context, Comitetul subliniază că angajații trebuie să aibă posibilitatea să raporteze către autoritățile de supraveghere competente eventuale încălcări ale dispozițiilor, fără repercusiuni în materie de dreptul muncii sau de altă natură. Acest lucru este important pentru securitatea juridică, concurența loială și, desigur, pentru protecția consumatorilor. Posibilitățile de raportare ar trebui să se aplice și în cazul suspiciunii de încălcare a dispozițiilor în vigoare. Nu este suficient ca angajații întreprinderilor de asigurare și de intermediere să aibă posibilitatea de raportare a neregulilor doar prin proceduri interne.

4. Observații specifice

4.1 Este deosebit de important să se definească în ce constă un produs de asigurare cu caracter investițional, întrucât astfel de produse fac obiectul unor dispoziții mai stricte decât alte produse de asigurare. În consecință, definiția formulată la articolul în cauză „un [...] contract de asigurare care ar putea fi considerat și [...]” este inadecvată. Aceasta permite diferite interpretări a ceea ce ar putea fi un produs de asigurare cu caracter investițional.

4.2 După părerea Comitetului, definiția consultării este neclară. În propunere, se încearcă de mai multe ori o definire a conceptului „consultanță”. La articolul 2 alineatul (9), consultanța este definită ca o recomandare pentru un client. Aceasta este o definiție foarte largă și nu este clar dacă este posibilă intermedierea de produse de asigurare fără consultanță.

4.2.1 În propunere mai există o tentativă de definire a „consultanței”. În capitolul VI, la articolul 17 alineatul (1) litera c) se precizează că trebuie să se indice clientului dacă consultanța se bazează pe o analiză imparțială. La articolul 18 alineatul (3) se explică ce este consultanța bazată pe o analiză imparțială. O astfel de consultanță „se bazează pe o analiză imparțială [...] după ce [intermediarul de asigurări sau întreprinderea de asigurare] a analizat un număr suficient de mare de contracte de asigurare disponibile pe piață, pentru a-i putea recomanda

[clientului], potrivit unor criterii profesionale, contractul de asigurare care ar răspunde cel mai bine nevoilor clientului”.

4.2.2 Formularea de la articolul 24 alineatele (3) și (5) este diferită. Aici este vorba de consultanță furnizată „în mod independent”. Conform propunerii, această consultanță furnizată în mod independent se poate baza pe o „analiză mai amplă sau mai restrânsă a pieței”.

4.2.3 Concluzionând, se poate spune că propunerea ia în considerare mai multe situații de intermediere:

- intermediere fără consultanță, de exemplu la vânzarea pe internet,
- intermediere cu consultanță, care este furnizată ca recomandare,
- intermediere cu consultanță bazată pe o analiză imparțială, inclusiv cerințele privind structura acesteia,
- intermediere cu consultanță furnizată în mod independent,
  - care se bazează pe o analiză mai amplă a pieței sau
  - pe o analiză mai restrânsă a pieței.

4.2.4 O consultanță furnizată în mod independent trebuie, așa cum se precizează mai sus, să îndeplinească anumite cerințe privind structura sa. Însă nu este clar dacă aceste cerințe privind structura trebuie îndeplinite și în cazul unei analize mai ample sau mai restrânse a pieței.

4.3 Articolul 17

4.3.1 Comitetul este de acord că pentru consumator este important să se dezvăluie conflictele de interese și să existe o anumită transparență privind formele de remunerație. Totuși, ar trebui pus accentul nu numai pe transparența privind remunerația, ci și pe sistemele de gestionare a performanței care stau la baza remunerației variabile și a salariilor fixe. Chiar și în lipsa remunerației variabile pot apărea conflicte de interese, și anume în cazurile în care intermediarul trebuie să atingă anumite obiective operaționale. Deseori, poate fi vorba de obiective de vânzare a unui anumit produs, dar și de obiective indirecte. Astfel de obiective pot ascunde riscul de conflicte de interese între obiectivele stabilite de întreprinderea de asigurare și nevoile clientului pentru un produs de asigurare adecvat.

Bruxelles, 13 decembrie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind trialurile clinice cu medicamente de uz uman și de abrogare a Directivei 2001/20/CE

COM(2012) 369 final – 2012/0192 (COD)

(2013/C 44/17)

Raportor: **dna Ingrid KÖSSLER**

La 7 septembrie 2012 și la 11 septembrie 2011, în conformitate cu articolele 114 și 168 alineatul 4 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Consiliul și, respectiv, Parlamentul European au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind trialurile clinice cu medicamente de uz uman și de abrogare a Directivei 2001/20/CE

COM(2012) 369 final – 2012/192 (COD).

Secțiunea pentru piața unică, producție și consum, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 4 decembrie 2012.

În cea de-a 485-a sesiune plenară, care a avut loc la 12 și 13 decembrie 2012 (ședința din 12 decembrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 105 voturi pentru, 1 vot împotriva și 5 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE recunoaște faptul că cercetarea clinică este un domeniu esențial și în continuă dezvoltare în cadrul eforturilor științifice care au drept obiectiv înțelegerea bolilor și dezvoltarea de medicamente pentru pacienți.

1.2 În contextul progreselor științifice din domeniul cercetării clinice și al dezvoltării unor terapii inovatoare, trebuie luată pe deplin în considerare protejarea subiecților de riscuri și sarcini inutile, iar bunăstarea fiecărui subiect trebuie să prevaleze în fața tuturor celorlalte interese.

1.3 În perioada în care va fi în vigoare, regulamentul va reprezenta sistemul prin care vor fi evaluate proiectele de trialuri în dezvoltare și cele noi. Având în vedere evoluția științei și a tehnologiei, precum și impactul acestora asupra modului în care vor fi efectuate trialurile și testate produsele în trialuri clinice în viitor, este logic să se prevadă în mod clar evaluarea periodică și, dacă este cazul, modificarea regulamentului.

1.4 CESE solicită instituirea unei zone de guvernanță unice la nivelul UE pentru trialurile clinice, în cadrul căreia pacienții să poată accesa diferite trialuri clinice din diferite state membre, indiferent de țara lor de origine/reședință și care să respecte principiile universale de ordin etic, științific și tehnic prin care sunt evaluate trialurile clinice.

1.5 CESE salută și susține în mod ferm punerea în aplicare și utilizarea unui portal unic atât pentru trialurile clinice multi-naționale, cât și pentru cele care se desfășoară într-o singură țară, fără a fi necesară introducerea unor date suplimentare în sistemele naționale. Acest lucru va reduce povara administrativă

creată de actuala directivă și va asigura armonizarea cerințelor autorităților naționale referitoare la prezentarea cererilor de autorizare. În plus, portalul unic va asigura o simplificare a proceselor din ciclul de viață al trialurilor clinice, facilitând posibilitatea de a include state membre suplimentare într-un trial clinic.

1.6 CESE sprijină subdivizarea în două părți a procedurii coordonate de evaluare, așa cum reiese din propunerea de regulament. Acest lucru va crea un sistem clar și inteligibil, în cadrul căruia nu va exista dublă evaluare din partea organelor competente, oferindu-le pacienților accesul cel mai rapid posibil la trialurile clinice, aproximativ concomitent în toate statele membre implicate.

1.7 CESE solicită includerea explicită în regulament a evaluărilor din partea comitetului independent de etică (în conformitate cu prevederile alineatului 15 din Declarația de la Helsinki, capitolul II din propunere și Directiva 2001/20/CE). Evaluarea etică reprezintă o parte esențială a procesului de autorizare a trialurilor clinice, pentru a se garanta respectarea drepturilor pacienților. Un trial clinic nu ar trebui aprobat până nu s-a emis un aviz favorabil din partea unui comitet independent de etică.

1.8 CESE solicită UE să sprijine și să faciliteze cooperarea și schimbul de informații științifice între statele membre în cadrul unei rețele ce conectează comitetele de etică desemnate de statele membre. CESE recunoaște existența EurecNet, dar solicită instituirea unui organism oficial centrat pe perspectiva pacienților, care să înlocuiască EurecNet. Regulamentul ar trebui să conțină și prevederile privind rețeaua comitetelor de etică.

1.9 CESE susține cu fermitate distincția introdusă de regulament privind trialurile clinice cu intervenție redusă.

1.10 CESE salută intenția de a consolida garanțiile privind prelucrarea datelor cu caracter personal, atâta vreme cât există un echilibru adecvat între drepturile indivizilor și utilizarea în condiții de securitate și siguranță a datelor pacienților în scopul cercetării științifice.

1.11 CESE sprijină crearea Grupului consultativ și de coordonare a trialurilor clinice (CTAG) așa cum este prevăzut la articolul 81.

1.12 Deși trialurile clinice sunt utilizate cel mai frecvent în cazul medicamentelor, este, de asemenea, demn de menționat faptul că, în anumite cazuri, trialurile clinice (sau studiile de performanță clinică) ar putea fi utilizate și în cazul dispozitivelor medicale și al celor pentru diagnostic *in vitro*, iar propunerile recente ale Comisiei referitoare la un regulament privind dispozitivele medicale⁽¹⁾ și la un regulament privind dispozitivele medicale pentru diagnostic *in vitro*⁽²⁾ includ cerințe privind efectuarea unor studii de performanță clinică. În special în contextul medicinei personalizate, este probabil ca trialurile comune incluzând un medicament și un dispozitiv medical de diagnostic să sporească. Prin urmare, ar trebui să se garanteze ca cerințele și procesele de solicitare a autorizării în cazul medicamentelor și al dispozitivelor medicale să fie compatibile, iar duplicarea să fie, pe cât posibil, redusă.

1.12.1 CESE recunoaște că datele cu privire la un trial clinic transmise într-un dosar de cerere de autorizare a comercializării trebuie să se bazeze pe trialuri clinice care au fost înregistrate, înainte de începerea lor, într-un registru public care este un registru primar al Platformei internaționale de înregistrare a trialurilor clinice a Organizației Mondiale a Sănătății sau un registru aprobat de Comitetul internațional al editorilor de reviste medicale (CIERM).

2. Conținutul propunerii Comisiei

2.1 În ultimii ani, numărul de cereri pentru trialuri clinice în UE a scăzut considerabil (cu 25 % între 2007 și 2011), iar costurile de desfășurare a trialurilor clinice, precum și perioada medie de așteptare până la lansarea unui trial au crescut. Conform Comisiei Europene, Directiva 2001/20/CE a avut numeroase efecte asupra costurilor și a fezabilității desfășurării trialurilor clinice, care au dus la un declin al activității în domeniul trialurilor clinice în UE.

2.2 Obiectivul acestei propuneri este ca trialurile clinice să se desfășoare mai repede, mai simplu și mai ieftin, prin definirea unor norme armonizate privind autorizarea și desfășurarea trialurilor clinice, pentru sporirea atractivității UE ca destinație pentru trialurile clinice, reducerea costurilor testelor clinice și promovarea sănătății publice.

2.3 Propunerea ia forma unui regulament, înlocuind Directiva 2001/20/CE. Această formă juridică asigură faptul că statele membre își bazează evaluarea unei cereri de autorizare a unui trial clinic pe un text identic, și nu pe măsuri naționale de transpunere divergente. Aceasta le permite, de asemenea, actorilor să planifice și să efectueze trialuri clinice, inclusiv trialuri clinice multinaționale, pe baza unui singur cadru de reglementare.

2.4 Propunerea cuprinde următoarele elemente principale: procedura de autorizare a trialurilor clinice, raportarea privind siguranța, consimțământul în cunoștință de cauză, producția și etichetarea produsului testat, desfășurarea trialului, repararea prejudiciului, responsabilitățile (investigator, sponsor, cosponsor), persoana de contact la nivelul UE și inspecțiile.

3. Observații generale

3.1 CESE salută revizuirea legislației europene privind trialurile clinice ca fiind o ocazie pentru Europa să demonstreze că acționează ca o regiune unică coerentă în materie de reglementare și gestionare a desfășurării trialurilor clinice și că este o zonă atractivă pentru sponsori în care aceștia își pot desfășura cercetările clinice și le pot oferi pacienților acces la trialurile clinice.

3.2 CESE recunoaște că trialurile clinice sunt în declin în UE (în special cercetarea academică a cunoscut o scădere semnificativă în UE); acest declin nu este imputabil exclusiv legislației UE, ci unui număr de factori de confuzie. Numărul studiilor clinice a scăzut și în SUA, iar în ultimii ani criza economică este posibil să fi contribuit la această scădere. Cu toate acestea, legislația UE poate contribui la remedierea situației.

3.3 CESE constată că propunerea actuală ar putea încetini rata acestui declin, însă, în forma sa actuală, nu îl va stopa total și nici nu-l va face reversibil. Cu toate acestea, propunerea reprezintă o oportunitate de a crea un mediu mai propice pentru cercetarea clinică în UE, ceea ce ar putea facilita crearea unui cadru mai competitiv pentru cercetarea clinică la nivel global.

3.4 CESE accentuează faptul că cercetarea științifică progresează direct proporțional cu evoluția cunoștințelor noastre științifice și tehnice. Pentru a se asigura că regulamentul continuă să sprijine cercetarea clinică europeană, este necesară revizuirea periodică a acestuia, care să poată duce la orice modificare necesară. Comisia susține această idee în comunicarea sa „O politică industrială integrată adaptată erei globalizării. Atribuirea celui mai important rol competitivității și sustenabilității”⁽³⁾ care afirmă că „evaluările sistematice ale legislației trebuie să devină o parte integrantă a reglementării inteligente”.

(1) COM(2012) 542 final.

(2) COM(2012) 541 final.

(3) COM(2010) 614 final.

3.4.1 CESE solicită stabilirea unor prevederi privind evaluarea și raportarea în ceea ce privește punerea în aplicare a acestui regulament, prin prisma experienței obținute, acordându-se o atenție specială diferitelor tipuri de trialuri clinice autorizate, precum și progresului științific și tehnologic.

3.4.2 CESE recomandă introducerea următoarei clauze de revizuire: „La cinci ani după intrarea în vigoare a prezentului regulament, iar ulterior la fiecare cinci ani, Comisia trebuie să prezinte Parlamentului European și Consiliului un raport privind aplicarea prezentului regulament, care va cuprinde informații detaliate asupra diferitelor tipuri de trialuri clinice autorizate în temeiul prezentului regulament, precum și toate propunerile de modificare adecvate”.

3.4.3 În acest raport, CESE solicită evaluarea de către Comisie a impactului progresului științific și tehnologic asupra punerii în aplicare a acestui regulament.

3.5 CESE constată că cercetarea clinică universitară din Europa este în declin ca urmare a cerințelor administrative disproporționate impuse în prezent în cazul trialurilor clinice cu intervenție redusă. Trialurile clinice cu intervenție redusă sunt efectuate în principal de mediul universitar și sunt esențiale pentru ca medicina să avanseze și să progreseze.

3.5.1 CESE sprijină clasificarea trialurilor clinice cu intervenție redusă de la articolul 5 alineatul (2) litera (d), deoarece astfel s-ar reduce poverile administrative grele impuse sponsorilor, restabilindu-se totodată accesul pacienților la aceste trialuri clinice cu intervenție redusă.

3.6 CESE recomandă adoptarea unui regulament care să asigure instituirea unei zone de guvernanță unice la nivelul UE pentru trialurile clinice, care să permită accesul pacienților la informații privind trialurile clinice și la participarea succesivă la diferite trialuri clinice din diferite state membre, indiferent de țara lor de origine/reședință, și care să respecte universalitatea principiilor de ordin etic, științific și tehnic prin care sunt evaluate trialurile clinice. Aceste principii au fost aprobate de Conferința internațională privind orientările de armonizare a bunelor practici clinice și sunt în conformitate cu principiile care își au originea în Declarația de la Helsinki a Asociației Medicale Mondiale privind principiile etice aplicabile cercetărilor medicale care implică subiecți umani. CESE consideră că regulamentul ar trebui să facă referire la Declarația de la Helsinki și la articolul 9, nu numai în considerente.

3.7 CESE propune introducerea unei zone UE unice, fără granițe, pentru realizarea trialurilor clinice, ca o schimbare radicală în vederea sporirii considerabile a atractivității Europei ca destinație pentru trialurile clinice și a asigurării accesului pacienților europeni la tratamentele cele mai inovatoare.

3.8 CESE subliniază faptul că, pentru facilitarea respectării termenelor din cadrul mecanismului de aprobare tacită, este necesar să se precizeze în text că trialul poate fi lansat la data notificării, în afară de cazul în care statul membru a furnizat motive care să justifice refuzul trialului clinic. Cu toate acestea,

termenul din cadrul mecanismului de aprobare tacită menționat în propunerea de regulament trebuie considerate, în mod evident, ca fiind prea strânse și, prin urmare, ar trebui prelungite.

3.9 CESE recunoaște că este necesar un mecanism care să ajute comitetele de etică să își împărtășească experiența și cunoștințele și să învețe unele de la altele. Platforma unei astfel de rețele trebuie coordonată și finanțată la nivelul UE. CESE recomandă ca implicarea pacienților să fie obligatorie, având în vedere faptul că o reprezentare adecvată a pacienților va asigura reflectarea în deciziile luate a intereselor și realităților pacienților, precum și participarea acestora în procesul de evaluare așa cum se prevede la articolul 9.

3.10 CESE recomandă sporirea cooperării între comitetele de etică, pentru a sprijini statele membre să devină mai eficiente, să facă economii de scară și să evite duplicarea eforturilor. Acest regulament ar trebui să faciliteze crearea unor structuri de durată care să implice toate autoritățile competente ale statelor membre, bazându-se pe dezvoltarea proiectelor pilot existente și pe consultarea unei game largi de părți interesate. Prin urmare, prezentul regulament ar trebui să constituie temeiul continuării sprijinului acordat de Uniune unei astfel de cooperări. Acesta va furniza temeiul pentru îmbunătățirea eficienței în evaluarea aspectelor enumerate la articolul 6 alineatul (1) și la articolul 7 alineatul (1).

3.10.1 CESE recunoaște faptul că asigurarea trialurilor clinice reprezintă costuri imense pentru sponsori, iar în câțiva ani aceasta poate duce la o nouă creștere a costurilor medicamentelor. Cu toate acestea, încercarea Comisiei de a reduce costurile asigurării de răspundere civilă pentru sponsori nu ar trebui să ducă la o deteriorare a securității participanților în cazul unei cereri de despăgubire, ceea ce s-ar putea întâmpla în cazul eliminării obligativității asigurării. CESE se opune unei eliminări generale a obligativității asigurării, însă este de acord că în unele cazuri clar definite trebuie admise excepțiile.

3.10.2 Instituirea unui mecanism de compensare necesită specificații mai detaliate, în special în ceea ce privește modul în care urmează să fie finanțat acest mecanism și de către cine. Înființarea unor mecanisme naționale de compensare prezintă riscul apariției unor diferențe între statele membre în privința acoperirii financiare. De asemenea, diferențele dintre sistemele de asigurare de răspundere civilă pentru produsele și serviciile medicale, precum și cele dintre reglementările privind răspunderea în diferitele state membre ar putea duce la o posibilă deteriorare în cazul în care subiecții suferă anumite daune.

3.11 Simplificarea **raportării privind siguranța** și, în special, **centralizarea** acesteia la Agenția Europeană pentru Medicamente vor reprezenta o realizare majoră și ar trebui să scadă poverile administrative inutile legate de farmacovigilență, maximizând în același timp capacitatea UE de a detecta din timp incidentele pertinente.

3.11.1 CESE nu recomandă introducerea în regulament a unor categorii specifice de boli sau tipuri de medicamente. Regulamentul ar trebui să se axeze pe asigurarea siguranței participanților și pe fiabilitatea datelor obținute. Dacă anumite boli fac obiectul unei clasificări proprii în cadrul regulamentului, există un motiv major de îngrijorare că s-ar putea produce o inflație de noi clasificări, ceea ce ar crea confuzie în rândul sponsorilor și al autorităților naționale competente. Există riscul considerabil ca un sistem de clasificare cuprinzător să aibă ca rezultat opusul obiectivului regulamentului, și anume simplificarea și armonizarea.

3.12 CESE sprijină crearea Grupului consultativ și de coordonare a trialurilor clinice (CTAG) ca fiind un pas esențial către asigurarea unei reale armonizări a cercetării clinice în întreaga Europă. Pentru a optimiza funcționarea acestui grup, la ședințe ar trebui să participe doar părțile menționate la articolul 81. Cu toate acestea, ar trebui să se garanteze că părțile interesate relevante pentru acest regulament pot trimite chestiuni și teme spre dezbateri în cadrul acestui grup consultativ. Acest lucru ar permite sporirea transparenței și îmbunătățirea echilibrului dintre toate părțile interesate implicate în trialurile clinice, inclusiv pacienții.

3.12.1 Prin urmare, CESE solicită adăugarea următorului text la articolul 81 alineatul (5): „La cererea unui grup relevant al părților interesate, Comisia transmite CTAG una sau mai multe chestiuni privind aspectele vizate la articolul 81 alineatul (2), spre dezbateri în cadrul primei ședințe posibile, convocând CTAG în acest scop, dacă este necesar. Dacă Comisia refuză să transmită chestiunea către CTAG sau să convoace CTAG așa cum s-a solicitat de către un grup al părților interesate, Comisia informează solicitantul în scris cu privire la acest refuz și menționează motivele acestuia. În cazul în care CTAG discută pe marginea chestiunii, în temeiul acestei prevederi, Comisia se asigură că solicitantul vizat este informat cu privire la rezultatul discuției.”

3.13 Deși sprijină intenția Comisiei de a consolida garanțiile privind prelucrarea datelor cu caracter personal, CESE subliniază că este necesar un echilibru adecvat între drepturile persoanelor și utilizarea în condiții de securitate și siguranță a datelor pacienților în scopul cercetării medicale. În special atunci când pacienții care iau parte în trialuri clinice și-au dat consimțământul în bună cunoștință de cauză, ceea ce ar permite utilizarea mostrelor și datelor în cercetările ulterioare, este necesar să fie respectate bunele practici în domeniul clinic și principiile etice privind utilizarea datelor.

4. Observații specifice

4.1 CESE sprijină cu fermitate crearea unei **structuri unice de guvernare UE pentru trialurile clinice**, care să faciliteze în mod semnificativ desfășurarea cercetării clinice în UE și să reprezinte cadrul de evaluare și obiectivul modificării și revizuirii acestui regulament.

4.2 CESE solicită includerea în regulament a prevederilor privind **rețeaua comitetelor de etică**.

4.2.1 Membrii acestei rețele vor fi desemnați de statele membre care vor comunica Comisiei numele și datele de contact ale acestora. Membrii respectivi vor participa și vor contribui la activitățile rețelei. Rețeaua va fi bazată pe principiul bune guvernante, incluzând transparența, obiectivitatea, independența avizelor experților, caracterul echitabil al procedurilor și consultări adecvate ale părților interesate, cu implicarea reală a pacienților în toate etapele.

4.2.2 Obiectivele rețelei comitetelor de etică sunt următoarele:

- a) susținerea cooperării între comitetele sau organismele de etică naționale și locale, în vederea simplificării și armonizării procedurilor care au ca rezultat emiterea aprobărilor de către comitetele de etică;
- b) sprijinirea procesului de analizare a naturii și tipului de date cu care se poate face schimb de informații;
- c) evitarea duplicării evaluărilor;
- d) garantarea faptului că pacienții care participă la trialurile clinice în UE sunt protejați în conformitate cu aceleași principii etice universale;
- e) sprijinirea unei armonizări paneuropene a calificărilor și a formării membrilor comitetelor de etică.

4.2.3 CESE susține finanțarea acestui comitet de către programul de cercetare al UE. Numai autoritățile și organismele din rețea desemnate ca beneficiari de către statele membre participante sunt eligibile pentru ajutor din partea Uniunii.

4.3 CESE recunoaște că **termenele** privind includerea unui stat membru suplimentar nu sunt competitive și nici coerente cu termenele evaluării de către statele membre respective a aspectelor vizate de partea a II-a, prevăzute la articolul 7. Un stat membru în cauză suplimentar poate să nu fie de acord cu concluzia statului membru raportor cu privire la partea I numai din următoarele motive:

- a) existența unor diferențe semnificative privind practica clinică uzuală între statele membre în cauză și statul membru raportor care ar putea duce la situația în care un subiect ar beneficia de un tratament inferior față de practica uzuală;
- b) încălcarea legislației naționale menționate la articolul 86; această evaluare ar trebui să fie posibilă și în mai puțin de cele 10-20 de zile sugerate, adică în 10 zile, iar posibilitatea de a suspenda termenul relevant de obținere a acelor explicații suplimentare ar trebui să fie în acord cu termenele evaluării din partea a II-a de către statele membre vizate, așa cum au fost stabilite la articolele 7 și 14 alineatul (8).

4.4 În ceea ce privește procesul de evaluare, CESE recomandă ca, în plus față de condițiile prevăzute la articolul 7 alineatul (1), fiecare stat membru să evalueze cererea de autorizare prin prisma îndeplinirii cerințelor privind protecția subiecților. Pentru a evita proceduri lungi de autorizare a trialurilor clinice, care ar întârzia accesul pacienților la trialurile clinice, CESE propune următoarea modificare a articolului 7 alineatul (2) prima propoziție: „Fiecare stat membru va finaliza evaluarea, **inclusiv avizul din partea comitetului național de etică**, în termen de 10 zile de la data validării **în conformitate cu articolul 6 alineatul (4).**”

4.5 La **finalul articolului 8 alineatul (6)** ar trebui să se adauge următoarea propoziție: „Sponsorul poate demara trialul clinic imediat de la data notificării, cu excepția cazului în care statul membru vizat și-a comunicat dezacordul în conformitate cu alineatul (2).”

4.6 Pentru a se asigura siguranța pacienților, Comitetul solicită de urgență prelungirea termenelor prevăzute în propunerea de regulament. În special următoarele termene ar

trebui prelungite: la articolul 5 alineatul (2), de la 6 la 14 zile; la articolul 5 alineatul (4) paragraful al treilea, de la 3 la 7 zile; la articolul 6 alineatul (4), de la 10 la 25 de zile, de la 25 la 35 de zile și de la 30 la 40 de zile; precum și la articolul 17 alineatul (2), de la 4 la 10 zile.

4.7 Standardele de protecție prevăzute la articolele 31 și 32 din propunerea de regulament ar trebui să aibă la bază dispozițiile Directivei 2001/20/CE sau cel puțin să prevadă pentru statele membre posibilitatea de excludere voluntară în ceea ce privește grupurile vulnerabile.

4.8 În ceea ce privește dovedirea respectării **bunelor practici de fabricație (BPF)** în cazul medicamentelor experimentale (anexa I, punctul 6), CESE subliniază că cererea ar trebui să conțină o declarație care să confirme faptul că toată documentația privind respectarea bunelor practici de fabricație a medicamentelor experimentale se află la dosar și este disponibilă pentru eventualele inspecții în vederea asigurării menținerii siguranței pacientului.

Bruxelles, 12 decembrie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind gestionarea colectivă a drepturilor de autor și a drepturilor conexe și acordarea de licențe multiteritoriale pentru drepturile asupra operelor muzicale pentru utilizări online pe piața internă

COM(2012) 372 final – 2012/0180 (COD)

(2013/C 44/18)

Raportor: **dl Jacques LEMERCIER**

La 10 septembrie 2012 și la 11 septembrie 2012, în conformitate cu articolele 50 și 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Consiliul, respectiv Parlamentul European au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind gestionarea colectivă a drepturilor de autor și a drepturilor conexe și acordarea de licențe multiteritoriale pentru drepturile asupra operelor muzicale pentru utilizări online pe piața internă

COM(2012) 372 final – 2012/0180 (COD).

Secțiunea pentru piața unică, producție și consum, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 4 decembrie 2012.

În cea de a 485-a sesiune plenară, care a avut loc la 12 și 13 decembrie 2012 (ședința din 12 decembrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 116 voturi pentru și o abținerere.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE susține și este de acord cu propunerea de directivă a Comisiei privind administrarea societăților de gestiune colectivă a drepturilor digitale și acordarea de licențe multiteritoriale (LMT) pentru operele muzicale pe piața unică.

1.2 Astfel, consideră că domeniul de aplicare este bine ales, având în vedere importanța muzicii pe piețele de conținuturi culturale online, și va putea permite dobândirea de cunoștințe privind o modalitate transfrontalieră de gestionare a drepturilor, putând servi ulterior drept model sau drept sursă de inspirație pentru vânzarea online a oricărui conținut multimedia și a cărților.

1.3 CESE a ținut seama de studiul de impact ⁽¹⁾, precum și de reacțiile consumatorilor și ale mediilor profesionale și împărtășește punctul de vedere potrivit căruia este necesar să se stabilească un cadru juridic uniform pentru societățile de gestiune și să se creeze un fel de pașaport european de licență pentru muzica online.

1.4 Comitetul atrage atenția asupra necesității de a sprijini societățile de gestiune colectivă (SGCD) într-o fază de tranziție, pentru ca aceste societăți să se adapteze la această formă de distribuție transfrontalieră, care le pune probleme de natură tehnică și materială, de care CESE este conștient.

1.5 Aprobă baza juridică propusă (articolele 50-54 din TFUE) care privește libertatea de stabilire și libertatea de a presta servicii pe piața internă. În ceea ce privește aplicarea Directivei privind serviciile, ar trebui reflectat la faptul că socie-

țile de gestiune colectivă sunt entități fără scop lucrativ și prezintă caracteristici proprii, care le diferențiază de întreprinderi.

1.6 Creatorii se regăsesc adesea într-o situație foarte precară, dat fiind că succesul lor este aleatoriu, prin urmare veniturile proprii sunt neregulate. Societățile de gestiune colectivă îi pot ajuta pe creatori să desfășoare activități culturale prin sprijinirea repertoriilor mai fragile și a artiștilor aflați la început de carieră. Dat fiind că funcționează pe baza principiului solidarității, societățile de gestiune colectivă îi ajută pe autorii aflați în dificultate și contribuie la promovarea noilor talente. În fapt, societățile de gestiune colectivă contribuie în mod semnificativ la dezvoltarea scenei culturale europene și a economiei culturale.

2. Propunerea Comisiei

2.1 Potrivit Comisiei, acquis-ul comunitar în vigoare în materia drepturilor de autor se limitează la definirea dreptului de autor și a drepturilor conexe, la limitele, excepțiile și normele de aplicare referitoare la aceste drepturi.

2.2 O foarte mică parte dintre dispozițiile Directivei privind drepturile de autor și ale actelor conexe ⁽²⁾ privesc gestionarea colectivă a drepturilor și niciuna dintre acestea nu stabilește un cadru pentru funcționarea societăților de gestiune colectivă. Dacă de acum înainte sunt adoptate și continuă să fie dezvoltate norme cu caracter imperativ privind guvernarea și transparența lor, acest fapt rezultă din jurisprudența Curții de Justiție și din deciziile Comisiei.

⁽¹⁾ SWD(2012) 204 final (numai versiunea în limba engleză) și SWD(2012) 205 final.

⁽²⁾ Directiva 2001/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională, diverse acte legate de acest subiect – directive și recomandări –, printre care Directiva Parlamentului European și a Consiliului din 10 martie 2010 privind coordonarea anumitor dispoziții stabilite prin acte cu putere de lege sau acte administrative în cadrul statelor membre cu privire la furnizarea de servicii mass-media audiovizuale (Directiva serviciilor mass-media audiovizuale 2010/13/UE).

2.3 Dar, în practică, dreptul diferă de la un stat membru la altul; regulile privind societățile de gestiune sunt la fel de variate, iar în special modalitățile și practicile privind controlul utilizării sumelor colectate și al repartizării profiturilor către titularii drepturilor variază semnificativ în practică, iar adeseori sunt lipsite de transparență. În unele țări s-au putut chiar constata practici la limita utilizării abuzive a activelor societății.

2.4 Obiectivul urmărit de propunere este „crearea unui cadru juridic adecvat pentru gestionarea colectivă a drepturilor administrate de societățile de gestiune colectivă în numele titularilor de drepturi, prin:

- stabilirea unor norme care să asigure o mai bună guvernare și o mai mare transparență a tuturor societăților de gestiune colectivă și
- prin încurajarea și facilitarea acordării de licențe multiteritoriale pentru drepturile autorilor asupra operelor lor muzicale de către societățile de gestiune colectivă care îi reprezintă.”

2.5 Numai un act juridic adecvat (în acest caz, o directivă) la nivel european poate duce la îndeplinirea obiectivelor menționate mai sus, cu respectarea principiilor subsidiarității și proporționalității.

2.6 CESE este de acord cu obiectivele propunerii și cu celelalte dispoziții juridice prevăzute pentru atingerea acestora. De asemenea, este de acord cu temeiul juridic ales pentru directivă: articolele 50 și 51-54 din TFUE, precum și cu faptul că din propunere nu rezultă nicio consecință de natură bugetară.

3. Observații generale

3.1 CESE s-a pronunțat deja ⁽³⁾ cu privire la normele esențiale cu caracter obligatoriu care ar trebui adoptate în materie de gestionare colectivă a drepturilor și de funcționare a societăților de gestiune, pentru a asigura o repartizare echitabilă a sumelor colectate către autori și titularii de drepturi, o funcționare transparentă a gestionării, care ar trebui să fie controlată de către membrii societății de gestiune, precum și de către o autoritate administrativă sau judiciară independentă de control al conturilor, care ar trebui să publice un raport periodic privind activitatea fiecărei societăți de gestiune, așa cum se procedează deja în mai multe state membre.

3.2 Spiritul proiectului de directivă ar trebui să respecte spiritul Directivei privind drepturile de autor, potrivit căreia orice armonizare a drepturilor de autor și a drepturilor conexe trebuie să se întemeieze pe un nivel de protecție ridicat. Protecția acestora contribuie în fapt la menținerea și dezvoltarea creativității, în interesul autorilor, al artiștilor interpreți sau executanți, al producătorilor, al întreprinderilor și al publicului, în general.

3.3 Faptul că s-a optat pentru piața muzicală în elaborarea propunerii legislative se poate explica prin importanța relativă a muzicii pe piața europeană în raport cu celelalte oferte de natură culturală, precum și prin motive de natură tehnică, întrucât muzica nu are nevoie de adaptarea lingvistică a ofertei.

3.4 Poate ar fi fost preferabil să se prezinte două proiecte de directivă: una cu caracter general, care să se refere la societățile de gestiune colectivă, iar a doua cu privire la licențele multiteritoriale pentru distribuirea operelor muzicale online.

3.5 Totuși, CESE poate fi de acord cu o directivă unică, având în vedere rolul primordial al societăților de gestiune colectivă a drepturilor în difuzarea muzicii, căci aceste societăți sunt cel mai bine plasate pentru a gestiona licențele și a colecta veniturile pentru titularii drepturilor și pentru a se ocupa de distribuirea acestor venituri. Însă, prin opțiunea liberă pentru încredințarea gestionării drepturilor lor către o SGCD, titularii trebuie să continue să aibă posibilitatea de a controla utilizarea acestor drepturi și de a verifica transparența și caracterul echitabil al gestiunii financiare.

3.6 CESE estimează că stabilirea unor norme benevole, așa cum doresc societățile de gestionare colectivă, ar fi insuficientă pentru a li se garanta autorilor și titularilor drepturilor regulile de gestionare deschise, clare și uniforme la care aceștia aspiră. Elaborarea unor reguli de *soft law* ar contribui, în practică, la păstrarea unei diversități excesive a regulilor teritoriale și a unui rol prea important al acestora, care domină și fragmentează în prezent piața europeană a difuzării conținuturilor culturale online.

3.7 CESE consideră că directiva reprezintă actul legislativ adecvat întrucât unifică dreptul aplicabil și permite totodată statelor membre să efectueze ajustări în procesul de punere în aplicare, ținând seama de împrejurările și particularitățile fiecărui stat.

3.8 În ceea ce privește societățile de gestionare colectivă, CESE este de acord în totalitate cu afirmația potrivit căreia „gestionarea colectivă a drepturilor [...] în toate sectoarele trebuie să se adapteze în ceea ce privește eficiența, acuratețea, transparența și responsabilitatea serviciilor oferite membrilor și utilizatorilor.” Aceste cerințe se înscriu în mod natural în contextul Agendei digitale pentru Europa și al Strategiei Europa 2020 pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii, precum și al comunicărilor Comisiei intitulate „O piață unică pentru drepturile de proprietate intelectuală” și „Un cadru coerent pentru creșterea încrederii în piața unică digitală a comerțului electronic și a serviciilor online” și al activității ulterioare „Cărții verzi privind difuzarea online a operelor audiovizuale în Uniunea Europeană: oportunități și provocări pentru o piață digitală unică”.

⁽³⁾ JO C 68 din 6.3.2012, p. 28 și JO C 318 din 29.10.2011, p. 32.

3.9 „Recomandarea 2005/737/CE a Comisiei privind gestionarea colectivă transfrontalieră a drepturilor de autor și a drepturilor conexe în cazul serviciilor muzicale online licite a invitat statele membre să promoveze un mediu de reglementare adecvat pentru gestionarea drepturilor de autor și a drepturilor conexe pentru prestarea de servicii muzicale online licite și pentru ameliorarea standardelor de guvernare și de transparență ale societăților de gestiune colectivă”.

3.10 Însă având în vedere că recomandările nu reprezintă norme imperative, propunerea de directivă are rolul de a remedia această lacună.

3.11 Mai mult decât atât, propunerea „completează Directiva 2006/123/CE din 12 decembrie 2006 privind serviciile în cadrul pieței interne, care vizează crearea unui cadru juridic menit să asigure libertatea de stabilire și libera circulație a serviciilor între statele membre. Societățile de gestiune colectivă intră sub incidența Directivei 2006/123/CE în calitate de prestatori de servicii de gestiune colectivă.” CESE își pune întrebări cu privire la aplicarea *mutatis mutandis* a Directivei privind serviciile, în integralitatea sa, în cazul societăților de gestiune colectivă. Ar trebui studiate mai în profunzime trăsăturile specifice ale acestor societăți, care nu au scop lucrativ.

3.12 Prin urmare, proiectul de directivă este în deplină concordanță cu dispozițiile legale în vigoare și cu perspectivele tratate de programele de dezvoltare a pieței interne, precum și cu acordurile internaționale la care statele membre sunt parte, iar CESE aprobă dispozițiile propuse.

3.13 Precum Comisia, CESE, în deplină coerență cu avizele sale anterioare, preferă un cadru de guvernare și transparență care să codifice principiile existente și să furnizeze un cadru mai detaliat de reguli în materie de guvernare și transparență, sporind posibilitățile de control asupra societăților de gestiune colectivă. Numai controlul anual al gestiunii atât de către toți membrii afiliați, cât și de către o autoritate sau o instituție independentă poate garanta respectarea bunei guvernare.

3.14 Cu toate acestea, CESE se întrebă cu privire la capacitatea tehnică a numeroase societăți de gestionare colectivă care funcționează în prezent pe teritoriul UE de a prelua fără dificultate gestionarea licențelor multiteritoriale.

3.15 O altă problemă importantă o reprezintă agregarea repertoriilor, Comisia propunând un „pașaport european” care ar facilita considerabil această agregare și, prin urmare, acordarea licențelor. Aceasta „ar permite stabilirea unor norme comune [...] și ar da naștere la o presiune concurențială asupra societăților în direcția elaborării unor practici mai eficiente de acordare a licențelor.” CESE împărtășește acest punct de vedere.

3.16 De asemenea, aprobă temeiul juridic reprezentat de articolul 50 din TFUE (fostul articol 44 din TCE) cu privire la libertatea de stabilire, precum și articolele 53 (fost 47) și 62

(fost 55) din TFUE, acesta din urmă trimițând la articolele 51-54 din TFUE privind libertatea de a presta servicii.

4. Observații specifice

4.1 Dreptul de autor și drepturile conexe trebuie să încurajeze creația artistică printr-o remunerare echitabilă sau proporțională a titularilor acestor drepturi și a succesorilor lor pe o perioadă cuprinsă între 50 și 95 de ani, în conformitate cu drepturile protejate și legislațiile statelor membre ale Organizației Mondiale a Proprietății Intelectuale (OMPI). Această remunerare ar trebui să le asigure o siguranță materială suficientă pentru a le permite să creeze în continuare. În practică, în sectorul muzical, ca și în alte sectoare, foarte puțini autori pot trăi de pe urma drepturilor pe care le încasează, în special din cauza funcționării SGCD, pe care o consideră opacă, și a controlului producției și distribuției de către oligopoluri naționale.

4.2 În practică, cea mai mare parte a sumelor datorate de utilizatorii de licențe este acoperită de către societățile naționale sau internaționale de gestiune a drepturilor, care le redistribuie astfel între autorii afiliați:

- fie în funcție de cheile de repartizare proprii fiecărei SGCD pentru sumele forfetare, ceea ce este considerat a fi o sursă a opacității activității acestor societăți;

- fie potrivit unor calcule individuale, în cazul în care titularii de drepturi și operele care fac obiectul licențelor sunt identificate individual (această situație aplicându-se în mediul online, unde informația completă necesară este disponibilă mai ușor).

4.3 Cu toate acestea, partea care revine efectiv titularilor de drepturi în Franța, de exemplu, este cuprinsă, în general, între 9 și 10 % din veniturile industriei muzicale, fie că este vorba de vânzarea de CD-uri sau de muzica online, chiar dacă costurile distribuției online sunt mult mai reduse decât cele ale celei offline. Societățile de producție, cu precădere așa-numitele „majors”, percep în jur de 50 % din veniturile off-line și peste 60 % din cele online; taxele de funcționare percepute de SGCD sunt adeseori foarte ridicate, iar afilierea la o SGCD atrage după sine obligația autorilor afiliat de a-i acorda societății exclusivitate asupra tuturor operelor lor. În plus, adeseori producătorii le facturează autorilor cheltuielile de publicitate sau alte tipuri de cheltuieli, ceea ce le reduce și mai mult câștigul.

4.4 CESE subliniază că proiectul de directivă răspunde nevoii de armonizare pe piața internă, potrivit temeiului juridic ales, și totodată cererilor de transparență, echitate și control al gestiunii formulate de către titularii de drepturi, precum și de remunerare echitabilă din partea SGCD a autorilor afiliați; prea mulți afiliați au sentimentul că nu primesc niciodată nimic, în vreme ce un număr mic de membri afiliați primesc partea leului⁽⁴⁾; însă subliniază și faptul că contractele inegale impuse de așa-numiții „majors” din domeniul editării și distribuției din

⁽⁴⁾ senat.fr/lc/lc30_mono.html – Studiu comparativ privind societățile de gestiune colectivă din Europa (*Etude comparative sur les sociétés de gestion collective en Europe*).

sectorul muzical rămân în vigoare și vor împiedica în continuare majoritatea autorilor și titularilor de drepturi să primească o remunerație echitabilă pentru munca lor. Prin urmare, din perspectiva CESE, propunerea de directivă este incompletă dacă se dorește asigurarea unei reale promovări a culturii și a operelor literare și artistice printr-o remunerare corectă a autorilor și creatorilor.

4.5 În cele din urmă, este vorba de dispoziții minime, care lasă o largă marjă de manevră statelor membre în transpunerea directivei, pentru a le permite să răspundă mai bine cererilor autorilor și creatorilor și pentru a promova cât mai bine cultura și difuzarea acesteia. Prin urmare, CESE nu ar putea să fie de acord cu analiza anumitor adunări legislative din statele membre, care estimează că proiectul de directivă nu ar respecta principiul subsidiarității întrucât ar avea un caracter prea prescriptiv și prea detaliat. De asemenea, invită Comisia să reflecteze asupra modului în care ar putea face ca autorii să profite efectiv de reducerea costurilor de distribuție pentru difuzarea muzicii online, întrucât veniturile suplimentare sunt acaparate de un singur actor de pe piață, care speră să compenseze astfel scăderea veniturilor provenite din distribuția offline. Așa-numiții „majors”, prin intermediul unor contracte inegale și printr-o activitate de lobby intensă în favoarea unor legislații cu caracter pronunțat represiv la adresa comerțului online, fac eforturi pentru a menține o economie bazată pe controlul ofertei, comparativ cu internetul, care permite o difuzare în masă nelimitată și cu costuri foarte reduse.

4.6 Artiștii ar trebui să stăpânească mai bine aspectele ce țin de promovarea online a operelor lor și de veniturile pe care aceste opere le generează. Ar trebui să poată distribui direct anumite opere, fie cu titlu gratuit, fie pentru o contravaloare foarte redusă, pentru costurile de promovare; internetul a pus la dispoziție noi surse de finanțare a muncii autorilor, cum ar fi apelul de finanțare de către ascultători a producțiilor muzicale viitoare. Directiva ar trebui să le confere autorilor mai multe posibilități și mai mult control.

4.7 CESE salută formularea articolului 38, care solicită statelor membre să prevadă sancțiuni pentru a asigura respectarea dispozițiilor transpuse în dreptul lor intern.

4.8 Titlul II tratează primul aspect al directivei, și anume organizarea și funcționarea tuturor tipurilor de SGCD. Cerințele de transparență și obligațiile de informare, aspecte asupra cărora CESE insistă în mod deosebit, sunt tratate în mod satisfăcător în capitolul 5 din cadrul titlului II (articolele 17-20).

4.9 Dispoziții complementare întăresc și mai mult obligațiile de transparență. Articolul 8 tratează funcția de supraveghere, oferind membrilor garanții de bună gestionare, iar CESE sprijină dispozițiile prevăzute în acest sens. Titlul IV, referitor la litigii (articolele 34-40), inclusiv procedura în caz de plângere (articolul 37), completează în mod eficient dispozițiile privind

funcționarea SGCD, permițând membrilor să conteste o gestiune despre care estimează că aduce atingere drepturilor lor.

4.10 În ceea ce privește unele dintre criteriile propuse pentru neimpunerea de licențe multiteritoriale SGCD de mici dimensiuni, CESE constată că există riscul apariției pe piață a unor concentrări, ceea ce ar putea provoca denaturări ale concurenței în detrimentul actorilor cu dimensiuni mai mici, cum sunt cei din unele țări cu populație mică sau provenind din rândurile minorităților naționale, a căror contribuție la culturile Europei poate necesita măsuri de sprijin speciale, pentru ca aceștia să poată participa la piața europeană a licențelor. CESE estimează că, din considerente legate de diversitatea culturală, potrivit articolului 107 din TFUE, SGCD de mici dimensiuni din aceste țări ar trebui să poată beneficia de sprijin public, pentru a-și putea valorifica în mod direct repertoriile pe plan european și pentru a oferi ele însele licențe multiteritoriale.

4.11 Dispozițiile prevăzute pentru evitarea conflictelor de interese, pentru garantarea transparenței și eficienței gestiunii, precum și informarea membrilor SGCD sunt aspecte pertinente, în special articolul 9, care stabilește obligațiile persoanelor care gestionează efectiv activitatea unei SGCD.

4.12 Titlul III (articolele 21-33) privește licențele europene în domeniul muzicii online. Articolul 21 (Acordarea de licențe multiteritoriale pe piața internă) formulează principiul controlării efective a respectării dispozițiilor titlului III de către autoritățile competente (a se vedea definiția acestora la articolul 39).

4.13 Articolul 22 (Capacitatea de tratare a licențelor multiteritoriale) privește dispozițiile centrale referitoare la al doilea aspect. SGCD competente pentru acordarea de LMT trebuie să aibă o capacitate suficientă de prelucrare electronică, într-o manieră eficientă și transparentă, a datelor necesare pentru administrarea acestor licențe, inclusiv pentru emiterea de facturi către utilizatori, colectarea veniturilor provenite din drepturi și distribuția sumelor datorate titularilor de drepturi. CESE este de acord cu condițiile detaliate (articolul 22 alineatul 2) și caracterul lor minimal, însă subliniază dificultățile practice care vor apărea în evaluarea caracterului lor dirimant.

4.14 Cerințele privind SGCD sunt necesare. Articolul 23 (Transparența informațiilor privind repertoriile multiteritoriale) prevede că aceste informații „incluă operele muzicale reprezentate, drepturile reprezentate, integral sau parțial, precum și statele membre reprezentate”, iar articolul 24 (Acuratețea informațiilor privind repertoriile multiteritoriale) cere ca SGCD „să dispună de proceduri care să le permită titularilor de drepturi și altor SGCD să formuleze obiecții referitoare la conținutul datelor menționate la articolul 22 alineatul (2) sau la cel al informațiilor prevăzute la articolul 23”. CESE consideră că SGCD trebuie să accepte orice mijloc legal de probă și trebuie apoi să opereze cu diligență corecțiile necesare.

4.15 Necesitatea ca SGCD să controleze utilizarea drepturilor de către prestatorii cărora aceasta le-a acordat o licență multiteritorială o obligă să ofere posibilitatea de a se declara online utilizarea efectivă a drepturilor printr-o metodă recunoscută de norme benevole și practicile în vigoare. CESE este de acord cu posibilitatea ca SGCD să refuze rapoarte transmise într-un format protejat prin drepturi exclusive dacă societatea a oferit deja mijloacele pentru aceasta, conform unui standard acceptat pentru schimbul electronic de date.

4.16 CESE subliniază că utilizarea de standarde deschise și libere, inclusiv pentru emiterea online a facturilor (articolul 25) ar reprezenta o soluție adecvată și acceptabilă în toate împrejurările, iar acest fapt ar trebui menționat în text.

4.17 CESE este de acord cu cerințele formulate la articolul 25 în materie de emitere a facturilor, și anume: exactitatea, celeritatea, imediat după utilizarea licenței multiteritoriale, precum și obligația de a pune la dispoziția prestatorului a unor căi de atac pentru a putea contesta factura. Efectuarea plăților către titularii de drepturi trebuie să se facă potrivit unor criterii de exactitate și rapiditate (articolul 26). CESE este de acord cu cerințele detaliate de informare a titularilor de drepturi, care însoțesc plata, precum și cu justificarea onorariilor percepute.

4.18 Totodată, CESE susține dispozițiile articolelor 27, 28 și ale articolului 29 (Obligația de reprezentare a unei alte societăți

de gestiune colectivă pentru acordarea de licențe multiteritoriale), care permit ca o SGCD care nu ar acorda sau nu se oferă să acorde licențe multiteritoriale pentru drepturile asupra operelor din propriul său repertoriu să solicite unei alte societăți de gestiune colectivă care îndeplinește cerințele directivei să încheie cu ea un acord de reprezentare pentru reprezentarea acestor drepturi.

4.19 CESE solicită o formulare mai clară: este vorba sau nu despre o obligație de a accepta mandatul în condițiile prevăzute la articolul 29 alineatul (1)?

4.20 De asemenea, CESE sprijină dispozițiile privitoare la acordarea LMT ale articolului 30 (Accesul la licențe multiteritoriale), ale articolului 31 (Acordarea de licențe multiteritoriale de către sucursalele unor societăți de gestiune colectivă) și ale articolului 32 (Condițiile de acordare a licențelor privind serviciile online).

4.21 CESE este de acord cu derogarea de la articolul 33, care face ca cerințele de la titlul III să nu se aplice acelor SGCD care acordă, pe baza agregării benevole a drepturilor necesare, o licență multiteritorială pentru drepturile online asupra unor opere necesare unei societăți de radiodifuziune pentru programele sale de radio sau de televiziune.

Bruxelles, 12 decembrie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 443/2009 pentru a defini modalitățile de realizare a obiectivului prevăzut pentru anul 2020 de reducere a emisiilor de CO₂ generate de autoturismele noi

COM(2012) 393 final – 2012/0190 (COD)

și

propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (UE) nr. 510/2011 pentru a defini modalitățile de realizare a obiectivului prevăzut pentru anul 2020 de reducere a emisiilor de CO₂ produse de vehiculele utilitare ușoare noi

COM(2012) 394 final – 2012/0191 (COD)

(2013/C 44/19)

Raportor: **dl Edgardo Maria IOZIA**

La 11 septembrie 2012, în conformitate cu articolele 192 alineatul (1) și 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Parlamentul European și Consiliul au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 443/2009 pentru a defini modalitățile de realizare a obiectivului prevăzut pentru anul 2020 de reducere a emisiilor de CO₂ generate de autoturismele noi

COM(2012) 393 final – 2012/0190 (COD)

și la

Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (UE) nr. 510/2011 pentru a defini modalitățile de realizare a obiectivului prevăzut pentru anul 2020 de reducere a emisiilor de CO₂ produse de vehiculele utilitare ușoare noi

COM(2012) 394 final – 2012/0191 (COD).

Secțiunea pentru piața unică, producție și consum, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 4 decembrie 2012.

În cea de-a 485-a sesiune plenară, care a avut loc la 12 și 13 decembrie 2012 (ședința din 12 decembrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 116 voturi pentru, 1 vot împotrivă și 4 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 În avizele sale, Comitetul Economic și Social European (CESE) a susținut mereu toate inițiativele Comisiei privitoare la reducerea emisiilor de CO₂, care vizează îndeplinirea obiectivului unei Europe fără emisii de dioxid carbon până în 2050, sectorul transporturilor urmând până atunci să își reducă emisiile cu 60 %.

1.2 CESE reamintește că Consiliul European a reconfirmat, în februarie 2011, obiectivul UE de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră cu 80-95 % până în 2050, față de nivelurile înregistrate în 1990⁽¹⁾. Conform Grupului interguvernamental privind schimbările climatice, țările dezvoltate trebuie să atingă împreună obiectivele de reducere a emisiilor, luând în considerare eforturile necesare din partea țărilor în curs de dezvoltare. Acest lucru ar permite reducerea cu 50 % a emisiilor la nivel mondial până în 2050, prin urmărirea unui obiectiv de reducere a emisiilor post-Kyoto în contextul unui cadru juridic global, care urmează să fie adoptat până în 2015 și aplicat începând cu 2020.

1.3 CESE este de acord cu stabilirea de obiective din ce în ce mai stricte de combatere a schimbărilor climatice, mai ales în sectorul transportului rutier, responsabil pentru 24 % din totalul emisiilor de dioxid de carbon (CO₂) din UE. Dioxidul de carbon, care a crescut cu aproape 23 % între 1990 și 2010, este cel mai important dintre gazele cu efect de seră (GES). Această tendință nu mai poate fi tolerată, având în vedere politica UE privind schimbările climatice.

1.4 CESE susține modificările cuprinse în cele două propuneri, dar subliniază că va trebui să se acționeze în mod armonizat și eficient, pentru o utilizare competitivă și în siguranță a resurselor, eliminând toate obstacolele din calea realizării pieței interne a transporturilor, promovând tehnologiile curate și modernizând rețelele de transport. Comitetul solicită adoptarea rapidă a regulamentelor, cu luarea în considerare a propunerilor sale.

1.5 CESE acordă o deosebită importanță stabilirii de obiective pe termen lung, chiar și după 2020, astfel încât piața unică să își mențină competitivitatea. CESE este de acord

⁽¹⁾ COM(2011) 885 final.

cu planul de stabilire, până în 2014, de noi obiective post-2020, cu condiția efectuării unei evaluări de impact riguroase și aprofundate. Comitetul recomandă o revizuire a obiectivelor până în 2017, având în vedere dezvoltarea tehnologică, prognozele privind evoluția pieței și cerințele de combatere a emisiilor de gaze cu efect de seră. Întreprinderile solicită pe bună dreptate un cadru normativ stabil și care să intervină la timp, acestuia trebuind să i se asocieze posibilitatea reală de a îndeplini obiective foarte ambițioase.

1.6 CESE recomandă, la fel ca în avizele precedente, elaborarea unui model care introduce în calcularea emisiilor de CO₂ toate emisiile care au legătură cu producția de autovehicule. Amprenta de carbon trebuie luată în considerare pe durata întregului ciclu de viață a autovehiculelor.

1.7 CESE apreciază propunerea Comisiei, de selectare, până în 2014, a parametrului de utilitate care va trebui adoptat. Într-adevăr, Comitetul susține de multă vreme varianta alegerii amprentei de carbon, în loc de masă, în vederea sprijinirii conceperii de vehicule cu impact ecologic mai mic, mai ușoare și cu consum redus de carburant.

1.8 CESE solicită Comisiei să reflecteze mai mult asupra propunerii privind funcția liniară („% pantă”), reamintind că o pantă de 60 % presupune un surplus de 4,6 g de CO₂ pentru autovehicule. Cu cât panta se apropie de 100 %, cu atât vehiculele cu o masă mai mare sunt mai în avantaj.

1.9 Pentru vehiculele utilitare ușoare (VUU), Comisia a adoptat o propunere care prevede o pantă de 100 %, în cazul căreia constructorii de VUU cu o masă mai mare vor avea de suportat mai puține costuri.

1.10 CESE este favorabil strategiei de aplicare a primelor pe emisiile suplimentare după 2020 (armonizate la 95 EUR/g de CO₂ în cazul autoturismelor și vehiculelor utilitare ușoare), considerând că sumele astfel obținute ar trebui alocate activităților de consolidare a industriei auto.

1.11 CESE consideră esențial ca UE să își mențină în continuare rolul de lider mondial în materie de mobilitate durabilă. Prin urmare, introducerea timidă și cu întârziere a noilor tehnologii ar putea condamna industria transporturilor din Uniunea Europeană la un declin ireversibil pe o piață globală aflată în evoluție rapidă.

1.12 CESE recomandă adoptarea unui sistem de etichetare a caracteristicilor tehnice ale emisiilor modelelor individuale, astfel încât informațiile privind toate emisiile nocive să fie comparabile, clare și complete. Sistemul actual, care lasă statelor membre libertatea de alegere a sistemului, va trebui schimbat, în Europa fiind nevoie de un sistem unic de etichetare, agreat eventual împreună cu alți parteneri internaționali. În prezent, același autoturism i se pot aplica etichete diferite, în măsura în care statul membru respectiv a preferat de exemplu „etichetarea relativă” (*relative label*), în locul „etichetării absolute”

(*absolute label*), pe care ar fi ales-o orice persoană rezonabilă și care se raportează la valoarea absolută a emisiilor produse, nu la comparația cu produsele concurente din respectivul segment.

1.13 CESE recomandă pentru VUU o aliniere treptată a viitoarelor obiective la termenul de adaptare al sectorului (7-10 ani în loc de 5-7, în cazul autoturismelor). Caracteristicile de producție ale VUU nu permit o regândire atât de rapidă a concepției, mai ales într-o situație de criză a pieței, foarte marcată în anumite țări.

2. Propunerile Comisiei

2.1 La 11 iulie 2012, Comisia Europeană a adoptat două propuneri privind modificarea regulamentelor (CE) nr. 443/2009 și (UE) nr. 510/2011, în vederea definirii modalităților de îndeplinire a obiectivului stabilit pentru 2020 sub aspectul emisiilor de CO₂ pentru autoturisme și vehicule utilitare ușoare.

2.2 Comisia are în vedere îndeplinirea, până în 2020, a următoarelor obiective:

— o medie de 147 g de CO₂/km pentru vehiculele utilitare ușoare noi;

— 95 g de CO₂/km pentru autoturismele noi.

2.3 În vederea îndeplinirii obiectivelor stabilite pentru 2020 în cazul autoturismelor noi, Comisia propune următoarele modalități:

— propunerea menține, ca parametru de utilitate, masa vehiculului în stare de funcționare;

— curba valorilor limită rămâne liniară, cu o pantă de 60 % în comparație cu parcul de referință, care este menținut la nivelul parcului din 2006, în conformitate cu curba valorilor limită pentru 2015;

— între anii 2020 și 2023 sunt introduse credite suplimentare pentru autoturismele cu emisii mai mici de 35 g de CO₂/km, cu un multiplu de 1,3 și limitate la o sumă cumulată de 20 000 de vehicule per producător de-a lungul duratei regimului respectiv;

— obiectivul de derogare pentru producătorii de nișă este actualizat pentru 2020;

— producătorii care reprezintă mai puțin de 500 de înmatriculări de autoturisme noi pe an sunt excluși de la obligația de a avea un obiectiv privind reducerea emisiilor de CO₂;

— se permite o flexibilitate mai mare în ceea ce privește calendarul deciziilor prin care se acordă derogări pentru un volum mic de producție;

— ecoinovațiile sunt menținute atunci când este pusă în aplicare o procedură revizuită de testare;

— prima pentru emisiile excedentare este menținută la o valoare de 95 EUR pe g/km pe vehicul.

2.4 În vederea îndeplinirii obiectivelor stabilite pentru 2020 în cazul vehiculelor comerciale ușoare, Comisia propune următoarele modalități:

— parametrul de utilitate continuă să fie masa vehiculului în stare de funcționare;

— curba valorilor limită rămâne liniară, cu o pantă de 100 % în comparație cu parcul de vehicule de referință;

— constructorii care reprezintă mai puțin de 500 de înmatriculări de vehicule utilitare ușoare noi pe an sunt scutiți de obligația realizării obiectivului lor privind emisiile specifice;

— se permite o flexibilitate mai mare în ceea ce privește calendarul deciziilor prin care se acordă derogări pentru un volum mic de producție;

— ecoinovațiile sunt menținute atunci când este pusă în aplicare o procedură revizuită de testare;

— prima pentru emisiile excedentare este menținută la o valoare de 95 EUR pe g/km pe vehicul.

2.5 Obiectivele stabilite vor permite reducerea mediei emisiilor autoturismelor noi de la 135,7 g de CO₂/km în 2011 la 95 g de CO₂/km în 2020, cu un obiectiv obligatoriu de 130 g de CO₂/km în 2015. Emisiile camionetelor se vor reduce de la 181,4 g de CO₂/km în 2010 (ultimul an pentru care sunt disponibile date) la 147 g de CO₂/km în 2020, cu un obiectiv obligatoriu de 175 g de CO₂/km în 2017.

3. Introducere

3.1 Ca și în avizele precedente privind propunerile legislative referitoare la activitățile antropice care determină creșterea emisiilor de CO₂, CESE susține obiectivul atingerii unor ținte din ce în ce mai stricte de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră și consideră că adaptarea comportamentului producătorilor și consumatorilor este esențială pentru atenuarea schimbărilor climatice. În acest context, nu se poate trece cu vederea nicio intervenție rezonabilă menită să ducă la reducerea efectivă a emisiilor în cazul autoturismelor și al vehiculelor utilitare ușoare, care sunt responsabile, împreună, pentru circa 15 %

din totalul emisiilor de CO₂ din UE, inclusiv emisiile datorate aprovizionării cu carburant.

3.1.1 CESE consideră că consolidarea legislației europene pentru perioada post-2020 este crucială pentru ca UE să își păstreze rolul de lider mondial în domeniul tehnologic, mulțumită în special unor investiții considerabile în inovare, cărora li se alătură o piață internă exigentă.

3.1.2 CESE susține hotărât modificările cadrului legislativ în materie de reducere a emisiilor de dioxid de carbon pentru autoturisme și vehicule utilitare ușoare noi după 2020, modificări care urmăresc stabilirea de obiective clare printr-o legislație eficientă, oferind o orientare precisă și stabilă investițiilor care vor încuraja în continuare inovațiile în rândul producătorilor de autovehicule și al furnizorilor de piese, consolidând astfel și mai mult avantajul concurențial al industriei europene din domeniu.

3.1.3 CESE consideră că introducerea de reguli moderne și armonizate va permite o supraveghere mai bună a pieței, în perspectiva creării unui climat de concurență sănătoasă între producătorii europeni de tehnologii mai eficiente sub aspectul consumului și emisiilor.

3.1.4 CESE observă că vor exista economii nete pentru consumatori. Din analiza Comisiei reiese că obiectivele pentru 2020 sunt fezabile și viabile economic. Țintele avute în vedere sunt rentabile, tehnologia este ușor de obținut pe piață iar introducerea ei ar trebui să stimuleze ocuparea forței de muncă, aducând câștiguri consumatorilor și industriei.

4. Observații

4.1 Autoturisme – COM(2012) 393

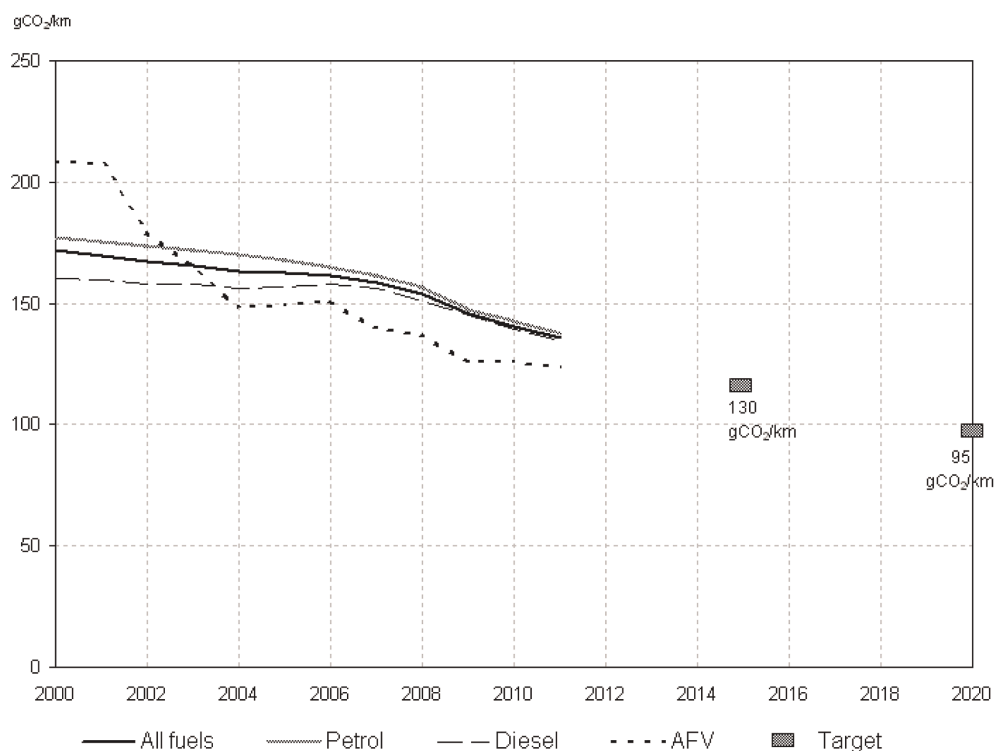
4.1.1 CESE reamintește că autoturismele sunt responsabile pentru aproximativ 12,5 % din totalul emisiilor de CO₂ din Uniunea Europeană. Cantitatea de CO₂ produsă este direct proporțională cu cantitatea de carburant consumată, ceea ce înseamnă că vehiculele cu emisii scăzute de dioxid de carbon sunt mai eficiente sub aspectul consumului de carburant și deci mai economice pe toată durata de viață.

4.1.2 Piața auto s-a resimțit puternic de pe urma crizei economice din ultimii cinci ani. Numărul de înmatriculări noi a scăzut în primele nouă luni din 2012 cu 7,6 % (cu 10,8 % în septembrie), în comparație cu aceeași perioadă din 2011.

4.1.3 CESE ia notă cu satisfacție de evoluția politicilor puse în aplicare și de creșterea nivelului de conștientizare al consumatorilor, așa cum reiese din studiile recente ale Agenției Europene de Mediu. Noile vehicule înmatriculate tind să fie din ce în ce mai performante din punct de vedere al emisiilor, ele aproape atingând, în 2012, obiectivul intermediar pentru 2015.

Evoluția emisiilor de CO₂ ale automobilelor noi, în funcție de tipul de carburant (UE-27) ⁽²⁾

4.1.4 CESE consideră esențială efectuarea de analize ale raportului costuri-beneficii, astfel încât să se determine care sunt economiile nete în cazul consumatorilor. Orice autoturism nou va însemna în primul an o economie medie de circa 340 EUR în carburant, economia totală cifrându-se între 2 904 și 3 836 EUR pe parcursul întregii durate de viață a autoturismului (treisprezece ani), în comparație cu obiectivul intermediar din 2015.

4.2 CESE își reiterează propunerea referitoare la adoptarea amprentei de carbon ca parametru de utilitate, în locul masei. Avantajele care ar rezulta de aici sunt:

- o reducere suplimentară a emisiilor;
- reducerea masei vehiculelor;
- o economie considerabilă de carburant;
- crearea de noi materiale și dezvoltarea cercetării;
- încurajarea reducerii consumului, în favoarea funcționalității și eficienței.

4.3 CESE consideră că opțiunea menținerii unei curbe liniare a valorilor limită, cu o pantă de 60 %, contrazice intenția anunțată, de a îmbunătăți și mai mult profilul emisiilor autoturismelor produse. Compromisul politic la care s-a ajuns protejează câteva întreprinderi europene, în dauna mării mase a cetățenilor.

4.4 Vehicule utilitare ușoare – COM(2012) 394

4.4.1 CESE reamintește că vehiculele utilitare ușoare (VUU) sunt responsabile pentru aproximativ 1,5 % din totalul emisiilor de CO₂ din Uniunea Europeană. Cantitatea de CO₂ produsă este direct proporțională cu cantitatea de carburant consumată, ceea ce înseamnă că vehiculele cu emisii scăzute de dioxid de carbon sunt mai eficiente sub aspectul consumului de carburant și deci mai economice pe toată durata de viață.

⁽²⁾ <http://www.eea.europa.eu/publications/monitoring-co2-emissions-from-new>

4.4.1.1 În cazul VUU, carburantul reprezintă cam o treime din cheltuielile de proprietate, fiind apreciat la circa 2 400 EUR/an în motorină.

4.4.1.2 Între 1990 și 2010, emisiile generate de vehiculele utilitare ușoare au crescut cu 26 %.

4.4.2 Piața VUU s-a resimțit puternic de pe urma crizei economice din ultimii ani, numărul de înmatriculări noi suferind cea mai drastică scădere în 2009 (-29,5 %), însă, spre deosebire de sectorul autoturismelor, tendința înregistrată de atunci încoace a fost una de creștere (+8,7 % în 2010 și +7,5 % în 2011). În primele zece luni din 2012, s-a înregistrat o nouă scădere a vânzărilor cu 10,6 %.

4.4.3 CESE consideră că propunerea supusă examinării, care ia ca reper efectele regulamentului privind autoturismele, subestimează diferențele dintre acestea și VUU, dintre care putem menționa:

- ciclul mai lung de dezvoltare și de producție al VUU, în comparație cu cel al autoturismelor;
- destinația VUU, utilizate în activități economice pentru care eficiența și robustețea motorului, precum și consumul de carburant constituie adesea componenta cea mai importantă a costurilor operaționale ale activității respective, nefiind o întâmplare faptul că 97 % din parcul auto de VUU merge pe motorină;
- profilul cumpărătorilor, dintre care peste 90 % sunt IMM-uri meșteșugărești, foarte sensibile la variațiile de cost.

4.4.4 CESE consideră esențială efectuarea de analize ale raportului costuri-beneficii, care să țină seama, pe de o parte, de creșterea costurilor, determinată de adaptarea noilor autoturisme și VUU la legislație, și, pe de altă parte, de economiile nete pentru consumatori. Pentru orice VUU nou, în primul an se va înregistra o economie medie de circa 400 EUR în carburant, economia totală situându-se între 3 363 și 4 564 EUR pe toată durata de viață a VUU (de treisprezece ani), în comparație cu obiectivul intermediar din 2017.

4.4.5 Prin prisma celor menționate mai sus și dorind să confirme necesitatea reducerii emisiilor de CO₂, Comitetul este în favoarea unei noi alinieri treptate a viitoarelor obiective la termenul de adaptare al sectorului (7-10 ani în loc de 5-7 în cazul autoturismelor).

4.5 Informare și standardizare

4.5.1 CESE este de acord cu Comisia în a considera că utilizatorii finali trebuie să primească informații fiabile, clare și comparabile privind economiile financiare și ecologice oferite de vehiculele pe care intenționează să le cumpere.

4.5.2 Un instrument care s-a dovedit foarte eficient este etichetarea. CESE recomandă Comisiei să aibă în vedere posibi-

litatea de a extinde obligația etichetării în materie de emisii, care să fie calculate în funcție de analiza ciclului de viață (ACV). Informațiile clare, complete, accesibile și mai ales ușor de înțeles ar permite consumatorilor să facă alegeri mai informate și în cunoștință de cauză, declanșând un ciclu virtuos de bune practici.

4.5.3 Actuala directivă 1999/94 nu stabilește cerințe precise, ci menționează doar un „minimum” de informații care trebuie furnizate, ceea ce lasă statelor membre o mare libertate de interpretare. Într-adevăr, unele dintre acestea au optat pentru „etichetarea relativă” (*relative label*), care oferă informații ambigue, care se raportează la segmentul căruia îi aparține autovehiculul, neexistând o indicație clară privind emisiile acestuia. Acest sistem induce în eroare consumatorul, care, văzând o etichetă de categoria întâi, este tentat să creadă că autovehiculul produce puține emisii în termeni absoluți, pe când datele sunt valabile doar pentru categoria respectivă de mașini. Astfel, un automobil din categoria F, de lux, poate emite de cinci ori mai mult decât un vehicul utilitar, fiind repartizat în clasa A, în vreme ce vehiculul utilitar se poate regăsi, comparativ cu segmentul său, în clasa D. În mod similar cu abordarea utilizată de exemplu în cazul aparatelor electrocasnice, Comisia ar trebui să propună soluția pe care ar fi ales-o orice persoană rezonabilă, și anume „etichetarea absolută” (*absolute label*), care ar fi plasat de pildă în clasa A vehiculul cu emisii mai mici de 100 g/km, iar în clasa B pe cel cu emisii între 101 și 120 g/km, cu indicarea precisă a emisiilor fiecăruia și cu utilizarea aceluiași cod de culori în întreaga Europă.

4.5.4 CESE aprobă măsurile adoptate în vederea diseminării informațiilor destinate consumatorilor.

4.5.5 CESE susține toate inițiativele de educare a consumatorilor care ar urma să fie întreprinse de-a lungul timpului și care vor permite alegeri judicioase în materie de vehicule fără emisii de CO₂, precum și beneficii financiare care se vor concretiza în economii.

4.5.6 CESE remarcă cu satisfacție faptul că operatorii sunt invitați să își continue eforturile în domeniul cercetării și dezvoltării, asigurând investiția în noi tehnologii pentru vehicule ecologice, și subliniază că va fi crucial să se mențină propunerea Comisiei Europene privind investiția a 80 de miliarde EUR, prevăzută în bugetul inițiativei „Orizont 2020” pentru perioada 2014-2020.

4.5.7 Energie

4.5.7.1 CESE pune accentul pe ideea elaborării unei strategii care să promoveze mijloace de transport (autoturisme și VUU) ecologice, pentru a lupta împotriva emisiilor de CO₂.

4.5.7.2 CESE se declară în favoarea posibilității ca parcul auto european să treacă treptat la emisii zero de CO₂, ceea ce ar duce la o schimbare a vectorului de energie, în vederea atingerii obiectivelor pe termen lung.

4.5.8 Produse durabile

CESE a evidențiat în mai multe ocazii importanța esențială pe care dezvoltarea durabilă o are pentru viitorul Europei. Prin urmare, susține orientările prezentate de Comisie în materie de sporire a durabilității produselor și de încurajare a proiectării ecologice a tuturor produselor, și în special a celor care utilizează resurse fosile.

Bruxelles, 12 decembrie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Strategia UE pentru perioada 2012-2016 în vederea eradicării traficului de persoane

COM(2012) 286 final

(2013/C 44/20)

Raportor: **dna Béatrice OUI**

La 19 iunie 2012, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Strategia UE pentru perioada 2012-2016 în vederea eradicării traficului de persoane

COM(2012) 286 final.

Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 23 noiembrie 2012.

În cea de-a 485-a sesiune plenară, care a avut loc la 12 și 13 decembrie 2012 (ședința din 13 decembrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 104 voturi pentru și 1 abținere.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Comitetul salută strategia de eradicare a traficului de persoane, la care dorește să colaboreze. Comitetul subliniază însă termenul de *eradicare*, care pare puțin nerealist în condițiile amplorii actuale a fenomenului, ale climatului de relativă toleranță care îl înconjoară și ale penuriei de resurse puse în slujba combaterii sale.

1.2 Comitetul subliniază că această strategie nu poate fi aplicată fără contribuția activă a societății civile, în contact cu victimele. Asociațiile de sprijinire a victimelor au nevoie de mijloace financiare pentru a-și duce misiunea la bun sfârșit.

1.3 Comitetul propune să se facă o distincție între traficul în scopuri de exploatare sexuală și celelalte forme (traficul în scopuri de exploatare a muncii victimelor, de cerșetorie, pentru căsătorii fictive sau pentru trafic de organe), astfel încât tuturor să le fie clar care este obiectul combaterii. CESE propune instituirea unei etichete pentru orașele care se împotrivesc exploatării sexuale a femeilor și copiilor.

1.4 De asemenea, Comitetul solicită un tratament diferențiat pentru copii (Convenția ONU privind drepturile copilului).

1.5 Statele europene ar trebui să ratifice urgent convenția OIM privind munca decentă pentru lucrătorii casnici, precum și toate convențiile internaționale ce abordează această temă.

1.6 Comitetul insistă ca protecția acordată victimelor să fie suficientă, astfel încât ele să poată fi reintegrate în sfera legală a societății din care au fost excluse (protejarea lor atunci când fac plângere, în ceea ce privește accesul la locuință, la asistență medicală etc.). Pentru ca reintegrarea să fie sustenabilă,

victimelor ar trebui să li se dea șansa unui loc de muncă pe o piață a muncii incluzivă, sprijinită din fonduri publice.

1.7 Combaterea traficului trebuie să devină o politică transversală, cu o veritabilă componentă socială, pe lângă reprimarea traficului. Trebuie create sinergii cu celelalte strategii (în favoarea integrării romilor, de combatere a sărăciei, a toxicomaniei și a abuzurilor sexuale cărora le cad victimă copiii etc.).

2. Introducere

2.1 Sclavia nu este hărăzită doar cărților de istorie, se întâlnește încă, ba chiar în țările cele mai dezvoltate. Persistența sau chiar sporirea traficului de persoane pe teritoriul său cangrenează și distruge temelile democratice ale Uniunii Europene. Când – într-un stat de drept – unii oameni îi vând pe alții în scopuri de exploatare sexuală, de muncă sau cerșetorie forțată sau – mai nou – de trafic de organe ori pentru căsătorii fictive, când infractorii traficanți obțin câștiguri considerabile din aceste activități, este afectată credibilitatea principiilor respectării drepturilor omului, pe care Uniunea se angajează să le răspândească în lume.

2.2 Traficul de persoane este interzis de articolul 5 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene. Directiva 2011/36/UE privind prevenirea și combaterea traficului de persoane și protejarea victimelor acestuia, care adoptă o abordare globală și pune accentul pe drepturile omului și pe victime și integrează aspectele de gen, ar trebui să ofere, în momentul transpunerii de către statele membre, adică până la data de 6 aprilie 2013, o soluție mai eficientă. Alte instrumente juridice referitoare la drepturile victimelor, la egalitatea dintre bărbați și femei, la exploatarea sexuală a copiilor sau de sancționare a angajatorilor care folosesc în mod conștient resortisanți din țări terțe aflați în ședere ilegală fac posibilă urmărirea traficanților de persoane.

2.3 Cu toate acestea, o mulțime de instrumente juridice disparate care se pot intersecta sau suprapune nu pot constitui în ansamblu o politică. De aici rezultă necesitatea adoptării unei strategii pentru a stabili priorități, a umple goluri și a da coerență diverselor texte. Acesta este obiectivul strategiei de față.

2.4 Una din constatările situației actuale este distanța mare dintre afirmarea principiilor și realitatea de pe teren. În principiu, Uniunea Europeană, statele membre și cetățenii lor sunt foarte fermi împotriva traficului de persoane, fenomen descris ca o formă de sclavie modernă. În mod concret însă, oricine – indiferent că este cetățean, lucrător social, medic, polițist sau reprezentant ales – se poate întâlni cu victime, fete foarte tinere din străinătate care se prostituează pe străzile orașelor europene, cu copii dedați cerșitului sau poate participa în mod indirect la exploatarea ființelor umane, cumpărând produse extrem de ieftine, deși ghicește că se găsește muncă forțată cel puțin într-unul din segmentele liniei de producție. În realitate există o mare toleranță colectivă și se evită să se vorbească de traficul de persoane. Cei mai mulți oameni închid ochii, nu doresc să vadă, pretind că nu-i privește, deși toată lumea are un rol de jucat.

2.5 În textul analizat, Comisia Europeană propune o strategie de acțiune pentru creșterea eficienței, pe care Comitetul – care s-a pronunțat în acest sens în legătură cu propunerea de directivă⁽¹⁾ – nu poate decât să o sprijine.

2.6 Această strategie nu poate fi încununată de succes decât dacă societatea civilă devine partenerul său principal. În acest domeniu, organizațiile societății civile sunt cele care înțeleg cel mai bine aceste aspecte, putând ajuta la identificarea victimelor și acționa în sens preventiv. Poliția, justiția, inspectoratul de muncă etc. sunt indispensabile, dar dacă serviciile statului ar fi putut eradică singure traficul de persoane, acesta ar fi dispărut. Singura cale eficientă în acest sens o reprezintă asocierea societății civile la implementarea strategiei. Este nevoie de sprijin financiar pentru organizațiile care se ocupă de asistența acordată victimelor.

2.7 Textul propune cinci priorități: identificarea, protecția și sprijinirea victimelor; consolidarea prevenirii; urmărirea în justiție a autorilor infracțiunilor; îmbunătățirea coordonării, a cooperării și a coerenței; oferirea unor soluții la noile preocupări, mai ales în ce privește utilizarea internetului de către rețelele infracționale.

3. Observațiile Comitetului

3.1 Comitetul s-a pronunțat deja în legătură cu temele aferente traficului de persoane în mai multe din avizele sale, între altele în avizul privind abuzul sexual asupra copiilor⁽²⁾, în cel privind drepturile victimelor⁽³⁾ sau în cel privind abordarea globală în materie de migrație și mobilitate⁽⁴⁾.

(1) JO C 51, 17.2.2011, p. 50-54.

(2) JO C 48, 15.2.2011, p. 138-144.

(3) JO C 43, 15.2.2012, p. 39-46.

(4) JO C 191, 29.6.2012, p. 134-141.

Identificarea victimelor

3.2 În avizul său din octombrie 2010, Comitetul insistă asupra protecției victimelor și pentru recunoașterea statutului de victime al acestora. Miezul problemei rezidă în această recunoaștere și în sarcina probei, ce cade pe umerii unor persoane vulnerabile, care nu vorbesc limba, sunt supravegheate de cei ce le exploatează, le este teamă, nu-și cunosc drepturile și nu știu cui să se adreseze. Progrese ar trebui să se facă în direcția identificării victimelor, astfel încât acestea să poată fi auzite. Unele organizații sindicale au desfășurat acțiuni-pilot de formare a lucrătorilor care ar putea veni în contact cu victime ale muncii forțate, pentru a le repera, a ști cum trebuie să le abordeze, îndrume și protejeze. Aceleași eforturi ar trebui depuse de autoritățile publice și de asociații cu persoanele care ar putea veni în contact cu victimele traficului în scopuri de exploatare sexuală (aproape 80 % dintre victime). Trebuie diseminat mult mai mult instrumentele existente, cursurile de formare, orientările, manualele de proceduri, pentru a ști cum să reacționeze și pentru a cunoaște punctele de contact unde se pot da relații atunci când există suspiciuni de trafic de persoane.

3.3 Trebuie inversată tendința actuală: în momentul în care o victimă se adresează unei asociații ce acordă asistență, ea este trimisă la o altă asociație, considerată mai competentă. Astfel, înainte de a fi sprijinite cu adevărat, anumite victime trebuie să-și istorisească pățania la zeci de persoane. Ar trebui ca – dimpotrivă – toată lumea să se simtă pregătită să le asculte și să le ajute pe victime. Pentru aceasta este nevoie de informații, formări sau instrumente, astfel încât să se știe ce trebuie spus și făcut, iar asociațiile și serviciile sociale să lucreze în rețea.

3.4 De asemenea, tratamentele trebuie să fie specializate în funcție de victime, în special în ceea ce îi privește pe copii. Interesul superior al copilului trebuie să fie principiul director. Combaterea cerșetoriei forțate practicate de copiii romi trebuie să fie inclusă în strategia europeană de integrare a romilor.

Sporirea prevenirii

3.5 Comitetul se bucură că accentul este pus pe aspectele de gen. Într-adevăr, aproape 80 % dintre victimele traficului sunt femei, cele mai multe dintre ele fiind obligate să se prostitueze. Exploatarea sexuală reprezintă astfel 76 % din traficul de persoane. Persistența acestui trafic în scopul exploatării sexuale scoate la lumină inegalitatea dintre bărbați și femei. Traficul de femei, adesea tinere, în cele mai bogate orașe din Uniunea Europeană, pentru prostituție, aduce în discuție problema imaginii pe care clienții o au despre aceste femei – și despre femei în general – și subminează acțiunile desfășurate în alte domenii în vederea instituirii egalității dintre bărbați și femei.

3.6 Ca atare, Comitetul recomandă să se facă o distincție clară între traficul de persoane în scopul exploatării sexuale și exploatarea prin muncă forțată, cerșitul forțat și traficul de organe. De asemenea, trebuie evidențiată exploatarea sexuală a copiilor. Cea mai mare parte a traficului de persoane (80 % din cazuri) este legată de exploatarea sexuală. Ca atare, definirea este importantă, pentru a clarifica obiectul eforturilor de combatere. Traficanții par să aparțină unei nebuloase îndepărtate și abstracte, dar clienții și victimele sunt persoane pe care oricine le întâlnește pe străzile orașelor Europene.

3.7 Îmbunătățirea prevenirii înseamnă mai întâi combaterea cererii. Traficanții vor exista atâta timp cât vor fi clienți. Diminuarea cererii înseamnă educarea în spiritul egalității dintre bărbați și femei, de la cea mai fragedă vârstă și în toate mediile, și, ca atare, o echilibrare a raportului dintre sexe la locul de muncă. Atunci când există un mix la locul de muncă, iar femeile practică aceleași meserii și promovează la aceleași niveluri de responsabilitate, este mai greu să ai reprezentări fantasmatiche despre femei, să le vezi ca obiecte de consum sexual, pe care le poți cumpăra. O educație sexuală care să țină seama de dimensiunile afectivă și a demnității umane este esențială. Dacă părinții nu vorbesc despre relațiile sexuale, tinerii vor căuta informații online, riscând să fie expuși unor imagini negative, ce le pot afecta înțelegerea viitoare a relațiilor dintre bărbați și femei.

3.8 Deși dimensiunea de gen este importantă, tratamentul trebuie să fie diferit și între copii și adulți. Se cuvine reaminti că relațiile sexuale cu copii reprezintă o crimă. Acestui fenomen trebuie să i se aloce resurse importante, cu atât mai mult cu cât, în condițiile înmulțirii site-urilor pornografice cu copii, anumiți adulți ajung să uite legile sau să nu țină seama de ele. De asemenea, copiilor trebuie să li se facă educație sexuală, să li se inculce sentimentul că li se datorează respect ⁽⁵⁾.

3.9 Prevenire înseamnă și combaterea sărăciei care îi alungă pe oameni de acasă și a traficantilor de persoane care exploatează această vulnerabilitate. Atrăși de visul pătrunderii în spațiul opulenței occidentale, unii imigranți ilegali aflați în situație vulnerabilă, fără acte legale, fără bani, fără posibilități de comunicare, temându-se să fie prinși de poliție, ajung la cheremul traficantilor și sunt prefăcuți în sclavi, deși au ajuns aici din propria lor voință, nu au fost constrânși prin forță să-și părăsească țara.

3.10 În ceea ce privește munca forțată, trebuie spus că este îngrijorătoare creșterea acestui fenomen. Este de asemenea necesară luarea în considerare a abuzurilor, prin clarificarea statutului activității în regim *au pair* sau a celui al pelerinilor în cazul unor instituții religioase, dat fiind că granița dintre voluntariat și muncă forțată este uneori neclară.

Urmărirea autorilor de infracțiuni

3.11 În avizul său anterior, Comitetul insista asupra aspectului financiar al anchetelor, element ce rămâne de actualitate. Într-adevăr, acest tip de infracțiune este unul dintre cele mai profitabile. Beneficiile anuale la scară mondială rezultate din exploatarea victimelor traficului în scopuri de muncă forțată se cifrează la 31,6 miliarde USD. Din această sumă, 15,5 miliarde USD, adică 49 % din total, sunt generate de oameni traficați în țările industrializate ⁽⁶⁾. Anchetele financiare desfășurate la nivel

europen reprezintă o parte esențială a urmăririi traficantilor. Comitetul cere confiscarea bunurilor rezultate din traficul de persoane și utilizarea acestor fonduri în scopul indemnizării victimelor și al combaterii traficului.

3.12 Luând în considerare perspectiva genului, trebuie spus că protecția victimelor este o miză importantă. Rolul victimelor în parcurgerea procedurilor penale contra traficantilor este primordial, însă pentru a face aceasta, ele trebuie să aibă încredere. Protecția lor trebuie să cuprindă și accesul la locuință, la sănătate, la securitate personală. Pentru ca reintegrarea să fie sustenabilă, victimelor ar trebui să li se dea șansa unui loc de muncă pe o piață a muncii incluzivă, sprijinită din fonduri publice, astfel încât să capete experiența și practica muncii, ca premisă pentru reabilitarea lor și pentru integrarea reușită pe o piață a muncii deschisă. După ce au fost forțate să trăiască în condiții marginale, victimele trebuie să fie ajutate să se integreze din punct de vedere legal în societate.

3.13 Trebuie semnate convenții cu țările de origine ale imigranților ilegali, pentru a le ajuta să combată mai eficient călăuzele din traficul de persoane, care nu sunt urmărite pentru această infracțiune, deși alimentează rețelele criminale cu victime potențiale.

Îmbunătățirea coordonării, cooperării și coerenței

3.14 Comitetul salută propunerea realizării unei coaliții europene a întreprinderilor împotriva traficului de persoane. Angajamentul întreprinderilor este esențial pentru combaterea muncii forțate în țările terțe, dar și în interiorul Uniunii Europene. Această coaliție ar trebui extinsă la întreprinderile mici subcontractante ale marilor grupuri în domeniile cunoscute pentru rolul important al muncii la negru: *catering*, construcții, agricultură. Combaterea traficului de persoane este o dimensiune esențială a responsabilității sociale a întreprinderilor. Aceasta se referă și la munca ilegală sau la munca forțată din țările terțe, la toți subcontractanții și la toate etapele lanțului de producție. Dat fiind că procesele au fost globalizate, întreprinderile multinaționale joacă un rol de primă mână în verificarea modului în care au fost fabricate toate produsele pe care le utilizează.

3.15 Tot astfel, acordurile comerciale trebuie să cuprindă în mod explicit clauze de interzicere a circulației bunurilor și serviciilor provenite din munca forțată.

3.16 În servicii, în special cele casnice, se știe că sclavia nu a dispărut. Un instrument de combatere a abuzurilor, adoptat de OIM în iunie 2011, îl reprezintă Convenția 189 privind *locurile de muncă decente pentru personalul casnic* ⁽⁷⁾. CESE recomandă

⁽⁵⁾ JO C 24, 28.1.2012, p. 154-158.

⁽⁶⁾ Patrick Belser, „*Forced Labor and Human Trafficking: Estimating the Profits*”, document de lucru, Geneva, Biroul internațional al muncii, 2005.

⁽⁷⁾ Convenția OIM care, pentru moment, nu a fost ratificată de niciun stat european (două țări au ratificat-o, Uruguay și Filipine)

ratificarea rapidă a acestei convenții de către cele 27 de state membre, precum și a tuturor instrumentelor internaționale referitoare la traficul de ființe umane ⁽⁸⁾.

3.17 Comitetul pledează pentru înființarea unei platforme a societății civile, prin care orice asociație potențial interesată și care deține expertiza necesară să poată furniza informații și cursuri de formare privind dimensiunea traficului de persoane.

3.18 Elemente esențiale sunt și existența rapoartelor naționali și îmbunătățirea culegerii de date. Culegerea de date trebuie să fie armonizată, astfel încât fiecare stat să procedeze în același fel. Prin faptul că vor avea principala responsabilitate în combaterea traficului de persoane, raportorii naționali vor putea coordona activitatea diverselor servicii și asociații implicate în acest domeniu, care însă nu colaborează întotdeauna între ele: imigrație, protecția copilului și serviciile pentru tineret, inspecția muncii, asociațiile de combatere a actelor de violență îndreptate împotriva femeilor etc. Europol are un rol important de jucat, în condițiile în care traficanții nu se împiedică de frontiere.

3.19 Coordonarea acțiunilor UE pe plan extern și abordarea explicită a traficului de persoane în acordurile de comerț liber nu pot decât să atragă atenția asupra acestui fenomen ascuns sau subestimat mult prea des.

3.20 Autoritățile publice locale, în special cele din marile orașe, dat fiind că se află mai aproape de fenomen, sunt foarte bine plasate pentru a combate exploatarea sexuală ilegală a victimelor traficului. Comitetul recomandă instituirea – de către o autoritate independentă – a unei etichete-distincție pentru orașele care se opun cel mai mult traficului de persoane, angajate plener în combaterea prostituției și a cerșetoriei forțate. Există etichete pentru calitatea aerului sau a apei, mediul uman nu este la fel de important?

3.21 Este indispensabil să se evalueze eficiența finanțărilor acordate de UE, să se redacteze, difuzeze și traducă manuale de bune practici și să se elaboreze proceduri eficiente adaptate diverselor părți implicate: poliție, justiție, autorități locale sau asociații.

Soluții la noile preocupări

3.22 Un nou risc îl reprezintă recrutarea online a victimelor și a clienților. Prin utilizarea internetului și a rețelelor sociale pentru analizarea și combaterea fenomenului, trebuie difuzat un discurs ce promovează responsabilitatea și respectul pentru demnitatea umană. Ar fi păcat să nu se evidențieze decât pericolele – reale – pe care le presupune internetul, atâta timp cât acest nou instrument poate fi utilizat și pentru a ajuta la diseminarea mesajelor pozitive, reprezentând un mijloc de prevenire.

Bruxelles, 13 decembrie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

⁽⁸⁾ Protocolul Organizației Națiunilor Unite privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special de femei și copii, adițional la Convenția ONU împotriva criminalității transnaționale organizate, culegere de tratate, vol. 2237, p. 319; Convenția Consiliului Europei din 2005 privind combaterea traficului de persoane (STCE nr. 197), Varșovia, 16.5.2005; Convenția Organizației Națiunilor Unite privind eliminarea tuturor formelor de discriminare față de femei (CEDAW), New York, 18 decembrie 1979, culegere de tratate, vol. 1249, p. 13; Convenția ONU privind drepturile copilului, 20 noiembrie 1989, Organizația Națiunilor Unite, culegere de tratate, vol. 1577, p. 3; Convenția OIM privind munca forțată, 1930 (nr. 29); Convenția OIM privind abolirea muncii forțate, 1957 (nr. 105); Convenția OIM privind interzicerea celor mai grave forme ale muncii copiilor, 1999 (nr. 182).

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European și Consiliu privind parteneriatul european pentru inovare „Productivitatea și durabilitatea agriculturii”

COM(2012) 79 final

(2013/C 44/21)

Raportor: **dl Franco CHIRIACO**

La 29 februarie 2012, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comunicarea Comisiei către Parlamentul European și Consiliu privind parteneriatul european pentru inovare „Productivitatea și durabilitatea agriculturii”

COM(2012) 79 final.

Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 22 noiembrie 2012.

În cea de-a 485-a sesiune plenară, care a avut loc la 12 și 13 decembrie 2012 (ședința din 12 decembrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 125 de voturi pentru și 2 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE consideră necesar ca Uniunea Europeană să garanteze în continuare un nivel adecvat de intervenție publică în promovarea inovării în agricultură. În acest sens, CESE consideră că trebuie îmbunătățită coordonarea dintre politicile de cercetare propriu-zisă și politicile agrare în favoarea inovării, în special cele finanțate prin PAC. De asemenea, CESE consideră că dezbateră privind *Parteneriatul european pentru inovare (PEI)* – „Productivitatea și durabilitatea agriculturii” poate reprezenta ocazia de a furniza o contribuție la procesul de reformă a politicii agricole comune după 2013.

1.2 CESE solicită ca strategia promovată în cadrul PEI – „Productivitatea și durabilitatea agriculturii” să acorde atenția cuvenită obiectivului de consolidare și îmbunătățire a sectorului prelucrării industriale europene. Într-adevăr, doar printr-o integrare adecvată a diverselor verigi ale lanțului agroalimentar vor fi posibile în același timp sporirea ofertei agricole europene, valorificarea sa corespunzătoare și asigurarea accesului la piața produselor primare europene.

1.3 CESE consideră necesară încurajarea unei reflecții cu privire la indicatorul propus de Comisie pentru evaluarea performanței acțiunilor PEI în termeni de dezvoltare durabilă. Într-adevăr, deși recunoaște contribuția decisivă pe care o funcționalitate satisfăcătoare a soluțiilor o poate aduce la dezvoltarea durabilă, CESE consideră că nu trebuie neglijată utilizarea altor indicatori de performanță care permit valorificarea contribuției pe care unele practici agricole o pot avea, mai ales la conservarea resurselor naturale.

1.4 CESE consideră că PEI – „Productivitatea și durabilitatea agriculturii” va trebui să nu neglijeze sprijinirea introducerii inovațiilor organizatorice care pot optimiza relațiile dintre

actorii lanțurilor agroalimentare naționale și cele europene. Astfel, un nivel adecvat al veniturilor operatorilor agricoli, îmbunătățirea funcționării lanțurilor agroalimentare de aprovizionare, recuperarea puterii de piață a operatorilor agricoli și repartizarea mai echitabilă a valorii între actorii filierelor agroalimentare sunt obiective cruciale pentru a evita mai ales dispariția activităților agricole în multe zone rurale europene.

1.5 CESE cere Comisiei să asigure participarea corespunzătoare și implicarea reprezentanților parteneriatului economic, social și instituțional agricol în governanța PEI, pentru a promova cât se poate de eficient și efectiv activitățile ce urmează a fi realizate.

1.6 CESE consideră că abordarea PEI va avea efecte pozitive doar dacă grupurile operaționale se vor putea transforma cu adevărat în factori capabili să demareze procesele de dezvoltare cu obiective cuantificabile, în loc să fie parte a unor noi parteneriate al căror singur obiectiv este să ceară finanțări publice. De asemenea, CESE este de acord cu propunerea Comisiei Europene de a asigura coordonarea corespunzătoare a diverselor grupuri operaționale ale PEI – „Productivitatea și durabilitatea agriculturii”, prin crearea unei rețele PEI în cadrul rețelei rurale europene.

1.7 În opinia CESE, inițiativa PEI – „Productivitatea și durabilitatea agriculturii” reprezintă o contribuție importantă pentru inovarea din agricultură, prin punerea în relație a operatorilor și prin conectarea locurilor unde se creează inovarea cu locurile unde aceasta este adoptată. CESE consideră că această adoptare va trebui să ofere posibilitatea de a avea operatori intermediari, care îi pun în legătură pe diverșii actori implicați în procesele de inovare. CESE consideră că impactul PEI – „Productivitatea și durabilitatea agriculturii” depinde de fapt de implicarea activă a

intermediarilor de inovare (*innovation brokers*) care pot crea și consolida relațiile de cooperare pentru inovare dintre mulți și diverși operatori.

1.8 CESE consideră că trebuie acordată prioritate inițiativelor grupurilor operaționale ale PEI, prin acțiuni de schimb de generații, de asistență tehnică, de formare (în special pentru tinerii agricultori), de sprijinire a investițiilor structurale, de promovare și valorificare a producțiilor agricole, de creare a noi piețe de desfacere (de exemplu, filierele scurte) și de diversificare a venitului întreprinderilor, prin acordarea unui acces prioritar la resurse, așa cum propun programele de dezvoltare rurală.

1.9 CESE solicită activarea unor măsuri specifice de garantare a coordonării și sinergiei dintre PEI – „Productivitatea și durabilitatea agriculturii” și alte PEI, precum „Materii prime” și „Apă”.

2. Parteneriatele europene pentru inovare

2.1 Comunicarea Comisiei Europene intitulată „*Inițiativă emblematică a Strategiei Europa 2020: O Uniune a inovării*” propune parteneriate europene pentru inovare (PEI) ⁽¹⁾. Comisia consideră că aceste parteneriate trebuie să contribuie la rezolvarea diverselor problematici de mare însemnătate pentru societate, între care asigurarea disponibilității alimentelor sănătoase sau de calitate, prin utilizarea unor metode durabile de producție.

2.2 Până acum, Comisia Europeană a sprijinit un prim parteneriat experimental în domeniul îmbătrânirii active și în condiții bune de sănătate ⁽²⁾. Totodată, ea a prezentat următoarele trei propuneri de parteneriat:

— materii prime ⁽³⁾;

— productivitate și dezvoltare durabilă a agriculturii ⁽⁴⁾;

— apă ⁽⁵⁾.

2.3 Comitetul Economic și Social European (CESE) și-a manifestat deja interesul în legătură cu parteneriatul european. Cu toate acestea, Comitetul a reamintit numeroasele măsuri și proceduri generale adoptate în acest sens, semnalând ca atare

⁽¹⁾ COM(2010) 546 final - *Inițiativă emblematică a Strategiei Europa 2020: O Uniune a inovării*.

⁽²⁾ COM(2012) 83 final - *Concretizarea planului strategic de implementare a parteneriatului european pentru inovare privind îmbătrânirea activă și în condiții bune de sănătate*.

⁽³⁾ COM(2012) 82 final - *Asigurarea disponibilității materiilor prime pentru bunăstarea viitoare a Europei - Propunere de parteneriat european pentru inovare privind materiile prime*.

⁽⁴⁾ COM(2012) 79 final - *Parteneriatul european pentru inovare „Productivitatea și durabilitatea agriculturii”*.

⁽⁵⁾ COM(2012) 216 final - *Parteneriatul european pentru inovare în domeniul apei*.

necesitatea de a se ține seama de aceste experiențe și continuând să urmărească inițiativele demarate. CESE consideră că întreaga activitate desfășurată până acum de Comisie și de alte părți interesate trebuie recunoscută, consolidată și fructificată în elaborarea altor inițiative. În acest sens, CESE a subliniat că trebuie asigurată armonizarea noilor măsuri și a instrumentelor propuse cu procedurile în curs, pentru a evita complicațiile și suprapunerile suplimentare și pentru a garanta continuitatea, securitatea juridică și stabilitatea de care este nevoie ⁽⁶⁾. În sfârșit, CESE a solicitat garantarea respectării principiului participării voluntare, a geometriei variabile, a transparenței și a unei forme de guvernare clare și ușor de gestionat în punerea în aplicare a parteneriatelor europene pentru inovare ⁽⁷⁾.

3. Sinteza Comunicării

3.1 În cadrul inițiativei O Uniune a inovării, Comisia Europeană a prezentat o comunicare pentru promovarea unui nou parteneriat european pentru inovare în domeniul productivității și durabilității agriculturii.

3.2 Comisia Europeană atribuie două obiective „PEI privind productivitatea și durabilitatea agriculturii”:

— promovarea productivității și eficienței sectorului agricol, pentru a inversa până în 2020 recenta tendință de încetinire a ritmului creșterii productivității;

— garantarea dezvoltării durabile a agriculturii, prin asigurarea, până în 2020, a funcționalității solurilor la un nivel satisfăcător.

Astfel, PEI urmărește să contribuie la fructificarea legăturilor dintre, pe de o parte, cercetare și tehnologia de vârf și, pe de altă parte, părțile interesate, în special agricultori, întreprinderi, industrie, servicii de consultanță și ONG-uri.

4. Considerații generale

4.1 CESE sprijină inițiativa Comisiei de lansare a *parteneriatelor europene pentru inovare* (PEI) și este de acord mai ales cu alegerea Comisiei de a dedica una dintre aceste inițiative din cadrul PEI temei intitulate „*Productivitatea și durabilitatea agriculturii*”. Astfel, CESE crede că această inițiativă poate, de asemenea, reprezenta o bună ocazie pentru a promova o reflecție între părțile interesate din sectorul agroalimentar, în vederea identificării obiectivelor strategice prioritare de dezvoltare a agriculturii europene până în 2050. În acest sens, CESE cere Comisiei să țină seama de unele din propunerile formulate în avizele sale precedente ⁽⁸⁾.

⁽⁶⁾ Avizul CESE - O Uniune a inovării (JO C 132, 3.5.2011, p. 39, pt 3.5)

⁽⁷⁾ Avizul CESE - O Uniune a inovării (JO C 132, 3.5.2011, p. 39, pt 4.4)

⁽⁸⁾ Avizul CESE pe tema „Viitorul tinerilor agricultori europeni” (JO C 376, 22.12.2011, p. 19-24, pt. 3.5), și avizul CESE pe tema „Rolul femeilor în agricultură și în zonele rurale”. (JO. C 299, 4.10.2012, p. 29-33).

4.2 CESE consideră că una din principalele mize ale viitorului agriculturii este reprezentată de stabilirea unui model de producție care să reconcilieze producția agricolă cu respectarea mediului și a caracterului durabil. Realizarea acestui obiectiv este îngreunată de unele elemente ce contribuie la completarea tabloului sectorului agroalimentar la nivel mondial din ultimul timp. Fluctuațiile prețurilor produselor agricole, financiarizarea sectorului agricol, utilizarea crescândă a produselor agricole în scopuri energetice și implicațiile crizei economice globale reprezintă obstacole serioase în introducerea unor noi practici agricole mai productive și mai durabile. În acest context, dată fiind importanța cercetării și inovării, CESE consideră că *PEI privind productivitatea și durabilitatea agriculturii* poate contribui în mod semnificativ la abordarea acestei mize decisive pentru viitorul agriculturii europene.

4.3 CESE subliniază că performanțele în termeni de competitivitate în cadrul întregului sistem agroalimentar european sunt influențate în mod decisiv de contribuția sectoarelor de procesare industrială și de comercializare a produselor alimentare. În acest sens, CESE cere Comisiei să nu subevalueze contribuția pe care importurile de materii prime agricole o au la atingerea unor rezultate economice realizate de lanțurile agroalimentare europene. În acest context, strategia promovată prin *PEI privind productivitatea și durabilitatea agriculturii* ar trebui să acorde atenția cuvenită obiectivului de sprijinire și consolidare a sectorului european de procesare industrială. Doar printr-o integrare adecvată a diverselor verigi ale lanțului agroalimentar vor putea fi asigurate o creștere a ofertei agricole europene și o valorificare adecvată și – în același timp – va putea fi garantat accesul sigur pe piață al produselor primare europene.

4.4 CESE observă că, în comunicarea sa, Comisia nu propune o definiție a productivității în agricultură. Reflecția asupra noțiunii de productivitate în agricultură trebuie să se bazeze obligatoriu pe o definiție partajată a producției agricole. În unele avize ale sale ⁽⁹⁾, CESE a subliniat într-adevăr importanța prezervării modelului agricol european (MAE), amintind că populația Uniunii este interesată de diversele funcții ale agriculturii (producția de mărfuri alimentare și de fibre, protecția mediului și a dezvoltării rurale, sprijinirea viabilității zonelor rurale, dezvoltarea echilibrată a teritoriului, calitatea alimentelor și bunăstarea animalelor). Prin urmare, CESE consideră că orice efort de sprijinire și îmbunătățire a productivității în agricultură trebuie să se concentreze pe obiectivul fructificării caracterului multifuncțional al acesteia, încurajând dezvoltarea echilibrată a sectorului și ținând seama de toate sectoarele de producție ale MAE.

4.5 De asemenea, CESE consideră că noțiunea de productivitate agricolă ar trebui să țină seama și de contribuția diversilor factori de producție. Într-adevăr, multe analize privind productivitatea agricolă tind să scoată în evidență doar contribuția factorilor tehnici (sol, apă, îngrășăminte, produse fitosanitare, semințe), uitând să sublinieze contribuția fundamentală a

factorului uman, mai ales în ceea ce privește realizarea unor produse de calitate. De aceea, CESE consideră că stabilirea unei strategii de promovare și valorificare a productivității agricole nu va fi posibilă fără adoptarea unor măsuri corespunzătoare (formare, siguranță) de îmbunătățire a calității muncii în agricultură.

4.6 În vederea implementării *PEI privind productivitatea și durabilitatea agriculturii*, CESE consideră că se cuvine lansat un proces de reflecție asupra noțiunii de dezvoltare durabilă, inclusiv pentru a lua în considerare trăsăturile specifice ale MAE, precum și evoluția și mizele ce caracterizează contextul global. În ceea ce privește raportul dintre agricultură și dezvoltare durabilă, CESE dorește să amintească înainte de toate contribuția adusă de multifuncționalitate la îndeplinirea acestui obiectiv. În acest sens, CESE consideră că se cuvine subliniat că multifuncționalitatea este specifică agriculturii și, ca atare, că trebuie salvagardată și preservată și din perspectiva promovării dezvoltării durabile.

4.7 CESE subliniază progresele semnificative înregistrate de sectorul agricol european în ceea ce privește cele trei aspecte ale dezvoltării durabile (economic, social și de mediu). Cu toate acestea, CESE reamintește că dezvoltarea durabilă nu poate fi garantată fără a acorda atenția cuvenită dimensiunii sale instituționale. Din acest motiv, CESE evidențiază necesitatea promovării – inclusiv prin intermediul acțiunilor întreprinse de *PEI privind productivitatea și durabilitatea agriculturii* – a unui nivel corespunzător de participare și de implicare a tuturor părților interesate din agricultură, pentru a maximiza contribuția pe care o poate avea MAE la realizarea obiectivului dezvoltării durabile.

4.8 CESE salută decizia Comisiei de a propune dezvoltarea durabilă a agriculturii ca unul dintre obiectivele prioritare ale PEI. În acest sens, CESE consideră însă că este necesară încurajarea unei reflecții asupra indicatorului propus de Comisie pentru evaluarea rezultatelor produse de acțiunile PEI în termeni de durabilitate. Astfel, deși recunoaște că un nivel satisfăcător de funcționalitate a solului poate contribui decisiv la durabilitate, CESE consideră că nu trebuie neglijată utilizarea altor indicatori de performanță cu ajutorul cărora ar putea fi valorificată contribuția pe care anumite practici agricole o pot aduce în special la conservarea resurselor naturale.

4.9 De asemenea, CESE consideră oportun să promoveze aprofundarea conceptului de inovare în agricultură, care permite evidențierea și luarea în considerare a specificității MAE. Între 1960 și 1980, producția agricolă a crescut considerabil, inclusiv datorită inovațiilor introduse de revoluția ecologică. Această îmbunătățire a performanțelor productive a avut loc însă în detrimentul caracterului durabil al agriculturii din punctul de vedere al mediului, din cauza utilizării din ce în ce mai masive a produselor chimice (îngrășăminte, erbicide și pesticide) și a carburanților utilizați în procesele agricole mecanizate. Deși este convins că securitatea alimentară rămâne un drept fundamental al omului, CESE consideră că revoluția

⁽⁹⁾ Avizele CESE privind *Reforma PAC în 2013*, (JO C 354, 28.12.2010, p. 35-42), *PAC în perspectiva anului 2020*, (JO C 191, 29.6.2012, p. 116-129), și *Viitorul PAC*. (JO C 132, 3.5.2011, p. 63-70)

ecologică nu reprezintă modelul de rezolvare în viitor a acestei mize cruciale la nivel global. În acest sens, procesele inovatoare din agricultură vor trebui să sprijine o strategie organică de dezvoltare a sectorului, care – prin utilizarea eficientă a tuturor factorilor de producție (sol, apă, muncă, energie) și prin valorificarea produselor de calitate – să sprijine caracterul multifuncțional al agriculturii.

4.10 CESE este un adept convins al necesității de a pune în valoare și a apăra MAE. Într-adevăr, se cuvine recunoscut caracterul multifuncțional al agriculturii, valorificând contribuția pe care aceasta o poate aduce la realizarea dezvoltării durabile. Extinderea funcțiilor și sarcinilor agriculturii implică necesitatea de a regândi strategiile inovatoare aferente acestui sector. De aceea, CESE consideră că trebuie redefinite limitele și cadrele de intervenție, reamintind interacțiunea crescândă existentă între agricultură și celelalte sectoare de producție. În acest sens, strategiile inovatoare de intervenție trebuie să fie din ce în ce mai puțin sectoriale și din ce în ce mai orientate către acest ansamblu de activități care fac parte din ceea ce este cunoscut ca bioeconomie.

4.11 CESE cere Comisiei să nu neglijeze nicio formă de inovare care ar putea fi pusă în aplicare în sectorul agricol. În acest sens, fără a subestima importanța acordării unui sprijin adecvat creării și diseminării inovațiilor în procesele agricole, CESE cere să se acorde mai multă atenție inovațiilor care ar putea fi introduse în cadrul etapelor de comercializare, celor legate de experimentarea unor noi forme de organizare a întreprinderilor și celor care optimizează relațiile dintre actorii lanțurilor agroalimentare naționale și europene.

4.12 În ceea ce privește inovațiile la nivelul produselor, CESE reamintește atenția crescândă manifestată de operatorii privați în legătură cu dezvoltarea, diseminarea și comercializarea alimentelor funcționale (*functional foods*). Acordând atenția cuvenită acestor noi tipuri de produse pe plan economic și sanitar, CESE subliniază necesitatea sprijinirii proceselor de inovare legată de produse, care, deși completează inițiativele private, țin seama mai mult de necesitatea de a produce beneficii substanțiale pentru întreaga colectivitate.

4.13 În opinia CESE, obiectivele pe care Comisia și le-a fixat în legătură cu PEI – „Productivitatea și durabilitatea agriculturii” sunt foarte ambițioase. CESE crede că, pentru ca inițiativa să fie încununată de cel mai mare succes, trebuie asigurată sinergia maximă între PEI – „Productivitatea și durabilitatea agriculturii” și diversele politici comunitare (întreprinderi, acțiuni în favoarea climatului, politici intersectoriale, economie, finanțe și fiscalitate, ocuparea forței de muncă și drepturi sociale, energie și resurse naturale, protecția mediului, consumatori și sănătate, relații

externe și afaceri externe, regiuni și dezvoltare locală, știință și tehnologie). În acest sens, va trebui acordată atenție specială asigurării coerenței dintre inițiativa PEI și conținuturile și instrumentele politicii agricole comune.

4.14 CESE consideră că este important să se evidențieze impactul pe care deciziile de politică comercială ale UE le pot avea în termeni de productivitate a sectoarelor agricole. De exemplu, pentru culturile proteaginoase, decizia luată de UE de a reduce sprijinul a dus la o pierdere de competitivitate a operatorilor europeni din sector. În opinia CESE, acest exemplu demonstrează că îmbunătățirea productivității anumitor sectoare agricole nu depinde doar de creșterea resurselor transferate acestui sector, ci poate fi realizată prin adoptarea unor măsuri comerciale eficiente. În acest context, se cuvine menționat că, pentru a asigura rentabilitatea agricultorilor, este necesar ca fiecărei politici destinate sporirii productivității agricole să-i corespundă măsuri ce garantează accesul necesar la piețe pentru cantități mai mari de produse agricole.

4.15 CESE reamintește că lumea în ansamblul său și țările luate în parte au beneficiat enorm de pe urma creșterii productivității din agricultură. O bună parte a acestor beneficii se datorează progresului tehnologic determinat de investițiile publice făcute în domeniile cercetării și dezvoltării în sectorul agricol. Datele empirice disponibile sugerează însă că beneficiile au fost cu mult superioare costurilor. În opinia CESE, este necesar ca Uniunea Europeană să asigure în continuare un nivel adecvat de intervenții publice în promovarea inovării în agricultură. În acest sens, CESE consideră că este necesară asigurarea unei mai bune coordonări între politicile de cercetare în sens strict și politicile agrare în favoarea inovării, în special în ceea ce privește cele finanțate de PAC. Trebuie îmbunătățită contribuția pe care atât plățile directe decuplate din cadrul primului pilon, cât și măsurile structurale ale dezvoltării rurale o pot aduce la diseminarea progresului tehnic.

4.16 CESE subliniază că dezbateră privind PEI – „Productivitatea și durabilitatea agriculturii” are loc concomitent cu cea privind noul cadru financiar multianual al Uniunii Europene. Însă acest moment, încă nu se cunoaște cu certitudine amploarea resurselor pe care UE dorește să le aloce realizării diverselor sale politici. CESE consideră că este important ca, în conformitate cu obiectivele Strategiei Europa 2020, UE să sprijine corespunzător programele de cercetare și inovare realizate la nivel european. În ceea ce privește sectorul agricol, CESE cere să se garanteze alocarea a cel puțin 5,1 miliarde EUR pentru cercetare și inovare în agricultură, sumă rezervată în acest scop și prevăzută în cadrul propunerii privind cadrul financiar multianual pentru perioada 2014-2020.

5. Observații specifice

5.1 CESE apreciază efortul depus de Comisia Europeană de a introduce o nouă formă de guvernanță pentru punerea în aplicare a proceselor de inovare, însă solicită precizări cu privire la criteriile ce vor fi utilizate pentru stabilirea componenței comitetului director însărcinat să supravegheze redactarea programului de lucru strategic multianual al PEI.

5.2 CESE consideră că este important să se asigure sinergia maximă între PEI – „Productivitatea și durabilitatea agriculturii” și celelalte experiențe promovate până în prezent de Comisie în materie de stimulare a inovării în acest sector (Comitetul permanent privind cercetarea agricolă, ERA-NET și platformele tehnologice europene). În trecut, CESE evidențiasse deja⁽¹⁰⁾ valoarea adăugată și beneficiile determinate de programarea comună în sectorul cercetării agricole în termeni de impact asupra competitivității europene. De asemenea, CESE cere precizări în legătură cu măsurile ce vor fi luate pentru a asigura coordonarea și sinergiile dintre PEI – „Productivitatea și durabilitatea agriculturii” și celelalte PEI: „Materii prime” și „Apă”.

5.3 În opinia CESE, cadrul prezentat de Comisie în legătură cu PEI – „Productivitatea și durabilitatea agriculturii” este foarte ambițios. CESE consideră că abordarea ascendentă (*bottom-up*) propusă pentru funcționarea grupurilor operaționale trebuie salutăată ca o inovație pozitivă. În același timp, CESE propune o reflecție asupra problemelor și dificultăților potențiale în termeni de gestionare, care ar putea apărea în implementarea noi strategii PEI. Într-adevăr, CESE este de părere că abordarea PEI va avea efecte pozitive doar dacă grupurile operaționale pot deveni cu adevărat actori capabili să inițieze procese de dezvoltare însoțite de obiective cuantificabile, mai degrabă decât noi parteneriate ce au ca obiectiv doar solicitarea de finanțări publice.

5.4 CESE consideră că este necesar să se garanteze că PEI vor fi puse în aplicare fără a crea dificultăți sau complicații suplimentare celor care ar putea fi implicați în grupurile operaționale. CESE subliniază în special că punerea în aplicare a inițiativei PEI ar putea genera costuri administrative pentru autoritățile de management și pentru agențiile de plăți implicate în activități de selecție, de plată, de monitorizare și control legate de implementarea abordării PEI. CESE consideră că această eventualitate riscă să diminueze valoarea adăugată a inițiativei PEI, mai ales în termeni de raport între costuri și beneficii.

5.5 CESE salută faptul că, în punerea în aplicare a PEI – „Productivitatea și durabilitatea agriculturii”, Comisia a adoptat abordarea sistemică propusă de Banca Mondială prin

Agricultural Innovation System – AIS, destinat creării unei rețele de organizații, întreprinderi și persoane, având obiectivul de a introduce pe piață noi produse, procese și forme de organizare, în colaborare cu instituțiile și politicile care influențează modul în care diverșii operatori interacționează, împărtășesc, schimbă și fructifică cunoștințele. Această abordare evidențiază că este important să poți conta pe intermediari care îi pun în legătură pe diverșii actori implicați în procesele de inovare. CESE consideră că impactul PEI – „Productivitatea și durabilitatea agriculturii” depinde ca atare de implicarea activă a acestor intermediari ai inovării (innovation brokers) care pot crea și consolida relațiile de cooperare pentru inovare dintre mulți și diverși operatori.

5.6 CESE este de acord cu propunerea formulată de Comisia Europeană de a garanta coordonarea corespunzătoare a diverselor grupuri operaționale ale PEI – „Productivitatea și durabilitatea agriculturii”, prin crearea unei rețele de PEI în cadrul Rețelei europene pentru dezvoltare rurală. În acest context, CESE solicită mai multe precizări în legătură cu măsurile operative pe care Comisia Europeană dorește să le ia, astfel încât să permită Rețelei europene pentru dezvoltare rurală să-și îndeplinească această nouă sarcină, mai ales în ceea ce privește acțiunile destinate formării personalului, astfel încât acesta să capete deprinderi și competențe corespunzătoare.

5.7 Date fiind noile mize globale (liberalizarea piețelor, creșterea populației și penuria de resurse naturale), trebuie acordată mai multă atenție aspectelor de inovare în agricultură. Datele disponibile arată situația dificilă determinată de viteza inovării – inferioară celei dorite – și de faptul că prevalează tipurile tradiționale de inovare, cum ar fi cele mecanice și cele referitoare la varietățile de plante și animale, în detrimentul celor legate de noi piețe, de prelucrarea directă sau de noi tehnici de cultivare și certificare. CESE consideră că inițiativa PEI – „Productivitatea și durabilitatea agriculturii” aduce o contribuție importantă la inovarea în agricultură, prin punerea în rețea a operatorilor și a locurilor în care are loc inovarea cu cele în care aceasta este adoptată.

5.8 CESE reamintește că predispoziția pentru inovare în agricultură depinde și de trăsăturile individuale ale întreprinzătorului și ale familiei sale, de specificul structurii întreprinderii, precum și de condițiile de piață și de contextul general (cultural și instituțional) în care întreprinderea își desfășoară activitatea. În acest sens, CESE consideră că trebuie acordată prioritate inițiativelor grupurilor operaționale ale PEI, cu acțiuni de schimb de generații, de asistență tehnică, de formare (în special pentru tinerii agricultori), de sprijinire a investițiilor structurale, de promovare și valorificare a produselor agricole, de creare de noi debușeuri de piață (de exemplu, lanțurile scurte) și de diversificare a veniturilor întreprinderii, prin acordarea unui acces prioritar la resursele furnizate de programele de dezvoltare rurală.

⁽¹⁰⁾ Avizul CESE privind Cercetarea agricolă (JO C 128, 18.5.2010, p. 107, pt 1.3).

5.9 CESE reamintește că, în cadrul programului dezvoltării rurale pentru perioada 2007-2013, a fost introdusă o nouă măsură de promovare a experiențelor de „cooperare pentru dezvoltarea de noi produse, procedee și tehnologii în sectorul agricol, alimentar și forestier”⁽¹⁾. CESE consideră că se cuvine să fie asigurate coordonarea și sinergiile dintre acțiunile PEI – „Productivitatea și durabilitatea agriculturii” și experiențele

derulate până acum în cadrul dezvoltării rurale. În acest sens, ar fi potrivit să se analizeze, prin intermediul rezultatelor evaluărilor intermediare ale programelor de dezvoltare rurală, punctele vulnerabile și atuurile evidențiate până acum în cadrul realizării proiectelor de cooperare, pentru a fi luate în considerare în stabilirea proiectelor operaționale ale acțiunilor din PEI – „Productivitatea și durabilitatea agriculturii”.

Bruxelles, 12 decembrie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

⁽¹⁾ Articolul 29 din Regulamentul (CE) 1698/05 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR).

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1342/2008 al Consiliului din 18 decembrie 2008 de stabilire a unui plan pe termen lung pentru rezervele de cod și zonele piscicole care exploatează aceste rezerve

COM(2012) 498 final

(2013/C 44/22)

Raportor unic: **dl Brendan BURNS**

La 1 octombrie 2012, în conformitate cu articolul 43 alineatul (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Consiliul a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1342/2008 al Consiliului din 18 decembrie 2008 de stabilire a unui plan pe termen lung pentru rezervele de cod și zonele piscicole care exploatează aceste rezerve

COM(2012) 498 final.

Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 22 noiembrie 2012.

În cea de a 485-a sesiune plenară, care a avut loc la 12 și 13 decembrie 2012 (ședința din 12 decembrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 131 de voturi pentru, 1 vot împotriva și 2 abțineri.

1. Concluzie

1.1 CESE salută prezenta propunere. Persistă un mic număr de motive de preocupare, care sunt însă serioase. Prioritatea imediată constă în adoptarea rapidă a unui nou regulament.

2. Introducere

2.1 Revizuirea planului pe termen lung pentru cod ⁽¹⁾ este o chestiune de importanță fundamentală nu doar pentru bunăstarea rezervelor respective, ci și pentru că reprezintă o sursă de control al efortului (zile pe mare) pentru mai multe flote. Acest plan include reduceri anuale automate, în anumite condiții de natură biologică, atât ale efortului, cât și ale capturii totale admisibile (TAC). Reducerile respective au loc indiferent dacă rezerva se îmbunătățește, intervenind atunci când îmbunătățirea nu îndeplinește în mod strict condițiile prevăzute în plan. Reducerile efortului au fost extrem de severe: luând ca exemplu flota scoțiană de pescuit pește alb, zilele pe mare disponibile pentru fiecare navă urmează să scadă până în 2014 la 50 % față de nivelul din 2011. În timp ce reducerile efortului vizează reducerea proporțională a mortalității codului, înjumătățirea timpului petrecut pe mare reprezintă înjumătățirea întregii activități de pescuit.

3. Context

3.1 Un plan inițial de refacere a rezervelor de cod a intrat în vigoare la începutul anului 2004 ⁽²⁾, urmat la începutul lui 2009 de actualul Plan pe termen lung pentru cod. Având

drept scop reducerea mortalității provocate de pescuit, instrumentele de gestionare cuprinse în plan constau în reduceri ale TAC (măsurate la debarcare) și – cel mai important în planul actual – în reduceri anuale automate ale efortului. Utilizând din nou exemplul de mai sus, efectele asupra flotei scoțiene ale măsurilor menite să asigure refacerea rezervelor de cod au fost profunde. În special, reducerea automată a efortului conform prevederilor planului a fost foarte dăunătoare din punct de vedere economic, fără a avea efectele benefice preconizate asupra rezervelor.

3.2 În conformitate cu articolul 34 din planul actual, acesta ar fi trebuit revizuit „cel mai târziu în cel de-al treilea an de aplicare”. Revizuirea în curs are loc așadar tardiv. După câteva mesaje contradictorii ale comisarului la sfârșitul lui 2012, în prezent, intenția declarată a Comisiei este de a propune un plan multianual pentru mai multe specii, care să înlocuiască planul pentru cod. Aceasta va necesita în mod clar timp, în special deoarece datele științifice care vor sta la baza sa nu sunt încă disponibile. Cu toate acestea, în momentul de față există un consens solid între statele membre cu flotă de pescuit cu privire la faptul că nu sunt acceptabile reduceri automate suplimentare ale efortului.

3.3 Întrucât nu este prevăzută pentru viitorul apropiat o revizuire completă, Comisia a prezentat propunerea de modificare pe termen scurt care face obiectul prezentului aviz. O complicație în cadrul acestui proces rezultă din necesitatea de a alinia cât de rapid posibil planul actual cu TFUE, întrucât Consiliul nu mai are competența legală de a adopta singur măsuri în cadrul planului. Aceasta va genera dificultăți juridice care vor îngreuna orice acțiune imediată a Consiliului până la sfârșitul lui 2012, menită să atenueze efectele reducerii excesive a efortului.

⁽¹⁾ Regulamentul (CE) nr. 1342/2008 al Consiliului, JO L 348, 24.12.2008, p. 20-33.

⁽²⁾ Regulamentul (CE) nr. 423/2004 al Consiliului, JO L 70, 9.3.2004, p. 8-11.

4. Factori științifici

4.1 Planul pentru cod a fost evaluat oficial de către ICES (Consiliul Internațional pentru Explorarea Apelor Maritime) și CSTEP (Comitetul științific, tehnic și economic pentru pescuit) în 2011. Atât Consiliul consultativ regional (CCR) pentru Marea Nordului, cât și cel pentru apele de nord-vest au contribuit la acest proces, iar următoarele chestiuni principale întrunesc acordul organismelor științifice și al CCR:

- Planul pentru cod nu își îndeplinește obiectivul primar de reducere a mortalității provocate de pescuit (F) asupra codului.
- CSTEP este de acord cu punctul de vedere al industriei, conform căruia nu ar trebui să se aștepte ca F să urmeze evoluția efortului într-un mod linear.
- O evaluare analitică completă este disponibilă doar pentru Marea Nordului. Pentru vestul Scoției există o evaluare, dar aceasta doar indică anumite tendințe. În Marea Nordului, F a scăzut cu adevărat, iar biomasa reproducătoare a stocului (B) a crescut, însă nu în ritmul cerut de plan. Ar trebui observat faptul că Planul de refacere a rezervelor de cod din 2004 are un obiectiv F care este îndeplinit acum și că a anticipat o perioadă de refacere de 10 ani.
- Pentru vestul Scoției, în ciuda unei descreșteri absolut considerabile a nivelurilor de efort, F total rămâne ridicat. Se trage concluzia că sunt implicați alți factori, inclusiv subestimarea acțiunii speciilor de pești prădători.
- Observând că orice evaluare formală a stocurilor suferă de un decalaj temporal din cauza procesului pe care îl presupune și că judecata pescarilor implicați în general anticipează în mod exact rezultatul, se consideră că refacerea stocurilor de cod este într-un stadiu mult mai avansat decât sugerează avizele existente.

5. Observații generale

5.1 Propunerea este în general salutăată. Dacă sunt aplicate corespunzător, modificările planului actual ar trebui să deschidă drumul către îndeplinirea obiectivelor și către evitarea unor daune economice suplimentare care nu duc la efecte biologice benefice.

6. Observații specifice

6.1 Valori de referință și utilizare

6.1.1 Modificările aduse articolului 4 vizează eliminarea posibilității accidentale ca statele membre să desfășoare un nivel al efortului de pescuit mai ridicat decât trebuia să permită planul, pur și simplu prin utilizarea unor metode diferite de calculare a efortului la stabilirea valorilor de referință și la calcularea utilizării efortului.

6.1.2 Fără a face concesii cu privire la punctul său de vedere conform căruia controlul efortului s-a dovedit un instrument inadecvat și în mare parte ineficace, CESE consideră rezonabil și logic să se solicite statelor membre să calculeze utilizarea efortului pe o bază coerentă cu cea utilizată pentru a stabili valorile de referință ale efortului.

6.2 Stocuri cu date deficitare

6.2.1 La articolul 9 [o procedură pentru stabilirea capturii totale admisibile (*total allowable catch* – TAC) atunci când nu există informații suficiente pentru a aplica articolul 7 sau 8], în locul reducerilor automate de 25 %, se propune o abordare de la caz la caz (și astfel mai flexibilă), însă bazată în mod ferm pe avizele științifice disponibile.

6.2.2 Obiectivul Consiliului de a aplica reduceri ale efortului și ale TAC mai scăzute decât nivelul cerut de 25 % conform planului actual pentru stocurile de pește, în cazurile în care nu sunt disponibile evaluări analitice, este o propunere înțeleaptă și proporțională, care va permite Consiliului să aplice o abordare de la caz la caz, în lumina celor mai cuprinzătoare avize științifice disponibile.

6.3 Derogări pentru vasele care capturează cantități neglijabile de cod

6.3.1 Fostul articol 11 este împărțit în articolul 11, articolul 11a și articolul 11b. În loc să se aplice grupurilor de nave stabilite de fiecare stat membru, derogările se vor baza pe criterii general aplicabile oricărei nave care le îndeplinește, indiferent de statul membru al cărui pavilion îl arborează. Articolul astfel modificat permite totodată evitarea ajustării permanente a valorii de referință de către Consiliu;

6.3.2 Obstacolele administrative impuse pentru a obține derogări pentru navele care capturează cantități neglijabile de cod au fost disproporționate și au subminat intenția acestei prevederi. CESE salută așadar această raționalizare a condițiilor de acordare a derogărilor.

6.3.3 Sunt necesare unele clarificări cu privire la modul în care noile derogări vor opera în raport cu suprapunerea posibilă între selectivitatea uneltelor, distribuția spațială a capturilor și adâncime. De exemplu, anumite unelte care operează în zone cu densitate ridicată de cod capturează cantități foarte mici de cod, iar alte unelte care operează în zone cu o densitate relativ scăzută de cod pot captura cantități substanțiale de cod.

6.3.4 CCR ar trebui implicate în stabilirea criteriilor utilizate la definirea zonelor cu densitate mare de cod și a modului în care noua abordare va fi aplicată în practică.

6.3.5 Măsurile tranzitorii vor permite ca grupurile de nave deja excluse să fie supuse criteriilor în vigoare la momentul excluderii;

6.3.6 Este oportun să se mențină continuitatea în cazurile în care grupuri de nave au îndeplinit deja criteriile de excludere existente.

6.4 Excluderea din regimul efortului de pescuit a activităților de pescuit integral documentate

6.4.1 Se introduce un nou articol 11c. Navele implicate în testări ale activităților de pescuit integral documentate, în cadrul cărora toate capturile sunt scăzute din cote, sunt excluse din regimul efortului de pescuit.

6.4.2 Excluderea din regimul efortului de pescuit a acelor nave care își pot documenta integral capturile este întru totul logică, întrucât contribuția acestora la mortalitatea codului este înregistrată integral și se încadrează în cotele autorizate. Nu există prin urmare niciun motiv pentru includerea lor în continuare. Cu toate acestea, CESE nu poate înțelege raționamentul aflat la baza interdicției transferurilor de cote către și de la aceste nave. Aspectul cel mai pertinent este faptul că se poate demonstra că, de la introducerea activităților de pescuit integral documentate, cantitățile aruncate înapoi în mare în cadrul testărilor au fost reduse substanțial în Marea Nordului. În cel mai rău caz, CESE consideră că această măsură, care nu a fost bine concepută, ar putea împiedica navele să participe la testările cotelor de capturi și, prin urmare, ar fi pe de-a întregul contraproductivă. CESE consideră că este nevoie de informații suplimentare din partea statelor membre și de discuții pentru a clarifica această poziție, însă în general gestionarea cotelor ține de domeniul de competență al statelor membre și ar trebui să rămână așa.

6.5 Flexibilitate în stabilirea TAC și a nivelurilor de efort

6.5.1 Articolul 12 alineatul (4) este modificat din aceleași motive ca articolul 9.

6.5.2 Se introduce un nou alineat (6) la articolul 12. Acest alineat prevede posibilitatea Consiliului de a decide să nu aplice noi reduceri ale efortului de pescuit, atunci când plafonul efortului de pescuit a fost redus timp de patru ani consecutivi.

6.5.3 Autoritatea acordată Consiliului de a îngheța reducerile efortului necesare conform planului este esențială pentru a evita

daune socioeconomice grave și ireversibile la adresa activităților de pescuit și a comunităților de pescari. Statele membre și CCR, precum și CSTEP au atras atenția asupra abordării disproporționate și ineficiente și asupra consecințelor adesea contraproductive care au rezultat de aici. Rezultatul cel mai important al acestei noi flexibilități va fi o reducere anticipată a capturilor aruncate înapoi în mare.

6.6 Perioada de gestionare a compoziției capturilor

6.6.1 Articolul 13 este reformulat pentru a se elimina diferențele de interpretare dintre versiunile lingvistice. Este clarificat faptul că cerința ca, din totalul capturilor, cele de cod să reprezinte mai puțin de 5 % se referă la compoziția capturii în perioada de gestionare, nu la fiecare campanie de pescuit.

6.6.2 Pe fundalul reformei în curs a PCP și al unei eventuale obligații de a debarca toate capturile, sunt salutate modificările propuse care ar avea drept efect reducerea capturilor de cod matur aruncate înapoi în mare. Flexibilitatea referitoare la îndeplinirea cerințelor privind nivelul de 5 % din compoziția capturilor pe întreaga perioadă de gestionare ar trebui să fie utilă în această privință.

6.7 Reducerea capturilor aruncate înapoi în mare

6.7.1 La articolul 14, se subliniază obligația statelor membre de a remedia problema capturilor aruncate înapoi în mare, spre deosebire de reglementările actuale, și se precizează că nivelul de control și monitorizare se stabilește pe baza gestionării riscului.

6.7.2 CESE este ferm convins că viitorul refacerii stocurilor de cod depinde de diversele moduri de evitare a codului de către navele de pescuit și de alinierea stimulentei economice din cadrul industriei cu obiectivele de gestionare. În mare măsură, inițiativele de evitare a codului se suprapun cu reducerea capturilor aruncate înapoi în mare. În contextul dezechilibrului dintre TAC pentru codul din Marea Nordului și abundența reală de la fața locului, evitarea codului prin închideri în timp real, cotele de capturi, uneltele selective, evitarea sezonieră și temporară au reprezentat metodele principale de reducere a presiunii asupra codului. Monitorizarea și abordările bazate pe risc vor reflecta fără îndoială acest model.

Bruxelles, 12 decembrie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

Avizul Comitetului Economic și Social European referitor la Pachetul privind inspecția tehnică auto, ce cuprinde următoarele trei documente: propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind inspecția tehnică periodică a autovehiculelor și remorcilor și de abrogare a Directivei 2009/40/CE

COM(2012) 380 final – 2012/0184 (COD);

propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 1999/37/CE privind documentele de înmatriculare pentru vehicule

COM(2012) 381 final – 2012/0185 (COD);

propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind controlul tehnic în trafic al vehiculelor comerciale care circulă în Uniune și de abrogare a Directivei 2000/30/CE

COM(2012) 382 final – 2012/0186 (COD)

(2013/C 44/23)

Raportor: **dl Virgilio RANOCCHIARI**

La 7 și 10 septembrie și la 8 octombrie 2012 și, respectiv, la 11 septembrie 2012, în conformitate cu articolele 91 și 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Consiliul și, respectiv, Parlamentul European au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Pachetul privind inspecția tehnică auto, ce cuprinde următoarele trei documente: Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind inspecția tehnică periodică a autovehiculelor și remorcilor și de abrogare a Directivei 2009/40/CE

COM(2012) 380 final – 2012/0184 (COD)

Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 1999/37/CE privind documentele de înmatriculare pentru vehicule

COM(2012) 381 final – 2012/0185 (COD)

Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind controlul tehnic în trafic al vehiculelor comerciale care circulă în Uniune și de abrogare a Directivei 2000/30/CE

COM(2012) 382 final – 2012/0186 (COD).

Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 26 noiembrie 2012.

În cea de-a 485-a sesiune plenară, care a avut loc la 12 și 13 decembrie 2012 (ședința din 12 decembrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 130 de voturi pentru, 2 voturi împotriva și 2 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Cu excepția aspectelor ce vor fi menționate în cele ce urmează, Comitetul Economic și Social European (CESE) își însușește și sprijină propunerile Comisiei, din cel puțin trei motive:

— necesitatea din ce în ce mai stringentă a reducerii numărului de accidente și a efectelor – adesea tragice – ale acestora, în condițiile sporirii suplimentare a traficului rutier, preconizat pentru următorii ani;

— urmărirea obiectivului reducerii numărului de accidente necesită un efort organic și concertat, ce depășește competențele naționale ale statelor membre luate individual;

— nevoia sporirii uniformității regulilor și inspecțiilor, astfel încât să se evite ca un aspect fundamental al vieții sociale, precum cel al siguranței rutiere, să fie abordat în bună măsură în mod divergent, cu metode neomogene și în ritmuri diferite.

1.2 În ciuda premiselor care ar fi sugerat uniformizarea prevederilor, CESE subliniază că metoda adoptată de Comisie în elaborarea pachetului de propuneri, de utilizare combinată a dispozițiilor legislative și a celor de tipul *soft law*, lasă o autonomie semnificativă statelor membre, făcând dificilă și – ca atare – încetinind armonizarea deplină a inspecțiilor, care ar fi permis ca inspecțiile și certificatele de conformitate dintr-un stat membru să fie recunoscute automat în toate celelalte.

1.3 De asemenea, CESE consideră că procesul de armonizare, odată demarat, ar trebui să fie încununat în mod natural prin instituirea certificatului european de conformitate, care să înlocuiască actualele certificate naționale, permițând efectuarea inspecțiilor periodice în orice stat membru, fără obligația de a mai transporta vehiculul în statul membru în care este înregistrat.

1.4 CESE salută atât extinderea numărului de echipamente tehnice și tehnologice supuse controlului, cât și elaborarea unei liste a inspecțiilor ce trebuie efectuate. De asemenea, trebuie sprijinită și inspecția echipamentelor care până în prezent țineau de competența exclusivă a producătorilor, cum sunt sistemul antiblocare (*Anti-lock Braking System - ABS*) și controlul electronic al stabilității (*Electronic Stability Control - ESC*). În plus, este îndreptățită distincția făcută în cazul vehiculelor în stare de funcționare în funcție de vechime sau de kilometraj, aspecte de importanță specială pentru întreținerea vehiculelor și pentru nivelul lor de siguranță.

1.5 De asemenea, CESE salută propunerea de a supune controalele în trafic și așa-numitele vehicule comerciale ușoare (VCU, cu masa maximă admisă de până la 3,5 tone). În plus, Comitetul subliniază că aceste tipuri de vehicule reprezintă o parte semnificativă a parcului auto. De aceea, prevederea ca în fiecare an să fie inspectate minim 5 % din aceste autovehicule pare foarte ambițioasă.

1.6 În acest sens, CESE solicită efectuarea unei anchete de inventariere la nivelul fiecărui stat membru, pentru identificarea numărului de unități mobile de control, astfel încât statele membre să dispună măsurile necesare în timp util.

1.7 Și în ceea ce privește tema extinderii numărului de tipuri de vehicule ce trebuie inspectate, CESE este pe deplin de acord și cu necesitatea inspectării motocicletelor. Cu toate acestea, Comitetul consideră că termenii prevăzuți pentru inspecție (4 + 2 + 1) sunt exagerate pentru aceste vehicule, în condițiile în care parcurg anual distanțe foarte limitate. Din acest motiv, CESE propune, cel puțin într-o primă fază, o frecvență mai redusă (4 + 2 + 2).

2. Introducere

2.1 Inspecțiile tehnice ale autovehiculelor reprezintă o funcție esențială, în sprijinul siguranței rutiere. În Europa, în fiecare zi mor – în medie – mai mult de cinci persoane în accidente provocate de defecțiunile tehnice ale vehiculului. Se estimează că aceste defecțiuni sunt responsabile, cel puțin în parte, pentru 6 % din accidentele în care sunt implicate autovehiculele și pentru 1,8 % din cele cauzate de motociclete.

2.2 Reglementările europene în domeniu datează din 1977 și au suferit în ultimul deceniu doar modificări minore, în condițiile în care traficul rutier s-a triplat, iar vehiculele au evoluat extrem de mult în plan tehnologic.

2.3 O analiză comparativă a sistemelor aflate în vigoare în statele membre în ceea ce privește inspecția periodică a vehicu-

lelor, efectuată de Comisia Europeană, a evidențiat o serie de neajunsuri. Conform unor studii recente efectuate în Anglia și Germania, aceste deficiențe tehnice se întâlnesc la aproximativ 10 % din automobilele aflate în circulație, care nu ar trece de controalele mai moderne și mai adecvate.

2.4 Din aceste studii și din altele rezultă că:

- nu toate echipamentele mai importante ale unui vehicul sunt controlate în prezent, ca – de exemplu – sistemul antiblocare (ABS) și controlul electronic al stabilității (ESC);
- definirea și evaluarea defecțiunilor nu sunt actualizate și armonizate în toată Uniunea Europeană;
- echipamentele utilizate pentru inspecție nu sunt totdeauna adecvate, lipsind dispoziții precise în acest domeniu, obligatorii pentru toată Uniunea Europeană. Tot astfel, inspectorii însărcinați cu controlul tehnic ar trebui să aibă un nivel de cunoștințe și competențe adecvat evoluției tehnologice, astfel încât să garanteze o calitate omogenă a muncii lor în toată Uniunea Europeană;
- anumite categorii de vehicule nu sunt supuse inspecțiilor tehnice periodice (ITP). Așa se întâmplă, de exemplu, cu motocicletele în unsprezece state membre;
- controalele nu sunt suficient de frecvente, mai ales în ce privește vehiculele comerciale, dar cel mai adesea pentru vehiculele cu mulți kilometri la bord și pentru cele mai vechi;
- autoritățile competente nu supraveghează în mod corespunzător centrele de inspecție tehnică;
- inspectorii tehnici nu dispun întotdeauna de datele și informațiile necesare pentru controlul echipamentelor electronice de la bord, iar rezultatele controalelor nu sunt disponibile pentru autoritățile polițienești.

2.5 În lumina celor de mai sus, CESE salută și sprijină inițiativa Comisiei Europene, care – prin lărgirea și actualizarea domeniului de aplicare a inspecțiilor tehnice – va putea contribui la atingerea obiectivului de reducere a accidentelor rutiere mortale cu 50 % până în 2020 și de a diminua impactul acestui trafic asupra mediului, prin controale mai extinse și mai frecvente ale emisiilor, în special în ceea ce privește CO₂.

3. Pachetul de propuneri ale Comisiei

Este vorba de trei propuneri legislative:

- un regulament [COM(2012) 380 final] privind inspecția tehnică periodică (ITP) a autovehiculelor și remorcilor și de abrogare a Directivei în vigoare 2009/40/CE;

- un al doilea regulament [COM(2012) 382 final], privind controlul tehnic în trafic al vehiculelor comerciale care circulă în Uniune și de abrogare a Directivei în vigoare 2000/30/CE;
- o directivă [COM(2012) 381 final] de modificare a Directivei 1999/37/CE privind documentele de înmatriculare pentru vehicule.

3.1 Noutățile propunerii de regulament privind inspecția tehnică periodică (ITP) (PTI = *Periodical Technical Inspections*) [COM(2012) 380 final]

3.1.1 Domeniul de aplicare. Va fi extins la vehiculele cu două sau trei roți în toată UE. De asemenea, nu vor fi lăsate în afara domeniului de aplicare nici tractoarele agricole cu viteza maximă mai mare de 40 km/h (categoria T5) și nici remorcile ușoare de până la 3,5 tone (categoriile O1 și O2).

3.1.2 Data și frecvența inspecțiilor. Pentru vehiculele destinate transportului de persoane (categoria M1), prima ITP are loc după patru ani de la înmatriculare, a doua – după alți doi și apoi în fiecare an. (Vehiculele din categoria M sunt cele care au cel puțin 4 roți, sunt destinate transportului de persoane și sunt împărțite în trei clase, în funcție de numărul de locuri și de masa maximă: M1 sunt cele cu 9 locuri, M2 au mai mult de 9 locuri și masa mai mică de 5 tone, M3 au mai mult de 9 locuri și mai mult de 5 tone. Vehiculele din categoria N au cel puțin 4 roți și sunt destinate transportului de marfă. Și în această categorie există trei clase, în funcție de masă: N1 < 3,5 tone, N2 < 12 tone, iar N3 > 12 tone. Categoria O cuprinde remorcile și semiremorcile, iar categoria T – tractoarele pe roți.) Automobilele și autovehiculele ușoare pentru transportul de mărfuri (N1) care parcurseră la data primului control mai mult de 160 000 km trebuie să fie controlate în fiecare an (sistemul 4-1-1 în loc de sistemul actual 4-2-1), acest lucru fiind valabil și pentru motocicletele. Statele membre care prevăd deja aceste cadențe pot impune termene mai scurte pentru controale. Statele membre au, de asemenea, posibilitatea de a alege frecvența inspecțiilor pentru vehiculele de interes istoric, cuprinzând aici și motocicletele, toate acestea nefăcând însă obiectul noului regulament.

Pentru vehiculele din categoriile M2, M3, N2, N3, O3, O4 și T5, prima inspecție va trebui însă să aibă loc la un an după înmatriculare. Același lucru este valabil și pentru vehiculele din categoria M1 înregistrate ca taxiuri sau ambulante.

3.1.3 Conținutul inspecțiilor, evaluarea deficiențelor și sancțiunile aferente. Sistemele de siguranță (ABS și ESC) și de mediu (sistemul de control al emisiilor) sunt adăugate pe lista inspecțiilor ce trebuie efectuate.

Deficiențele înregistrate în timpul inspecțiilor vor fi clasificate – pe baza parametrilor comuni menționați în anexa III a propunerii – ca **minore** (nu implică niciun risc pentru siguranța autovehiculului), **major** (susceptibile să compromită

siguranța vehiculului și să-i pună în pericol pe ceilalți participanți la trafic) și **periculoase** (risc direct și imediat, astfel încât vehiculul nu poate fi utilizat). Deficiențele minore trebuie remediate, însă nu impun un alt control suplimentar. În cazul deficiențelor majore, autoritatea competentă decide condițiile în care vehiculul poate fi folosit până ce va fi reparat, prevăzând un al doilea control în termen de șase săptămâni. În cazul deficiențelor periculoase, înmatricularea vehiculului este suspendată până în momentul remedierii defecțiunilor și al eliberării unui nou certificat de conformitate.

3.1.4 Echipamentele și infrastructura de inspecție. Centrelor de inspecție li se va acorda o perioadă de cinci ani de la data aplicării regulamentului pentru a-și adapta echipamentele și infrastructura la cerințele minime impuse de acesta.

3.1.5 Cooperarea dintre statele membre. Începând cu data intrării în vigoare a prezentului regulament și cel mai târziu la trei ani de la această dată, centrele de inspecție comunică electronic autorităților competente din propriul stat membru rezultatul măsurilor luate sau certificatele de conformitate, iar statul membru va desemna un punct de contact la nivel național, care să aibă ca sarcină schimbul de informații cu celelalte state membre și cu Comisia în ceea ce privește aplicarea regulamentului. Dovada că un vehicul a trecut inspecția într-unul din statele membre va fi recunoscută și de celelalte.

3.2 Noutățile propunerii de regulament privind controlul tehnic în trafic al vehiculelor comerciale [COM(2012) 382 final]

3.2.1 Această propunere urmărește extinderea domeniului de aplicare al directivei în vigoare, concentrându-și însă atenția asupra măsurilor ce trebuie luate împotriva întreprinderilor cu un profil de risc ridicat și reducând numărul acestora în ceea ce îi privește pe operatorii care își mențin vehiculele în stare bună. Definirea profilului de risc (anexa I a propunerii) se va face în temeiul rezultatelor înregistrate la precedentele inspecții tehnice efectuate în centre autorizate sau în trafic, ținând seama de deficiențelor constatate.

3.2.2 În prezent, controalele în trafic au loc pe vehiculele comerciale cu masa mai mare de 3,5 tone. Propunerea este de a extinde aceste controale la autovehiculele ușoare pentru transportul de mărfuri (N1) și la remorcile acestora (O1 și O2).

3.2.3 Fiecare stat membru va trebui să efectueze anual inspecții în trafic pe cel puțin 5 % din vehiculele înregistrate pe propriul teritoriu.

3.2.4 Așa cum s-a menționat mai sus, la nivel național se va stabili profilul de risc (risc scăzut, mediu și ridicat) al fiecărei întreprinderi, pe baza precedentelor acesteia. Acest profil va fi comunicat întreprinderii respective, operatorii cu un risc ridicat urmând ca atare a fi controlați cu prioritate în trafic.

3.2.5 Controalele vor fi efectuate treptat. Mai întâi se prevede o inspecție la vedere, în legătură cu condițiile în care se găsește vehiculul, și se verifică documentele acestuia. Dacă este necesar, se va efectua o inspecție mai amănunțită, prin utilizarea unei unități mobile de control sau în cel mai apropiat centru de inspecție.

3.2.6 O noutate în plus va fi reprezentată de controlul fixării încărcăturii (anexa IV). Conform datelor Comisiei, acest aspect este responsabil pentru un sfert din accidente în care sunt implicate vehiculele comerciale.

3.2.7 Rezultatele controalelor în trafic vor fi comunicate autorităților competente ale statului membru în care este înmatriculat vehiculul.

3.3 Noutățile propunerii de directivă de modificare a Directivei 1999/37/CE privind documentele de înmatriculare pentru vehicule [COM(2012) 381 final]

3.3.1 Datele privind vehiculele înmatriculate vor fi păstrate în registrele electronice naționale, care vor menționa rezultatele inspecțiilor tehnice periodice.

3.3.2 Datele tehnice pe baza cărora a fost eliberată omologarea vehiculului și care nu sunt menționate pe documentul de înmatriculare trebuie puse la dispoziția inspectorului, în vederea controlului tehnic.

3.3.3 Din motive de siguranță rutieră, sunt introduse dispoziții ce definesc mai bine cazurile de retragere și cele de anulare a certificatului de înmatriculare, precum și cele de reînmatriculare și casare a vehiculelor.

4. Considerații generale

4.1 Se întâmplă adesea ca transportatorii de mărfuri să fie sancționați în urma controalelor în trafic desfășurate în străinătate pentru deficiențe care nu sunt considerate ca atare în țara în care este înmatriculat autovehiculul. Din acest motiv, Comisia urmărește pe bună dreptate cu acest pachet de propuneri să pună de asemenea bazele unei armonizări a controalelor la nivel european. Procesul lansat cu acest prilej ar trebui completat, într-o fază ulterioară, de recunoașterea reciprocă de către statele membre a certificatelor de conformitate și, prin urmare, de instituirea unui certificat european care să le înlocuiască pe cele naționale.

4.2 Astfel, obligația de a repatria vehiculul în statul membru în care a fost înregistrat, pentru a obține certificatul, reprezintă o povară semnificativă atât în cazul automobilelor, cât și al vehiculelor comerciale. Datorită recunoașterii reciproce, inspecțiile vor putea avea loc în orice stat membru.

4.3 Într-un plan mai general, CESE constată că, în elaborarea acestui pachet, abordarea aleasă de Comisie – constând în utilizarea combinată a unor măsuri legislative și de tipul *soft law* – lasă statelor membre o autonomie considerabilă, aspect ce riscă să îngreuneze și să încetinească armonizarea deplină și standardizarea inspecțiilor, care ar fi permis ca inspecțiile și certificatele de conformitate dintr-un stat membru să fie recunoscute automat în toate celelalte.

4.4 Un exemplu de diferențe importante care continuă să existe îl reprezintă posibilitatea ca statele membre să impună termene mai scurte pentru inspecții (cf. punctul 3.1.2). Este de înțeles de ce Comisia nu dorește să impună scăderea nivelului inspecțiilor pentru acele țări care au stabilit de mult timp o periodicitate mai frecventă a controalelor. Este adevărat însă și faptul că acceptarea unor situații foarte diverse nu înlesnește uniformizarea unor reguli care ar trebui să reprezinte obiectivul final al acestor propuneri: o ITP uniformă pentru întreaga UE.

4.5 În lumina celor menționate *supra*, CESE solicită ca statele membre, deși pot alege în continuare o frecvență mai mare a inspecțiilor, să se angajeze să recunoască valabilitatea controalelor efectuate într-un stat membru care utilizează frecvența minimă și verificările minime permise de regulament.

4.6 Tot în ceea ce privește frecvența controalelor, CESE se întreabă dacă este inspirată prevederea care impune aceeași frecvență a inspecțiilor în cazul vehiculelor din categoria L (motorete, motociclete, tricicluri și cvadricicluri) și în cel al automobilelor.

4.6.1 Este corect ca și vehiculele din categoria L să fie supuse inspecțiilor periodice, îndreptând anomalia întâlnită în multe state membre, unde inspecțiile pentru aceste vehicule pur și simplu nu sunt prevăzute.

4.6.2 Totuși, pentru aceste vehicule, care costă mai puțin și sunt utilizate cu precădere în orașe, inspecțiile ar trebui să rămână simple, pentru a reduce investițiile în echipamente specifice de verificare, iar frecvența ar trebui să fie 4-2-2 în loc de 4-2-1, dat fiind că distanțele medii anuale parcurse sunt mult mai mici. Într-adevăr, vehiculele din categoria L parcurg între 2 800 și 5 300 de km/an, față de automobile, care parcurg 15 000 de km/an.

4.6.3 Periodicitatea inspecțiilor ar putea fi reevaluată în viitor, ținându-se seama de datele disponibile la nivelul UE în urma inspecțiilor periodice, constantă rămânând – și în acest caz – libertatea statelor membre de a efectua verificări suplimentare și inspecții mai frecvente ca în prezent.

4.7 În sfârșit, CESE dorește ca, pe lângă standardizare și o mai mare acuratețe a controalelor, să poată fi demarat un plan care, plecând de la existența noilor norme, să contribuie la sensibilizarea tuturor cetățenilor, îndeosebi a celor mai tineri, în sensul unei utilizări mai atente și mai responsabile a autovehiculelor, evitându-se mai ales intervențiile tehnice care ar putea afecta condițiile de securitate ale acestora, în special în cazul motocicletelor.

5. Observații specifice

5.1 CESE salută decizia Comisiei de a introduce ITP și pentru tractoarele cu viteze maxime mai mari de 40 km/h (categoria T5), însă se întreabă de ce acestea nu pot fi controlate în trafic.

5.2 Propunerea privind inspecțiile prevede, în anexele sale cu caracter tehnic, condițiile minime pe care centrele de control

trebuie să le respecte, dar nu este clar în ce măsură se aplică aceste condiții și unităților mobile de control.

5.3 Prevederea că fiecare stat membru va trebui să efectueze controale în trafic pe cel puțin 5 % din totalul vehiculelor aflate în circulație (punctul 3.2.3) pare ambițioasă, ținând seama de numărul vehiculelor comerciale ușoare (VCU), la care se adaugă și vehiculele de greutate medie și cele grele, deja controlate. Ajunge să ne gândim doar că în doi ani, 2010 și 2011, au fost înmatriculate mai mult de trei milioane de VCU, față de 450 000 de vehicule cu greutate medie și vehicule grele, și că VCU reprezintă mai mult de 80 % din parcul vehiculelor comerciale aflate în circulație.

În acest sens, CESE consideră că ar fi potrivit să se evalueze eficiența unităților mobile de control din UE, astfel încât statele membre să procedeze în timp util la necesara lor integrare.

Bruxelles, 12 decembrie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Energia din surse regenerabile: o prezență majoră pe piața energetică europeană

COM(2012) 271 final

(2013/C 44/24)

Raportor: **dna Ulla SIRKEINEN**

La 6 iunie 2012, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Energia din surse regenerabile: o prezență majoră pe piața energetică europeană

COM(2012) 271 final.

Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 26 noiembrie 2012.

În cea de-a 485-a sesiune plenară, care a avut loc la 12 și 13 decembrie 2012 (ședința din 13 decembrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 163 de voturi pentru, 30 de voturi împotriva și 26 de abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE salută această comunicare, care deschide o dezbateră necesară privind reformularea politicii în materie de energie din surse regenerabile și a politicilor de sprijin.

1.2 Comitetul este extrem de îngrijorat de costurile multora dintre schemele de ajutor naționale și de creșterea prețurilor care trebuie suportate de utilizatorii de energie. Această evoluție este întâmpinată cu o opoziție din ce în ce mai mare. Comitetul solicită Comisiei să elaboreze un studiu cu privire la evoluția actuală și preconizată în viitor a prețurilor din sectorul energetic în ansamblul său. Comitetul sprijină obiectivul de a menține costurile cât mai scăzute, respectiv de a le reduce și de a garanta faptul că tehnologiile în domeniul energiei din surse regenerabile devin competitive și, în ultimă instanță, determinate de piață.

1.3 În opinia Comitetului, un sistem de scheme de ajutor comune la nivelul UE, adaptate fiecărei tehnologii, ar răspunde cel mai bine exigențelor de eficiență și celor ale pieței interne. Aceste scheme ar trebui să fie limitate în timp, până la momentul la care tehnologiile devin competitive, să evite supra-compensarea și să asigure un sprijin adaptat pentru soluțiile locale, la scară redusă. Totuși, atâta timp cât piața internă a energiei nu funcționează corespunzător, schemele de sprijin ar trebui adaptate fiecărei zone de preț al energiei sau fiecărui stat membru.

1.4 În loc ca eforturile principale să fie concentrate pe un model centralizat, ar trebui să se pună mai mult accentul pe stimularea dezvoltării soluțiilor descentralizate, locale. Acestea pot și trebuie să fie orientate către obținerea unor beneficii pe

plan local. Reglementările, măsurile de ajutor și accesul la rețele trebuie să fie clare, simple și fiabile, pentru a facilita participarea micilor (auto)producători individuali.

1.5 Tehnologiile în domeniul energiei din surse regenerabile oferă posibilități importante, lucru valabil și în cazul altor tehnologii cu emisii reduse de carbon: tehnologiile curate de ardere a cărbunelui, depozitarea energiei electrice, adaptarea consumului la cerere (*demand response*), utilizarea carbonului, fisiunea și fuziunea nucleară sau reducerea altor gaze cu efect de seră precum metanul etc. Cu siguranță, în multe cazuri, evoluțiile sunt promițătoare și trebuie încurajate în mod corespunzător. Ar trebui susținute, în special, proiectele demonstrative și etapa inițială de răspândire a noilor tehnologii.

1.6 CESE recomandă Comisiei să-și concentreze activitatea viitoare pentru perioada de după anul 2020 pe o politică de decarbonizare. Această politică ar putea renunța, în cele din urmă, la o țintă privind energia din surse regenerabile și s-ar putea baza, în schimb, doar pe o țintă clară de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră, în acord cu nevoile de reducere a gazelor cu efect de seră pe termen lung, și pe un preț al carbonului suficient de ridicat încât să-i determine pe actorii relevanți să adopte măsuri de creștere a eficienței, să contribuie la cercetare-dezvoltare și să realizeze investiții, însă nu foarte ridicate din perspectiva consumatorilor sau a competitivității industriale. Pe lângă aceasta, sunt necesare măsuri bine orientate, pentru a stimula dezvoltarea tehnologiilor și investițiile în surse regenerabile de energie, ceea ce va aduce, în cele din urmă, o transformare reală. În mod ideal, aceste măsuri ar trebui să fie comune pentru întreaga UE și adaptate fiecărei tehnologii.

1.7 Comitetul salută intențiile Comisiei de a adopta o serie de inițiative în viitorul apropiat, în vederea consolidării cadrului actual în materie de energie din surse regenerabile. Trebuie întreprinse fără întârziere acțiuni de integrare a energiei din surse regenerabile în piețele energetice, inclusiv în materie de conectare, echilibrare și încărcare a rețelelor.

2. Introducere

2.1 Utilizarea mai extinsă a surselor regenerabile de energie este un element central al politicii energetice actuale a UE, întrucât se preconizează că va contribui atât la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, cât și la securitatea aprovizionării cu energie și la crearea de noi locuri de muncă. În acest sens, obiectivul UE de a atinge o pondere de 20 % a energiei din surse regenerabile până în anul 2020 reprezintă un obiectiv principal al Strategiei Europa 2020.

2.2 De-a lungul a mai mult de un deceniu, în numeroase avize, CESE a susținut obiectivul de creștere a gradului de utilizare a energiei din surse regenerabile și a formulat observații și recomandări cu privire la politicile propuse, pe baza experienței practice deținute de societatea civilă⁽¹⁾.

2.3 Extinderea utilizării energiei din surse regenerabile a fost pozitivă, depășind în prezent, potrivit Comisiei, obiectivul de 20 % și, având în vedere Perspectiva energetică 2050, trebuie asigurată o evoluție pozitivă și pe viitor. O dezvoltare importantă a energiei din surse regenerabile reprezintă una dintre opțiunile „fără regrete” ale acestei Perspective energetice. CESE și-a prezentat avizul privind Perspectiva energetică în iulie 2012, sprijinind această concluzie generală referitoare la energia din surse regenerabile⁽²⁾.

2.4 Dezvoltarea rapidă a energiei din surse regenerabile ridică probleme legate de costuri, de influența asupra pieței energiei și de necesarul de infrastructură, motiv pentru care este momentul să se analizeze opțiunile strategice pentru viitor. Investitorii privesc deja dincolo de anul 2020 și ar avea nevoie de semnale clare în legătură cu politicile viitoare, astfel încât să poată realiza investițiile majore necesare în acest sector.

3. Propunerea Comisiei

3.1 Comisia dorește dezvoltarea în continuare a energiei din surse regenerabile și promovarea soluțiilor inovatoare. Potrivit comisarului pentru energie, a realiza acest lucru în mod eficient din punct de vedere al costurilor înseamnă, pe scurt, să se producă energie solară și eoliană, acolo unde acest lucru se justifică din punct de vedere economic, și ca aceasta să fie comercializată în Europa.

3.2 Comisia solicită o abordare mai coordonată la nivel european în materie de scheme de ajutor, precum și intensificarea comerțului cu energie din surse regenerabile între statele membre.

3.3 Comunicarea tratează provocările actuale și posibilele opțiuni la nivel de politică legate de:

- integrarea energiei din surse regenerabile în piața internă;
- deschiderea pieței energiei electrice și sursele regenerabile de energie;
- transformarea infrastructurii noastre;
- întărirea poziției consumatorilor;
- stimularea tehnologiei și a inovării;
- asigurarea sustenabilității energiei din surse regenerabile.

3.4 Comisia va lansa propuneri privind un regim de politică în domeniul energiei din surse regenerabile pentru perioada de după 2020. Pentru a începe procesul de analizare a opțiunilor, în cadrul evaluării de impact care însoțește comunicarea, Comisia explorează trei opțiuni de politică pentru perioada de după 2020:

- 1) decarbonizarea fără obiective legate de energia din surse regenerabile, bazată pe ținte de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră și pe piața carbonului;
- 2) continuarea regimului actual, cu ținte naționale obligatorii privind energia din surse regenerabile, precum și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și eficiența energetică;
- 3) gestionarea îmbunătățită, mai bine coordonată, a întregului sector energetic, cu o țintă la nivelul UE în ceea ce privește energia din surse regenerabile.

O comparație a opțiunilor arată, în linii mari, că opțiunile 1) și 2) sunt ceva mai bune decât opțiunea 3) sub aspectul îndeplinirii obiectivelor stabilite de Comisie. Niciuna dintre opțiuni nu este lipsită de probleme în raport cu criteriile stabilite.

3.5 În sfârșit, Comunicarea indică patru domenii principale în care trebuie intensificate eforturile până în 2020: piața energiei, schemele de ajutor, mecanismele de cooperare și cooperarea în materie de energie în regiunea mediteraneană.

⁽¹⁾ JO C 65, 17.3.2006, p. 105-113.

⁽²⁾ JO C 229, 31.7.2012, p. 126-132.

4. Observațiile CESE

4.1 CESE salută comunicarea, considerând că aceasta deschide o dezbatere necesară cu privire la reformularea politicii în materie de energie din surse regenerabile și a politicilor de sprijin. De asemenea, Comitetul este de acord cu analiza Comisiei cu privire la situația actuală, provocările și opțiunile existente. Pe lângă aceasta, Comitetul formulează următoarele observații:

Integrarea energiei din surse regenerabile în piața internă

4.2 Comitetul își exprimă satisfacția cu privire la faptul că Comisia atrage atenția asupra creșterii rapide a cheltuielilor și a costurilor energiei din surse regenerabile – în ciuda scăderii prețurilor unitare –, precum și asupra costurilor estimate ale investițiilor în producție, infrastructură/rețele și energia de echilibrare. Comitetul este foarte preocupat de creșterea prețurilor la utilizatorii de energie, care poate avea un impact disproporționat asupra consumatorilor cu venituri reduse, inclusiv de costurile ridicate ale multor scheme de ajutor naționale. Această evoluție este întâmpinată cu o opoziție din ce în ce mai mare. Este posibil chiar ca prețurile unitare să nu mai continue să scadă la rata actuală, odată ce s-au aplicat opțiunile cele mai eficiente din punctul de vedere al costurilor. Comitetul solicită Comisiei să elaboreze un studiu cu privire la evoluția actuală și preconizată în viitor a prețurilor din sectorul energetic în ansamblul său. Comitetul sprijină obiectivul de a menține costurile cât mai scăzute, respectiv de a le reduce, și de a garanta faptul că tehnologiile în domeniul energiei din surse regenerabile devin competitive și, în ultimă instanță, determinate de piață.

4.3 În ceea ce privește schemele de ajutor, Comitetul este de acord cu faptul că modificările mai multor scheme naționale, intervenite în perioada de funcționare a acestora, au creat probleme serioase. De asemenea, politicile pe termen scurt, care nu reușesc să acopere costurile reale suplimentare pe care le suportă investitorii, nu sunt satisfăcătoare. Trebuie asigurată predictibilitatea schemelor, dar și eficiența lor din punctul de vedere al costurilor, și trebuie încurajată competitivitatea tehnologică. Din acest motiv, accentul pus pe expunerea la prețurile pieței este just. Sunt necesare eforturi ale Comisiei în vederea realizării unei reforme a schemelor de ajutor, care ar preîntâmpina totodată fragmentarea pieței interne și, în final, ar duce la eliminarea treptată a subvențiilor.

4.4 Este puțin probabil ca un sistem european unic care să acopere toate tehnologiile de producere a energiei din surse regenerabile să fie eficient. Sunt necesare mai degrabă sisteme flexibile, adaptate la nivelul de maturitate a fiecărei tehnologii și la diversitatea de circumstanțe. În opinia Comitetului, un sistem de scheme comune la nivelul UE, adaptate fiecărei tehnologii, ar răspunde cel mai bine exigențelor de eficiență și celor ale pieței interne. Schemele ar trebui să fie limitate în timp, până la momentul la care tehnologiile devin competitive, și să evite supracompensarea. Este nevoie de scheme adaptate soluțiilor locale, la scară redusă (a se vedea punctul 4.11).

4.5 Cu toate acestea, atâta vreme cât piața internă nu funcționează corespunzător, iar nivelul prețurilor diferă ca urmare a implementării necorespunzătoare a legislației UE în vigoare și a blocajelor din infrastructura de transport, schemele de ajutor ar trebui adaptate fiecărei zone de preț/stat membru, astfel încât să se asigure eficiența și să se evite supra-compensarea.

4.6 În ceea ce privește stimularea cooperării și a comerțului, Comitetul își exprimă poziția fermă în favoarea intensificării cooperării în domeniul energiei între statele membre, a unei reale politici comune a EU în materie de energie și a unei comunități europene a energiei. Comitetul sprijină totodată propunerile cuprinse în acest capitol al comunicării.

Deschiderea pieței energiei electrice și sursele regenerabile de energie

4.7 Comitetul este de acord cu observațiile Comisiei referitoare la nevoia de integrare a energiei din surse regenerabile în piața energiei electrice și la provocările legate de aceasta. Semnalele de preț de pe piață, inclusiv cele ale carbonului din cadrul schemei de comercializare a certificatelor de emisii, trebuie să fie clare, pentru a orienta în mod corespunzător investițiile. Comitetul susține principiul potrivit căruia toți producătorii de electricitate, inclusiv producătorii de energie din surse regenerabile, trebuie să își asume aceleași responsabilități, inclusiv în ceea ce privește echilibrarea.

4.8 „Plățile pentru capacitate”, în cadrul cărora guvernele stabilesc nivelurile necesare ale capacității de back up, sunt problematice, întrucât sunt justificate de faptul că semnalele de pe piață nu garantează eficiența din punctul de vedere al costurilor a unităților de producție respective. Dacă este nevoie de o piață a capacităților, aceasta ar trebui stabilită la nivel paneuropean și poate, într-o primă etapă, la nivel regional – sau cel puțin în coordonare cu țările vecine – în cadrul UE.

4.9 Trebuie studiată și cuantificată mai în detaliu problema prețurilor cu ridicata ale energiei electrice, care sunt împinse la un nivel prea scăzut ca urmare a ponderii din ce în ce mai mari a energiei electrice eoliene și solare, ale cărei costuri marginale sunt apropiate de zero. Trebuie să se țină seama de efectul contrar al schemei de comercializare a certificatelor de emisii. Mai multă energie electrică din surse regenerabile va genera probabil o volatilitate foarte accentuată a prețurilor cu ridicata ale energiei electrice, generând astfel alte probleme. În orice caz, un cost marginal scăzut al energiei nu înseamnă neapărat un preț redus al electricității la nivelul utilizatorului, deoarece acesta va plăti într-un fel sau altul toate investițiile și producția, inclusiv transportul, echilibrarea și ajutoarele.

Transformarea infrastructurii noastre

4.10 CESE a primit cu satisfacție pachetul privind infrastructurile energetice [COM(2011) 658] ⁽³⁾, iar acum subliniază nevoia ca pachetul să fie adoptat și pus în aplicare. Cu toate acestea, în cazul în care obiectivul stabilit va fi acela de „a produce energie eoliană și energie solară acolo unde aceasta se justifică din punct de vedere economic și de a o comercializa în Europa”, costurile investițiilor în infrastructura necesară s-ar putea dovedi inadmisibil de ridicate. De asemenea, problemele legate de acceptarea de către cetățeni ar putea duce la o creștere a costurilor și a riscurilor politice.

4.11 Ar trebui să se pună mai mult accentul pe stimularea dezvoltării soluțiilor descentralizate, locale. Acestea pot și trebuie să fie orientate către obținerea unor beneficii pe plan local și ar trebui să acopere tehnologii diferite, precum energia pe bază de biomasă (inclusiv reziduuri) sau energia geotermală, care să se adauge energiei eoliene și celei solare, în funcție de circumstanțele locale. Reglementările, măsurile de ajutor și accesul la rețele trebuie să fie clare, simple și fiabile, pentru a facilita participarea micilor (auto)producători individuali. Crearea unor sisteme energetice locale hibride, conectate prin rețele inteligente și gestionate inteligent, ar putea asigura posibilitatea unor progrese către autosuficiența energetică în plan local. Această abordare are însă la rândul său neajunsuri, întrucât este nevoie în principal de energie de echilibrare bazată pe combustibili fosili, având în vedere că nu dispunem de o soluție de depozitare a energiei, reale și accesibile din punct de vedere financiar (a se vedea Friedrich Wagner, Max-Planck-Institut für Plasmaphysik, „Caracteristicile unui sistem de aprovizionare cu energie bazat pe input variabil”).

Întărirea poziției consumatorilor

4.12 Este evident că, potrivit viziunii CESE în materie de energie, interesele consumatorilor sunt centrale, acest aspect fiind dezvoltat în multe dintre avizele sale anterioare ⁽⁴⁾. Una din problemele care se pun în acest context este găsirea unui echilibru între prețurile ridicate ale energiei ca mecanism de stimulare a reducerii consumului și riscul de sărăcie energetică. Comitetul sprijină abordarea Comisiei de a întări poziția consumatorilor, considerând că fără o participare activă a consumatorilor nu se pot obține rezultate satisfăcătoare. Un aspect care necesită mai multă atenție este asigurarea libertății de a alege a consumatorilor în practică.

4.12.1 Așa cum Comitetul a afirmat în repetate rânduri, sensibilizarea și educarea sunt esențiale pentru întărirea poziției consumatorilor. În acest context, ar trebui să se furnizeze consumatorilor informații clare și accesibile cu privire la cota-parte cu care aceștia contribuie la schema de ajutor în domeniul energiei din surse regenerabile, exprimată de obicei drept cheltuieli totale naționale pe cap de locuitor pentru sprijinirea surselor regenerabile de energie. În mod ideal, aceste informații ar putea fi incluse pe facturile la energie.

⁽³⁾ JO C 143, 22.5.2012, p. 125-129.

⁽⁴⁾ JO C 44, 11.2.2011, p. 53-56; JO C 48, 15.2.2011, p. 81-86; JO C 68, 6.3.2012, p. 15-20.

Stimularea tehnologiei și a inovării

4.13 Tehnologiile în domeniul energiei din surse regenerabile oferă posibilități importante, lucru valabil și în cazul altor tehnologii cu emisii reduse de dioxid de carbon: tehnologiile curate de ardere a cărbunelui, depozitarea energiei electrice, adaptarea consumului la cerere (*demand response*), utilizarea carbonului, fisiunea și fuziunea nucleară sau reducerea altor gaze cu efect de seră precum metanul etc. Cu siguranță, în multe cazuri, evoluțiile sunt promițătoare și trebuie încurajate în mod corespunzător. După cum a evidențiat CESE în mai multe rânduri în trecut, este important ca instrumentele financiare să fie concepute și orientate corect, în funcție de maturitatea tehnologiei în cauză. Trebuie promovate mai ales proiectele demonstrative și etapa inițială de răspândire a noilor tehnologii. În acest scop trebuie asigurate resursele pentru planul SET. Trebuie să acționăm de urgență – se pare că sectorul industrial din SUA și-a sporit recent investițiile totale în cercetare-dezvoltare, ceea ce poate avea consecințe asupra competitivității europene.

4.14 Comisia pare să considere că o finanțare comună suficientă și stabilirea unor ținte obligatorii sunt stimulente potrivite pentru inovare și, astfel, pentru crearea de locuri de muncă. Aceste măsuri, luate separat, nu pot însă garanta obținerea unor bune rezultate. Este nevoie, în plus, de piețe deschise și de o concurență care să funcționeze, întrucât aceasta din urmă stimulează întreprinderile să meargă în direcția inovării și a reinnoirii.

Asigurarea sustenabilității energiei din surse regenerabile

4.15 Sustenabilitatea întregului sistem energetic este un obiectiv necesar, aspect care este valabil pentru toate elementele acestui sistem, nu numai pentru bioenergie. Efectele asupra mediului și teritoriului asociate utilizării diferitelor tipuri de surse regenerabile de energie diferă. Este necesară stabilirea unor criterii de durabilitate pentru sursele regenerabile de energie și, în consecință, furnizarea unui sprijin financiar din fonduri UE ar trebui să fie condiționată de achiziționarea de energie din surse regenerabile care să respecte aceste criterii. Comitetul susține mesajele cuprinse în comunicare referitoare la sustenabilitatea bioenergiei, însă dorește să adauge că orice propunere nouă nu ar trebui să ducă la creșterea sarcinilor administrative pe care le suportă producătorii și utilizatorii. Cerințele ar trebui să se bazeze cât mai mult posibil pe sistemele de monitorizare și de raportare existente, precum cele referitoare la exploatarea durabilă a pădurilor, implementate în multe state membre.

Politicile în domeniul energiei din surse regenerabile după 2020

4.16 După cum menționează la punctul 2.4, CESE consideră necesar să se înceapă pregătirea unei politici în domeniul energiei din surse regenerabile pentru perioada de după 2020.

4.17 În evaluarea de impact (care nu este impecabilă, având în vedere tabelele lipsă etc.), Comisia începe prin a prezenta o opțiune de statu-quo, pe care Comitetul o respinge. În legătură cu celelalte trei opțiuni privind cadrul politic viitor, la ora actuală, Comitetul este preocupat de următoarele aspecte:

4.17.1 Opțiunea de decarbonizare fără obiective legate de energia din surse regenerabile după 2020 nu pare să garanteze o anumită creștere în utilizarea acesteia. Opțiunea este însă cea mai potrivită pentru asigurarea unei piețe deschise a energiei și ar fi cea mai eficientă din punctul de vedere al costurilor. De asemenea, ea ar putea consolida schema de comercializare a certificatelor de emisii. În cadrul acestui scenariu pare asigurată o evoluție pozitivă a utilizării energiei din surse regenerabile, dată fiind puternica dezvoltare a acesteia înregistrată până la ora actuală, investițiile existente în materie de cercetare-dezvoltare și în alte domenii, care se preconizează să crească în viitor, obiectivele obligatorii în materie de schimbări climatice și viitoarele politici prezentate de Comisie.

4.17.2 Continuarea sistemului actual, bazat pe ținte obligatorii la nivel național, ar fi eficientă și benefică pentru cel puțin o parte a întreprinderilor din sectorul energiei din surse regenerabile. Aceasta nu ar garanta însă eficiența decarbonizării din punctul de vedere al costurilor. De asemenea, prețurile stabilite din cadrul acestei opțiuni ar pune în mod grav în pericol schema de comercializare a certificatelor de emisii. Statele membre ar trebui să își regândească politicile naționale, pentru a se conforma cerințelor, ceea ce ar afecta negativ funcționarea pieței interne a energiei, în ciuda tuturor eforturilor de consolidare a cooperării și a comerțului. Țintele obligatorii au contribuit la amorsarea progreselor în materie de tehnologii de producere a energiei din surse regenerabile în UE, însă acesta nu poate continua să fie un argument important.

4.17.3 În opinia CESE, opțiunea bazată pe gestionarea și stabilirea unei ținte ambițioase la nivelul UE ar putea prezenta multe avantaje importante, fiind conformă și ideii unei comunități europene a energiei⁽⁵⁾. Această opțiune ar trebui preferată cel puțin până la stabilirea unor ținte de reducere a emisiilor de CO₂, care să fie în acord cu nevoile de reducere a acestora pe termen lung. Cu toate acestea, par a fi relevante riscurile asupra cărora atrage atenția Comisia, referitoare la costurile mai mari și la dificultățile legate de acceptarea de către cetățeni. De asemenea, ar fi probabil necesară înființarea unei noi structuri administrative de mari dimensiuni.

4.18 CESE recomandă Comisiei ca, pentru perioada de după 2020, să-și concentreze activitatea viitoare asupra unei direcții politice bazate în principal pe prima opțiune. Această politică de decarbonizare nu ar urma să fie bazată pe ținte în materie de energie din surse regenerabile, ci pe o țintă clară de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră și pe un preț al carbonului suficient de ridicat încât să-i determine pe actorii relevanți să adopte măsuri de creștere a eficienței, să contribuie la cercetare-dezvoltare și să realizeze investiții, însă nu foarte ridicat din perspectiva consumatorilor sau a competitivității industriale. Pe lângă aceasta, sunt necesare măsuri bine orientate, pentru a stimula dezvoltarea tehnologiilor și investițiile în surse regenerabile de energie, ceea ce va aduce, în cele din urmă, o transformare reală. În mod ideal, aceste măsuri ar trebui să fie comune pentru întreaga UE și să fie adaptate fiecărei tehnologii.

Următoarele etape

4.19 În viitorul apropiat sunt deja necesare acțiuni pentru consolidarea funcționării cadrului actual privind energia din surse regenerabile. Comitetul salută intențiile Comisiei în acest sens. Trebuie întreprinse fără întârziere măsuri de integrare a energiei din surse regenerabile în piețele energetice, inclusiv în materie de conectare, echilibrare și încărcare a rețelilor.

Bruxelles, 13 decembrie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

⁽⁵⁾ A se vedea punctul 4.5 și www.eesc.europa.eu/eec

ANEXĂ

la avizul Comitetului Economic și Social European

Următoarele amendamente, care au primit cel puțin un sfert din voturile exprimate, au fost respinse în cursul dezbaterilor:

Punctul 1.5

Se modifică după cum urmează:

„Tehnologiile în domeniul energiei din surse regenerabile oferă posibilități importante de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră, lucru valabil și în cazul altor tehnologii cu emisii reduse de carbon: tehnologiile curate de ardere a cărbunului, depozitarea energiei electrice, reacția din partea cererii, utilizarea carbonului, fisiunea și fuziunea nucleară sau reducerea altor gaze cu efect de seră precum metanul etc. Cu siguranță, în multe cazuri, evoluțiile sunt promițătoare și trebuie încurajate în mod corespunzător. Ar trebui susținute, în special, proiectele demonstrative și etapa inițială de răspândire a noilor tehnologii.”

Rezultatul votului (punctele 1.5 și 4.13 au fost votate și respinse împreună)

Voturi pentru: 68

Voturi împotriva: 113

Abțineri: 21

Nou punct 4.3

Se adaugă un nou punct după punctul 4.2:

„În privința creșterii prețurilor la energia din surse regenerabile, CESE constată următoarele:

- În timp ce prețul petrolului a crescut încontinuu în ultimii ani, costurile de producție în domeniul energiei din surse regenerabile scad constant și rapid. Acest lucru înseamnă că acestea vor concura în curând cu energia din surse fosile, care este, de asemenea, parțial subvenționată.*
- CESE atrage atenția asupra probabilității ca prețurile la energia din surse fosile să crească în continuare din cauza diminuării previzibile a resurselor, respectiv a costurilor mai mari de producție.*
- În cadrul Conferinței Rio+20 din luna iunie a acestui an, UE s-a angajat (a se vedea punctul 225 din Declarația finală) să «elimine treptat subvențiile dăunătoare și ineficiente pentru combustibilii fosili, care încurajează consumul risipitor și subminează dezvoltarea durabilă». Banca Mondială estimează nivelul respectivelor subvenții la 775 de miliarde de dolari SUA pe an. Dacă UE ar respecta acest angajament, diferența actuală de preț dintre energia din surse fosile și cea din surse regenerabile ar fi mai redusă, chiar dacă nu s-ar pune în aplicare un alt angajament, acela de a «internaționaliza costurile externe». CESE solicită Comisiei să efectueze și să publice calculele aferente.*
- Germania, în calitate de stat membru cu probabil cea mai considerabilă dezvoltare din ultimii ani în domeniul energiei din surse regenerabile, a elaborat o legislație prin care marii consumatori de energie sunt scutiți de anumite costuri legate de aprovizionarea cu energie electrică din surse regenerabile, pentru a nu fi periclitată competitivitatea internațională a acestora. Lista întreprinderilor scutite de aceste «costuri suplimentare» a crescut constant, astfel încât aceste costuri sunt suportate de tot mai puțini. Chiar și terenuri de golf, producători de cartofi prăjiți sau abatoare beneficiază între timp de scutirea respectivă. Având în vedere faptul că această situație poate fi cu greu justificată pe baza competitivității internaționale, guvernul federal german plănuiește să reducă din nou radical această listă, pentru a face economii.*
- Datorită capacităților mari ale Germaniei în ceea ce privește producția de electricitate din surse regenerabile de energie (30 000 MW de energie eoliană și cca. 29 000 MW de energie fotovoltaică, rămânând cca. 10 000 MW de la uzinele atomoelectrice), prețurile la bursele de electricitate sunt mai scăzute decât niciodată, în special în perioada prânzului. Cu toate acestea, distribuitorii de electricitate care pot cumpăra energie electrică ieftină nu lasă să se simtă aceste reduceri la consumatorii finali.*
- Cu toate acestea, în ciuda costurilor crescute la electricitate, acceptarea așa-numitei «tranziții energetice» în rândul opiniei publice germane este foarte mare. Acest lucru se datorează, printre altele, și faptului că între timp multe persoane private, cooperative energetice nou-înființate, respectiv întreprinderi orășenești produc energie electrică în regie proprie pentru a câștiga bani și pentru a crea noi locuri de muncă la nivel local în acest fel.”*

Rezultatul votului

Voturi pentru: 69

Voturi împotrivă: 105

Abțineri: 21

Punctul 4.13

Se modifică după cum urmează:

„Tehnologiile în domeniul energiei din surse regenerabile oferă posibilități importante de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră, lucru valabil și în cazul altor tehnologii cu emisii reduse de dioxid de carbon: tehnologiile curate de ardere a cărbunului, depozitarea energiei electrice, reacția din partea cererii, utilizarea carbonului, fisiunea și fuziunea nucleară sau reducerea altor gaze cu efect de seră precum metanul etc. Cu siguranță, în multe cazuri, evoluțiile sunt promițătoare și trebuie încurajate în mod corespunzător. După cum a evidențiat CESE în mai multe rânduri în trecut, este important ca instrumentele financiare să fie concepute și orientate corect, în funcție de maturitatea tehnologiei în cauză. Trebuie promovate mai ales proiectele demonstrative și etapa inițială de răspândire a noilor tehnologii. În acest scop trebuie asigurate resursele pentru planul SET. Trebuie să acționăm de urgență – se pare că sectorul industrial din SUA și-a sporit recent investițiile totale în cercetare-dezvoltare, ceea ce poate avea consecințe asupra competitivității europene.”

Rezultatul votului (punctele 1.5 și 4.13 au fost votate și respinse împreună)

Voturi pentru: 68

Voturi împotrivă: 113

Abțineri: 20

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Consiliu și Parlamentul European privind evaluările complexe de risc și securitate („testele de stres”) ale centralelor nucleare din Uniunea Europeană și activitățile conexe

COM(2012) 571 final

(2013/C 44/25)

Raportor general: **dl André MORDANT**

La 12 octombrie 2012, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comunicarea Comisiei către Consiliu și Parlamentul European privind evaluările complexe de risc și securitate („testele de stres”) ale centralelor nucleare din Uniunea Europeană și activitățile conexe

COM(2012) 571 final.

La 17 septembrie 2012, Biroul Comitetului Economic și Social European a însărcinat Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă.

Având în vedere caracterul urgent al lucrărilor (articolul 59 din Regulamentul de procedură), Comitetul Economic și Social European l-a numit pe dl André MORDANT raportor general în cadrul celei de-a 485-a sesiuni plenare din 12 și 13 decembrie 2012 (ședința din 13 decembrie 2012) și a adoptat prezentul aviz cu 98 de voturi pentru și 6 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Cu toate că managementul riscurilor depinde în principal de soliditatea centralelor nucleare, CESE consideră că trebuie avute în vedere toate riscurile legate de centrale, inclusiv riscurile externe pentru populație, mediu și economie.

1.2 CESE consideră că este indispensabil să se prevadă, pentru fiecare centrală, gestionarea în caz de accident prin instruirea personalului, informarea și consultarea locuitorilor zonei, permițându-le să participe la elaborarea instrucțiunilor, valorificând cunoștințele de pe teren ale acestora și prevăzând chiar și o gestionare post-accident (demers pe termen lung).

1.3 CESE sprijină Comisia în demersul său de revizuire ambițioasă a Directivei privind securitatea nucleară și o îndeamnă să nu ia în considerare doar aspectele tehnice, ci și tot ceea ce îi afectează pe lucrători, precum și pe cetățeni în aspectele umane (sănătate, stres, psihologie, dificultăți etc.).

1.4 CESE constată că nu toate statele membre dispun de o autoritate pentru securitate nucleară independentă, care să aibă responsabilități de reglementare, așa cum nu există, în rândul statelor membre, o abordare comună în materie de reglementare în domeniul siguranței nucleare; din acest motiv, CESE recomandă realizarea armonizării prin directiva în cauză.

1.5 În opinia CESE, informarea publicului și participarea cetățenilor s-ar putea baza pe Convenția de la Aarhus, aplicată domeniului nuclear, care prevede informarea, participarea/consultarea și accesul la justiție, întrucât această convenție a fost semnată de UE și de statele membre.

1.6 CESE consideră că, în urma testelor de stres și a recomandărilor Comisiei, UE trebuie să creeze mecanisme de supraveghere și de verificare care să includă prezentarea la nivel european de rapoarte periodice de către statele membre.

1.7 CESE insistă asupra importanței unei cooperări strânse și a schimbului de informații între operatori, furnizori, autoritățile naționale și instituțiile europene, recomandate în Comunicare; acestea trebuie extinse către cetățeni, precum și către angajați și reprezentanții acestora, cu precădere în zonele de frontieră, unde trebuie armonizate procedurile.

1.8 CESE recomandă ca, în ipotezele de accident, să fie neapărat analizată posibilitatea opririi tuturor reactorilor unei centrale ca urmare a pierderii simultane a surselor de răcire și a alimentării cu energie electrică. De asemenea, recomandă să se revizuiască procedurile care presupun alimentarea reactorului accidentat prin alt reactor al centralei și să se revizuiască echipamentele de salvare: iluminare exterioară care să permită angajaților să se deplaseze, generatoare diesel de urgență, și să se îmbunătățească aprovizionarea cu apă a bazinelor de stocare a instalațiilor uzate.

1.9 CESE subliniază că, întrucât într-un viitor previzibil nu va fi disponibilă o producție de electricitate de bază, suficientă și cu emisii scăzute de dioxid de carbon, energia nucleară trebuie să rămână o parte integrantă a mixului energetic al UE, fără a primejdui aprovizionarea cu energie electrică în caz de deficiență tehnologică sau de accident. Din acest motiv, îndeamnă Comisia să promoveze realizarea unui studiu privind factorii organizaționali și umani, întrucât aceste elemente reprezintă piloni ai siguranței și securității nucleare.

1.10 CESE susține intenția Comisiei de a propune un act legislativ privitor la asigurarea și la răspunderea în domeniul nuclear, care, în prezent, nu acoperă cu adevărat riscurile. Într-adevăr, în opinia CESE, trebuie acoperite aspectele sociale, de mediu și cele economice, prin intermediul unor fonduri care să provină de la producătorii de energie nucleară din Europa. De altfel, eventualele victime riscă să nu fie protejate, ba chiar despăgubite, în mod suficient.

1.11 CESE este îngrijorat de procentul mare de subcontractanți (uneori, până la 80 % din personal), fără a se fi evaluat cu adevărat incidența acestor practici în termeni de siguranță. Pierderea de competențe care derivă de aici fragilizează echipele. Comitetul consideră că trebuie să se acorde o atenție mai mare formării persoanelor care lucrează în diversele centrale.

1.12 Durata de viață a centralelor nu este abordată, deși ridică probleme de siguranță. CESE consideră că această chestiune este determinantă în evaluarea siguranței instalațiilor și pentru eventuala lor înlocuire cu centrale nucleare de ultimă generație, precum și pentru programarea încă de pe acum a acestei înlocuiri. Extinderea duratei de viață a centralelor nucleare de către autoritățile naționale de reglementare nu trebuie permisă decât pe baza celor mai bune practici acceptate la nivel internațional.

1.13 CESE recomandă Comisiei să înființeze un sistem armonizat de prevenire a afecțiunilor tiroidiene cauzate de ingestia de iod stabil în caz de accident grav, care să fie valabil pentru întregul teritoriu al UE, precum și să extindă la 20-30 km zonele de evacuare din jurul centralelor europene situate în zone cu o mare densitate a populației, pe baza învățămintelor trase ca urmare a accidentului de la Fukushima.

2. Introducere

2.1 Accidentul de la Fukushima de la 11 martie 2011 a suscitat depunerea unor eforturi în direcția reanalizării siguranței instalațiilor nucleare din Europa și din întreaga lume. Uniunea Europeană dispune de 145 de reactori, dintre care 13 sunt inactivi sau în proces de dezafectare; prin urmare, există 132 de reactori în funcțiune în 58 de centrale, uneori aflate în zone de frontieră. Chiar dacă în UE nu s-a produs niciun accident comparabil, era necesară revizuirea ansamblului dispozitivelor care garantează siguranța și securitatea nucleară, precum și un nivel cât mai înalt de protecție radiologică. Dintre țările vecine, Elveția și Ucraina au participat la testele de stres.

2.2 În UE, încă din martie 2011, Consiliul European a concluzionat că „siguranța tuturor centralelor nucleare ale UE

ar trebui să fie revizuită, pe baza unor evaluări cuprinzătoare și transparente a riscurilor și a siguranței (*teste de stres*)”. Prin urmare, în toate țările europene a fost lansată o procedură de revizuire în trei faze:

- autoevaluare de către operatorii nucleari;
- examinarea autoevaluărilor de către autoritățile naționale pentru siguranță nucleară;
- examinarea *inter pares* a rapoartelor naționale, sub conducerea experților naționali și a Comisiei Europene, în perioada ianuarie-aprilie 2012;

Toate statele membre participante au transmis Comisiei rapoartele lor provizorii și rapoartele finale în termenele prevăzute [COM(2011) 784 final].

2.3 De asemenea, Consiliul European a solicitat Comisiei să transmită țărilor vecine ale UE invitația de a participa la procesul de efectuare a testelor de stres, iar Uniunii Europene să „revizuiască cadrul juridic și de reglementare existent pentru securitatea instalațiilor nucleare” și „să propună până la sfârșitul anului 2011 orice îmbunătățiri care ar putea fi necesare”. Trebuie reamintit că pentru această revizuire a siguranței a fost necesară autorizarea conferită Comisiei de către Consiliul European.

3. Rezumatul comunicării Comisiei

3.1 Raportul final a arătat că normele de siguranță ale centralelor nucleare din Europa sunt în general stricte, dar se recomandă o serie de îmbunătățiri pentru diverse elemente de siguranță practic în toate centralele nucleare europene.

3.2 Cu toate acestea, autoritățile naționale pentru siguranță nucleară au ajuns la concluzia că nu este necesară închiderea niciunei centrale.

3.3 Aceste teste au demonstrat că, în general, statele membre nu aplică totalitatea normelor de siguranță prevăzute de Agenția Internațională pentru Energie Atomică (AIEA)

3.4 Comisia va asigura o monitorizare strictă a punerii în aplicare a recomandărilor și va propune în paralel măsuri legislative menite să sporească și mai mult siguranța nucleară în Europa.

3.5 Pe lângă recomandările pentru numeroase îmbunătățiri tehnice specifice în cadrul centralelor, testele de stres au scos la iveală faptul că normele și practicile internaționale nu sunt aplicate în mod sistematic. De asemenea, trebuie trase învățămintele din accidentul de la Fukushima, și anume privind: riscurile legate de cutremure și inundații, prezența și utilizarea instrumentelor pentru măsurători seismice la fața locului, instalarea de sisteme de depresiurizare filtrată a anvelopei și amplasarea de instalații speciale, destinate intervențiilor de urgență în caz de accident, precum și crearea unei camere de comandă de rezervă în afara amplasamentului.

3.6 Înainte de sfârșitul anului 2012, autoritățile naționale pentru siguranță nucleară trebuie să-și elaboreze planurile naționale de acțiune și calendarele de aplicare ale acestora. Comisia intenționează să realizeze, în iunie 2014, un raport privind punerea în practică a recomandărilor elaborate în urma testelor de stres, în strânsă colaborare cu autoritățile naționale pentru siguranță nucleară.

3.7 Comisia a analizat cadrul juridic european în vigoare în domeniul siguranței nucleare și va prezenta la începutul lui 2013 o revizuire a Directivei privind securitatea nucleară. Modificările propuse vizează, în principal, cerințele de siguranță, rolul, independența și competențele autorităților naționale pentru siguranță, transparența, precum și monitorizarea.

3.8 În continuare se vor elabora alte propuneri privind răspunderea și asigurarea nucleară și privind nivelurile maxime permise de contaminare radioactivă a produselor alimentare și a hranei pentru animale. De asemenea, procesul de efectuare a testelor de stres a scos în evidență necesitatea unor eforturi suplimentare care să vizeze siguranța nucleară (și anume, prevenirea acțiunilor rău intenționate), pentru care responsabilitatea revine, în principal, statelor membre.

4. Observații generale

4.1 Trebuie subliniate amploarea eforturilor și a mijloacelor financiare destinate acestor teste, precum și eficiența cu care au fost realizate. Prin aceste teste de stres, cele 14 state membre ale UE care exploatează reactori au participat la evaluări „în mod voluntar”, ceea ce reprezintă o contribuție valoroasă la stabilirea de norme de siguranță și de securitate nucleară comune. Totuși, aceste evaluări se bazează pe o autoevaluare a operatorilor, care, în continuare se supun unei examinări din partea autorităților de reglementare în domeniul siguranței și evaluărilor *inter pares*. În urma testelor de stres și a recomandărilor Comisiei, UE trebuie să stabilească mecanisme de supraveghere și de verificare.

4.2 Constatări privind cadrul juridic

4.2.1 În ciuda Directivei privind securitatea nucleară, statele membre nu dispun de o abordare în domeniu pe deplin conformă cu reglementările privind siguranța și securitatea nucleare. Este necesar ca, prin revizuirea directivei europene, să se codifice în mod cât mai detaliat normele privind siguranța nucleară; punerea lor în aplicare și procedurile în caz de încălcare trebuie aplicate în mod riguros.

4.2.2 **Revizuirea Directivei privind securitatea nucleară.** Până în prezent, două dintre statele membre, Polonia și Portugalia, nu și-au finalizat încă măsurile de transpunere (termenul-limită fiind 22 iulie 2011) a Directivei privind securitatea nucleară (Directiva 2009/71/Euratom a Consiliului din 25 iunie 2009 de instituire a unui cadru comunitar pentru securitatea nucleară a instalațiilor nucleare). „Este esențial să se asigure aplicarea corespunzătoare și uniformă în UE a lecțiilor învățate din experiența Fukushima și a concluziilor testelor de

stres și integrarea acestora în cadrul legislativ” [COM(2012) 571 final]. CESE sprijină procesul de revizuire aflat în desfășurare și solicită în mod special ca UE să joace un rol sporit de control. Cu toate acestea, nu trebuie să ne limităm la aspectele tehnice acoperite de testele de stres. Siguranța depinde și de oameni: de cetățeni, de lucrători și de reprezentanții acestora. Ar fi util ca dispozițiile referitoare la transparență și la participarea publicului incluse în Directiva privind securitatea nucleară să se bazeze pe Convenția de la Aarhus, semnată de UE și de aproape toate statele membre, cel puțin în ce privește participarea cetățenilor.

4.2.3 Este important să se sublinieze necesitatea de a armoniza, între statele membre, normele de protecție radiologică și de pregătire pentru situațiile de urgență în afara amplasamentului: „În Uniunea Europeană, în cazul a 47 de centrale nucleare totalizând 111 reactori, peste 100 000 de persoane locuiesc pe o rază de 30 km în jurul amplasamentului, ceea ce înseamnă că măsurile preventive în afara amplasamentului sunt de o importanță majoră. Responsabilitatea pentru astfel de măsuri este partajată între mai multe autorități naționale, regionale și locale.” [COM(2012) 571 final] Din acest motiv, Comitetul susține în mod hotărât revizuirea legislației UE în acest domeniu, precum și participarea necesară a locuitorilor zonei.

4.2.4 **Răspunderea și asigurarea nucleară.** Acest aspect nu este tratat la nivel european, dar „articolul 98 din Tratatul Euratom prevede adoptarea unor măsuri legislative la nivelul UE în această privință. Așadar, pe baza unei evaluări de impact, Comisia va analiza în ce măsură trebuie îmbunătățită situația eventualelor victime în cazul unui accident nuclear în Europa, în limitele competențelor UE” [COM(2012) 571 final]. Comisia intenționează să propună un act legislativ în domeniul răspunderii și asigurării nucleare, iar CESE sprijină această inițiativă, întrucât, în prezent, asigurările nu acoperă suficient riscurile; acest act ar trebui să acopere în special aspectele sociale, de mediu și economice și despăgubirile de „ultimă instanță”, care, în prezent intră în responsabilitatea statului.

4.2.5 **Revizuirea legislației privind produsele alimentare și hrana pentru animale.** „Experiența evenimentelor de la Fukushima și Cernobâl a demonstrat necesitatea de a separa instrumentele de reglementare a importului de produse alimentare din țări terțe de cele privind introducerea pe piață a produselor alimentare în cazul unui accident în interiorul UE.” [COM(2012) 571 final]. Această legislație trebuie revizuită.

4.3 Specificațiile pentru testele de stres descriau ceea ce urma să fie acoperit de analiză, nu și ceea ce nu urma să fie acoperit. Astfel, îmbătrânirea și consecințele prelungirii duratei de viață a centralelor nucleare, cultura siguranței și a independenței, normele și coerența autorităților naționale de reglementare au fost excluse și, prin urmare, nu au fost evaluate. Cel puțin unii dintre acești factori ar putea fi considerați ca având o contribuție la amploarea și consecințele catastrofei de la Fukushima, care a reprezentat motivul inițial al testelor de stres.

4.4 În acest sens, CESE nu poate decât să sprijine propunerea de activare a Centrului Comun de Cercetare și, de asemenea, instituirea unui laborator european permanent pentru securitate nucleară, deși acestea continuă să se refere la analize tehnice. CESE reiterează ideea că trebuie dezvoltate activitățile de formare la înalt nivel adaptate activității nucleare. De asemenea, este necesară o autoritate administrativă competentă pentru siguranța nucleară în Europa, pe lângă cea de protecție radiologică și cea de control privind proliferarea nucleară.

4.5 Comitetul consideră că trebuie, de asemenea, să se acorde o atenție mai mare formării persoanelor care lucrează în diversele centrale. În unele țări se recurge tot mai sistematic la subcontractanți, fără a se fi evaluat cu adevărat incidența acestor practici în termeni de siguranță. Pierderea de competențe care derivă de aici fragilizează echipele.

4.6 **Consolidarea cooperării internaționale și îmbunătățirea cadrului juridic global pentru siguranță nucleară.** „Majoritatea națiunilor reprezentate în acest grup de lucru au subliniat necesitatea de a ține cont de standardele de securitate ale AIEA, importanța independenței și eficacității în materie de reglementare și a utilizării extinse a evaluărilor *inter pares*, precum și necesitatea de a spori deschiderea și transparența” [COM(2012) 571 final]. Trebuie remarcat că noțiunile de independență, transparență și deschidere sunt principii directe pentru ideile privind partajarea și consolidarea normelor, dar la ce folosesc toate acestea, dacă regulile înseși nu sunt aplicate?

5. Observații specifice

5.1 Transparența

5.1.1 În ce privește informarea populației, deși este consfințită de Convenția de la Aarhus, care prevede consultarea, participarea și accesul la justiție în cei trei piloni ai săi, trebuie să constatăm că, în afara unei aluzii la transparență, aceasta nu se regăsește printre temele abordate de testele de stres. Cu toate acestea, cetățenii sunt un element la fel de indispensabil al siguranței și securității nucleare. Implicarea cetățenilor UE nu a fost la înălțimea mizei. Într-adevăr, implicarea publicului nu a fost ușoară, termenele prevăzute pentru examinarea diverselor dosare fiind prea scurte. La ședințele publice nu a fost asigurată întotdeauna interpretarea, iar mai multe asociații nu au putut participa din motive financiare. Cu toate acestea, gradul de transparență atins a permis o analizare foarte amănunțită a rapoartelor de către anumite organizații ale societății civile.

5.1.2 „Apariția incidentelor în centralele nucleare, chiar și în statele membre cu performanțe bune în materie de securitate, confirmă că trebuie efectuate revizuirii periodice riguroase ale securității și evaluări ale experienței de exploatare și evidențiază necesitatea cooperării strânse și a schimbului de informații între operatori, furnizori, autorități de reglementare și instituții europene, astfel cum se întâmplă în cadrul forumului european pentru schimbul de experiență în exploatarea centralelor nucleare (*European Clearinghouse of Operating*

Experience), coordonat de Centrul Comun de Cercetare al Comisiei (JRC).” Schimbul de informații nu se poate limita la „operatori, furnizori, autorități de reglementare și instituții europene.” [COM(2012) 571 final] Cetățenii UE trebuie să fie implicați în acest proces, această idee fiind unul dintre pilonii Convenției de la Aarhus (informare, consultare/participare, acces la justiție).

De exemplu, în Franța există trei instanțe care vin în ajutorul cetățenilor: Înalțul comitet pentru transparență și informare privind securitatea nucleară (HCTISN), comisiile locale de informare (CLI) și Asociația națională a comitetelor și comisiilor locale de informare (ANCCLI) (legea din iunie 2006). Aceste instanțe au participat la procesul francez de „evaluări complementare ale siguranței”. HCTISN a participat la elaborarea unui caiet de sarcini și a însărcinat un grup de lucru să determine condițiile de lucru ale angajaților, prin intermediul unor anchete pe teren. CLI și ANCCLI au furnizat analizele raporturilor de exploatare pe care se bazează raportul ASN franceze.

În ce privește incidentele, aceste instanțe au acces la scrisorile elaborate în urma inspecțiilor și pot solicita scrisori de răspuns din partea operatorilor. Din acest motiv, având în vedere aceste proceduri aplicabile în Franța, participarea publicului la evaluările incidentelor contribuie la un dialog mai constructiv cu populația.

5.2 Printre observațiile Comisiei, se remarcă aceea potrivit căreia „autoritățile naționale de reglementare au concluzionat că nu există rațiuni tehnice care să justifice oprirea vreunei CNE din Europa și au identificat o serie de bune practici”. [COM(2012) 571 final]. Totuși, această afirmație este însoțită de recomandări și de solicitări de îmbunătățire care trebuie realizate în termenul stabilit. Însă ce se va întâmpla dacă termenele nu sunt respectate? Anumite exigențe tehnice, cum ar fi căptușirea anvelopei (Fessenheim, Franța), blindarea unor clădiri (bazine de depozitare a combustibilului) s-ar putea dovedi imposibil de realizat. Ce vor hotări în acest caz țările respective? De asemenea, trebuie reamintit faptul că unele centrale nu au pus în aplicare măsurile de protecție convenite în urma accidentelor de la Three Mile Island și Cernobâl.

5.3 Constatări privind procedurile și cadrele de securitate

În urma accidentului de la Fukushima, punctele esențiale privesc următoarele:

5.3.1 Evaluarea și gestionarea amenințărilor externe

Nu se concepusese niciodată ipoteza pierderii simultane a agentului de răcire și a alimentării electrice la toți reactorii unei centrale. În consecință, mecanismele de protecție, cum ar fi generatoare diesel de urgență și rezervoarele de apă, s-au dovedit ineficiente, în special pentru că ceilalți reactori ai centralei ar fi trebuit să preia funcțiunile celui defect.

5.3.2 **Evaluarea probabilistică a securității** diferă „considerabil de la un stat membru la altul” [COM(2012) 571 final]. Este necesară o armonizare și să se aleagă abordarea cea mai strictă. Nu trebuie să ne complăcem în ideea că probabilitățile sunt minime, întrucât un accident este în general rezultatul unei înlănțuirii de mici deficiențe care se succed sau, mai rău, se suprapun. În plus, analiza accidentului de la Fukushima a demonstrat că riscul de cutremur și de tsunami a fost subestimat, în ciuda avertizărilor specialiștilor care afirmau că aceste fenomene nu numai că sunt posibile, ci s-au și produs în anii '30. Se înclina să se creadă că anumite accidente erau „imposibile”.

Cu toate acestea, accidentul de la Three Mile Island a demonstrat deja că nucleul unui reactor se poate topi. În plus, prin verificările realizate la mai mulți ani de la accident, s-a putut constata că vasul reactorului, deși era crăpat, a rezistat. În schimb, la Cernobâl, lava (corium) s-a răspândit pretutindeni, iar la Fukushima, cele 3 nuclee (1, 2 și 3) s-au topit parțial și, probabil, au atacat anvelopele.

5.3.3 Gestionarea accidentelor grave

Trebuie luate în calcul toate situațiile pentru a încerca să se pună în practică remedii care să permită, pe cât posibil, reducerea amplitudinii accidentelor; în acest sens, **instruirea personalului este unul dintre cele mai importante**. Pe de altă parte, pentru a fi în măsură să asigure o gestionare externă, trebuie pregătită gestionarea urgențelor cu locuitorii zonei, cărora trebuie să li se permită să participe la elaborarea de instrucțiuni, valorificând experiența lor de teren.

Accidentul de la Fukushima a demonstrat, încă o dată, cât de importantă este gestionarea de după accident care, cu siguranță, va fi asumată de autoritățile locale, regionale și naționale. Cu toate acestea, locuitorii zonei trebuie consultați, trebuie să participe la exerciții și să contribuie cu cunoștințele lor. Gestionarea de după un accident reprezintă un proces pe termen lung.

5.4 Principalele recomandări privind securitatea formulate în urma testelor de stres

5.4.1 Recomandări privind măsurile de securitate în CNE existente:

— Acțiuni subsecvente efectuate de țările participante

Achiziționarea de echipamente mobile ar trebui să permită prevenirea sau atenuarea efectelor accidentelor severe. De asemenea, este necesar să se consolideze echipamentele (faimosul *hardened core*) și să se îmbunătățească instruirea personalului.

— Plan de acțiune pentru asigurarea punerii în practică a recomandărilor

În primul rând, trebuie să se evalueze importanța relativă a diferitelor recomandări „astfel încât să se stabilească prioritățile și să se aloce fonduri pentru acele măsuri care aduc cele mai mari beneficii în domeniul securității” [COM(2012) 571 final]. În ce privește noile generații de reactori, aceștia au fost concepuți pentru a îndeplini, în principiu, ansamblul de cerințe cuprinse în recomandări, dar trebuie sporită capacitatea de reglementare a securității nucleare în Europa.

— Responsabilitatea privind monitorizarea și controlul:

Această responsabilitate le revine statelor membre, care trebuie, totuși, să prezinte rapoarte periodice la nivel european.

5.4.2 Recomandări privind procedurile

— La nivel european „trebuie elaborate orientări europene pentru evaluarea riscurilor naturale, incluzând cutremure, inundații și condiții meteorologice extreme, și a marjelor de securitate pentru a spori coerența între statele membre.” [COM(2012) 571 final]. Comisia recomandă să se încredințeze această sarcină Asociației Autorităților de Reglementare în Domeniul Nuclear din Europa de Vest (WENRA). Ar fi oportun ca, printr-un proces de consultare de tipul celui prevăzut în Convenția de la Aarhus, să fie implicați în această activitate cel puțin locuitorii zonei în care se află centrala.

— vizitele și evaluările la fiecare zece ani să devină sistematice, menținând în același timp programe de întreținere adaptate importanței echipamentelor;

— să se actualizeze rapoartele privind siguranța reactorilor cel puțin la fiecare zece ani;

— să se prevadă echipamente de ultimă instanță, să se creeze centre protejate de asistență în caz de criză, să se înființeze echipe de salvare dotate cu echipamente mobile.

5.5 Printre ipotezele de accident, este indispensabilă analizarea posibilității opririi tuturor reactorilor dintr-o centrală din cauza unei întreruperi simultane a răcirii și a alimentării cu energie electrică. Trebuie revizuite toate procedurile bazate pe alimentarea unui reactor accidentat de către alt reactor din centrală; de asemenea, trebuie revizuite echipamentele de salvare, de exemplu iluminarea exterioară care permite personalului să se deplaseze și generatoarele diesel de urgență. În mod evident, trebuie reexaminată și stocarea în bazine a ansamblurilor de combustibil uzat și îmbunătățirea aprovizionării cu apă a acestor bazine.

5.6 „Comisia consideră că extinderea evaluării de securitate la aspectele privind gradul de pregătire pentru situații de urgență în afara amplasamentului și mecanismele de intervenție este o măsură suplimentară importantă menită să sporească siguranța cetățenilor.” [COM(2012) 571 final]. CESE consideră că trebuie armonizate și procedurile între țările vecine. În ceea ce privește comisiile locale de informare: CLIS din Fessenheim are membri elvețieni și germani, iar cea din Cattenom are membri germani și luxemburghezi. La ședințele CLI din Chooz asistă participanți belgieni, ceea ce s-ar putea întâmpla și în cazul Gravelines II. Se constată un interes sporit pentru pregătirea gestionării posibilelor incidente cu locuitorii zonelor respective. Într-adevăr, în caz de accident, gestionarea post accident poate să dureze foarte mult, locuitorii zonei fiind cei care vor suferi prejudicii cu consecințe grave pe plan social, economic și de mediu. Asigurările încheiate de operatori nu acoperă nici pe departe cheltuielile în caz de accident, motiv pentru care statele (deci cetățenii) sunt cele care vor trebui să o facă.

5.7 Principalele constatări și recomandări în urma evaluărilor de securitate

5.7.1 Raportul final al GASHN (Grupul ad-hoc al Consiliului pentru securitate nucleară) (raport final: <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/12/st10/st10616.en12.pdf>) prezintă concluzii asupra celor cinci teme, și anume protecția fizică, prăbușiri de aeronave ca urmare a unor acțiuni rău intenționate, atacuri cibernetice, planificarea pentru situații de urgență nucleară, exerciții și instruire. Cu toate acestea, securitatea națională rămâne în responsabilitatea statelor membre. Ar trebui:

- să se ratifice Convenția privind protecția fizică a materialelor nucleare (proliferare);
- să se continue activitățile în domeniul securității nucleare;
- să se creeze legături între siguranță, protecție radiologică și securitatea nucleară.

Lipsa studiilor privind factorii organizaționali și umani este acută. **Este indispensabil să se analizeze acest aspect, care reprezintă un pilon al securității.**

5.7.2 În contextul accidentelor, se ridică întrebări în ce privește necesitatea de a trata acțiunile rău intenționate, precum și posibilitatea prăbușirii de aeronave. Această chestiune a făcut obiectul unei analize în cadrul unui seminar la nivel european. Acest aspect (prăbușirea unui avion de mari dimensiuni) a scos în evidență diferențele de abordare care există între statele membre ale UE. Cu toate acestea, societatea ridică multe semne de întrebare, de care trebuie ținut seama. Într-adevăr, incintele în care se află reactorii aflați în funcțiune nu ar rezista la șocul prăbușirii unui avion de mari dimensiuni; în schimb, centralele noi, de tip EPR, trebuie să îndeplinească unor noi criterii de construcție. Vor fi oare suficiente aceste criterii?

5.7.3 Măsuri de întărire a securității nucleare:

- reducerea riscului de incidente chimice, biologice, radiologice și nucleare (CBRN) cauzate de acte deliberate, inclusiv acte de terorism, precum și detectarea materialelor nucleare și radioactive;
- revizuirea Directivei 2008/114/CE privind identificarea și desemnarea infrastructurilor critice europene, prevăzută pentru 2013;
- până la sfârșitul anului, Comisia va înainta o propunere legislativă privind securitatea rețelelor și securitatea informatică;
- adoptarea propunerii de revizuire a mecanismului de protecție civilă al Uniunii, care facilitează cooperarea dintre statele membre în intervențiile de asistență în domeniul protecției civile în caz de urgențe majore, inclusiv accidente radiologice și nucleare.

5.8 Perspective

5.8.1 Trebuie remarcat faptul că dezastrul de la Fukushima a dus la organizarea de teste de stres, care au reprezentat un exercițiu de dimensiuni fără precedent. De asemenea, este adevărat că au fost puse la dispoziția publicului foarte multe informații. Cu toate acestea, pentru a fi strictă, monitorizarea trebuie să fie continuă. Într-adevăr, sunt necesare îmbunătățiri în toate țările și trebuie eliminate punctele slabe din legislație.

5.8.2 **Nu trebuie neglijat nici faptul că nu au fost analizați suficient factorii umani și organizaționali** și nici nu se ține seama de impactul lor asupra siguranței. În ce privește organizarea în caz de urgență și gestionarea acesteia pe termen lung, este cu adevărat important să fie consultate toate părțile interesate și să fie implicați cetățenii de pe teren.

5.8.3 Comisia recomandă:

- **să fie puse în aplicare solicitările formulate cât mai curând cu putință.** Comisia va monitoriza punerea în aplicare a acestor recomandări și va publica un raport împreună cu ENSREG (Grupul european de reglementare pentru siguranța nucleară) în 2014. Ea adaugă că obiectivul planului de acțiune trebuie să fie ca marea majoritate a îmbunătățirilor necesare pentru siguranță să fie realizate până în 2015;
- propune Consiliului un mandat pentru a participa activ la **grupul de lucru privind transparența** (propus și de AIEA; după modelul dezvoltat în cadrul proiectului de cercetare european RISCUM). În acest sens, CESE recomandă Comisiei să se bazeze pe Convenția de la Aarhus;

— **să contribuie la întărirea securității nucleare** cu susținerea statelor membre și a instituțiilor UE.

În acest sens, CESE recomandă participarea și consultarea cetățenilor.

5.8.4 CESE consideră că procesul testelor de stres trebuie să ducă la adoptarea unor norme de siguranță mai stricte pentru energia nucleară, care furnizează 30 % din producția de energie electrică din UE. Este esențial să se hotărască dacă această sursă importantă de energie electrică cu emisii scăzute de dioxid de carbon trebuie să continue să-și aducă contribuția la mixul energetic al Europei și la îndeplinirea obiectivului de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră.

Bruxelles, 13 decembrie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social și Comitetul Regiunilor privind Parteneriatul european pentru inovare în domeniul apei

COM(2012) 216 final

(2013/C 44/26)

Raportor: **dna An LE NOUAIL-MARLIÈRE**

La 10 mai 2012, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

„Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social și Comitetul Regiunilor privind Parteneriatul european pentru inovare în domeniul apei”

COM(2012) 216 final.

Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 22 noiembrie 2012.

În cea de-a 485-a sesiune plenară, care a avut loc la 12 și 13 decembrie 2012 (ședința din 13 decembrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 126 de voturi pentru, 5 voturi împotriva și 11 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE întâmpină cu satisfacție comunicarea Comisiei Europene privind parteneriatul european pentru inovare (PEI) în domeniul apei, dar propune clarificări și îmbunătățiri menite să contribuie la eliminarea obstacolelor care stau în calea bunei dezvoltări a inovării în sectorul apei.

1.2 Inovarea în domeniul apei în Europa ar trebui să se bazeze pe o abordare integrală, care să țină seama de întregul ciclu al apei și să fie dedicată în mod prioritar obiectivului de a atinge peste tot în Europa „o stare bună a apelor de suprafață [...] și [...] subterane”, așa cum se stabilea în Directiva-cadru privind apa⁽¹⁾, precum și pe o mai bună protecție a acestei resurse, prin punerea în aplicare a principiului „poluatorul plătește”, cu suficientă forță disuasivă pentru a nu încuraja nici poluarea, nici imunitatea celor care ar fi constrânși să plătească.

1.3 Planul strategic de punere în aplicare a priorităților PEI trebuie să soluționeze lipsa accesului la apă sigură, curată și la un preț rezonabil a peste un milion de persoane din Europa, precum și faptul că mai multe milioane nu beneficiază de servicii de sanitație. Nevoile acestor oameni sunt o prioritate, din perspectiva incluziunii și a combaterii sărăciei.

1.4 Furnizorii de servicii publice de distribuție a apei, exploatații și consumatorii trebuie să aibă un cuvânt de spus în procesul de decizie referitor la PEI privind apa. În plus, este necesar ca acesta să se materializeze printr-o mai bună coordonare a tuturor operatorilor, ca beneficiile inovării să se resimtă la nivel local și ca participarea organizațiilor reprezentative ale societății civile la noile rețele și grupuri ce urmează a fi create să fie facilitată.

1.5 În opinia CESE, este necesar să se pună la dispoziție în mod transparent rezultatele cercetărilor finanțate de către cel de-al șaptelea program-cadru european de cercetare și dezvoltare în beneficiul parteneriatelor pentru inovare în domeniul apei, ținând seama de caracterul specific și vital al apei pentru populație.

1.6 CESE dezaprobă abordarea inovațiilor din acest domeniu sensibil doar prin prisma protecției comerciale, recomandând ca instanțele, organismele, autoritățile regionale și locale și întreprinderile din economia socială să aibă la fel de ușor acces la aceste inovații.

1.7 CESE solicită Comisiei să depună mai multe eforturi pentru a garanta transparența și coordonarea anumitor inițiative importante aflate în curs de desfășurare, legate de problematica amplă a apei. De exemplu, sunt necesare precizări din partea Comisiei cu privire la sinergiile și funcționarea în comun a PEI recente privind apa, agricultura și materiile prime.

1.8 Nu va exista o politică reală de cercetare și inovare în domeniul apei fără transparență și fără o politică de ocupare a forței de muncă cu caracter incluziv, care să prevadă, încă de pe acum, atât garantarea personalului din punctul de vedere al numărului, al formării, al recunoașterii calificărilor, al tehnologiilor care să permită îmbunătățirea sănătății și a securității în ce privește procedeele de tratare și de purificare a apei și procedeele de salubritate, cât și asigurarea ansamblului misiunilor, în toată diversitatea lor și la toate nivelurile.

1.9 CESE subliniază rolul rețelilor de organizații ale societății civile (OSC), care ar trebui să fie recunoscut și pus în valoare și, totodată, ar trebui să constituie un câmp de cercetare în ceea ce privește potențialul lor de inovare, datorită experienței și capitalului lor de cunoștințe.

⁽¹⁾ 2000/60/CE, Directiva 2000/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2000 de stabilire a unui cadru pentru o politică comunitară în domeniul apei.

2. Introducere

2.1 Prin intermediul strategiei sale Europa 2020, UE dorește să redrezeze economia europeană, astfel încât aceasta să redevină o economie generatoare de locuri de muncă, de competitivitate și de coeziune socială.

2.2 Strategia Europa 2020 pentru o economie inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii subliniază rolul central pe care-l joacă cunoașterea și inovarea pentru creșterea economică. În cadrul inițiativei „Orizont 2000”, în propunerea sa de program-cadru al UE pentru cercetare și inovare (2014-2020) ⁽²⁾, Comisia a propus majorarea bugetului pentru cercetare-dezvoltare la 80 de miliarde EUR, iar statele membre s-au declarat în favoarea obiectivului UE de a investi, în medie, 3 % din PIB în cercetare până în 2020 (a se vedea și avizul CESE INT/571, „Finanțarea cercetării și inovării” ⁽³⁾).

2.3 Acesta este motivul pentru care **Spațiul European de Cercetare** (SEC) se plasează în centrul Strategiei Europa 2020 și al inițiativei emblematică a acesteia „O Uniune a inovării” ⁽⁴⁾, Consiliul European solicitând definitivarea lui până în 2014. ⁽⁵⁾ Inițiativa „O Uniune a inovării” are ca obiect asigurarea faptului că noile produse și servicii bogate în cunoaștere contribuie în mod semnificativ la creșterea economică și la ocuparea forței de muncă, precum și limitarea exodului de inteligență. Pentru atingerea acestui scop, este indispensabilă o bază științifică de nivel cu adevărat mondial.

2.4 În conformitate cu propunerea supusă examinării ⁽⁶⁾, parteneriatele europene în domeniul inovării (PEI) propuse în cadrul Inițiativei emblematică a Strategiei Europa 2020 – O Uniune a inovării ⁽⁷⁾ prevăd o abordare strategică și un cadru menit să analizeze lacunele inerente sistemului european de cercetare și inovare și metodelor sale, pentru a accelera inovațiile și a contribui în mod substanțial la soluționarea provocărilor societale. PEI ar putea constitui un mijloc de concentrare a expertizei și a resurselor asupra priorităților politice esențiale, mobilizând și conectând toți actorii interesați, indiferent de politică, sector sau parte a frontierelor, pentru ca populația să beneficieze mai rapid de progrese și de inovare (în acest sens pledează și CESE în avizele sale INT/599 Crearea de parteneriate în cercetare și inovare ⁽⁸⁾ și NAT/546 Planul de acțiune privind ecoinovarea ⁽⁹⁾). Este important de subliniat că, în afara celor 40 de milioane EUR preconizate în contextul celui de-al 7-lea program-cadru pentru cercetare și dezvoltare, PEI în

domeniul apei nu prevede niciun alt mod de finanțare suplimentară față de resursele actuale și că obiectivul său se limitează la căutarea de sinergii și la coordonarea instrumentelor existente.

2.5 Importanța inovării în domeniul gestionării apei este recunoscută de statele membre ale UE. La 21 iunie 2011, Consiliul Uniunii Europene a invitat Comisia „să investigheze un parteneriat de inovare privind apa, în strânsă colaborare cu statele membre, în vederea unei utilizări durabile și eficiente a apei” ⁽¹⁰⁾.

2.6 Inițiativa emblematică a Strategiei Europa 2020 „O Europă eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor” ⁽¹¹⁾ subliniază importanța angajării Europei în gestionarea durabilă a apei ca resursă vitală. Foaia de parcurs către o Europă eficientă din punct de vedere al utilizării resurselor ⁽¹²⁾ evidențiază câștigurile de eficacitate realizabile. Obiectivele strategice ale parteneriatului european pentru inovare până în 2020 sunt următoarele:

- (i) asigurarea unei ape sigure, accesibile și la preț rezonabil pentru toți, garantându-se și o cantitate suficientă de apă pentru mediu;
- (ii) realizarea decuplării relative a nivelului activităților economice în sectoarele-cheie ale UE de epuizarea resurselor de apă;
- (iii) menținerea și îmbunătățirea stării apelor în toate bazinele râurilor din UE.

2.7 Comisia a elaborat un „Plan pentru salvagardarea resurselor de apă ale Europei”, etapă importantă a foii de parcurs privind eficiența utilizării resurselor. Planul va prezenta, până la sfârșitul anului 2012, răspunsul strategic la provocările legate de problemele și lacunele constatate în materie de implementare, generate de cadrul actual al politicii UE de gospodărire a resurselor de apă. Planul și PEI vor fi puse în aplicare în strânsă coordonare. În plus, PEI se va baza pe Planul de acțiune privind ecoinovarea ⁽¹³⁾.

2.8 Politica în domeniul protecției resurselor de apă ar trebui să poată cuprinde și compensații pentru limitările impuse activităților economice în anumite zone afectate grav de poluare. În aceste cazuri particulare, ajutoarele de stat actualizate ar trebui adaptate și incluse în noul plan european pentru salvagardarea resurselor de apă.

⁽²⁾ COM(2012) 392 final, *Un parteneriat consolidat al Spațiului european de cercetare pentru excelență și creștere*.

⁽³⁾ JO C 318, 29.10.2011, p. 121; JO C 218, 23.7.2011, p. 87.

⁽⁴⁾ COM(2010) 546 final, Inițiativa emblematică a Strategiei Europa 2020 – O Uniune a inovării.

⁽⁵⁾ „Europa are nevoie de un spațiu de cercetare unificat pentru a atrage talente și investiții. Prin urmare, decalajele rămase trebuie eliminate rapid, iar Spațiul european de cercetare trebuie finalizat până în 2014 pentru a crea o piață unică autentică a cunoștințelor, cercetării și inovării” Concluziile Consiliului European, februarie 2011; Concluziile Consiliului European, martie 2012.

⁽⁶⁾ COM(2012) 216 final, Parteneriatul european pentru inovare în domeniul apei.

⁽⁷⁾ COM(2010) 546 final.

⁽⁸⁾ JO C 229, 31.7.2012, p. 39.

⁽⁹⁾ JO C 351, 15.11.2012, p. 65.

⁽¹⁰⁾ Concluziile Consiliului Uniunii Europene din 21 iunie 2011 (doc. 11308/11).

⁽¹¹⁾ COM(2011) 21 final, O Europă eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor.

⁽¹²⁾ COM(2011) 571 final, Foaie de parcurs către o Europă eficientă din punct de vedere al utilizării resurselor.

⁽¹³⁾ COM(2011) 899 final, Inovare pentru un viitor durabil – Planul de acțiune privind ecoinovarea (EcoAP).

3. Observații generale

3.1 Cu ocazia primei sale întruniri, din 25 septembrie, Grupul de lucru privind PEI în domeniul apei a identificat 8 domenii prioritare:

- relația apă-energie: producția de energie este o activitate care consumă multă apă, cu efecte semnificative asupra mediului acvatic;
- guvernanta apei: o bună guvernanta reprezintă cheia unei gestionari durabile a apei;
- finanțarea inovării: finanțarea ar trebui să sprijine cooperarea între părțile interesate din cadrul sectorului public (parteneriatele public-public), precum și cele dintre actori din sectorul public și din cel privat. Cheltuielile publice trebuie să slujească intereselor publice, nu să maximizeze profiturile private;
- reutilizarea și reciclarea apei: inovarea trebuie să se bazeze pe o abordare integrală, ținând seama de întregul ciclu al apei. Apa este o resursă regenerabilă, iar cheia utilizării ei în mod durabil constă în a asigura faptul că ciclul ei nu este întrerupt;
- tratamentul apei și al apei reziduale, domenii care au avut parte de prea puține inovări în ultimele decenii, mai ales în ceea ce privește tratarea apelor reziduale din orașe. Un aspect important pentru recuperarea resurselor din apa reziduală îl reprezintă recuperarea substanțelor nutritive.
- gestionarea riscurilor privind incidentele extreme care au o relație cu apa (inundații și secete);
- modelele de gestionare și monitorizarea;
- serviciile aduse ecosistemului.

3.2 Raportul Programului comun OMS/UNICEF pentru supravegherea apei și a sanitației arată că populația lumii care are acces la apă potabilă îmbunătățită (apă curentă dirijată prin canalizare sau puțuri protejate) va ajunge de la 89 % în 2010 (6,1 miliarde de persoane) la cca 92 %, între momentul de față și 2015.

3.3 Deși ONU recunoaște dreptul universal la apă și la sanitație, mai mult de 11 % din populația lumii, echivalentul a 783 de milioane de oameni, încă nu au acces la o apă potabilă sigură, iar 2,5 miliarde nu dispun de rețele de canalizare.

3.4 Apa este vitală pentru cvasitotalitatea activităților umane, economice și sociale: producția industrială, energetică, agricultura, transporturile, recreerea și conservarea biodiversității și a patrimoniului cultural și natural. Securitatea alimentară sau energetică, europeană ori pe plan internațional, nu poate fi concepută în absența preocupării pentru resursa primară care

este apa, aceasta devenind, alături de pământ, una dintre mizele principale ale secolului al XXI-lea. Din păcate, a doua jumătate a secolului trecut ne-a lăsat moștenire medii naturale acvatice degradate, fragilizate, secate, poluate.

3.5 Această resursă este serios amenințată de un model de dezvoltare economică destructiv pentru mediu, care postulează că apa este un bun exploatabil ca oricare altul și generează exploatarea excesivă a pânzelor freactice, poluarea solurilor, a cursurilor de apă și a oceanelor, dereglarea ciclului apei, degradarea stării ecologice a acestei resurse și a impactului ei asupra biodiversității, atât la nivel european, cât și la nivel mondial. Pentru ca politica în domeniul apei să fie echitabilă, eficientă și durabilă, trebuie să acceptăm faptul că apa nu trebuie considerată o marfă, ci un patrimoniu universal care trebuie protejat și apărat⁽¹⁴⁾.

3.6 Gestionarea sa ar trebui să permită satisfacerea nevoilor populației, asigurând totodată conservarea ei pentru generațiile următoare. Este urgent necesară conștientizarea acestui fapt și ar trebui ca cercetarea pentru inovare să țină seama de această perspectivă. Această situație scoate în evidență importanța PEI în domeniul apei, ca instrument de îmbunătățire a eficienței materiale și financiare a gestiunii integrate a apei.

3.7 Însă acest obiectiv nu poate fi atins lăsând controlul și gestiunea resurselor în mâna întreprinderilor și a marilor grupuri private de la nivel mondial și nici accelerând privatizarea inovării și cercetării în acest sector vital; dimpotrivă, serviciile publice de calitate constituie cel mai bun mijloc de a construi societăți echitabile, durabile, pașnice și democratice iar investițiile în servicii publice de calitate, susținute de politici fiscale corecte, care să vină în sprijinul inovării și cercetării, vor contribui la rezolvarea crizei economice, favorizând accesul tuturor la servicii vitale și fundamentale și la creșterea economică. Astfel se justifică parteneriatele bazate pe regia publică a apei și cercetarea finanțată din fonduri publice de către cel de-al 7-lea program-cadru.

3.8 Pe plan european, statele membre ar trebui să insiste asupra refuzului liberalizării serviciilor de apă și de sanitație și asupra definirii acestora drept servicii publice de interes general, precum și asupra unui angajament mai ferm al Europei în plan internațional pentru punerea efectivă în practică a dreptului la apă. CESE dezaprobă abordarea inovațiilor din acest domeniu sensibil doar prin prisma protecției comerciale, recomandând ca instanțele, organismele, autoritățile regionale și locale și întreprinderile din economia socială să aibă acces cât mai ușor cu putință la aceste inovații.

3.9 Procesele și soluțiile reținute în cadrul PEI în domeniul apei ar trebui coordonate cu măsurile de adaptare vizând combaterea efectelor preconizate ale schimbărilor climatice.

⁽¹⁴⁾ Apa „este un bun comun al umanității și un bun public [...] accesul la apă ar trebui să reprezinte un drept fundamental și universal.” afirmă rezoluția (P7_TA2012-0273), elaborată de dl Richard Seeber (PPE-AT) și aprobată prin vot prin ridicarea mâinii la 3.7.2012.

4. Observații specifice

4.1 Comitetul ia act de înființarea unui grup de experți la nivel înalt și a unui grup operativ cu scopul de a se institui o strategie a parteneriatului de inovare în domeniul apei. Acest proces ar trebui să constituie ocazia de a defini axele inovării în materie de politică a apei, pentru a se reafirma dreptul efectiv la apă sigură din punct de vedere cantitativ și calitativ, astfel încât să fie încurajată gestiunea durabilă a resurselor.

4.2 Acest obiectiv poate fi atins prin procedee de inovare care să pună în funcțiune cele mai moderne tehnologii novatoare, ținând cont de starea gestiunii integrate a bazinelor pe plan regional și cu condiția menținerii controlului în materie de prevenire a poluării. Gestionarea durabilă a resurselor trebuie îndeplinită printr-o repartizare între diversele moduri de utilizare care să asigure o dezvoltare umană, economică și de mediu durabilă a teritoriilor, prin planificarea modurilor de utilizare în cadrul unei gestiuni integrate a resurselor de apă, prin restaurarea calității habitatelor acvatice, promovarea procedurilor de control al consumului și de prevenire a poluării pe parcursul întregului proces de utilizare, de la consum la retratare, precum și, în final, prin interzicerea procedurilor poluante și sancționarea poluatorilor.

4.3 Aceste obiective trebuie să fie îndeplinite printr-o finanțare corectă și o contribuție echitabilă și repartizată proporțional între toți utilizatorii și exploatanții, fie ei industriali, agricoli sau individuali, care să fie gestionate de autoritățile publice prin efortul de realizare a unei „mai bune guvernante”, după cum preconiza CESE în avizul său exploratoriu NAT/495, „Integrarea politicii în domeniul apei” ⁽¹⁵⁾.

4.4 O politică justă și eficace în domeniul apei și punerea în aplicare a parteneriatului pentru inovare în domeniul apei necesită o politică novatoare de ocupare a forței de muncă, prin care lucrători formați și calificați, în special pentru posturile create sau transformate, să fie beneficiari ai unui statut al locului de muncă în măsură să garanteze exercitarea misiunii lor de gestiune a unui bun public, dispunând totodată de drepturi de intervenție în domeniul economic, social și de mediu, care să le fie recunoscute. Ar trebui căutate măsuri inovatoare pentru reducerea dificultății condițiilor de muncă și a impactului acestora asupra sănătății salariaților activi în sectorul salubrității.

4.5 Anchetele epidemiologice pentru lucrătorii din rețelele de salubritate, consolidarea comitetelor pentru igienă, securitate și condiții de muncă, îmbunătățirea monitorizării medicale, a mijloacelor de protecție și a echipamentelor de detectare a gazelor și substanțelor poluante sunt tot atâtea subiecte de cercetare socială și tehnică, ce ar trebui luate în considerare în momentul întocmirii planului strategic de punere în aplicare a priorităților PEI de către grupul de lucru.

4.6 Garantarea accesului universal, conservarea resursei, luarea în considerare a interesului general: la rândul lor, acestea ar trebui să fie preocupări de care să țină seama încă

din prezent grupul de lucru în procesul de elaborare a planului strategic de punere în aplicare a priorităților PEI, pe care trebuie să îl propună pentru a fi adoptat la 18 decembrie 2012.

4.7 PEI în domeniul apei, care funcționează după planul strategic propus și adoptat, ar trebui să cuprindă platformele tehnologice corespunzătoare, care constituie nu numai surse de informare privind situația reală dintr-un anume loc sau sector, ci și entități care participă la cercetare și dezvoltare și la punerea în aplicare a noilor tehnologii ⁽¹⁶⁾.

4.8 Dincolo de chestiunile transversale și prioritățile stabilite, CESE recomandă ca fiecare proiect de inovare să acorde atenție și interacțiunii dintre ape și soluri, în special atunci când va fi vorba despre gestionarea apelor de suprafață.

4.9 Secetele, incendiile și inundațiile vor câștiga în amploare și durată. Ca atare, este vital ca, în ciuda politicilor de austeritate, să se mențină serviciile publice pentru gestionarea apei, pentru intervenții de ajutorare și pentru gestionarea catastrofelor la înălțimea acestui nou mediu natural imprevizibil. Căutarea de inovații trebuie să manifeste preocupare și față de rolul apei în conservarea ecosistemelor și a biodiversității.

4.10 Organismele publice și actorii care se ocupă de gestionarea apei trebuie să ia măsuri pentru prevenirea poluării apelor, nu doar ca să conserve calitatea apei în mod durabil, ci și ca să împiedice daunele potențial ireversibile cu factori de risc cunoscuți (poluanți organici persistenți, perturbatori ai activității endocrine) și chiar necunoscuți – din pricina acumulării substanțelor chimice, inclusiv a nanoparticulelor, care de bună seamă pot fi considerate factori de risc suplimentari. Este indispensabil să se evalueze urgent aceste noi riscuri, care ar putea constitui o amenințare serioasă pentru sănătatea publică.

4.11 Stabilirea unui preț al apei are ca obiectiv să contribuie la conservarea resursei din punct de vedere cantitativ. CESE preconizează un tarif care să țină cont de accesul universal, apa fiind un bun vital, și nu o marfă. Subliniază totuși că stabilirea unui preț nu rezolvă problema, întrucât nu este vorba numai de cantitatea apei, ci și de calitatea ei. În acest scop, trebuie luate măsuri publice pentru promovarea sensibilizării persoanelor particulare și a exploatanților industriali și agricoli în ceea ce privește alterarea calității apei și mijloacele mai puțin costisitoare de remediere a problemei, și anume prevenția.

4.12 Sub influența schimbărilor climatice și a activităților umane, apa devine tot mai rară, intensitatea poluării crește, iar consecințele se amplifică. Europa trebuie să înfrunte această problemă, cu privire la care trebuie să desfășoare cercetările necesare. Ea trebuie să contribuie la stimularea progreselor comunității internaționale în acest sens și, în politica sa de cooperare și de dezvoltare, să mobilizeze fondurile de ajutor pentru dezvoltarea accesului la apă și la mijloace de remediere a alterării calității acesteia ⁽¹⁷⁾.

⁽¹⁵⁾ JO C 248, 25.8.2011, p.1.

⁽¹⁶⁾ JO C 299, 4.10.2012, p. 12–16.

⁽¹⁷⁾ JO C 229, 31.7.2012, p. 133–139.

4.13 CESE observă că decalajele dintre regiuni, pe întregul teritoriu european, au consecințe deosebit de grave în acest domeniu (secete și inundații) și trebuie să constituie un domeniu de luat în seamă pentru orientările grupurilor de redactare: se pune uneori întrebarea dacă nu există posibilitatea de a „compensa între zonele care suferă de un surplus și cele care suferă de un deficit de apă”.

4.14 Nu va exista o politică reală de cercetare și inovare în domeniul apei fără transparență și fără o politică de ocupare a forței de muncă cu caracter incluziv, care să prevadă, încă de pe acum, atât garantarea personalului din punctul de vedere al numărului, al formării, al recunoașterii calificărilor, al tehnologiilor care să permită îmbunătățirea sănătății și a securității în ce privește procedeele de tratare și de purificare a apei și procedeele de salubritate, cât și asigurarea ansamblului misiunilor, în toată diversitatea lor și la toate nivelurile.

4.15 Conform Programului ONU – Dezvoltarea capacităților în domeniul apei și raportului său publicat recent (2012) „Apa și economia ecologică, aspecte privind dezvoltarea capacităților”⁽¹⁸⁾, obiectivul este schimbarea nivelului la care se răspunde provocărilor pe care le prezintă pretutindeni insuficiența și deteriorarea calității apei, datorată modalităților agresive de dezvoltare, în întreaga lume. Cu alte cuvinte, nu se pot limita pe termen nedefinit numai contaminările, deoarece apa constituie, la rândul ei, un vector. Pe de altă parte, există deja numeroase tehnologii noi, însă ne confruntăm cu un risc real ca aceste tehnologii să fie depășite de îndată ce ajung pe piață, atâta timp cât nu se iau în considerare toate elementele în același timp: de exemplu, pentru a desaliniza apa este nevoie de energie, pentru a reutiliza apa în scopuri „secundare” (agricultură) trebuie ca aceasta să nu fie afectată de poluanți care să se potenteze reciproc.

4.16 În cel mai recent raport anual publicat (2011), Agenția europeană de mediu notează aceleași motive de îngrijorare. Se vede astfel că, și atunci când este reînnoită și tratată, apa nu este inepuizabilă, nici din punctul de vedere al calității, nici al cantității, și că cercetarea și inovarea în domeniul apei trebuie să se extindă, astfel încât să asigure durabilitatea și sustenabilitatea

utilizării acestora în toate domeniile, precum și controlul poluării și mai ales al poluării difuze⁽¹⁹⁾.

4.17 CESE subliniază rolul rețelelor de OSC, care ar trebui să fie recunoscut și, totodată, ar trebui să constituie un câmp de cercetare în ceea ce privește potențialul lor de inovare, datorită experienței și capitalului lor de cunoștințe.

4.18 CESE reamintește că normele privind calitatea apei ar trebui să fie echivalente de la un capăt la celălalt al teritoriului european, ca, de altfel, și criteriile de evaluare a calității.

4.19 Apa, utilizarea, gestionarea și viitorul ei stârnesc diverse pasiuni, interese, îngrijorări, în funcție de interlocutori. În acest sens, CESE reafirmă necesitatea de a lua în serios atât consultarea obligatorie în cadrul gestionării integrate a bazinelor hidrografice, cât și consultarea obligatorie a OSC cu privire la participarea cetățenilor la deciziile care îi privesc în materie de mediu și la accesul lor la justiție, prevăzute în cadrul Convenției de la Aarhus; solicită Comisiei să elaboreze un raport de evaluare pe aceste două teme pentru ca UE să poată utiliza datele adecvate, care îi sunt necesare în cercetarea sa orientată către inovare și în materie de contribuție a societății civile la parteneriate.

4.20 CESE nu recomandă tratarea inovațiilor în acest domeniu sensibil exclusiv din punctul de vedere al protecției comerciale, ci recomandă acordarea unui acces la fel de facil instanțelor, organismelor și autorităților teritoriale locale precum cel acordat întreprinderilor din cadrul economiei sociale; CESE își pune întrebări cu privire la participarea serviciilor din cadrul Ministerului Științei și Tehnologiei din China la grupul de coordonare la nivel înalt privind Parteneriatul european pentru inovare în domeniul apei⁽²⁰⁾: fiind vorba de cooperarea externă pentru dezvoltare, CESE ar putea fi de acord cu o participare directă la definirea unei strategii europene din partea ministerului sus-menționat, însă de ce țările emergente sunt reprezentate de una singură dintre ele? Și de ce alte țări pentru care chestiunea necesității transferurilor de tehnologie este relevantă nu participă la acest „grup operativ european”⁽²¹⁾?

Bruxelles, 13 decembrie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

⁽¹⁸⁾ *Water and the Green Economy: Capacity Development Aspects* (Apa și economia ecologică: aspecte privind consolidarea capacităților) (2012). Editori: Dr. Reza Ardakanian, Dr. Dirk Jaeger, UNW-DPC, Bonn, Germania.

⁽¹⁹⁾ JO C 229, 31.7.2012, p. 116-118.

⁽²⁰⁾ Comisia Europeană: „Parteneriatul european pentru inovare în domeniul apei – Grupul de coordonare la nivel înalt”.

⁽²¹⁾ JO C 68, 6.3.2012, p. 28.

ANEXA I

la avizul Comitetului

Următorul amendament, care a întrunit cel puțin o pătrime din voturile exprimate, a fost respins în cursul dezbaterilor:

Punctul 2.8

Se modifică după cum urmează:

„Politica în domeniul protecției resurselor de apă ar trebui să poată cuprinde și compensații pentru limitările impuse activităților economice pentru a se asigura conservarea resurselor de apă în anumite zone afectate grav de poluare. În cazuri particulare, ajutoarele de stat actualizate ar trebui adaptate și incluse în noul plan european pentru salvarea resurselor de apă.”

Rezultatul votului:

Pentru 46

Împotrivă 63

Abțineri 27

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Banca Centrală Europeană, Comitetul Economic și Social European, Comitetul Regiunilor și Banca Europeană de Investiții: Acțiuni pentru stabilitate, creștere și ocuparea forței de muncă

COM(2012) 299 final

(2013/C 44/27)

Raportor general: **dl Xavier VERBOVEN**

La 14 august 2012, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Banca Centrală Europeană, Comitetul Economic și Social European, Comitetul Regiunilor și Banca Europeană de Investiții: Acțiuni pentru stabilitate, creștere și ocuparea forței de muncă

COM(2012) 299 final.

La 10 iulie 2012, Biroul Comitetului a însărcinat Grupul de coordonare Europa 2020 cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă.

Având în vedere caracterul urgent al lucrărilor, Comitetul Economic și Social European l-a numit pe dl Xavier VERBOVEN raportor general în cadrul celei de-a 485-a sesiuni plenare din 12 și 13 decembrie 2012 (ședința din 13 decembrie 2012) și a adoptat prezentul aviz cu 114 voturi pentru, 40 de voturi împotriva și 9 abțineri.

1. Recomandări

La solicitarea Comisiei, Comitetul Economic și Social European a decis să elaboreze un aviz cu privire la Comunicarea „Acțiuni pentru stabilitate, creștere și ocuparea forței de muncă”. CESE subliniază interdependența strânsă dintre aceste trei aspecte care, fiecare la rândul său, implică responsabilități specifice pentru părțile implicate. Acest aviz se concentrează mai ales asupra răspunderii comune a partenerilor sociali și a societății civile organizate și asupra contribuției pe care o pot aduce aceștia, și mai ales angajatorii și lucrătorii. Avizul evidențiază rolul pe care-l pot juca ei în formularea și în punerea în aplicare a unor politici capabile să relanseze creșterea economică, să creeze locuri de muncă mai multe și mai bune și să reinstaureze stabilitatea financiară.

1.1 Comitetul subliniază faptul că participarea și consultarea sunt condiții esențiale pentru realizarea, conceperea și finalizarea adecvată a recalibrărilor politicilor și a reformelor structurale.

Comitetul subliniază că:

— schimbările structurale în politica socioeconomică pot modifica oportunitățile actuale și viitoare în materie de locuri de muncă ale diverselor grupuri și, adesea, pot avea un impact substanțial asupra distribuției veniturilor;

— concertarea socială și dialogul civil consolidează credibilitatea și baza socială a măsurilor socioeconomice avute în vedere;

— participarea este de asemenea importantă pentru a asigura monitorizarea atentă a politicii efectiv implementate și a rezultatelor acesteia, ceea ce va permite organizațiilor societății civile și partenerilor sociali să efectueze evaluări și să emită cât mai devreme semnale de alertă atunci când este necesar;

— organizațiile sociale (și în special partenerii sociali) sunt de multe ori și factorii care trebuie să pună în practică propunerile politice.

1.2 Comitetul este de acord cu necesitatea unei guvernante economice europene mai puternice, astfel încât uniunea monetară să funcționeze mai bine și în beneficiul tuturor. În același timp însă trebuie trase urgent învățăminte din realitate. În acest scop, concertarea socială și dialogul social sunt indispensabile, atât la nivel economic, cât și în domeniul finanțelor publice și în cel al coeziunii sociale.

1.3 Comitetul salută propunerea Comisiei de înființare a unui tablou de bord cu indicatori privind ocuparea forței de muncă și de monitorizare structurală a planurilor naționale de acțiune pentru locuri de muncă. Partenerii sociali europeni ar trebui să fie strâns asociați la elaborarea acestui tablou de bord și la definirea criteriilor de evaluare a planurilor naționale de acțiune pentru locuri de muncă.

1.4 În ceea ce privește fixarea salariilor, CESE dorește să atragă atenția Comisiei asupra faptului că salariile și negocierile salariale țin de competența partenerilor sociali, așa cum prevede de altfel Tratatul.

1.5 Ca atare, Comitetul cere responsabililor politici europeni să integreze în mod structural concertarea socială și participarea în societate în diversele mecanisme politice ale procesului Europa 2020. Experiența de pe teren arată de altfel că centrul de greutate s-a deplasat de la nivelul național la cel european, ceea ce a slăbit rolul și calitatea concertării și participării sociale pe plan național.

1.6 Comitetul propune ca, în cadrul Semestrului european, partenerii sociali europeni și societatea civilă organizată să fie asociați de timpuriu, prin dialogul social european, la pregătirea analizei anuale a creșterii, iar implicarea acestora este imperios necesară pentru stabilirea priorităților din directivele privind politica de ocupare a forței de muncă și pentru marile orientări economice.

2. Introducere

2.1 La 30 mai, Comisia Europeană a publicat o propunere pe tema „Acțiuni pentru stabilitate, creștere și ocuparea forței de muncă” [COM(2012) 299]. Această comunicare reprezintă un moment de cotitură în cadrul semestrului european, care debutează cu o analiză anuală a creșterii, elaborată de Comisie, și se termină cu recomandările concrete pentru fiecare țară, care vor fi aprobate de Consiliul European.

2.2 La solicitarea Comisiei, Comitetul Economic și Social European a decis să elaboreze un aviz cu privire la Comunicarea „Acțiuni pentru stabilitate, creștere și ocuparea forței de muncă”. Acest aviz se concentrează asupra unui anumit aspect, și anume asupra răspunderii comune a partenerilor sociali și a societății civile organizate și asupra contribuției pe care o pot aduce. CESE subliniază rolul pe care-l pot juca ei în formularea și în punerea în aplicare a unor politici capabile să relanseze creșterea economică, să creeze mai multe locuri de muncă și mai bune și să reinstaureze stabilitatea financiară.

După examinarea anumitor domenii politice, CESE dorește să formuleze prin acest aviz recomandări în legătură cu modul în care partenerii sociali și reprezentanții societății civile organizate din statele membre vor putea juca un rol mai important, mai eficient și decisiv la nivelul statelor membre, în cadrul semestrului european. În plus, într-o etapă ulterioară, Comitetul va pregăti un aviz privind Analiza anuală a creșterii 2013, în care vor fi analizate toate domeniile politice principale asupra cărora se concentrează Comisia.

2.3 În primul rând, Comitetul observă că, în comunicarea Comisiei, referirea la rolul partenerilor sociali și al societății civile organizate se limitează la trei teme: capitalul uman, salariile și „schimbarea” ca temă generală (a se vedea în continuare punctul 4.1). Comitetul dorește să sublinieze fără întârziere că dialogul social și societal privește mult mai multe domenii și teme, cum ar fi, printre altele, inovarea, reformele economice, politica industrială, dezvoltarea durabilă, spiritul antreprenorial, numărul și calitatea locurilor de muncă, combaterea sărăciei și protecția socială. Astfel, prin prezentul

aviz, Comitetul dorește în primul rând să sublinieze importanța concertării sociale și a dialogului social (a se vedea capitolul 3), concentrându-se apoi asupra celor trei domenii specifice în cazul cărora Comisia face referire în mod explicit la rolul concertării și dialogului (capitolul 4). În ultimul capitol, Comitetul vine cu noi propuneri pentru ancorarea structurală a concertării și participării în agenda politică a Strategiei Europa 2020.

3. Concertarea socială și dialogul social sunt elementul-cheie al unei politici reușite

3.1 Comitetul subliniază faptul că participarea și implicarea nu sunt un lux, ci reprezintă condiții esențiale pentru realizarea, conceperea și finalizarea adecvată a recalibrărilor politicilor și a reformelor structurale.

— Schimbările structurale în politica socio-economică pot modifica oportunitățile actuale și viitoare în materie de locuri de muncă ale diverselor grupuri și, adesea, pot avea un impact substanțial asupra distribuției veniturilor. În acest sens, concertarea socială și dialogul organizat reprezintă garanția că eforturile de relansare a economiei sunt repartizate în mod echitabil. Concertarea și participarea, pe de o parte, și justiția socială, pe de altă parte, sunt strâns legate între ele.

— Aceasta implică și că, dacă sunt respectate, concertarea socială și dialogul civil consolidează credibilitatea și baza socială a măsurilor socioeconomice adoptate și, ca atare, pot garanta reușita unei politici. Astfel, o politică de la care se așteaptă să fie aplicată în mod consecvent în timp, dat fiind că întrunește un larg consens social, va genera un climat de încredere cu mult mai bun, favorabil inovării și unor investiții concrete. Dimpotrivă, o politică cu un impact ridicat, dar în care se renunță repede la deciziile luate pentru că nu sunt susținute de unele grupuri interesate, va determina îndoieli și confuzie, urmarea fiind că eficiența și relevanța vor avea de suferit în cele din urmă. Cu alte cuvinte, investițiile în concertarea socială și dialogul social reprezintă investiții în capitalul social al unei societăți.

— Participarea este un alt aspect important pentru monitorizarea atentă a strategiei aplicate concret și a rezultatelor acesteia. În acest sens, organizațiile societății civile și partenerii sociali îndeplinesc funcția unui mecanism de alertă timpurie, fiind capabili să detecteze din timp noile tendințe, dar și consecințele neprevăzute sau nedorite ale unei politici, și să le transforme în teme de dezbatere cu responsabilii politici.

— În fine, organizațiile sociale (și în special partenerii sociali) sunt de multe ori și cele care trebuie să pună în practică propunerile politice. Pentru a se ajunge la o bună implementare a politicii, este esențial ca responsabilii pentru punerea ei în aplicare să și fie de acord cu aceasta.

3.2 Comitetul atrage în mod explicit atenția Comisiei, Consiliului European și altor responsabili politici de la nivel european și național asupra necesității respectării întocmai a concertării sociale și a dialogului social. Nu este vorba de a ține discursuri răsunătoare despre importanța participării, pentru a reveni în cele din urmă la implementarea primelor intenții politice, fără a ține seama de contribuția și propunerile actorilor sociali de pe teren. Printr-o astfel de atitudine, se pierde capital social și încrederea societății, ceea ce duce la crize pe plan social și chiar economic.

3.3 În acest sens, se cuvine menționată așa-numita *clauză socială orizontală* (articolul 9 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene), care impune Uniunii Europene să țină seama de anumite criterii și obiective sociale în cadrul definirii strategiei și acțiunilor sale și al punerii lor în aplicare. Este vorba mai ales de promovarea unui nivel ridicat de ocupare a forței de muncă, de asigurarea protecției sociale, de combaterea excluziunii sociale, de garantarea unui nivel înalt de școlarizare, formare și de protecție a sănătății. Participarea actorilor sociali la procesul de decizie politică este urmarea logică și inevitabilă a clauzei sociale orizontale.

4. Domenii politice specifice în care Comisia face referiri la concertare socială și la dialog social

4.1 Comitetul constată că, în trei rânduri, comunicarea respectivă a Comisiei face referiri la importanța și la rolul partenerilor sociali și ale societății civile organizate, mai ales în următoarele pasaje:

- Guvernanță, pagina 3, alineatul (3) – *Trebuie să generăm consens și încredere cu privire la nevoia de schimbare și la hotărârile care urmează să fie luate. Partenerii sociali vor îndeplini un rol important în cadrul acestui dialog.*
- Valorificarea potențialului capitalului uman – pagina 7, alineatul (2) – *În pachetul recent privind ocuparea forței de muncă, Comisia a propus un set de măsuri concrete care vizează o redresare generatoare de locuri de muncă pe teritoriul UE. Pentru a pune în aplicare acțiunile specifice propuse în vederea valorificării potențialului de creare de locuri de muncă din sectoare-cheie, precum TIC (tehnologiile informației și comunicațiilor), asistența medicală și economia ecologică, va fi necesară o cooperare între Comisie, statele membre, partenerii sociali și părțile interesate din sectorul public și privat. Îmbunătățirea monitorizării planurilor naționale privind locurile de muncă prin realizarea analizei comparative și a tabloului de bord propuse de către Comisie va impulsiona în continuare reformele privind crearea de locuri de muncă (...).*
- Abordarea aspectelor legate de șomaj și de consecințele sociale ale crizei – pagina 16, alineatul (6) – *Unele state membre au întreprins reforme ambițioase privind sistemele de stabilire și de indexare a salariilor pentru a se asigura că evoluțiile salariilor reflectă mai bine evoluția în timp a productivității. Progrese limitate au fost realizate în alte țări, în care funcționarea anumitor sisteme de indexare a salariilor a fost identificată ca fiind o posibilă amenințare pentru competitivitate. Aceste țări vor trebui să găsească modalități, în consultare cu partenerii sociali, pentru a*

reduce acest obstacol în viitor. În țările în care se înregistrează excedente de cont curent, se observă o relativă reechilibrare în favoarea cererii interne, inclusiv prin creșteri salariale și acest proces ar trebui să continue.

4.2 Comitetul salută în primul rând opțiunea Comisiei de a asocia partenerii sociali și organizațiile societății civile cel puțin în ceea ce privește cele trei domenii specifice menționate mai sus. În același timp, Comitetul dorește formularea următoarelor observații:

4.3 Comitetul subscrie la afirmarea necesității unei guvernanțe economice europene mai puternice, astfel încât uniunea monetară să funcționeze mai bine și în beneficiul tuturor. În același timp însă trebuie trase urgent învățăminte din realitate. Dacă o anumită politică economică are ca rezultat încetinirea creșterii și împingerea diverselor economii europene într-o nouă recesiune, care amenință atât stabilitatea (prin menținerea unor niveluri înalte ale deficitelor și datorilor), cât și coeziunea socială (prin rate ale șomajului ridicate și care continuă să crească), responsabilii politici trebuie să ia în serios astfel de consecințe și să schimbe direcția politicii. Concertarea socială trebuie să ducă la politici mai bune, care să se bucure de sprijinul unei pătri largi a populației, în loc de a se aplica cu încăpățănare, în ciuda a tot și a toate, o politică dovedită ca având consecințe nefaste asupra economiei, finanțelor publice și coeziunii sociale.

4.4 Comitetul salută propunerea Comisiei de înființare a unui tablou de bord cu indicatori privind ocuparea forței de muncă, precum și cea de monitorizare structurală a planurilor naționale de acțiune pentru locuri de muncă. Partenerii sociali europeni ar trebui să fie strâns asociați la elaborarea acestui tablou de bord cu indicatori și la definirea criteriilor de evaluare a planurilor naționale de acțiune pentru locuri de muncă.

4.5 Al treilea domeniu la care se referă Comisia în mod specific în ceea ce privește rolul și participarea actorilor sociali este cel al salariilor, domeniu în care, în terminologia Comisiei, partenerii sociali trebuie să fie „consultați” la reformarea sistemelor de salarizare. În acest context, Comitetul dorește să atragă atenția Comisiei asupra faptului că, în multe state membre, salariile, negocierile salariale, dar și sistemele de salarizare în sine, țin de competența autonomă a partenerilor sociali, care negociază și încheie în aceste privințe acorduri colective. Acest rol de negociere autonomă pe care îl dețin partenerii sociali nu poate fi redus la o simplă rundă de consultare. Competența lor în materie de concertare nu trebuie redusă la o misiune pur consultativă. Autonomia partenerilor sociali și concertarea socială sunt de altfel recunoscute în articolele 152 și 153 alineatul (5) din tratatul european, în care se formulează și principiul potrivit căruia UE este obligată să respecte sistemele naționale de relații industriale. Din această perspectivă, „consultarea” partenerilor sociali la revizuirea mecanismelor de indexare, de exemplu, este într-un totu insuficientă și chiar nepotrivită, mai ales în condițiile în care partenerii sociali sunt cei care negociază și stabilesc aceste mecanisme în convențiile colective, în cadrul modelului național de concertare socială.

În ceea ce privește fondul problemei, Comitetul se întreabă dacă rolului ajustărilor salariale în sensul reducerii nu i se acordă prea multă importanță de către Comisie. O analiză mai detaliată a recomandărilor specifice fiecărei țări care însoțesc comunicarea Comisiei arată că, dintre cele 17 state membre care au primit o recomandare din partea Comisiei în privința salariilor, 16 sunt state în care recomandarea are ca scop atenuarea dinamicii salariilor, prin reformarea sistemelor de indexare, prin limitarea salariilor minime, prin descentralizarea negocierilor salariale sau prin sporirea flexibilității salariale pentru salariile cele mai scăzute. Însă dezechilibrele ce caracterizează uniunea monetară europeană sunt mai ales structurale și sunt legate în principal de faptul că globalizarea are efecte divergente asupra diverșilor membri ai acestei uniuni (cf. nota de subsol din documentul FMI intitulat *External Imbalances in the Euro Area*, Working paper, 12/136, 2012). Este foarte adevărat și că prin reducerea salariilor nu se va câștiga războiul concurențial cu țările caracterizate de costuri salariale mici.

5. Integrarea structurală a concertării sociale și a proceselor participative

5.1 În fine, Comitetul cere responsabililor politici europeni să integreze în mod structural concertarea socială și ideea participării în societate în diversele mecanisme politice. Experiența de pe teren arată de altfel că, din multe motive și nu în ultimul rând din pricina reformelor instituționale continue pe care Comisia le desfășoară în cadrul acestor procese politice, procesul de decizie la nivel european are un impact din ce în ce mai mare asupra concertării și participării sociale de la nivel național. În acest context, Comitetul consideră complet inacceptabil ca concertarea și participarea socială de la nivel național să fie degradate la nivelul unei „concertări fictive”, prin diluarea tradițiilor naționale de dialog sau chiar prin nerespectarea lor totală (problema necesității de a lua în considerare calendarul în cursul procedurilor de concertare și cea legată de centralizarea elaborării programelor de reformă de către anumite organisme naționale care nu au legătură decât în foarte mică măsură cu concertarea socială/participativă).

5.2 Ca atare și ținând seama de calendarul semestrului european, Comitetul propune următoarele:

- partenerii sociali europeni (prin intermediul dialogului social european) și societatea civilă trebuie asociați în amonte la pregătirea analizei anuale a creșterii;
- aceeași angajare este urgent necesară și pentru stabilirea priorităților din directivele privind politica de ocupare a forței de muncă și pentru marile orientări economice;
- în cadrul elaborării programelor naționale de reformă, trebuie organizat un dialog larg și mai participativ cu partenerii sociali și cu societatea civilă organizată. Acest lucru presupune revizuirea calendarului, astfel încât să fie destul timp pentru o dezbateră de fond care să facă propuneri alternative și să prezinte abordări fundamentate corespunzător. De asemenea, Comitetul propune redactarea unui raport final privind dialogul la nivel național, în care să fie prezentate diversele puncte de vedere și sugestii și care să fie introdus în rapoartele de țară pregătite de Comisie. Astfel, se va putea stabili unde joacă un rol important participarea socială;
- publicarea de către Comisie a recomandărilor specifice pentru fiecare țară reprezintă un alt pas în procesul semestrului european. În acest cadru, partenerii sociali și societatea civilă organizată trebuie să fie informați și consultați din vreme;
- în fine, în legătură cu participarea socială, se cuvin armonizate – pe de o parte – recomandările pentru fiecare țară în ceea ce privește Strategia Europa 2020 și – pe de altă parte – analizele și recomandările legate de procedura privind dezechilibrele macroeconomice excesive. Și în acest caz, partenerilor sociali și societății civile organizate trebuie să le fie acordate largi posibilități de a-și face auzită vocea și de a-și prezenta punctul de vedere în materie.

Bruxelles, 13 decembrie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 2187/2005 al Consiliului pentru conservarea, prin măsuri tehnice, a resurselor halieutice din Marea Baltică și strâmtorile Belts și Sound

COM(2012) 591 final – 2012/0285 (COD)
(2013/C 44/28)

La 22 octombrie 2012 și la 5 noiembrie 2012, în conformitate cu articolul 43 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Parlamentul European și, respectiv, Consiliul au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 2187/2005 al Consiliului pentru conservarea, prin măsuri tehnice, a resurselor halieutice din Marea Baltică și strâmtorile Belts și Sound

COM(2012) 591 final – 2012/0285 (COD).

Întrucât, în opinia sa, conținutul propunerii este satisfăcător, în cea de-a 485-a sesiune plenară din 12 și 13 decembrie 2012 (ședința din 12 decembrie 2012), Comitetul a hotărât să emită un aviz favorabil cu privire la textul propus, cu 129 de voturi pentru și 1 abținere.

Bruxelles, 12 decembrie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

Avizul Comitetului Economic și Social European privind amendamentul la propunerea Comisiei COM(2011) 626 final/3 de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a unei organizări comune a piețelor produselor agricole (Regulamentul unic OCP)

COM(2012) 535 final – 2012/0281 (COD)

(2013/C 44/29)

La 22 octombrie 2012 și la 24 octombrie 2012, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Parlamentul European și, respectiv, Consiliul au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European pe tema

Amendament la propunerea Comisiei COM(2011) 626 final/3 de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a unei organizări comune a piețelor produselor agricole (Regulamentul privind OCP unică)

COM(2012) 535 final – 2012/0281 (COD).

Întrucât, în opinia sa, conținutul propunerii este satisfăcător, în cea de-a 485-a sesiune plenară din 12 și 13 decembrie 2012 (ședința din 12 decembrie 2012), Comitetul a hotărât să emită un aviz favorabil cu privire la textul propus, cu 124 de voturi pentru și 5 abțineri.

Bruxelles, 12 decembrie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

Avizul Comitetului Economic și Social European privind amendamentul la propunerea Comisiei COM(2011) 625 final/3 de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a unor norme privind plățile directe acordate fermierilor prin scheme de sprijin în cadrul politicii agricole comune

COM(2012) 552 final – 2011/0280 (COD)

(2013/C 44/30)

La 22 octombrie 2012 și la 24 octombrie 2012, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Parlamentul European și, respectiv, Consiliul au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Amendament la propunerea Comisiei COM(2011) 625 final/3 de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a unor norme privind plățile directe acordate fermierilor prin scheme de sprijin în cadrul politicii agricole comune

COM(2012) 552 final – 2011/0280 (COD).

Întrucât, în opinia sa, conținutul propunerii este satisfăcător, în cea de-a 485-a sesiune plenară din 12 și 13 decembrie 2012 (ședința din 12 decembrie 2012), Comitetul a hotărât să emită un aviz favorabil cu privire la textul propus, cu 127 de voturi pentru, 2 voturi împotriva și 2 abțineri.

Bruxelles, 12 decembrie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

Avizul Comitetului Economic și Social European privind amendamentul la propunerea Comisiei COM(2011) 627 final/3 de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR)

COM(2012) 553 final – 2012/0282 (COD)

(2013/C 44/31)

La 22 octombrie 2012 și la 24 octombrie 2012, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Parlamentul European și, respectiv, Consiliul au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Amendamentul la propunerea Comisiei COM(2011) 627 final/3 de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR)

COM(2012) 553 final – 2012/0282 (COD).

Întrucât, în opinia sa, conținutul propunerii este satisfăcător, în cea de-a 485-a sesiune plenară din 12 și 13 decembrie 2012 (ședința din 12 decembrie 2012), Comitetul a hotărât să emită un aviz favorabil cu privire la textul propus, cu 137 de voturi pentru și 4 abțineri.

Bruxelles, 12 decembrie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

2013/C 44/15	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – O strategie europeană privind tehnologiile generice esențiale – o punte către creștere economică și locuri de muncă COM(2012) 341 final	88
2013/C 44/16	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind intermedierea de asigurări (reformare) COM(2012) 360 final – 2012/0175 (COD)	95
2013/C 44/17	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind trialurile clinice cu medicamente de uz uman și de abrogare a Directivei 2001/20/CE COM(2012) 369 final – 2012/0192 (COD)	99
2013/C 44/18	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind gestionarea colectivă a drepturilor de autor și a drepturilor conexe și acordarea de licențe multiteritoriale pentru drepturile asupra operelor muzicale pentru utilizări online pe piața internă COM(2012) 372 final – 2012/0180 (COD)	104
2013/C 44/19	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 443/2009 pentru a defini modalitățile de realizare a obiectivului prevăzut pentru anul 2020 de reducere a emisiilor de CO ₂ generate de autoturismele noi COM(2012) 393 final – 2012/0190 (COD) și propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (UE) nr. 510/2011 pentru a defini modalitățile de realizare a obiectivului prevăzut pentru anul 2020 de reducere a emisiilor de CO ₂ produse de vehiculele utilitare ușoare noi COM(2012) 394 final – 2012/0191 (COD)	109
2013/C 44/20	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Strategia UE pentru perioada 2012-2016 în vederea eradicării traficului de persoane COM(2012) 286 final	115
2013/C 44/21	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European și Consiliu privind parteneriatul european pentru inovare „Productivitatea și durabilitatea agriculturii” COM(2012) 79 final	119
2013/C 44/22	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1342/2008 al Consiliului din 18 decembrie 2008 de stabilire a unui plan pe termen lung pentru rezervele de cod și zonele piscicole care exploatează aceste rezerve COM(2012) 498 final	125
2013/C 44/23	Avizul Comitetului Economic și Social European referitor la Pachetul privind inspecția tehnică auto, ce cuprinde următoarele trei documente: propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind inspecția tehnică periodică a autovehiculelor și remorcilor și de abrogare a Directivei 2009/40/CE COM(2012) 380 final – 2012/0184 (COD); propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 1999/37/CE privind documentele de înmatriculare pentru vehicule COM(2012) 381 final – 2012/0185 (COD); propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind controlul tehnic în trafic al vehiculelor comerciale care circulă în Uniune și de abrogare a Directivei 2000/30/CE COM(2012) 382 final – 2012/0186 (COD)	128

<u>Număr de referință</u>	Cuprins (<i>continuare</i>)	Pagina
2013/C 44/24	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Energia din surse regenerabile: o prezență majoră pe piața energetică europeană COM(2012) 271 <i>final</i>	133
2013/C 44/25	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Consiliu și Parlamentul European privind evaluările complexe de risc și securitate („testele de stres”) ale centralelor nucleare din Uniunea Europeană și activitățile conexe COM(2012) 571 <i>final</i>	140
2013/C 44/26	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social și Comitetul Regiunilor privind Parteneriatul european pentru inovare în domeniul apei COM(2012) 216 <i>final</i>	147
2013/C 44/27	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Banca Centrală Europeană, Comitetul Economic și Social European, Comitetul Regiunilor și Banca Europeană de Investiții: Acțiuni pentru stabilitate, creștere și ocuparea forței de muncă COM(2012) 299 <i>final</i>	153
2013/C 44/28	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 2187/2005 al Consiliului pentru conservarea, prin măsuri tehnice, a resurselor halieutice din Marea Baltică și strâmtorile Belts și Sound COM(2012) 591 <i>final</i> – 2012/0285 (COD)	157
2013/C 44/29	Avizul Comitetului Economic și Social European privind amendamentul la propunerea Comisiei COM(2011) 626 <i>final</i> /3 de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a unei organizări comune a piețelor produselor agricole (Regulamentul unic OCP) COM(2012) 535 <i>final</i> – 2012/0281 (COD)	158
2013/C 44/30	Avizul Comitetului Economic și Social European privind amendamentul la propunerea Comisiei COM(2011) 625 <i>final</i> /3 de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a unor norme privind plățile directe acordate fermierilor prin scheme de sprijin în cadrul politicii agricole comune COM(2012) 552 <i>final</i> – 2011/0280 (COD)	159
2013/C 44/31	Avizul Comitetului Economic și Social European privind amendamentul la propunerea Comisiei COM(2011) 627 <i>final</i> /3 de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) COM(2012) 553 <i>final</i> – 2012/0282 (COD)	160

Prețul abonamentelor în 2013
(fără TVA, inclusiv cheltuieli de transport pentru expediere simplă)

Jurnalul Oficial al UE, seriile L + C, numai versiunea tipărită	22 de limbi oficiale ale UE	1 300 EUR pe an
Jurnalul Oficial al UE, seriile L + C, versiunea tipărită + DVD, ediție anuală	22 de limbi oficiale ale UE	1 420 EUR pe an
Jurnalul Oficial al UE, seria L, numai versiunea tipărită	22 de limbi oficiale ale UE	910 EUR pe an
Jurnalul Oficial al UE, seriile L + C, DVD, ediție lunară (cumulat)	22 de limbi oficiale ale UE	100 EUR pe an
Supliment la Jurnalul Oficial (seria S – Anunțuri de achiziții publice), DVD, ediție săptămânală	Multilingv: 23 de limbi oficiale ale UE	200 EUR pe an
Jurnalul Oficial al UE, seria C – Anunțuri de concurs	Limbă (limbi) în funcție de concurs	50 EUR pe an

Abonamentul la *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, care apare în limbile oficiale ale Uniunii Europene, este disponibil în 22 de versiuni lingvistice. Jurnalul Oficial cuprinde seriile L (Legislație) și C (Comunicări și informări).

Pentru fiecare versiune lingvistică se încheie un abonament separat.

În conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 920/2005 al Consiliului, publicat în Jurnalul Oficial L 156 din 18 iunie 2005, care prevede că, temporar, instituțiile Uniunii Europene nu au obligația de a redacta toate actele în irlandeză și nici de a le publica în această limbă, Jurnalele Oficiale publicate în limba irlandeză se comercializează separat.

Abonamentul la Suplimentul Jurnalului Oficial (seria S – Anunțuri de achiziții publice) cuprinde toate cele 23 de versiuni lingvistice oficiale într-un singur DVD multilingv.

La cerere, abonamentul la *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* conferă dreptul de a primi diverse anexe ale Jurnalului Oficial. Abonaților li se semnalează apariția anexelor printr-un aviz către cititori inclus în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*.

Distribuire și abonamente

Abonamente la diverse periodice destinate vânzării, precum abonamentul la *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, pot fi contractate prin agențiile noastre de vânzări.

Lista agențiilor de vânzări este disponibilă la adresa:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_ro.htm

EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) oferă acces direct și gratuit la dreptul Uniunii Europene. Acest site permite consultarea *Jurnalului Oficial al Uniunii Europene*, inclusiv a tratatelor, a legislației, a jurisprudenței și a actelor pregătitoare ale legislației.

Pentru mai multe informații despre Uniunea Europeană, consultați: <http://europa.eu>

